

הפמבחה

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא
י"ז בעז"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 111

פרשת אחרי-קדושים תשב"א

פרקי-אבות פרק שלישי | פסח שני
ל"ג בעומר, הרשב"י, והארי-הקדוש

פרשת אחרי

"קריאת הפרשה שקורין ביום-כפורים"

א. ספר-המדות, טבע ח"ב; סגלה ח"ב ו -
מי ששערוותיו מרבים שלא על-פי הטבע, זה עלול לנזקים הרבה ולפגעים רעים מהסטרא-אחרא - סגלתו שיקרא הפרשה שקורין ביום-כפורים (ויקרא טז).

[ביצהר' (אחרי טז): "תאנא אמר רבי יוסי, בהאי יומא דכפורי, אתתקון למקרי פרשתא דא, לכפרא לישאל בגלותא, בגין דא, סדרא דיומא דא, הקא אתסדרי, ובגין דמיתתהון דבני אהרן, מכפרא על ישראל" וכו'].

"אחרי מות שני בני אהרן, בקרבנתם לפני ה' וימתו"
(ויקרא טז, א)

"בזאת יבא אהרן אל הקדש"
(ויקרא טז, ג)
"הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, עמד במקום שעמד, ונכנס במקום שנכנס" (יומא פ"ה מ"ג-ד). ראה לפני מי אתה נכנס, אחת ואחת" וכו' (סדר העבודה במוסף ליום-כפור).

ב. לקוטי-הלכות, שבת ז, נב - ועל-פן "מתחילין ביום-כפור בקריאת-התורה (ויקרא טז, א): "אחרי מות שני בני אהרן, בקרבנתם לפני ה' וימתו"

(מגלה ל: - פי כל הפגם של נדב ואביהוא שהיו צדיקים נוראים מאד, אבל כל הפגם שלהם היה בבחינת 'בקיאות' - שלא תקנו בחינת 'ונפיק', בחינת 'ושוב', רק רצו להתקרב בדבקות להשם-יתברך יותר מהמדה, שהוא בחינת (שמות יט, כא): "פן יהרסו לעלות אל ה'", וכמבאר בפסוק זה: "בקרבנתם לפני ה' וימתו".

ועל-פן הזהיר את אהרן על זה (ויקרא טז, ב): "ואל יבוא בכל עת אל הקדש", "שלא ימות בדרך שמתו בניו" (רש"י שם) - על-ידי שפגמו בבחינת 'בקיאות' בעיל ונפיק' פנ"ל. רק "בזאת יבא אהרן אל הקדש" וכו' (שם פסוק ג), בכל סדר העבודה של יום-כפור.

ועל-פן קורין כל זה ביום-כפור - כי אי-אפשר לנו לקבל 'דרך-התשובה', כי-אם על-ידי הצדיקים שבקייאם בהלכה זאת היטב, שהוא בחינת העבודה של יום-כפור. ומשם נמשך גם עלינו בחינת 'בקיאות' הנ"ל, שהוא 'דרך-התשובה' הנ"ל, שנזכר לילך בו כל ימי חיינו, שזהו כל קדשת יום-כפור, לזכות ל'תשובה-שלמה' באמת.

ג. עלים-לתרופה, מכתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל - ואחר שהלך מהשלחו, דבר מענין

ובבואו על הפתח, והיה נשמע מרחוק את הדברים האלה יוצאים מפיו הקדוש כלפיך אש, ונשאר עומד על עמדו ומקומו, וירא ללכת יותר להתקרב אל השלחן.

והנה על שבת שלפני פטירתו, בא אליו שנית רבי עקיבא זאב, ובלייל-שבת אחר הסעודה דבר עוד הפעם מעבודת הכהן-הגדול מיום-כפור בהתלהבות גדול ונורא, והזכיר אז פמה תבות מהפיוט שבסדר העבודה: "נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד", ועוד פמה תבות. ובשבוע שאחר זה נפטר ויצאה נשמתו באלה התבות: "חנן המרבה לסלח", ביום העשירי לחדש טבת. [כמובא בעלים-לתרופה, במכתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל: "ואחר-כך לא דבר עמנו יותר, רק שמענו שאמר 'ברכה', וברפת הפיל, 'חנן המרבה לסלח', ומקדש השבת" וכו'].

והמוכן מכל-זה: כי נמצא בו מצד נשמתו גם כל הסליחה והכפרה של יום העשירי מעשרת-ימי-תשובה, הוא 'יום-כפור!' - כי הרבה הרבה 'בעלי-תשובה' שבודאי נתפטר להם עוונותיהם, נעשו על-ידי דבוריו וספריו הקדושים שהשאיר אחריו כמובא.

ולוא דמסתפינא (יראתי), הייתי אומר: שזהו שגם שמו הקדוש גימטריה מבין ממש מספר מנין התבות "חנן המרבה לסלח". וזה אשר גם אדמו"ר הנחל נובע מקור חכמה מוהר"ן ז"ל, סמוך ידו עליו, ואמר עליו: "שהוא יודע ממנו יותר מכלם!" כמבאר במקום אחר. ועליזה זכה לחבר ספר 'לקוטי-הלכות' הקדוש, ותפלותיו המעוררים ומחזיקים כל איש מגדול ועד קטן, להטותו לטוב לשוב בתשובה שלמה.

[ב'כוכבי-אור' (הכמה ובינה לט): כאשר נראה ונודע לכל מביט ומסתכל בספריו הקדושים, שאף-על-פי שמרבה לדבר מכל המדות טובות וישרות, אבל עקר רוב דבריו יסובבו על ענין 'התחזקות', לחזק ולאמץ כל הנחשלים והעצפים והיגעיים, אשר עמלק רודף אחריהם, לבל יתיאשו עצמם מן הרחמים, כי הוא יתברך חנון ורב לסלת, וכאשר נשמע ונראה גם בעת יציאת נשמתו הקדושה, שעד נשימה האחרונה, כפל ושלש: "חנן המרבה לסלח", פעמים אין מספר].

[וב'חכמה-ותבונה' (דף יא): בלייל-השבת שבגמר החנכה, והוא השבת האחרון שהייתה לו בימי חייו הקדושים, עסק אז מוהרנ"ת ז"ל בתפלת יום-הכפורים, שהוא בפעלת הסלח נא

העבודה של יום-הכפורים, והוציא מפיו הקדוש אש שלהבת, ואמר ה'עבודה' וכו' [הנפח של העבדה מתפלת מוסף יום-הכפורים]: "הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, עמד במקום שעמד, ונכנס במקום שנכנס" (יומא פ"ה מ"גד), ראה לפני מי אתה נכנס, אחת ואחת" וכו' (סדר העבודה במוסף ליום-כפור). והתלמיד-הקבם גדול מכהן-גדול, כמו שכתוב: "יקרה היא מפנינים" (משלי ג, טו - הוריות יג).

"בתנת בד קדש ילבש, ומכנסי בד

יהיו על בשרו וכו'" (ויקרא טז, ד)

ד. ימי-התלאות, בהקדמה - ידידנו המפלא הרב עקיבא זאב מנעמירוב, היה רגיל לספר מעצם התעוררות שראה ממורנו מוהרנ"ת בערב יום-כפור האחרון. כי דבר אז בעת סעודת ערב יום-כפור, מענין הד' יסודות, דומם צומח חי מדבר.

ואמר: הלא אנחנו רואים: כל מה שהמדרגה נמוכה יותר, נמצא בו טוב יותר. כי 'יסוד המדבר' הוא 'האדם', ומקח האדם במכירתו לא יעלה במקח הסוס, שהוא מ'יסוד החי' הנמוך מה'מדבר' בנודע, שנמצא סוס שנותנים במחירו פמה אלפים רוב"כ (רובל בסף).

ומקח הצומח יעלה עוד יותר, כי נמצאים שושנים ופרחים שמביאים ממדינות רחוקות שאין ערך כלל למחירים לשוים. וב'יסוד הדומם' נמצאים אבנים טובות ויקרות העולים עוד יותר, ורואים אנו את הטוב והאלקות שנמצא בהם, מפקדת התורה על הכהן-גדול, שבכליעת בניסתו לבית-המקדש, יהיה לבוש בחשן ואפוד שיהיה נתונים בהם פמה אבנים טובות.

ואחר הדברים האלה נכנס מוהרנ"ת ז"ל בדרכו הקדושה מענין לענין, עד שהתחיל לדבר בהתעוררות גדול בשלהבת אש נוראה, וצעק בקולו הקדוש בזה הלשון: ואף-על-פי-כן נמצא גבוה מעל גבוה, קדשה נעלמה ונסתרה, קדש-הקדשים, שהכהן-הגדול בשהיה צריך לנכנס לשם, היה צריך להפשיט כל הבגדים היקרים, רק "בתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו וכו'" (ויקרא טז, ד) - ואמר את הפסוק הזה בגנון של הקורא ביום-כפור.

ורבי מאיר יהודה ז"ל מברסלב היה רגיל גם-כן לספר, כי גם הוא נכנס אז אל בית מורנו מוהרנ"ת.

השיף לזה, ואחר כך נגש ונתעלה ונסתלק במאור רבו ביום ו' פרשת ויגש, ויצאה נשמתו ב' ח' ניו' המ' ז' ל סלח" שבמספר שמו הקדוש, כי "חננו המרבה לסלוח" עולה כמספר שמו "נתו".

"הנהן גדול ביום הנפורים" (ויקרא טז)

ה. ח"ב קיז - מה שמבלבל את האדם, כשנכנס לקדשה גבוהה, כגון כשמתקרב לצדיקה האמת וכיוצא, אזי דיקא יקרה לו "מקרה בלתי טהור" (שמואל א כ, כו) חסיון שלום. כבר מבאר מזה במקום אחר (לקוטי מוה"ר ח"א עב). ובאמת אדרבא, מחמת שנתקרב לקדשה גבוה מאד, מחמת זה נזדמן לו, ואין לו להתרעם כלל על זה, כי אדרבא מחמת זה נתגרה בו היצירה הרע.

ועל כן חשבו חז"ל לנס גדול (אבות פ"ה מ"ה): "מה שלא ארע קרי לכהן גדול ביום הנפורים" - כי מחמת שנכנס הכהן הגדול ביום הנפורים לקדשה גבוה כזו לפני ולפנים, היה בודאי עליו קטרוגים והתגרות הרבה, שמשם נמשך היצירה הרע, על כן נחשב לנס מה שנצול מ'מקרה' ביום הנפורים. ועתה ראה והבן, איך יבלבל את האדם ענין הנ"ל, וכי יש לו להתרעם על שלא היה לו נס כמו לכהן הגדול ביום הנפורים.

"כיושב בסתר לחלות פני מלך, מראה נהן" (מוסף ליום הנפורים)

ו. שיח שרפי קדש ח"ב רסד - בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת לרבנו, שלח אותו רבנו לרבי אהרן, באמרו אליו: "לך נא וראה מה שלום אהרלע שלי" [גיי זעה וואס מאכט מיין אהרלע]. כשנכנס אליו מוהרנ"ת, פגש אותו כשהוא יושב בדבקות עם עינים בוכיות להשם יתברך.

כשחזר ושאלו רבנו לשלומו, ענהו מוהרנ"ת: "שפגש אותו בוכה!" - המליץ עליו רבינו את הנאמר ביום הנפורים בשבח כהן הגדול (מוסף ליום הנפורים): "כיושב בסתר לחלות פני מלך, מראה כהן".

והינו: שהכהן הגדול בעת שנכנס לקים עבודתו לפני ולפנים, ביום המיוחד בשנה, ובמקום המקדש ביותר, ובהקריבו את קרבן הקטרת המעלה מכל הקרבנות, היו דומות פניו, כזה היושב בסתר ומחלה

פני מלכו של עולם. כלומר: שהיושב בסתר ומתבודד, גדול יותר.

"זהבים מעביר ולבנים לובש, שעבודת היום בבגדי לבן" (מוסף סדר העבודה ליום הנפורים)

ז. שיח שרפי קדש ח"ב תרסד - מוהרנ"ת ז"ל דבר פעם בערב יום כפור דבורים נלהבים, והזכיר מה שאומרים בפיט של מוסף בסדר העבודה: "זהבים מעביר ולבנים לובש, שעבודת היום בבגדי לבן".

ובאר בזה: שפשוט נכנסים לפני ולפנים, שמרמז על אחר פטירתו של אדם, שאז פושטים ממנו כל בגדי הזהב ואפלו את החשן עם האבנים טובות, כי כל אלו הדברים אינם נכנסים עם האדם בעת שנכנסים לפני ולפנים. ורק נשאר בגדי הלבן המרמז על המעשים טובים האמתיים.

"גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל" (ויקרא טז, ח)

ח. ספר המדות, המתקת דין צד - המתקת הדינים הוא על ידי הגורל כמו לעזאזל.

(פרוש הדבר, שמעתי מפירי הקדוש: שיקח שני מטבעות ויפיל עליהם גורל - גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל" (ויקרא טז, ח). והמטבע שעלה עליה הגורל לה', יתן אותה לצדקה. והשנייה שעלה עליה הגורל לעזאזל, ישליך אותה לאבוד. ועל ידי זה נמתק הדינים).

"השכן אתם בתוך טמאתם" (ויקרא טז, טז)

ט. ח"א ו, בסוף - אפלו אם יפל חסיון שלום למקום שיפלו, אפלו ב'שאלת תחיתות', גם כן אל יתיאש עצמו לעולם, ותמיד יחפש ויבקש את השם יתברך, ויחזק עצמו בכל מקום שהוא, בכל מה שיוכל - כי גם ב'שאלת תחיתות' נמצא השם יתברך - וגם שם יכולין לדבק את עצמו אליו יתברך, וזה בחינת (תהלים קלט, ח): "ואציעה שאל הנה".

י. ח"א עח - ה'דבור' הוא בחינת מלכות, ובחינות 'שכינה', כי שוכנת אתם תמיד בלי הפסק רגע, כמו שכתוב (ויקרא טז, טז): "השכן אתם בתוך טמאתם".

והוא בחינת (תהלים קיג, ט): "אם הבנים" - כמו שה'אם' הולכת תמיד עם בניה ואינה שוכחת אותם, כן ה'דבור' בחינת 'שכינה' הולכת עם האדם תמיד

אָפּלוּ לְמִקּוֹמוֹת־הַמְטַנְפִים, אָפּלוּ אִם נָפַל לְמִקּוֹם שֶׁנָּפַל, כִּי אֵינוֹ מְנִיחַ אוֹתוֹ לְשִׁפְחַת הַשָּׁמַיִם־יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכֵר וּמְזִכִּיר אוֹתוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'צְלוֹת הַשְּׂכִינָה' - שֶׁהַדְּבֹר' בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה, בְּגָלוּת. שֶׁהַשְּׂכִינָה צוֹחֶת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ב, ה): "סַמְכוּנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת וְכוּ, כִּי חוֹלַת אֶהְבֶּה אֲנִי" - הֵינּוּ אֶהְבַּת יִשְׂרָאֵל, "שְׂאֲנֵי שׁוֹכְנֵי אֶתֶם אָפּלוּ בְּתוֹךְ טְמֵאוֹתֶם", וְזֶהוּ 'צְלוֹת הַשְּׂכִינָה'.

וְלָכֵן בְּמָה שֶׁפָּגַם יִתְקַן, הֵינּוּ: 'וְדוּי דְּבָרִים', כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד, ג): "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים" - שִׁיתְּוֹדָה תָּמִיד בְּכָל לְבוֹ, "נִכַח פְּנֵי ה'" (אֵיכָה ב, יט), אֲזִי: "וְשׁוּבוּ אֶל ה'" (הוֹשֵׁעַ שָׁם), שֶׁיִּשׁוּבוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁפָּגַם אֶל שְׂרִשׁוֹ.

[בְּלִקּוּטֵי־עֲצוֹת, דְּבֹר יט: גַּם הַדְּבֹר הוּא בְּחִינַת: "אִם הִבְנִים" - הֵינּוּ: כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בְּנָהּ, אָפּלוּ לְמִקּוֹמוֹת־הַמְטַנְפִים, וְאֵינָה שׁוֹכַחַת אוֹתוֹ, כְּמוֹכֵן הַדְּבֹר' הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם תָּמִיד אָפּלוּ בְּמִקּוֹמוֹת הַמְטַנְפִים, וּמְזַכִּיר אוֹתוֹ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. הֵינּוּ שֶׁאָפּלוּ אִם הָאָדָם מְנַח חֲסִידוֹשְׁלוֹם בְּשִׁפְחַת הַמְּדֻרְגָה מְאֹד בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא חֲסִידוֹשְׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּיכֵן עַל־יַדֵּי הַדְּבֹר', יְכוֹל לְהִזְכִּיר אֶת־עֲצָמוֹ בַּשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם.

דְּהֵינּוּ: שֶׁאָפּלוּ אִם הוּא בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא - אִם יִתְחַזֵּק גַּם שֵׁם לְדַבֵּר עַל־כָּל־פְּנִים דְּבֹרִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה וְשִׁיחָה בֵּינָה לְבִין קוֹנֵה, אוֹ לְשִׁיחָה עִם רַבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת־שָׁמַיִם - יְכוֹל לְהִזְכִּיר אֶת עֲצָמוֹ בַּשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, אָפּלוּ שֵׁם בְּמִקּוֹמוֹת הַרְחוֹקִים מְאֹד מִהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'מִקּוֹמוֹת־הַמְטַנְפִים' - אָפּלוּ אִם נָפַל לְמִקּוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא־לְצַלָּן. כִּי הַדְּבֹר' אֵינוֹ מְנִיחַ אוֹתוֹ לְשִׁפְחַת אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. וְהֵבֵן הַדְּבַר הֵיטֵב מְגַדֵּל כַּח הַדְּבֹר'. וְהִיא עֲצָה נִפְלְאוֹה וְנוֹרָאוֹה, לְמִי שֶׁחָפֵץ בְּאַמֶּת לְבַל יֵאבֵד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חֲסִידוֹשְׁלוֹם].

"וְנָשָׂא הַשָּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עוֹנֹתֶם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה"
(וַיִּקְרָא טז, כב)
"לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית הִיָּה קָשׁוּר עַל פֶּתְחוֹ שֶׁל הַיְכָל, וּבִשְׁהַגִּיעַ שָׁעִיר לַמִּדְבָּר הִיָּה הַלְשׁוֹן מְלַבֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א, יח): "אִם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם בְּשָׂנִים בְּשִׁלְגַי יִלְבִּינֵנּוּ". (יומא פ"ו מ"ח - סח: וְעַיִן־שָׁם סז.)
"עוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזָכִיּוֹת" (יומא פו:)

יא. ח"א נב, יא - לְעֵלוֹת מְדֻרָּא לְדֻרָּא, צְרִיף 'יְרִידָה' תַּחֲלָה, שֶׁהִיא הַמְכַשׁוּל'. וְזֶה (יִרְמְיָה ג, כ): "בַּיּוֹם הַהוּא יִבְקַשׁ עוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינְנוּ" - כִּי לְעֵתִיד יִהְיֶה כָּלוֹ תְּשׁוּבָה, וְעַל־יַדֵּי הַתְּשׁוּבָה "זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין זָכִיּוֹת" (יומא פו:), וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מַעֲבְרוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, וְעַל־כֵּן יִבְקָשׁוּ אֵז הָעוֹנוֹת, כִּי יִבְקָשׁוּ וַיִּחַפְּשׁוּ אֵז אַחַר עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ לֹקַחְחִין עוֹד אֵיזָה עוֹן כְּדֵי לְעַשׂוֹת מִמֶּנּוּ תּוֹרָה.

וְזֶהוּ: "וְאֵינְנוּ" - כִּי יִהְיֶה כָּל הָעוֹנוֹת נִכְלָלִין בְּאֵין, הֵינּוּ: בְּאֵין־סוּף, שֶׁשֵּׁם הָעוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזָכִיּוֹת עַל־יַדֵּי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה'.

וְזֶה (הוֹשֵׁעַ יד, ב): "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל וְכוּ, כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעוֹנֶיךָ", הֵינּוּ: עַל־יַדֵּי הַתְּשׁוּבָה, יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִהַעֲבֻרוֹת בְּחִינַת 'מְכַשְׁלָה', שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, בְּחִינַת (ישעיה ג, ו): "וְהַמְכַשְׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדְךָ", "אֵלוּ דְבָרֵי־תּוֹרָה, שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עָלֵיהֶם אֶלָּא אִם בֶּן נִכְשָׁל בָּהֶם" (שְׁבַת ככ. תְּגִינָה יד. גִּיטִין מג.).

יב. ח"א נט, ד-ה-נסוף - עַל־שֵׁם זֶה נִקְרָא בְּרִית: "זֶה־הַר הַרְקִיעַ" (דְּנִיָּאל יב, ג; תְּקוּנֵי־זֶה־הַר א.) - כִּי קָדָם הַתְּקוּן, אֲזִי הַרְקִיעַ הוּא בְּבְחִינַת (אֵיזוֹב כ, כז): "יִגְלוּ שָׁמַיִם עוֹנוֹ". וְאַחַר הַתְּקוּן, אֲזִי 'מְזַהֵר' וּמְטַהֵר אֶת הַרְקִיעַ, בְּבְחִינַת (שְׁבַת פ"ט מ"ג; יוֹמָא פ"ו מ"ח): "לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית" שֶׁהוּא מְלַבֵּן עוֹנוֹתֵיהֶן שֶׁל שָׁם־הַ לְאוּיִן, בְּבְחִינַת (ישעיה א, יח): "אִם יֵאָדִימוּ כַּתּוֹלַע בְּצִמְרֵי יְהוּי". וּמִשְׁפִּיעַ 'לְבַנּוֹנִית' בְּהַדְּמִים שֶׁל 'שָׁם־הַ גִּידִין', בְּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיֶה בְּגִידֶיךָ לְבָנִים".

וְעַל־כֵּן עַל־יַדֵּי "שְׁבַעֲהָ גִלְדֵי עֵינָא" (תְּקוּנֵי־זֶה־הַר יג: קכח.), מִתְקַנֵּין בְּחִינַת (שׁוֹפְטִים טז, יט): "שִׁבְעַת מַחֲלָפוֹת רֵאשׁוּ", שֶׁהֵם הַשְּׁעֵרוֹת, בְּבְחִינַת (דְּנִיָּאל ז, ט): "וַיִּשְׁעֵר רֵאשֶׁה כַּעֲמַר נִקְוִי", בְּבְחִינַת "לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית", שֶׁהוּא מְלַבֵּן הַדְּמִיּוֹת שֶׁל הַשָּׁם־הַ גִּידִין, בְּבְחִינַת: "אִם יֵאָדִימוּ כַּתּוֹלַע בְּצִמְרֵי יְהוּי". - וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיח, ה): "מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְיָ", אוֹתִיוֹת 'צִמְרֵי' (טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת לְהֶאֱרִיזֵל, פְּרֻשַׁת קְדוּשִׁים).

יג. ח"ב פג - זֶה בְּחִינַת (יומא פו:): "זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין כְּזָכִיּוֹת" - שֶׁעַל־יַדֵּי הַבּוֹשָׁה וְשִׁפְיכוֹת־דָּמִים - הַשְּׂכִינָה מְכַסֶּה דְּמָחוֹן בְּאַהֲבָה, וְנִתְהַפְּכִין הַזְדוֹנוֹת לְזָכִיּוֹת, וְנִתְעַלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפֹלוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת 'פְּשָׁעִים' - כִּי נִתְעַלֵּין וְנִתְהַפְּכִין לְזָכִיּוֹת עַל־יַדֵּי 'כְּסוּי דָם בְּאַהֲבָה'. [נִמְצָא לְהֶלֶן בְּפָסוּק (וַיִּקְרָא יז, יג): "וַיִּשְׁפֹּךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסְהוּ בְּעֶפְרָי".]

יד. שיחות הר"ן ג - הַפְּלִיג מְאֹד בְּגִדֵל מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה. וְאָפּלוּ כְּשֶׁנּוֹפְלִים מְאֹד חֲסִידוֹשְׁלוֹם, וְכָל אֶחָד נָפַל לְמִקּוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא־לְצַלָּן - אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֶסוּר לִיָּאֵשׁ עֲצָמוֹ, כִּי תְּשׁוּבָה גְבוּהָ לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה, עַל־כֵּן אֵין שׁוֹם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם! - כִּי אִם יִזְכָּה, יִהְיֶה נַעֲשִׂין מַעֲוֹנוֹתָיו עֲנִין אַחַר לְגַמְרֵי, וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ

ה'רצונות להשם יתברך לבד; ועל ידיה נבטל כל מיני 'מחלוקות' בגשמיות ורוחניות, ונעשה 'שלוש' ועל ידיה נמשך 'ששון ושמחה'.

"פי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם מכל חטאתיכם" (ויקרא טז, ל)

טז. ח"ב ז, יא - כפי הסלח נא' שפועלין ביום הכפורים, שעל ידיה ננתקן פגם 'חרבן הבית' - כן זוכין לקדשת חגכה, בחינת 'חגבת הבית המקדש'.

כי משה רבנו בקש (במדבר יד, יט): "סלח נא", על חטא ה'מרגלים' שגרמו 'חרבן בית המקדש' (תענית כט, סוטה לה. סנהדרין קד), כי ידע שבזה תלוי חרבן הבית. כי בזמן שבית המקדש היה קיים היינו נקיים מעוונות, כי 'תמיד של שחר היה מכפר על עברות של לילה, ותמיד של בין הערבים היה מכפר על עברות של יום' (רש"י ישעיה א, כא). כי ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עון אפלו יום אחד.

על כן אנו צריכין ה'בית המקדש' שיכפר עלינו בכל יום. ומעת אשר חרב בית מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדנו.

ומשה רבנו עליו השלום שיזע כל זאת, על כן מסר נפשו על ישראל, ובקש (במדבר שם): "סלח נא לעון העם הזה" וכו', כי ידע שבזה החטא תלוי חרבן הבית. וכשזכה לפעל בקשתו, מזה נעשה בחינת 'חגבת הבית', בחינת 'חגכה', הפך 'חרבן הבית'.

וכן כל אחד כפי מה שזוכה לפעל בקשת "סלח נא" ב'יום הכפורים', שעל ידיה ננתקן פגם 'חרבן הבית', פמוכן נעשה בחינת 'חגבת הבית', בחינת 'חגכה'.

יז. ח"ב ה, ו - ה'עוון', הוא בחינת 'עון' שמחשיך 'אור השמש' שעל ידיה ה'רפואה'. וזה בחינת ה'חולאת' - כי עקר ה'חולאת' באה מעוונות. ועל ידי ה'תפלה' נתכפרין ה'עוונות', כי היא במקום קרבן.

וכשנתכפרין ה'עוונות', זה בחינת שה'עננים' כלים והולכים, בבחינת (ישעיה מד, כב): "מחיתי כעב פשעיה וקענן חטאתיה" וכו'. ואזי הוא בחינת 'זריחת השמש', שמשם ה'רפואה'.

חז"ל (יומא פז): "שנת הפכין העוונות לזכיות". ויש בענין זה סתרי נסתרות.

רק הכלל: שמכל הנפילות והירידות שבעולם רחמנא לצלון, יכולים לחזור אליו יתברך בנקל, כי "לגדלתו אין חקר" (תהלים קמה, ג). והעקר שהכל תלוי בו: שלא יהיה מיאש עצמו מלצעק אל השם, ולהתחנן ולהתפלל אליו יתברך תמיד.

"בחדש השביעי בעשור לחדש, תענו את נפשותיכם" (ויקרא טז, כט)

טו. ח"א קעט - פנגד כל מיני 'מחלקת', בגשמיות וברוחניות, שאינו יכול להתפלל או לעשות בעבודת השם - צריף 'תענית'.

כי בחינת ה'מחלקת' - הוא 'רצון' אחר, שעומדים עליו לבטל 'רצונו' - וסגלת ה'תענית' איתא בזהר (אחרי סח: - על ויקרא טז, כט): "תענו את נפשותיכם" - "שמעלת התענית, לאכנעא לבא לאדבקא רעותא דלבא לקדשא בריה הוא". שעל ידי ה'תענית', נכנע ונחלש הלב, ונתבטל כל ה'רצונות' האחרים שלו מפני 'רצון' הקדוש ברוך הוא. ועל כן על ידיה נתבטל ה'מחלקת', שהוא בחינת רצונות אחרים שלא כרצונו.

"ולו אחד בהם" (תהלים קלט, טז), "זה יום הכפורים" (תנא דבי ר' אליהו רבה פ"א), שהוא תענית שמחיה כל הימים. כי 'יום הכפורים' הוא כללות כל הימים, ועליו נאמר (ויקרא כג, כט; טז, כט): "בעצם היום הזה, תענו את נפשותיכם" - הינו הרצונות כנ"ל, כי 'נפש' הוא בחינת 'רצון'. וזה: "בעצם היום הזה" - על ידי פנימיות ה'עצמיות' של היום שהוא כלול מכל הימים, 'תענו'.

ועל ידי ה'תענית', נבנה קומת וחיית ה'שמחה'. כי מעלת ה'תענית' - שמעורר ומחיה מתים, הינו הימים שעברו בחשך, ואין להם שום חיות וכו'. כי כל יום הוא בריאה, ויש לו חיות עצמו מלבד השפע, והוא מוצץ גם חיותו העצמי של היום, עד שנשארו הימים הללו פגרים מתים וכו'. ועל ידי ה'תענית', הוא מעורר ומחיה הימים הללו וכו' (עין בפנים ובח"א סב).

[בלקוטי' עצות' (מועדי השם, יום כפור א): 'יום כפור' הוא כללית כל הימים, והוא מחיה כל הימים, והוא מכניע הלב לדבק כל

"אחת בשנה" (ויקרא טז, לד)

יה. ח"א קעט - וְלוֹ אֶחָד בְּהֵם" (תהלים קלט, טז), "זֶה יוֹם הַכַּפּוּרִים" (תנא דביראליהו רבא פ"א), שֶׁהוּא תַעֲנִית שְׂמֻחָה כָּל הַיָּמִים. כִּי יוֹם־הַכַּפּוּרִים הוּא כְּלֹלֹת כָּל הַיָּמִים, וְעַלֵּיו נֶאֱמַר (ויקרא כג, כט; טז, כט): "בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה, תַּעֲנִנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם". וְכוּ'. [נמצא לעיל בפסוק, ויקרא טז, כט: "תענו את נפשתיכם"].

יט. ספר-המדות, תשובה ח"ב א - יום שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה וְתוֹשָׁבָה, הוּא לְמַעַלְה־מֵהֶזְמֵן, וּמַעַלָּה כָּל הַיָּמִים לְמַעַלְה־מֵהֶזְמֵן. וְכֵן יוֹם־הַכַּפּוּרִים הוּא לְמַעַלְה־מֵהֶזְמֵן.

- שָׂאָר עֲנִינֵי יוֹם־הַכַּפּוּרִים -

נִמְצְאִים בְּהַרְחָבָה בְּהַמְּפָתַח לְיוֹם־הַכַּפּוּרִים

"לשעירים אשר הם זנים" (ויקרא יז, ז)

"לשעירים. לשדים, כמו (ישעיה יג, כא): 'ושעירים ירקדו שים'" (רש"י; ספרא אחרי מות ט)

כ. ח"א נת, ג - הַמִּתְנַגְּדִים הַמְּבִזִּים וְהַמְּחַרְפִּים יִרְאִי־הַשָּׁם, זֶה מִחַמַּת שְׂמֻכְבָּלִים תּוֹרָה מִתְלַמְּדֵי־חֻקִּים שְׂדִין יְהוּדָאִין שֵׁשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה מֵאֲלֶפֶין נְפוּלִים.

וְזֶה: "זי"ן חי"ת - הֵינּוּ אֵלוּ הַמְּקַבְּלִים תּוֹרַתָּם מִשְׂדִּין יְהוּדָאִין, הַמְּכַבְּשִׁים בְּשֵׁם "זי"ן, בְּחִינַת (ויקרא יז, ז): "לשעירים אשר הם זנים". מֵהֶם הַחֲרוּף וְהַבְּזוּיּוֹנוֹת, בְּבַחֲיִנַת (איוב לא, לד): "ובזז משפחות יחתגי", בְּחִינַת 'חי"ת'. (עי' בפגנים).

"כי נפש הבשר בדם הוא; כי הדם הוא הנפש; כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא" (ויקרא יז, יא-יד)

כא. ח"א לז, ו - "הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ" (דברים יב, כג) שָׂבָא בְּגִלְגּוּל, וְצָרִיף הַשּׁוֹחֵט לְכוּן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שְׂבָדָם. - כִּי הַשּׁוֹחֵט־הַגּוֹן הוּא מְלַבֵּשׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ שְׂבָחִי בְּמִדְבַר, בְּדַבּוּר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא מְבַרֵךְ. כִּי הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת "חֶרֶב לַה", וְהִיא בְּחִינַת 'דַּבּוּר', בְּחִינַת (תהלים קמט, ו): "חֶרֶב פִּיפִיּוֹת", לְשׁוֹן 'פֶּה'. וְכִשְׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה בְּתוֹךְ חֶרֶב לַה, בְּתוֹךְ הַדַּבּוּר, בְּבַחֲיִנַת מִיּוֹד־נוֹקְבִין, אֲזִי הַשְּׂכִינָה מְזַדְּגָת. וְזֶה (ישעיה לד, ו): "חֶרֶב לַה' מְלֵאָה דָם" - מִנֶּפֶשׁוֹת הָעוֹלוֹת בָּהּ בְּבַחֲיִנַת מִיּוֹד־נוֹקְבִין.

כב. ח"א נא - 'עֲכִירַת־הַדָּמִים' הוּא עַל־יְדֵי הַשְּׂקָר. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר 'שְׂקָר', עַד שִׁיעֵבַר אֶת דָּמָיו, וְאָמַת' אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, כִּי־אִם בְּשִׂמְכּוֹד מְקַדֵּם אֶת הַדָּמִים. כִּי עֵקֶר הַדַּבּוּר' הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שיר־הַשִּׁירִים ה, ו): "נֶפֶשׁ יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ". וְהַנֶּפֶשׁ הוּא הַדָּם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (דברים יב, כג): "כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ".

כג. ח"א עה - צְרִיכִין לְדַבֵּר רַק 'דַּבְּוּרִים קְדוּשִׁים', בְּדַבְּרֵי תּוֹרָה וְתַפְלָה, "וְלֹא בְּדַבְּרִים אַחֲרִים" (יומא יט: על: 'וְדַבַּרְתָּ בָּם'. דברים ו, ז), כְּדִי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת, לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. כִּי עֵקֶר הַבְּרִיאָה הִיְתָה עַל־יְדֵי הַדַּבּוּר, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים לג, ו): "בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ". וְעַל־יְדֵי הַשְּׂבִירָה נִפְלוּ 'נִיצוּצוֹת' בְּכָל הַדַּבְּרִים, בְּמֵאֶכָּל וּבְמִשְׁתָּהּ וּבְמִלְבוּשׁ, וּבְכָל הַתַּעֲנוּגִים שְׂבָעוּלָם.

כִּי הַתַּעֲנוּג שֵׁשׁ בְּהַדְּבַר שְׂאוּכָל וְשׁוֹתָהּ וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, הוּא מֵהַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם, וְהַנִּיצוּצוֹת הֵם אוֹתִיוֹת. וְקָדָם שְׂמוּצִיאָם אֶל הַדַּבּוּר, הֵם בְּבַחֲיִנַת 'דָּם', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'נֶפֶשׁ', כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (ויקרא יז, יד): "כִּי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמוֹ בְּנַפְשׁוֹ הוּא". וְכִשְׂמוּצִיאָם עַל־יְדֵי הַדַּבּוּר, זֶהוּ בְּחִינַת (שיר־הַשִּׁירִים ה, ו): "נֶפֶשׁ יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ", וְאֵז מַעַלָּה הַנִּיצוּצוֹת' וּמְחַפְּרָם יַחַד, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

"ושפך את דמו וכסהו בעפר" (ויקרא יז, יג)
- "מצות נפוי הדם" -

כד. ח"ב פג - עַל־יְדֵי 'תְּקוּן־הַבְּרִית', נַעֲשֶׂה בְּרַחֲמֵינוּ חוֹרִין וְכוּ'. וְאֵז יָכוֹל הַלֵּב לְהַתְּלַהֵב בְּלִמּוּד־הַתּוֹרָה בְּשִׁלְהוֹבִין דְּרַחֲמֵמוֹתָא, וְיָמִים רַבִּים שֶׁהֵם אֲהַבּוֹת וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְכַבּוֹת 'הַתְּלַהֲבוֹת' הַזֹּאת, בְּבַחֲיִנַת (שיר־הַשִּׁירִים ח, ז): "מִיָּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֲהָבָה". וְהַשְּׂכִינָה מְכַסֶּה בְּכַנְפֶיהָ עַל דְּמֵהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּאֲהָבָה הַזֹּאת, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ עֲלֵיהֶם "זֵרַע מְרַעִים" (ישעיה א, ד; יד, כ), שֶׁהֵם בְּחִינַת "מִי הַמְּבוּל" (בְּרַאשִׁית ז, ז).

וְזֶה (בְּרֻכּוֹת יב:): "הַעוֹבֵר עֲבָרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ, מוֹחֲלִין לוֹ" וְכוּ'. - כִּי "עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אֲהָבָה" (משלי י, יב) - כִּי עַל־יְדֵי הַבּוֹשָׁה נִשְׁפָּךְ דָּמוֹ, וְאֵז הַשְּׂכִינָה מְכַסֶּה דָּמוֹ בְּאֲהָבָה בְּנִל, בְּבַחֲיִנַת "כְּסוּי דָם". וְעַל־יְדֵי 'כְּסוּי' הַזֹּאת, נִתְּפָסָה כָּל פְּשָׁעֵיו מִמִּילָא.

פאלו. וזהו דבר גדול מאד - כי דרכי החקירות והפילוסופיה, הוא הרעה הגדולה שבכל הרעות, ואין רע מזה, אשרי מי שרחוק מהם.

שוב אמר: שגם ה'צדיקים' של עכשו, הם גם-כן בבחינת 'התערבות' עמהם - כי הם מנהיגים בביתם כמו מנהיגי השדים והאדונים - כמו שאומרים עכשו על ה'צדיקים', שהם מנהיגים עכשו כמו 'שרים', ועל-ידי בחינה זו נחשב גם-כן שהם מערבים עמהם.

ועל-ידי-זה אינם יכולים לומר 'תורה' - אף-על-פי שאומרים קצת מה ששייך להעולם, אף-על-פי-כן 'תורה גמורה' אין יכולין לומר. ומאחר שאין יודעין 'תורה', אין יודעין כלל. כי אפלו 'נבואה', הוא גם-כן קטנה מהתורה, כי ה'תורה' גדולה מן הכל, וכוללת הכל.

וזה תלוי בזה - מאחר שמנהיגים בדרך ה'שרים', אינם יודעים 'תורה'. ומאחר שאינם יודעים 'תורה', על-ידי-זה הם מנהיגים עצמם ב'מנהגי השרים'. כי מאחר שאינם יודעים 'תורה', הם מכרחים על-כף-פנים לנהג עצמם במנהגים הנ"ל - כי בלא זה, בפה יהיה נפר מעלתם וחשיבותם, מאחר שאינם בני תורה. וזהו בחינת (איכה ב, ט): "מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאיה לא מצאו חזון מה".

כו. ח"א ית, ג - כל-זמן שאין לאדם 'אמונה' בשלמות שאין שלמות אחריו, בודאי אין לו לקבל המלוכה וההנהגה. ואפלו מי שמאמין באיזה דבר שהוא מ"דרכי האמרי" (שבת פ"ו מ"י; שבת סז: תוספתא שבת פ"ח), אף-על-פי שהוא מאמין בהשם-יתברך, אפלו מי שיש לו אמונה גדולה.

כי ה'מנהיגות' עקרה בבחינת 'רחמים', ועקר ה'רחמים' בהסרת עפון, אפלו שמץ עפון. ואפלו כשהוא אומר: "צבי הפסיקו" (סנהדרין סח:), אין לו רחמנות בשלמות. עד שיפשפש עצמו שלא ישאר אצלו 'אמונות' שאין צריך להאמין, ושיהיה 'תמים עם ה' אלוקיו" (דברים יח, ג).

כז. ח"א נה, ו - ההנהגות ואמונות-כוזבות, הם בחינת "דרכי האמרי" (שבת פ"ו מ"י; שבת סז: תוספתא שבת פ"ח) - כי 'פתי יאמין לכל דבר' (משלי יד, טו). וזהו בחינת 'ארז', בחינת (עמוס ב, ט): "ואנכי השמדתי

וכשהקדוש-ברוך-הוא רוצה לטעם ממצוות-עשה של איש ישראל שהוא צדיק, אזי צריך שחיטה להתירה. על-כן צריך שיבא עליו 'בושה' שהיא 'שפיכות-דמים', בחינת 'שחיטה' שהיא מטהרת ה'איבר מן החי'. ואזי יוכל השם-יתברך לטעם מה'מצוות-עשה' שלו, שנקראים 'מטעמים', כמו שכתוב (בראשית כז, ד): "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי" - "מפקודין דעשה" (תקוני-זוהר נא).

וכשנשפך דמו על-ידי ה'בושה' הנ"ל - אזי צריך לשמר שלא יינקו ממנו החיצונים הידועים, שרוצים לינק מזה הדם הנשפך, על-כן צריך 'כסוי', שהשכינה מכסה דמהון של ישראל שנשפך באהבה הזאת, בחינת "כאשר אהבתי" - וזה בחינת "כסוי דם".

ובענין 'שפיכות-דמים' של ישראל, יש דברים עליונים ונסתרים הרבה וכו'. - וזה בחינת (יומא פו:): "זדונות נעשין כזביות" - שעל-ידי ה'בושה' ו'שפיכות-דמים' - השכינה מכסה דמהון באהבה, ונתהפכין ה'זדונות' ל'זביות', ונתעלו הנשמות הנפולות, שהן בחינת 'פשעים' - כי נתעלן ונתהפכין ל'זביות' על-ידי 'כסוי דם באהבה'.

"ובחקותיהם לא תלכו" (ויקרא יח, ג)

"אלו דרכי האמרי" (רש"י: ספרא אחרי-מות יג)

כה. תי-מוהרן תנא - אמר רבנו ז"ל: ה'צדיקים' - אפלו אלו ה'צדיקים' של עכשו, הם יקרים גם-כן מאד בעיני השם-יתברך. ואלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים ממנהגי ה'קל-יעולם', ההולכים ומנהיגים עצמם דיקא בדרך העפון, והולכים בדרך החקירות וחקמות, וכונתם דיקא להדמות עצמם במהלכן ובמלבושיהן ובמנהגייהם במנהגי העפון, כאשר נתפשט עכשו בעוונותינו הרבים. ואם לא היו פועלים הצדיקים, כפי-אם מה שמרחקין מהם גם-כן - דים.

כי כל 'מנהיג', איך שהוא מתנהג בעבודתו - על-כף-פנים הוא רחוק מדרכיהם. וכן המקרבים אליהם. כי מאחר שמדקדקין לבלי להניח שער 'אחורי פאות הראש', ממילא אינם מגדלים 'בלורית' שקורין: 'ביי-האר'. וממילא הם רחוקין ממנהגי העפון, ומכח הפילוסופים והמחוקרים, שמנהיגים עצמם בדרךים

את האמרי אשר פגבה ארזים גבהו". וה'גבוהי קומה', על-פי הרב הן בסילים וכו'.

וזה בחינת "דרכי אמורי", שאין להם שום שכל - מחמת "פי פגבה ארזים גבהו", הם מאמינים אמונות רבות פזביות.

"וחי בהם" (ויקרא יח, ה)
"ולא שימות בהם" (יומא פה:)

כח. ח"א מד - גם מחכמות שיש בעבודת-השם בעצמו, צריך להרחיק מאד. כי כל אלו החכמות של העולם, שיש להנכנסין ומתחילין קצת בעבודת-השם, אינם חכמות כלל, והם רק דמיונות ושטויות ובלבולים גדולים. ואלו החכמות מפילין מאד את האדם מעבודת-השם, דהינו מה שחושב וחוקר ומדקדק ביותר, אם הוא יוצא פראוי במה שעושה.

פי בשר-ודם אי אפשר לו שיצא ידי-חובתו בשלמות, ואין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניא וכו' (עבודה-הרה ג), "ולא נתנה תורה למלאכי השרת" (קדושין נד).

ועל אלו המדקדקים ומחמירים בחמרות-יתרות - עליהם נאמר (ויקרא יח, ה): "וחי בהם" - "ולא שימות בהם" (יומא פה:). - פי אין להם שום חיות כלל, ותמיד הם ב'מרה-שחרה', מחמת שנדמה להם שאינם יוצאים ידי-חובתם בהמצוות שעושין, ואין להם שום חיות משום מצוה, מחמת הדקדוקים והמרה-שחרות שלהם. (ועין עוד בשיחות-הר"ן רלה בענין ה'חמרות-יתרות').

"איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה; ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה" (ויקרא יח, ג-ב)
'אסורי ערוה', 'תאות נאוף', 'אשת איש', 'הרהורים' וכו'

כט. ח"א ז, ד-נסוף - ודע: שעל-ידי מצות ציצית, האדם נצול מ'עצת הנחש', מ'נשואין של רשע', מבחינת 'נאוף' - פי 'ציצית' שמירה ל'נאוף', כמובא ב'תקונים' (תקוני-זהר לז). ועקר ה'נאוף' תלוי ב'עינים' וכו', ו'שמירת ציצית' שהוא בחינת 'עינים', הוא שמירה מ'עצת הנחש'. ויכול לקבל ה'עצות' מ'צדיק', שהוא "פלה זרע אמת" (ירמיה ב, כא).

וזהו (רות ג, ט): "ופרשת כנפך על אמתך" - פי 'ציצית דקדשה', שהם "פנפי מצוה" (זהר צו לג. תקוני-זהר קמב:), הוא 'שמירת הברית', והוא בחינת 'זווג' דקדשה'.

ל. ח"א יא, ג - 'כבוד' בשלמות אינו, פי-אם על-ידי 'ואו' שימשיך לתוכה, פי "כל מקום שנאמר ואו, הוא מוסיף" (פסחים ה), הינו בחינת "תוספות קדשה", 'שמירת-הברית' - כמאמר חז"ל (ויקרא-רבה כד, ו): "כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדשה" - פי זה תלוי בזה, 'גאות' ו'נאוף', כמו שאמרו חז"ל (סוטה ד): על פסוק (משלי ג, כו): "ואשת-איש נפש יקרה תצוד", וכו'.

לא. ח"א יט, ג - ה'דע-הכולל' שכל הרעות של 'שבעים-לשון' כלולין בו, דהינו תבערת המדורה של 'תאות-נאוף', בחינת (זהר ויקהל רג): "מדורה של שבעין פוכבין" - נופל ונתבטל ואין לו שליטה על-ידי 'לשון-הקדש'.

פי ב'לשון-הקדש' תלוי 'תקון-הברית', הינו 'תקון-הברית' ו'שלמות לשון-הקדש' הם תלויים זה בזה. - ועל-שם-זה נקרא 'לשון-הקדש', פי "כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדשה" (ויקרא-רבה כד, ו).

[ב'לקוטי-עצות', דבור ג: על-ידי 'שלמות לשון-הקדש', דהינו 'קדשת הדבור' - שמרבה לדבר דבורי תורה, ותפלה, ותחנון ובקשות ושיחות בינו לבין קונו. ונזהר מ'דבורים פגומים', שהם 'לשון-הרע' ו'שקרים' וכו' - על-ידי-זה זוכין ל'תקון-הברית'. וכן להפך: על-ידי 'תקון-הברית', זוכין ל'שלמות לשון-הקדש'].

[בשיח-שרפיי-קדש, ח"ו ל: כשאמר רבנו תורה י"ט מענין השבעים-לשון וכללות תאותיהן שהיא 'תאות-נאוף' וכו' - אמר אחר-כך על מלכות רוסיה: "בעצם לשון רוסיה, מנח פבר פגם-הברית"! - "אין לשון רוסיא ליגט פגם-הברית"!].

לב. ח"א נז, ח - בזה שנכנס בו ר'וח-שטות', הינו 'הרהורי-זנות', והוא משבר תאותו - בזה הוא מפיק ומוציא 'ניצוצי הקדשה' של 'פגם-הברית' - פי זה הוא בחינת 'תשובת-המשקל'.

לג. ח"א לו, א-ב - זהו כלל: שכל נפש מישראל קדם שיש לה התגלות בתורה ובעבודה, מנסין ומצרפים הנפש, בגלות של 'שבעים-לשון', בתאותיהן. פי הקלפה קדמה לפרי, ומי שרוצה לאכל הפרי, צריך לשבר מקדם הקלפה. לכן קדם

ה'התגלות', מכרח הנפש לבוא ב'צלות', הינו ב'מדותיהם' - כְּדִי לְשַׁבֵּר, וְלָבוֹא אַחֲרֵיכֶם ל'התגלות'.

ודע: ש'כָּלִּלּוֹת שֶׁל שְׂבָעִים-לְשׁוֹן, שֶׁל מְדוּתֵיהֶן הָרְעוּת הַלְלוֹ, הִיא 'תְּאֻת־נְאוּף'. וְהוּא 'תְּקוּן-הַכְּלִי' - מִי שֶׁמְשַׁבֵּר ה'תְּאֻהּ הַזֹּאת', אֲזִי בָקָל יָכוֹל לְשַׁבֵּר כָּל הַתְּאֻוֹת.

לד. ח"א לו, ג-ד - תְּקוּן שֶׁל 'הַרְהוּר־זְנוּת' שֶׁבָּא לְאָדָם: שִׁיאֵמַר "שְׁמַע" ו'כְּרוּךְ שֵׁם". כִּי 'תְּאֻת־נְאוּף' בָּאָה מ'עֵכִירַת דָּמִים, הֵינּוּ מ'טְחוּל', לִילִית, 'שִׁפְחָה בִישָׂא', אִמָּא דְעַרְב־רַב, מ'מְלָכוֹת־הֶרְשָׁעָה'. ו'מְלָכוֹת־אֲדָשְׁמִיא' הוּא בְּבַחֲנֵת גְּבִירָתָא, "אִשָּׁה יְרָאתָה" (מְשַׁלֵּי לֹא, ל), וְכו'.

וְכִשְׁמַקְבֵּל עָלָיו 'עַל מְלָכוֹת שְׁמַיִם' בְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים, כּוֹלֵל נְשֻׁמָתוֹ בִּי"ב שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי בְשָׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, יֵשׁ י"ב תְּבוּת, נֶגְדַי"ב שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל, וּמ"ט אוֹתוֹת בְּנֶגֶד מ"ט אוֹתוֹת שֶׁבְשֻׁמָּתוֹ שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִפְּרִישׁ נְשֻׁמָתוֹ מְנַשְׁמַת עַרְב־רַב, הַבָּאִים מ'אִשָּׁה־זוֹנָה', 'שִׁפְחָה בִישָׂא'.

וְכִלְיָהּ כְּשִׁישׁ לֹא לְאָדָם הַרְהוּר בְּאִקְרָאֵי בְעַלְמָא, אֲזִי דִי לֹא בְּאִמִּירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנ"ל. אֲבָל אִם הוּא חֹסֵי וְשִׁלּוּם רְגִיל בְּהַרְהוּר שֶׁל הַתְּאֻהּ הַכְּלִיִּית, אֲזִי צְרִיךְ גַּם-כֵּן לְהוֹרִיד דְּמַעוֹת בְּשַׁעַת 'קְבֻלַּת מְלָכוֹת שְׁמַיִם' וְכו'.

לה. ח"א לו, בסוף - כְּשֶׁמִּפְסִיק הַנִּקְדָּה מִהַדְּלִית שֶׁל 'אֲחִי'ד', וְה'נִקְדָּה' הִיא 'אוֹת בְּרִית' - אֲזִי נַעֲשֶׂה 'אֲחִי'ר' (תְּקוּנֵי־זֶהר עז:). הֵינּוּ: כְּשֶׁמְכַנֵּס בְּרִיתוֹ בְּזוֹנָה, הַנִּקְרָאת מ'מְלָכוֹת־הֶרְשָׁעָה, הַנִּקְרָא "אֵל אַחֵר" (שְׁמוֹת לֵד, יד).

אֲבָל מִי שֶׁמְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ מִזֹּאת הַתְּאֻהּ, אֲזִי נִתְקַשֵּׁר ב'מְלָכוֹת־שְׁמַיִם' הַנִּקְרָא 'אֲנִי' וְכו'. - וְעַקֵּר הַנְּסִיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁמְנַסִּין לְאָדָם, אִין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא ב'נְאוּף, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מ'שְׂבָעִים־אֲמוֹת', שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִסוּד 'אֲחִי'ר', "אֵל אַחֵר".

לו. ח"א לה, ו - וְזֶה שֶׁאִמְרוּ רַז"ל (תְּעֵנִית עז:): "מִי שִׁישׁ בּוֹ עֲזוּת, בְּיָדוֹ עֲשֶׂה שֶׁנִּכְשַׁל בְּאִשְׁת־אִישׁ" - כִּי "קִין עָמַד עַל תְּאוּמָתוֹ שֶׁל הָבֶל" (בְּרַאשִׁית־דָּבָר כב, ז; פְּרָקֵי דְרַבִּי־אֱלִיעֶזֶר פכ"א). [נ'קוּן' הָיָה לוֹ עֲזוּת, הַפֶּךָ הַבוֹשָׁה - כְּמַבְאֵר שֶׁם בְּהַתוֹרָה].

לז. ח"א מג - דע: כִּי ה'דְּבוּרִים' שֶׁל 'רְשָׁע בֵּר־דַּעַת', מוֹלִידִים 'נְאוּף' בְּהַשׁוֹמֵעַ וְכו'. וְכִשְׁרָשַׁע מְדַבֵּר וּמוֹצִיא מִפִּי הַבָּלִים, מוֹלִיד אֲוִירִים אֲרִסִּים שֶׁל נְאוּף, וְהַשׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ הַדְּבוּרִים, וְנוֹשֵׂם נְשִׁימוֹת, מְכַנֵּס בְּגוֹפוֹ אֵלּוּ הָאֲוִירִים.

לח. ח"א נ - חוֹלָאת שְׁקוּרִין בְּרַעֲכַעֲנִישׁ רְחֻמָּא־לְצֻלָּן, שֶׁשׁוֹבֵר עֲצָמוֹת שֶׁל אָדָם - זֶה מַחֲמַת כְּלָקוּל הַמֶּחֶ שְׂבַעֲצָמוֹת, בְּחִינַת "מִיִּין מְסַאֲבִין, מִיִּין מְרִירִין" (תְּקוּנֵי־זֶהר פ:). - שֶׁבָּא הַחוֹלָאת הַזֹּאת מַחֲמַת 'תְּאֻת־נְאוּף'.

לט. ח"א ס, ג (עַל־פִּי קְצוּר לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן) - עַל־יְדֵי 'תְּאֻת־נְאוּף' ו'הָבֶל הַיִּפִּי" (מְשַׁלֵּי לֹא, ל) - נִפְסָקַת ה'נְשִׁימָה' שֶׁהִיא עַקֵּר חַיּוֹת הָאָדָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְיַבְּשִׁין 'לַחֹת הַגּוּף', וְנִתְקַלְקַל הַתְּבוֹנָנוֹת הַמֶּחֶ וְהַשְּׂכָל.

וְעַל־כֵּן כָּל ה'מְשַׁעֲעִים' נַעֲשִׂין עַל־יְדֵי 'נְאוּף' בְּיָדוֹעַ. וְכֵן שָׂאָר בְּנֵי־אָדָם שֶׁאֵינָם מְשַׁעֲעִים, אֲבָל יֵשׁ בָּהֶם חֶסְרוֹן וּבְלָבוּל הַדַּעַת הַרְבֵּה - הַכֹּל בָּא עַל־יְדֵי 'נְאוּף', שֶׁמִּיבֵּשׁ לַחֹת וְשִׁמְנִים שֶׁבְּגוּף, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַלְקַל ה'שְׂכָל'.

מ. ח"א סט - ודע: שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שְׁגוּזָל אֶת חֲבֵרוֹ - הוּא בָּא ל'הַרְהוּרִים'. כִּי בּוֹדָאֵי הוּא מִתְדַבֵּק וְנִכְסֵף לְאִשְׁת־חֲבֵרוֹ שְׁגוּזָלוֹ, עַל־יְדֵי הַמְּמוֹן שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא אוֹר נִפְשָׁה. וְכֵן הִיא מְהַרְהֵרַת אַחֲרָיו, עַל־יְדֵי שֶׁמְשַׁד אוֹתָהּ אֵלָיו, עַל־יְדֵי שֶׁמְשַׁד לְעֲצָמוֹ אוֹר נִפְשָׁה.

וְעַל־כֵּן אִמְרוּ רַז"ל (סְנֵהֲדִין פא:): "הַיּוֹרֵד לְאִמְנוֹת חֲבֵרוֹ, כְּאֵלּוּ בָּא עַל אִשְׁת־אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל יח, ו): 'זֹאת אִשְׁת־רַעְהוּ לֹא טָמְאָ וְכו'" - כִּי הוּא בָּא וּמְטַמֵּא מִמֶּשׁ 'אִשְׁת־רַעְהוּ', עַל־יְדֵי ה'גְּזֻלָּה'.

מא. ח"א עב - ה'יוֹחֵשׁ־שְׁטוֹת' שֶׁל רַב הָעוֹלָם, הוּא 'שְׁטוֹת' מִמֶּשׁ, אֲוִיל פְּתִי וּמְשַׁעֵּעַ וְכו'. כִּי זֶה טָבַע וְסִגְלַת שֶׁל הַיְצֻרִין־הָרַעִים הַמְּזַהְמִים: כָּל מַה שְׂרוּצִים לְהַתְּגַבֵּר עַל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת, יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְּגַבְּרִים וְכו'. וּבְזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִבְיֵן שֶׁהוּא שְׁטוֹת וְשַׁעֲוֹן גָּדוֹל, וְהוּא רַק מ'עֵכִירַת הַדָּמִים', מַעֲכִירַת וּבְלָבוּל הַמֶּחֶ וְכו'.

כֵּן אֵלּוּ ה'הַרְהוּר־זְנוּת' שִׁישׁ לְרַב הָעוֹלָם, בְּפֶרֶט כְּשֶׁרוּאָה בְּעֵינָיו, כְּגוֹן בְּעַת שֶׁנּוֹדֵמָן לְפָנָיו אִשָּׁה,

וכשהוא רוצה להיות איש כשר, ואינו רוצה אלו הרהורים, ואזי מנענע ראשו, ורוצה לסלק המחשבות אלו ממנו, ויותר ויותר הם מתגברים עליו.

ובאמת מי שיש לו דעה, הוא אצלו שטות גדול, ואינו נחשב אצלו אפלו לשום מעלה, מה שאינו נופל עליו הרהור מזה, ואינו צריך בכל לזרק ולנענע ראשו כלל. וכמו שהרהורי עבודה זרה הם שטות נגלה לכל העולם, בן אלו ה'הרהורי זנות' הם שטות ושגגון.

על-כן עקר ה'תקנה' מי שכבר נלכד בזה, ויש לו אלו המחשבות, הן ה'הרהורי זנות', הן ה'הרהורי עבודה זרה' חסיון שלום - אין לו תקנה, רק שיקדש ויטהר גופו, כדי שיזדכך ויטהר דמיו. וילך אצל 'חכם האמת', ויורה לו דרכי התשובה, דרכי החכמה, עצות נכונות על כל דבר - אז "יפגע לבבו הערל" (על-פי ויקרא כו, מא), "ושב ורפא לו" (ישעיהו ג, י).

אבל בלי-זמן שעדיין לא נתקדש ונטהר גופו - אין שום תקנה מה שמתגבר ומתאמץ, ויש לו יסורים גדולים לסלק המחשבה - כי יותר ויותר הם מתגברים בנ"ל. וצריך שלא להשגיח עליהם כלל, ושלא יכפת לה מה שעומדים לפניו, ורק יעשה את שלו במה שהוא עוסק - בתורה או תפלה או משא ומתן - ולא ישגיח עליהם כלל.

אך זה עצה לפי שעה, בלי-זמן שלא נתקדש גופו עדיין. והעקר לקדש ולטהר עצמו בנ"ל, וילך ל'חכם', ויתן לו עצה נכונה על כל דבר בנ"ל.

מב. ח"א עט - על-ידי שזוכין לראות 'שפלותו' באמת - אין שום אדם יכול להוציא ולדחותו ממקומו, דהינו לקפח פרנסתו חסיון שלום. כי מאחר שהוא ענו ושפל באמת, הוא בבחינת 'אין', ואינו תחת המקום כלל, על-כן בודאי אין יכולין לדחותו ממקומו.

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין פא): "כל היורד לאמנות חברו, באלו בא על אשת-איש" וכו' - כי מאחר שיורד לאמנות חברו, ורוצה לדחות חברו ממקומו ומפרנסתו, נמצא שהוא רוצה לפגם בבחינת 'שפלותו', בבחינת: "שבו איש תחתיו" - ועל בן הוא "באלו בא

על אשת-איש" - כי 'אש'ת', ראשי-תבות (שמות טז, כט): "ש'בו איש ת'חתיו".

הינו: שפוגם בבחינת 'ענוה ושפלות', שהוא בבחינת: "שבו איש תחתיו" (כמבאר שם בהתורה), שעל-ידי-זה (שם): "אל יצא איש ממקומו".

מג. ח"א קנח - איתא בגמרא (יומא סט): לענין ה'יצר-הרע דעברה', דהינו: של 'תאות-המשגל': "בחלינהו לעינה ושבקוהו". נמצא: שאף-על-פי שסמו את עיני ה'יצר-הרע של נאוף, אף-על-פי-כן נשאר.

וזה בבחינת מה שנמצא לפעמים באנשים הפזרים קצת, שמחמת שנוגע יראת-השם בלבם - הוא משפיל עיניו ואינו מסתכל בנשים, ואף-על-פי-כן הוא גונב את העין בלא-חריד, ומסתכל מן-הצד.

והוא בבחינת: "בחלינהו לעינה דיצרא" - שמסמא עיני ה'יצר-הרע - שרוצה להסתכל, והוא מסמא עיניו על-ידי שמונע עצמו מלהסתכל, ואף-על-פי-כן נשאר ה'יצר-הרע, כי מסתכל מן-הצד בלא-חריד.

מד. ח"א קל - על-ידי 'ענוה', נצול מ'נאוף', וזוכה ל'שמירת-הברית', כמו שאמרו רז"ל (סוטה ד): "כל המתנאה, לסוף נכשל באשת-איש". - וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין יט): "תקפו של יוסף, ענותנותו של בעז. תקפו של בעז, ענותנותו של פלטי בן ליש" - כי הוא תלוי ב'ענוה' - כי על-ידי 'ענוה' נצול מ'פגם-הברית'.

וזה שאמרו (ספח נב): "כל הגדול מחברו" - שיש לו 'גדלות'. "יצרו גדול ממנו" - שמתגבר עליו ה'יצר-הרע' ב'תאות-נאוף' - כי זה עקר ה'יצר-הרע', כמובא בזהר (ויקרא טו): "עקרא דיצרא בישא לגלאה עריין".

מה. ח"א קלד - עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל-שכן לרבים. כי צריך לזהר מאד: שלא יאמר דבר שאינו ראוי לשכל המקבל. כי הוא בבחינת 'נאוף' - "שמשליך טפי השכל באתר דלא אצטריך" (תקוני-זחר ל). ונקרא 'לבטלה' - כי אינו מוליד אצלו כלום.

ולפעמים נקרא 'נאוף' ממש - שמוליד ומוציא פסול ופגום - הינו: שהמקבל עושה על-ידי-זה דבר שאינו צריך לו לפי מדרגתו. ועל-כן על-ידי שאומר

תורה, יוכל חס־ושלום להתגבר עליו היצר בתאות־נאוף.

ועל־כן צריך לזהר מאד בפש־אומר תורה ברבים: שדבוריו יתחלקו, שלא ישמע כל־אחד, בייאם מה שצריך לו, לא יותר וכו', וצריך להשמר ולפלס דבוריו.

מו. ח"א קלה - עקר ה'התקשרות' הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלמה וכו'. ואהבתו את הצדיק, יהיה יותר מאהבת נשים, כמו שכתוב (שמואל־ב א, כו): "נפלא־תה אהבתך לי מאהבת נשים".

מוז. ח"א קפא - בפשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש אחד, אפלו הוא חשוב יותר מהם - יכולים להפילו. ועקר ה'נפלה': שנופל לתאות־נאוף השם־יצילנו. פי נתקבצים 'חלקי הכבוד' שיש לכל־אחד מהם, ועל־ידי־זה נתבטל 'חלק כבוד' שלו, ונופל על־ידם וכו'. - אם לא שזה האיש שחולקין עליו הוא גדול במעלה מאד וכו'.

מה. ח"א רמג - דע: "שיש בחינת אריד־אנפין" בקלפה" (עץ־חיים, שער־הקלפות פ"ג), ומי שפוגע באשה מבחינה זו, קשה לו להנצל מ'הרהור', ואף אם יעצים עיניו, אף־על־פי־כן בכל צד שיפנה תזדמן לו, פי היא בחינת אריד־אנפין של ה'קלפה', שהם פנים ארבים, ועל־כן בכל צד שיפנה, תזדמן לו.

ודע: ש'צדקה', הוא סגלה גדולה ומועלת מאד להנצל מ'הרהורי־נאוף' שהם אבי אבות הטמאה, בחינת 'טמאת מת'. אך אף־על־פי־כן אסור לסמוך על־זה, ולהיות מערב עם הנשים ולהרבות שיחה עמהם חס־ושלום, רק שאינו מזיק לו כל־כך - מה שהוא מכרח אין מזיק לו וכו'.

מט. ח"א רנג - דע: ש'מעוט־שנה' ממעט תאות־נאוף. פי יש 'אש' באדם מתחלת התולדה, שמזה בוערין באדם כל התבערות של כל התאוות וכו', ועל־ידי 'מעוט־שנה' - ה'אש' הזה נחלש ואין לו כח לבער. אך שמזיק להמח 'מעוט שנה'.

וכן רבוי־שנה, בשאדם מכריח עצמו לישן הרבה - גם זה מחליש וממעט ה'אש' הנ"ל, וגם זה מזיק להמח. - רק בפש־אדם ישן במדה בראוי, אזי תאות־המשגל בתקפה וכחה, פי לא נחלש ה'אש' הנ"ל.

(הערת מוהר"ת בתוך התורה: כפי שהבנתי משיחתו - הכונה שאין מועיל שום עצה למעט 'תאות־נאוף' על־ידי איזה תחבולה - כי מזיק להמח. כי היה אפשר להחליש התאנה על־ידי 'מעוט־שנה' או רבוי־שנה, אבל שניהם מזיקים להמח, על־כן אין חכמה ואין עצה כנגד זה - רק להתחזק להיות 'גבור לכבש את יצרו' (אבות פ"ד מ"א) - והשם יעזר לו לסלק תאנה זאת מאתו).

נ. ח"ב א, ד (על־פי 'קצור לקוטי־מוהר"ן') - בפשהתינוק יונק מאשה־חצופה, אז מתגבר בו חס־ושלום תאות־נאוף, שמפסדת ה'יראה' מהשם־יתברך. וכן להפוך בשיונק מאשה־כשרה, אין לו 'חמימות' לתאנה זאת, רק מעט המכרח למצות הבורא יתברך.

נא. ח"ב א, י - יש 'שלוש עבודות דסטרא־אחרא', שמפסדין 'עבודות התפלה' - והם 'שלוש מדות': א) שלא לבזות שום אדם, בחינת 'שפיכות־דמים'. ב) עבודה־זרה, ואפילו 'קלקול האמונה' וכו'. ג) 'שמירת־הברית' - הינו: מי שאין שומר הברית בראוי, בחינת 'גלוי־ערויות'.

וצריך לצאת מ'שלוש עבודות', 'שלוש־מדות' אלו - ואז זוכין ל'עבודת־התפלה' - ואז יכולין להתרפאות בכל דבר שבעולם, אפלו בלחם ומים, כנ"ל.

נב. ח"ב ה, ה'זז - על־ידי ה'גאווה־דקדשה', מתגברים על תאות־נאוף. - ועל־ידי ה'גאווה' של ה'מנהיגי־הדור' שמתגאים מעצמם על הדור בחנם, הם מגבירים תאות־נאוף בעולם, בבחינת (משלי ו, כו): "ואשת־איש נפש יקרה תצוד", שעל־ידי 'גאווה' מתגבר תאות־נאוף, בחינת 'חותם דסטרא־אחרא' וכו'.

ולהנצל מזה: הוא על־ידי ה'מגנים שבדור' שמגנים עלינו ומצילין אותנו, פי הם מכניעין ה'חותם דסטרא־אחרא' שנעשה על־ידי ה'גאווה' כנ"ל.

ועל־ידי שמכניעין זאת התאנה - נעשה בחינת 'תפלין', 'מחין', בחינת 'חותם־דקדשה' וכו' - פי עקר 'תקוני־המחין', על־ידי 'שבירת תאות־נאוף'. פי עקר ה'מח' שהוא כמו 'גר דולק', הוא על־ידי 'לחות' ושמנונית הגוף שעולין להמח, ונעשין 'שמנים' אל המוח.

על־כן על־ידי שמכניעין תאות ושמנונית נאוף, ואין יוצאין לחות ושמנונית הגוף לחוץ - על־ידי־זה עולין ה'לחות' אל ה'מוח', ונעשה 'שמנים' שזה עקר

ה'מחין' - בחינת 'תפלין' - פי תפלין' הם 'התנוצצות המחין'.

נג. ח"ב ה, ח (על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן) - על-ידי שבירת 'תאות-נאוף', זוכין ל'דבורים-כשרים' להחיות ולהשיב בהם את הנשמות שנפלו, שצריכין להחיותם ולהשיבם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש.

נד. ח"ב ה, ט (על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן) - על-ידי שמשברין 'הרהורי-נאוף', וזוכין ל'תקוני-המחין' - זוכין ל'חלום על-ידי מלאך' (ברכות נה:) - ואז הוא נקרא 'אדם'. וכן להפך פשאין המחין זפים, אז ה"חלום על-ידי שד" חסוּשֶׁלֹום (שם) - ואז הוא נדמה כבהמה.

נה. ח"ב ה, ב-ג - על-ידי שנתקלקל ה'רחמנות' ונעשה 'אכזריות' - נפגם ונקטן ה'דעת', ואזי הם יונקים חסוּשֶׁלֹום מ'פגם-הדעת' וכו'. ומזה בא חסוּשֶׁלֹום 'תאות-נאוף' וכו'. - והתקון לזה: הוא התפלה של ה'בעל-בחי' שמתפלל בבחינת דין - שעל-ידי-זה מוציאין ממנו 'מימי-הדעת' שבלע מן הקדשה.

נו. ח"ב ה, בסוף - "מחנה ישראל פמה הוי, תלתא פרסי" (ברכות נד:). זה בחינת קדשת ה'מחנה של ישראל', בחינת (דברים כג, טו): "והיה מחניף קדוש". פי עקר קדשת 'מחנה-ישראל', הוא על-ידי שמירה מ'תאות-נאוף' - על-ידי ה'שלש מחין', שהם בחינת מחצות פרוסות בפני 'תאוה זו'.

נז. ח"ב טו - על-ידי ה'צדקה', נעשה בחינת 'יב"ק', הינו: 'יחוד ב'רבה ק'דשה' וכו'. ומחמת זה נמצאים 'בעלי-צדקה' שהם 'נואפים', פי הם יונקים מבחינת ה'יב"ק' הנ"ל. ובחינת ה'יב"ק' בקדשה, הוא בחינת 'זווגין-קדשה', ואצלם נתקלקל זאת היניקה, ונעשה אצלם נאוף רחמנא-לצלן וכו'.

נח. ח"ב יח - ספנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם, לא מפעיא פשאינו ראוי כלל ולובש טלית שאינו שלו, רק אפלו עובדי-השם באמת גדולי-הדור, יש עליהם ספנות נוראות ב'הנהגת-העולם' - פי ב'הנהגת-העולם' וב'חדושי-דאורייתא' שמהדשים, יכולים לעבר ממש גנוב ונאוף ורצוח בכל-פעם ובכל-דגע רחמנא-לצלן.

נט. ח"ב לב (על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן) - כל אחד מישראל כפי טהרתו וקדשותו, כן יש לו בחינת 'משיח'. וצריך לשמר עצמו מאד שלא יתקלקל בחינת 'משיח שלו' - ועקר הוא שישמר עצמו מ'נאוף'. וצריך לשמר עצמו מאד, אפלו מ'ריח-נאוף'.

ורוחו של משיח נעשה "רוח קנאה" (במדבר ה, יד) והולך ומקנא בכל מקום שיש שם פגם נאוף. ואפלו במקום שאין שם נאוף גמור, רק פגם בעלמא, הוא גם-כן מקנא על זה. פי לגדל הקדשה והטהרה של בחינת 'משיח', אינו יכול לסבל אפלו פגם בעלמא של 'נאוף', והוא מקנא מאד על-זה רחמנא-לצלן.

ס. ח"ב עח (ראשי-פרקים בסוף התורה מכתביד רבנו ז"ל) - "ואתחנן" (דברים ג, כג). "מתנת חנם" (רש"י שם; דברים-דבא ב, א; ט, ב; פתחומא ואתחנן ג). 'חנם', 'עריזות'. 'פגם הדעת'. 'משה', 'דעת'. 'פרישות'. "פה עמד עמדי" (דברים ה, כז).

סא. ח"ב קז - פעם-אחד דבר מענין מאוס והרחקת ה'תאוה-הפללית', שהיא 'תאות-נאוף'. ענה ואמר: הנה 'אכילה' - על-כל-פנים נתוסף להאדם כח וחייות על-ידי-זה. אבל זאת התאוה - הלא אדרבא, היא מפסדת ומזקת החיות מאד, ומתשת כחו של אדם מאד - בודאי אין צריכין אותה כלל, כ"אם בשביל קיום הפין לבד.

סב. שיחות-הר"ן קו - החכמים שאין להם 'אמונה', נקראים (כתבות עז:): "בעלי ראתן" וכמו שפרש רש"י (שם): "שיש להם שרץ במחם" - הינו שיש להם טמאה וכפירה במחם. - וצריכין להרחיק מאנשים אלו, אפלו משכונתם - פי 'הבל פיהם' מזיק לאדם פשר, שיפלו ל'תאות-נאוף'. - וזווגים של אלו ה'בעלי ראתן' נאחז בקלפה, והם נואפים, פי 'נאוף תלוי ב'ענינים' וכו'.

סג. שיחות-הר"ן קטו - עקר הנסיון של כל אדם בעולם-הזה, הוא ב'תאות-נאוף'. ואפלו 'תאות-ממון', אף על פי שהיא תאוה גרועה מאד וכו' וכו', והיא 'עבודה-זרה' ממש (פמבאר ב'לקוטי-מוהר"ן ח"א כג) - אף-על-פי-כן עקר הנסיון הוא בתאוה הזאת.

פד. שיחות הר"ן קפד - ב'ה'חטם' יכולים להפיר ה'נאוף'.

סה. שיחות הר"ן שג - מי שמהרהר ב'הרהורי נאוף', הוא 'שוטה'. כי הלא אפלו איש פשוט שקורין 'בעל-הבית', גם-כן אינו חפץ שיהיה נתפס חס-ושלום בענין זה, אפלו אם אינו 'ירא חטא' כלל, על-כל-פנים בודאי אינו רוצה שיהיה לו בזיון בזה שיתפסו אותו עם אשה אחרת. ואם-כן למה לו להרהר ולצער נפשו בחנם?! - (וכבר מבאר (לקוטי מוה"רן ח"ב ג; ועוד): "שהמחשבה ביד האדם להטותה פרצונו" וכו'. עין בספרים הנדפסים בכמה מקומות מזה ויערב לך לעד אם תרצה לקבלם באמת).

פו. חיי-מוה"רן קמה - בחזירתם מארץ-ישראל, בנסיעתם מנהר דינעסטר, והכרחו לשנות מלבושיהן, ונדמו בדרך הסוחרים בני הנעורים הנהוגים עכשו וכו', ומחמת זה טעו בהם כמה אנשים, וסברו בהם שהם מהקלי-עולם וכו'. ובבואו לאומין היה להם נסיון וכו'.

ואז בנסיעתו משם בזרזות מיד למד זכות על העולם, ואמר: תדעו: שכל דרכנו הוא, לידע שיש נסיונות בעולם, ובקל יכולין לכשל חסיו-שלום. ואמר: "אוי ואבוי!" (במקום) שעמד שם הבעל-עגלה. הבינו וראו: שיש שם זנות ונאוף גדול רחמנא-לצלן וכו'. אבל אמר: שבעזרת-השם-יתברך יהיה טובה מה שהיה שם, שמעתה לא ימצא שם זנות עוד בבית זה, ואז נתקדשה דעתו.

פז. חיי-מוה"רן תקנו - איש אחד עמד לפניו שהיה עוסק ללמד ב'ספרי-קבלה', ובאמת לא היה ראוי ללמד 'קבלה'. והוכיח אותו שלא ילמד 'קבלה'! - ואמר לו: 'קבל"ה' בגימטריא 'נוא"ף'.

ושמעתי: שהיה מדבר עם איש אחד, שהיה קובל לפניו: "שאיך לו לב!" הינו: שאין לו 'התעוררות הלב' לתפלה ועבודה! - השיב לו רבנו ז"ל: שזהו בשביל שלומד 'קבלה' - פי 'נאף אשה חסר לב' (משלי ג, לב) ו'קבל"ה' בגימטריא 'נוא"ף'.

וכליזה למי שאין ראוי לזה - אבל לכמה אנשים הזהיר בעצמו: "שילמדו קבלה!" - וצריכין להתפלל להשם-יתברך: "שיוליכו בדרך-האמת, אם ללמד 'קבלה', ואם לחדל!"

סח. חיי-מוה"רן תקנט - פעם אחת דבר עמי מענין הרחקת 'תאוה-הכלית' שהיא 'תאוות-נאוף', והיה מתלוצץ מאד מתאוה זו כדרך.

ענה ואמר: תמיד קשה אצלי מה שאמרו רז"ל (גדרים כ:): "שיהיה דומה בעיניו פאלו כפאו שד!" - מי פופה אותך?! כלומר: שאם ירצה האדם לכבש תאוותו לגמרי, אין מי שיכפה אותו. והבו.

סט. ספורי-מעשיות, מעשה יג מ'שבעה בעטלערס' (יום ב, הבעטלער התרש) - אחר-כך ראיתי שהם מלאים 'נאוף' ממש וכו', עד שנעשה פהתר אצלם. ואמרתי להם: שבשביל זה נתקלקל אצלם הטעם והריח והמראה. פי זה ה'מלך-האכזר' השאיר אצלם 'שלש פתות עבדים' וכו', וכן הם הכניסו 'נאוף' במדינה, ועל-ידי-זה נתקלקל ה'ריח'. (ועיי במקום-אחר בדברינו (לקוטי מוה"רן ח"ב לב: "שעל-ידי 'נאוף' נפגם ה'ריח'). על-כן תראו לתקן המדינה מ'שלש-עברות' אלו וכו'. ועשו כן, והתחילו לתקן המדינה וכו'.

ע. ספר-המדות, עניני 'נאוף' - [א] על-ידי 'שקר', בא ל'נאוף'; ומחזיק ידי 'מרעים' שלא יחזרו בתשובה (אמת לה). [ב] על-ידי 'שקר', בא לידי 'גלויה-עריות' ו'שפיכות-דמים'; וגם מכשיל את ה'כפשים', ב'גלויה-עריות' ו'שפיכות-דמים', ומראה החר מן התורה (אמת ח"ב ד). [ג] עיר שאין בה 'הכנסת-אורחים', באים לידי 'גלויה-עריות'. ועל-ידי 'גלויה-עריות', בא עליהם 'הריגה' (הכנסת-אורחים ב). [ד] נח לו לאדם שיבא על ספק אשת-איש, ואל ילבין פני חברו ברבים; ואין לו חלק לעולם-הבא (בושה לד). [ה] מי שמהרהר בזנות, גם אשתו באה לידי 'הרהורים'; וכשאשתו מהרהרת, על-ידי-זה תקלפות באין עליה בחלום; ועל-ידי-זה הבנים שלה מתים (בנים כט). [ו] על-ידי 'זנות', אין מגדלים בנים (בנים צח). [ז] 'פעם' ו'זנות' של אשה, מחריב את הבית (בית טז). [ח] ה'בכיה', מבטל 'הרהורי-זנות' (בכיה ח"ב ב). [ט] מי שיש בו 'גסות', לסוף נכשל ב'אשת-איש'; והוא בעובד 'עבודה-זרה'; וכאלו בופר בעקר, וכאלו בא על עריות כלם; וכו'. (גאנה כה). [י] ה'חגורה' שחגור בה איזה צדיק, כשתחגר בה - הוא סגלה לבטל 'הרהורים' (הרהורים ח). [יא] מי שיושב בין 'אנשי נאוף', או ב'מקום' שהיה בו 'נאוף' - על-ידי-זה בא

ל'הרהורים-רעים' (הרהורים יח). [יב] ל'הרהורי-זנות' - סגלה: שישתה' סם המשלש' (הרהורים כה). [יג] על-ידי 'אהבת נשים', ה'כבוד' נטל ממה; גם אשתה אינה קולטת הזרע ומפלת; ובשעת הפלה, התינוק מת (הרהורים כט). [יד] ה'ציצית', הם 'גדר לערוה' (הרהורים מ). [טו] אין יצירה-שולט, אלא במה שענינו רואות (הרהורים מב). [טז] מי שעבר עברה, ואחר-כך מהרהר בה לעשות עוד, אף-על-פי שלא עשה, נפרעין על ה'הרהור' (הרהורים מד). [יז] ה'חמדה' וה'מחשבה-רעה' העולה על הלב פתאום, שאין ברשות האדם להמנע ממנה, אין נענשין עליה, אלא כאשר ירהר וחוזר ומהרהר (הרהורים מו). [יח] המסתכל בערוה, קשתו ננערת (הרהורים נב). [יט] מי שיש לו 'אמונה' - הקדוש-ברוך-הוא מגן עליו שלא יבוא לידי 'הרהור', ואזיל להווא עלמא בלא חטא, והקדוש-ברוך-הוא מסייע לו (הרהורים נד). [כ] 'אבנט', תקון על 'הרהורים' (הרהורים נט). [כא] מי שיש לו 'הרהורי-נשים', בטולם: על-ידי שלא יגב דעת הבריות' (הרהורים ס). [כב] גם על-ידי 'צדקה' (הרהורים סא). [כג] על-ידי 'מעשר', נתבטלים 'הרהורי-זנות' (הרהורים ח"ב י). [כד] 'הרהורי עבודה-זרה', ו'הרהורי-זנות', ו'שפיכות-דמים', ו'לשוני-הרע' - הם באים על מי שרגיל ב'גדרים'. אבל נתבטלים על-ידי ה'מנהיג שבעיר', המסדר הגביות והמסים על כל אחד ואחד לפי ערכו שיוכל לסבל (הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו - וב'לקוטי-מורה"ן ח"ב כז). [כה] כשאדם יוצא לשוק, ומתירא שלא יבוא לידי 'הרהור', על-ידי 'ראיה' שיראה נשים יפות, יאמר הפסוק (ישעיה לג ז): "הן אראלם צעקו חצה, מלאכי שלום מר יבביון". ועל-ידי-זה ינצל מ'ראות' (הרהורים ח"ב יג). [כו] הסתפקות ל'מזרח', מבטל 'הרהורי-זנות' (הרהורים ח"ב יז). [כז] ה'בכיה', מבטל 'הרהורי-זנות' (הרהורים ח"ב יח). [כח] על-ידי 'גנבות-דעת', בא לידי 'הרהורי-זנות' עם 'גזיה' (הרהורים ח"ב כ). [כט] מי שבא לו 'הרהורי-זנות' עם "בת אל נכר" (מלאכי ב, יא), בידוע שיהיה לו איזהו 'נפילה', או 'חולאת' יבוא על אשתו ובניו (הרהורים ח"ב כא; נפילה ח"ב ב). [ל] לבטל 'הרהורי-זנות': יציר 'דמות אביו'. עצה על 'הרהורים': לכעס על איזה דבר, ורמז (תהלים ד, ח): "רגזו ואל תחטאו". (שמעתי מרבנו ז"ל בפרוש: שהפונה לרגז ולכעס על-עצמו, אבל חלילה לכעס ממש וכו'). גם סגלה: לנתק ממקומו ולילך

למקום אחר; גם טוב לקפץ ממקומו (הרהורים ח"ב כג). [לא] על-ידי 'נאוף', נופל ל'תפיסה', או ל'חלי באב רגלים'. גם "תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה" (סוטה כב. עבודה-זרה יט): נופל לזה. גם 'מזיקין' שולטין עליו. וסגלת הצדקה: לבטל כל אלו הענשים (הוראה ו; נאוף ח"ב א; פדיון-שבנים ח"ב א; צדקה ח"ב א). [לב] מי שערב בעד רשע, נופל לידי 'תאות-נאוף'; גם נופל ל'חלשה' (הרחקת-רשעים ח). [לג] ה'דרכים' - מביאים את האדם ל'לשוני-הרע', עבודה-זרה, 'גלוי-עריזות' ו'שפיכות-דמים'. ואלו העברות מפסידין ה'פרנסה' (דרך ח"ב ו; קמון ח"ב כב). [לד] על-ידי 'נאוף', מאבד ה'זכרון' (זכירה ז). [לה] אין עושין גם ל'נאוף' (ישועה ז). [לו] בנים הנוקדים על-ידי ה'לחשים' של 'שמות הטמאה' או על-ידי 'בשוף', הם יהיו נואפים (כשוף א). [לז] מי שאין לו עת קבוע ללמד, הוא בא ל'הרהורי-זנות' (למוד נב). [לח] על-ידי 'לצנות' - יהיה לו נושים הרבה, והם ימשלו בו; גם נכשל ב'נאוף'; גם אשתו מושלת בו (לצנות א). [לט] ה'נואפים', לרב הם 'בעלי מריבה' לצדיקים (מריבה ס). [מ] על-ידי ה'מחלקת', נופל ל'תאות-נאוף' (מריבה ח"ב ג). [מא] העומד ב'נסיון של נאוף', יזכה ל'עשר גדול' בין השונאים שלו (קמון ד). [מב] ה'גשמים' נעצרין - בשביל עבודה-זרה, ובשביל 'נאוף', ובשביל צדיק שלא נספד בהלכה, ובשביל מקפחי פרנסת אחרים (קמון נה). [מג] על-ידי 'נאוף', בא 'עניות' (קמון סא). [מד] זקן מנאף, אין הדעת סובלתו. ואחר-כך הוא נבזה בעיני-עצמו (נאוף ז). [מה] 'תאות-נאוף' אינו נרחק מן האדם, אלא על-ידי ה'רחקת ראות-העין והמחשבה' (נאוף ט). [מו] על-ידי ה'נין', רב נאוף (נאוף יא). [מז] 'נאוף של אשה', מחריב את הבית (נאוף טז). [מח] ה'מכנסים', מכפרים על 'גלוי-עריזות' (נאוף כג). [מט] על-ידי 'נאוף', נופלים הצדיקים (נאוף כד). [נ] על-ידי שמקונן על מיתת הצדיקים, על-ידי-זה משבר את-עצמו מ'אהבת נשים' (נאוף כה). [נא] הבא על 'אשת-איש', סוף שבא לידי 'שפיכות-דמים' (נאוף כז). [נב] מי שהוא מבער 'נואפים', בזה הוא מתקן חטאת אבותיו (נאוף כח). [נג] 'הרהורי-נאוף' באים מחמת שבירת כלי של חסד, ולפי רב הניצוצות, הן רוב המחשבות של נאוף' (נאוף לב). [נד] על-ידי 'נאוף', באים ל'גלות' תחת יד 'שרים לצים', ונעשה 'בעל-חוב' (נאוף לו). [נה] ב'זכות שה'נקבות' נזקרים

מ'נאוף' - יבוא מ'שיח'; גם לא יצטרף אדם לחברו; וכבוד הצדיקים נתגדל (נאוף לז). [נו] 'נאוף' בא: על-ידי התעסקות ב'שמות-הטמאה' וב'כשפים' (נאוף לח). [נז] על-ידי 'נאוף', בא 'שכחה' (נאוף מ). [נח] על-ידי 'מעוט אמונה', באין 'הרהורי-נאוף' (נאוף מג). [נט] בעון 'פשוף' ו'נאוף', הצדיק נסתלק (נאוף מד; צדיק קסב). [ס] 'בני נואפים', יהיו נצרכים ל'כשוף' (נאוף מח). [סא] בנים הנולדים על-ידי עסק ה'כשוף', יהיו 'נואפים' (נאוף מז). [סב] ה'נואפים', לרב הם מתנגדים לצדיקים (נאוף מז; צדיק קסג). [סג] על-ידי 'נאוף', מאבד את ה'זכרון' (נאוף מט). [סד] על-ידי 'נאוף', ה'בושה' נסתלק (נאוף נ). [סה] על-ידי 'אכילה-גסה', בא ל'נאוף' (נאוף נא). [סו] 'הרהורי-נאוף', באים על-ידי 'שבועת-שקר' (נאוף נד; שבועה ד). [סז] מי שהוא 'ערב' בעד 'רשע', נעשה 'נאוף' (נאוף נה). [סח] על-ידי 'גלוי-ערוות', בא 'הריגה' (נאוף נו). [סט] על-ידי ה'מחלקת', נופל ל'תאונת-נאוף' (נאוף ח"ב ב). [ע] על-ידי 'תאונת-נאוף', בא 'עצירות'; ועל-ידי 'עצירות', בא 'צרעת' (נאוף ח"ב ד). [עא] על-ידי 'טובות' שעושה עם בני-אדם, נתבטל 'תאונת-נאוף'; וכן להפך (נאוף ח"ב ה). [עב] אשה שנתבעת לזנות, אף-על-פי שלא נבעלה, התביעה לחוד עושה בה רשם (נאוף ח"ב יג). [עג] על-ידי 'זנות', בא 'רציחה' (נאוף טו). [עד] על-ידי 'זנות' עם האמות, בא 'שמד' (נאוף ח"ב טז). [עה] מי שנוטל 'שורה' לעצמו, על-ידי-יזה בתו נעשית זונה חסוֹשֵׁלֹם (נאוף ח"ב יז). [עו] ה'בעלי-השבונות', על-פירב הם 'בעלי תאונת-נאוף' (נאוף ח"ב יח). [עז] על-ידי 'מעשר', נתבטלים 'הרהורי-זנות' (צדקה ח"ב יא). [עח] 'קרי' בא, על-ידי 'דבור מזנות'; גם על-ידי שנפל מאמונתו (קרי א). [עט] על-ידי 'שכרות', נופל ל'הרהורי-נאוף' (שכרות ז).

"וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדָּת טִמְאַתָּה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ"
(ויקרא יח, יט)

עֲנִינֵי נִדָּה' - נִמְצְאִים בְּפִרְשַׁת 'טְהַר' (מצורע)

"וְאֵת זָכַר לֹא תִשָּׁב מִשִּׁבְּנֵי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא"
(ויקרא יח, כב)

עא. ספר-המידות, עניני 'משפב זכר' - [א]
על-ידי 'צאווה', בא לידי תאונת 'משפב זכר' (נאוף ב).
[ב] על-ידי 'משפב זכר', בא לידי הרהורי עבודה-הזרה

(הרהורים נ). [ג] מי שעובר על 'משפב זכר', על-ידי-יזה נתפס בתפיסה (נאוף לג; פדיון-שבויים ו).

כִּי אֵת כָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אֲנֹשֵׁי הָאָרֶץ אֲשׁוּר לְפָנֶיכֶם וַתִּטְמֵא הָאָרֶץ. וְלֹא תִקְיֵא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ, כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי"
(ויקרא יח, כז-כח)

עב. ח"א קנט - כְּשִׁמְקָרַב לְהַצְדִּיק, אִף שְׂאִינוּ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כָּל־ל - הוּא גַם-כֵּן טוֹב מְאֹד, וְהָאֱמוּנָה לְבָדָה שְׂמֵאֲמִין בְּהַצְדִּיק, מוֹעִיל לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְנֶאֱכָל לְהַצְדִּיק וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּתוֹ מִפֶּשׁ.

וְכֹן 'אֲרֶץ-יִשְׂרָאֵל' יֵשׁ לָהּ הַכַּח הַזֶּה, כִּי הִיא "אָרֶץ אֲכֻלָּת יוֹשְׁבֶיהָ" (במדבר יג, לב), שֶׁהַיּוֹשֵׁב שָׁם, נֶאֱכָל אֲצִלָּה וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ הַקְּדוּשָׁה. אִךְ הַעֲקָר תְּלוּי בְּרָצוֹן, אִם רָצוֹנוּ חֲזַק מְאֹד לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ, רַק שֶׁקֶשָׁה לוֹ לְשִׁבֵר תְּאוֹת גּוֹפּוֹ, אִז עַל-יְדֵי ה'הִתְקַרְבוֹת', נֶאֱכָל לְהַצְדִּיק.

אִךְ אִם אֵין רָצוֹנוּ כָּל־ל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם - לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם הִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים, וְהוּא בְּחִינַת מְזוֹן שְׂאִינוּ נִתְהַפֵּךְ לְנִזּוֹן, כִּגוֹן אִם אוֹכֵל אֲכִילָה שְׂאִין הַטֶּבַע סוֹבֵלֵת אוֹתוֹ וְכוּ', שֶׁהַגּוֹף מְקִיָּא אוֹתוֹ. כֵּן הוּא בְּחִינָה זו - כִּי הַצְדִּיק אֵינוֹ יְכוֹל לְסַבֵּלוֹ, וּמְקִיָּא אוֹתוֹ.

וְהוּא בְּחִינַת הַפְּתוּב בְּאֲרֶץ-יִשְׂרָאֵל (ויקרא יח, כח): "כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי" - שְׂאִינָה יְכוֹלָה לְסַבֵּלוֹ לְהִיּוֹת נֶאֱכָל אֲצִלָּה שִׁיתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ, רַק הִיא מְקִיָּאָה אוֹתוֹ, הַשֵּׁם יַצִּילָנוּ.

עג. ח"א קנב - כְּשִׁבָּא נִשְׁמָה קְדוּשָׁה לְעוֹלָם עִם הָעֲנָפִים הַשִּׁיכִים לָהּ, אִזִּי הַקְּלִפָּה מְסַבֶּבֶת אוֹתָהּ. רַק נִשְׂאָר 'פֶּתַח' נֶגֶד 'אֱמוּנָה', שֶׁכִּנְגַד ה'אֱמוּנָה' הַפֶּתַח פְּתוּחַ. וּמַחְמַת פְּגָם הָעֲנָפִים חֲסוֹשֵׁלֹם, מִשְׁלִיכִין אוֹתָם מִשָּׁם, דְּהֵינּוּ: שְׂמִשְׁלִיכִין אוֹתָם מִן ה'אֱמוּנָה'.

וְאִזִּי אֵין יְכוֹלִין לְכַנֵּס, דְּהֵינּוּ לְהִתְקַרֵּב אֶל שְׂרָשָׁם, שֶׁהוּא ה'נִשְׁמָה הַנִּל - כִּי לְפַעְמִים מִשְׁלִיכִין וּמְפִילִין אֶחָד מִן ה'אֱמוּנָה, כְּעֵין מַה שְׂמַצִּינוּ שְׂאֲמָרוֹ רַז"ל (זהר אחר יעב) עַל אֲרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל הַמִּתִּים שְׂאִינָם רְאוּיִים לְקַבֵּר בְּאֲרֶץ-יִשְׂרָאֵל: "וַתְּבוֹאוּ וַתִּטְמְאוּ אֶת אֲרֶצִי וְנִחַלְתִּי" וְכוּ' (ירמיה ב, ז).

וְהֵנָּה 'סְתִימַת הַפֶּתַח הַנִּל', דְּהֵינּוּ: ה'אֱמוּנָה', עַל-יְדֵי 'פְּגָם הָעֲנָפִים' פְּנ"ל - הוּא רַק לְפִי שְׁעָה. וְאַחֲרֵי-כֵן נִפְתַּח הַפֶּתַח כְּפִתְחָלָה.

הפטרות פרשת אחרי

"הלוא נבני כשניים אתם לי בני ישראל. אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב. ביום ההוא אקים את ספת דויד הנפלת" (עמוס ט, ז-ח"א)

עד. ראשית הגז ד, דו - וְזֶה (עמוס ט, ז):
 "הלוא נבני כשניים אתם לי בני ישראל" וכו' - והוא פליאה נשגבה מאד, וכל רוצה ישתומם על זה, איך יעלה על הדעת שהשם יתברך ידמה את ישראל חסיושלום, לבני כשניים? - הלא כבר בחר בנו מכל עם, והבטיחנו שלא יעזב אותנו לעולם, ולא יחליף אותנו באמה אחרת לעולם, כמבאר במקומות אין מספר. ואיך יאמר הוא יתברך בדברים האלה על ישראל עם קרובו?!

וגם בפרשה זאת גופא - הוא חוזר ומסיים תוך כדי דבור לטובה, כמו שכתוב שם (שם ח"ט-יא"ג):
 אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב וכו', כי הנה אנכי מצוה והנעותי וכו', ביום ההוא אקים את ספת דוד הנפלת וכו', הנה ימים באים וכו' ונגש חורש בקוצר וכו'. ואיך התחיל לגנות את ישראל כל כך להשוותם לשאר העכו"ם חסיושלום?

אך באמת: כל התוכחות שהשם יתברך מוכיח את ישראל, וכל הבזיונות שמבזה אותם לפעמים בדרך בזיון - הכל לטובה גדולה, כדי ללמד עליהם זכות וחסד, כדי שישונו אליו באמת, כי לפעמים שישראל מקלקלין מעשיהם מאד מאד, עד שפמעט אין נפר מעט דמעט הטוב שבהם, מעצם רבוי הפשעים והקלקולים רחמנא-לצלון, ואם ירצה השם יתברך ללמד עליהם זכות על-ידי מעט הטוב שבהם, יתעוררו המקטרגים חסיושלום, וימצאו בנגד זה אלפים פעמים להפך חסיושלום.

אבל השם יתברך "חפץ חסד הוא" (מיכה ג, יח), ואף על-פי-כן הוא רוצה בעמו, וחפץ להטות עליהם כלפי חסד, אז בטובו ורחמנותו הנפלאה הוא בעצמו מבזה את ישראל בתכלית הבזיון, ואומר עליהם: שכבר הם אצלו חסיושלום, כמו כל האמות, מאחר שכבר קלקלו כל-כך.

ותכף שהשם יתברך מהפך הדבר ואמר על ישראל שהם כמו האמות ממש - אזי תכף נתראה אמתת

הינו: שבעת שצריכין להשליך לחוץ את מי שאין ראוי להתקרב, אזי הקלפה המסבבת הנ"ל, שיש בה פתח בנגד אמונה הנ"ל, היא מתגברת ומתקרבת ומתפשטת גם על הפתח הנ"ל, ואזי אין יכול לכנס. ותכף אחר-כך חוזר הפתח ונפתח כבתחלה.

וכשיש חסיושלום רבוי פגמים הרבה, שעל-ידי-זה יש פח להסבוב הנ"ל להתפשט על הפתח לבלי להניח לכנס הנ"ל - אזי מתיראין וחוששין שלא יסתם הפתח לגמרי חסיושלום, על-ידי התגברות הקלפה המסבבת. ואזי מעמידין שם בפתח הנ"ל 'ירא-שמים', שהוא בעצמו עומד לשמר שלא יפנסו שם.

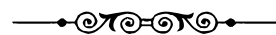
ואף-על-פי-כן הוא תועלת נגד הקלפה המסבבת הנ"ל - שאי-אפשר לה להתקרב ולהתפשט על הפתח, מחמת ה'ירא-שמים' שעומד שם.

ועל-ידי 'מסירת-נפש', דהינו שמוסר נפשו בשביל לנסע ולהתקרב להצדיק, על-ידי-זה אפשר לדבק עצמו אליו. אך אי-אפשר שיאיר אליו 'חכמה', דהינו ה'מח' בעצמו. והשם יתברך ימהר הגאלה בכלל ובפרט.

עין בזהר תרומה (קמ: קמא.), הובא ב'פרדס', 'שער-התמורות', פרק ב: "בארעא קדישא מתתקנא פלא וכו'", עין-שם היטב מה שכתוב שם: "פריסא קלישא, שנפרס על הפתח".

ועל-פי הסוד הנ"ל - הוא בחינת ה'ירא-שמים', שהוא בחינת: "פריסא קלישא", וכמבאר שם בזהר: "למעל אי אפשר", וגם הקלפה אי-אפשר לה להתפשט על הפתח מחמת ה'פריסא קלישא', עין-שם.

והוא ממש מה שכתוב לעיל בענין ה'ירא-שמים', ודוק היטב ותבין נפלאות. וגם עין בספר "טוב-הארץ", ששם מדבר גם-כן מענין ארץ-ישראל, והבן הדבר היטב לדמות מלתא למלתא, כי הכל אחד עם הנ"ל.

הנקודות טובות שבהם, כי בודאי בתחלה לא היה נחשב הטוב שבהם כלל, עד שבמעט לא היה נראה כלל. כי בודאי לפי קדשת ישראל בשרשם, אפלו אם פוגמין כל ימיו בחוטי השערה אחת חסיושלום, הוא גם כן פגם גדול ונורא מאד, כי ישראל רחוקים לגמרי מעון חסיושלום, ומכל מיני פגמים חסיושלום.

מכלי שפן בשפוגמים חסיושלום יותר מחוטי השערה, מכלי שפן וכלי שפן בשפוגמים וחוטאים ועוברים חסיושלום עברות ממש רחמנא-לצלן, בפרט בשעוברים הרבה חסיושלום רחמנא-לצלן, עד שהעונות רבו מספר, עד שמעט הטוב כמעט אינו נפר כלל, בפרט כי גם מעט הטוב מערב בפסלת הרבה.

בודאי פשירצה להסתפל על עצם רבוי הפגמים שלהם לפי קדשת ישראל - כמעט אפס תקוה, חס ושלוש, כי כפי עצם קדשת ישראל כפי מה שראוי להם להיות - בודאי כמעט אי אפשר לסבל הפגמים שלהם, חס ושלוש, ואין נפר כלל הטוב שבהם, חס ושלוש. אבל השם יתברך רב חסד ואמת וחפץ בקיום העולם, כי הוא ידע יצרנו מהיכן האדם נלקח והיכן הוא כבוש בזה העולם וכו', על-כן ברחמיו העצומים הוא בעצמו מהפך הדבר ומתחיל להשוות ישראל לכל האמות.

וזוהו: "הלוא כבני כשנים אתם לי בני ישראל וכו', הלוא את ישראל העליתי ממצרים ופלטתיים מפפתור" וכו' - ותכף בשמדמה ומשוה אותם לשאר העפויים, בודאי הכל יודו ויאמרו בפה מלא: שעדין יש חלוק רב ונפלא ברחוק מזרח ממערב, בין ישראל לבין העפויים, כי כנגד העפויים, נמצא תמיד בישראל פמה שערות ונקודות טובות לאלפים ורבבות, כי אפלו פשישראל חסיושלום, בדיוטא-התחתונה מאד עדין, "אפלו הגרוע שבהם מלא מצות פרמון" (סנהדרין לו).

נמצא: שדיקא עלידי שמדמה את ישראל ל'בני כושיים' ולשאר העפויים - עלידידיה דיקא מלמד עליהם זכות, כי עלידידיה נתגלה ומאיר לעין כל, הזכות והטוב שבהם, כי כנגד העפויים - "עמד ישראל כלם צדיקים" (שע"ה ס, כא), כי כלנו מניחים טלית ותפלין בכל יום, ומתענים ביום הכפורים וכו'.

וכו'. נמצא: שפונת השם יתברך לטובה, ושבח גדול לישראל, מה שדמה אותם ל'בני כושיים', וכו'.

וזוהו פשים שם (בהפטרך - עמוס ט, ח"ט): "אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב וכו', כי הנה אנכי מצוה והנעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ" - הינו: שהשם יתברך אומר: שבודאי לא ישמיד את ישראל חסיושלום, כשאר העפויים החוטאים שישמיד אותם מעל פני האדמה, כנאמר שם מקדם: "הנה עיני ה' בממלכה החטאה, והשמדתי אתה" וכו' - אבל בית יעקב לא ישמיד חסיושלום, "כי הנה אנכי מצוה והנעותי בכל הגוים את בית ישראל" וכו'.

הינו: שהשם יתברך יצוה, להניע בכברה את ישראל כנגד העפויים, לברר ולנפות אותם היטב, כמו שמבררין ומנפין בנפה וכברה אשר לא יפל צרור ארץ. ואז הכל יראו לעין כל, גדל עצם החלוק שבין ישראל לעפויים, כי אפלו אם ישראל כמו שהם, עדין יש בהם פמה נקודות טובות, פמה חוטי-שערות טובות, מה שהם מושכין את-עצמם בכל-פעם להשם יתברך, שזה יקר מאד בעיני השם יתברך כנ"ל.

ועלידידיה ירחם עלינו, ויביא לנו הגאלה שלמה עלידי משיח צדקנו, שהוא בחינת עתיק, כמו שאיתא (דניאל ג, א): "ועד עתיק יומיא מטה" - שהוא יודע ללמד זכות על ישראל, למצא כל השערות-טובות שבבישראל, שזהו בחינת החסד הרב של בחינת עתיק, כנ"ל.

ועל-כן סים שם (בהפטרך - עמוס ט, יא): "ביום ההוא אקים את סבת דויד הנפלת, וגדרתי את פרציהן, והרסתיו אקים" וכו' - כי דיקא עלידידיה, יקים את סבת דוד, עלידי שמהפך הדבר ומדמה את ישראל לגמרי לגויים כנ"ל, שעלידידיה דיקא נתגלה ונראה פמה וכמה נקודות טובות שבהם, כנגד העפויים כנ"ל. ועלידי זה יבוא משיח ויקים את סבת דויד הנפלת, כנ"ל.

וכל-זה קבלתי והבנתי משיחותיו הקדושות של רבנו ז"ל, ומתתורה "אזמרה לאלהי בעודי" (בסימן רפב), עין-שם היטב. ומכמה תורות, ובפרט כמה שספר לי (מובא בחיי-מוה"רן תקסט): שדבר עם אחד שהיה קובל

לפניו מאד על רבוי מעשיו הרעים המכערים, כי זה האיש היה חפץ מאד להתקרב להשם יתברך ולצאת ממעשיו הרעים, אך בכל פעם התגברו עליו יותר, עד שעברו עליו ימים ושנים הרבה, ולא זכה לצאת ממה שהיה צריך לצאת, אך אף על פי כן התחזק את עצמו ביותר, וחתר בכל פעם להתקרב להשם יתברך. והיה קובל מאד מאד לפניו ז"ל: על עבירת מעשיו רחמנא לצלן.

והשיב לו רבנו ז"ל בהקמתו בתמימות ובפשטות: "אין לי עם מי לדבר, כי כבר כלו רע" - ותכף נתעורר האיש הנ"ל, וענה ואמר לרבנו ז"ל: "הלא עם כל זה אני מתגבר לפעמים להמשיך את עצמי לקדשת ישראל וכו'! - ענה רבנו ז"ל ואמר לו: "הוא מעט דמעט" - ותכף אמר לו: "שידגיל את עצמו לילך עם התורה" אומרה לאלהי בעודי" וכו'!

כל זה ספר לי רבנו ז"ל, והבנתי פונתו הקדושה: שדיקא על ידי זה החיה את האיש, כי כבר נפל בעיני עצמו כל כך, עד שלא היה אפשר לו להחיותו בשום דבר, רק כשאמר לו שהוא כלו רע - אזי נתעורר בעצמו, והתחיל להרגיש מעט קדשת הנקודות טובות הנמצאים בו עדין.

ואז אמר לו רבנו: שילך עם התורה "אומרה לאלקי בעודי וכו'" כנ"ל - כי כל ענין הנ"ל מבאר היטב בהתורה "אומרה הנ"ל: שאפלו רשע גמור צריכין לדון לכף זכות, כי איך אפשר שלא ימצא בו איזה נקודה טובה וכו'. וכן האדם אצל עצמו וכו', עיני שם היטב.

הינו כנ"ל: שפש האדם רואה שמעשיו אינם עולים יפה לכל רחמנא לצלן, צריך להפך הדבר, ויסתכל על עצמו מעבר השני, הינו כאלו חסו שלום כבר הוא גרוע לגמרי, וכנגד הגרוע והרע לגמרי - בודאי ימצא גם בעצמו בעמק גריעותו, פמה וכמה נקודות טובות, ועל ידי זה יחיה את עצמו, כמבאר שם היטב בהתורה הנ"ל, והבן היטב כל זה בעין האמת לאמתו, באפן שתוכל להחיות את עצמך על ידי זה תמיד.

"ביום ההוא אקים את ספת דויד הנפלת" (עמוס ט, יא)

עה. ח"א נט, ז - וזה בחינת 'חלי נופל' רחמנא לצלן. הינו: כשהדמים מתגברין והם מתיזין להמות,

ועל ידי זה נלחץ המחין. ועל ידי לחיצת המחין, רועשין האיברים. פי ה' מח' הוא שר צבא, וכשהשונא בא על השר צבא, אזי רועשים כל צבאיו, כי כלם תלויים בו. ואזי השכינה נופלת חסו ושלום, בבחינת (עמוס ט, יא): "ספת דויד הנפלת".

ועל ידי תקון הפללי, שמעורר ה' מחין וכו', וממשיך 'לבנונית' לה' גידין, בבחינת (קהלת ט, ח): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" - אזי נתרפאת מ'חולאת הנפילה'. ואז: "נפלה ולא תוסיף, קום בתולת ישראל" (עמוס ה, ב).

עו. ח"א מט, ה - "אתה גוצא, גחן ולחיש" (בבא מציעא נט), פירש רש"י: "שמע עצתה". פי באמת "אשה יראת ה'" (משלי לא, ל), היא בחינת 'עצה'.

כשהתפלה, הינו בחינת 'מלכות', בשפלות ובקטנות, בבחינת: "אתה גוצא", בבחינת (שיר השירים ה, ח): "אחות לנו קטנה", בחינת (בראשית א, טז): "את המאור הקטן", בבחינת (סנהדרין כב): "עצתו נופלת" - צריך להקים אותה, בבחינת (עמוס ט, יא): "אקים את ספת דויד". ו'ספה', "זו שרה שסכתה ברוח הקדש" (מגלה יד), ו'שרה' זה 'מלכות', בבחינת (משלי יט, כא): "עצת ה' היא תקום". וזה: "ולחיש לה" - "תקבל עצתה". וזה עליות התפלה בלחש, שהיא 'עבודה שבכל'.

הנה ימים באים נאם ה', ונגש חורש בקצר, ודרך ענבים במשך הזרע, והטיפו ההרים עסיס" (עמוס ט, יג)

עז. ספר המדות, מריבה ח"ב נב; צדיק ח"ב יח - יש שני צדיקים, שאחד דבוריו הם בחרישה, והשני דבוריו בקצירה, או אחד דבוריו הקמת הברית לזוג, והשני דבוריו הם הממשיכים את הזרע ומחיים את הולד בבטן אמו ומגדלין אותו. בכך כשיש מחלוקת בין שני צדיקים האלו - אל יתערב זר בתוך דבורים שמדברים זה על זה! פדי שלא יקלקל המכון.

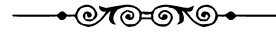
[הרב מטשעהרין ז"ל ציין לבראשית רבה (צג, ה): "ויגש אליו יהודה". "הנה ימים באים נאם ה', ונגש חורש בקצר, ודרך ענבים במשך הזרע, והטיפו ההרים עסיס" וגו' (עמוס ט, יג).

"חורש" זה 'יהודה'. "בקוצר" זה 'יוסף', שנאמר (בראשית לו, ז): "ותנה אנתנו מאלמים אלמים". "ודרך ענבים", זה 'יהודה' - "כי דרכתי לי יהודה קשת" (זכריה ט, יג). "במשך הזרע", זה

י'וסף - שמשך זרעו של אביו והורידו למצרים, פדתיב (הושע יא ד): "בַּחבְלֵי אָדָם אֲמַשְׁכֶּם". **י'ויטפו הרים עסים**, **אלו השבטים** - **אמרו**: **"מלכים מדינים אלו עם אלו, אנו מה אכפת לנו!"**

יהבאור (מספר-הסודות עם מראה-מקומות השלם): הרי שני הצדיקים 'יהודה ויוסף'. 'יהודה' הוא 'חורש' - דבוריו הם ב'חרישה'. 'יוסף' הוא 'קוצר' - דבוריו הם ב'קצירה'. וכן 'יהודה' הוא 'קשת' - **"כי דרכתי לי יהודה קשת"** - דבוריו הם הקמת הברית לזווג (בחינת יורה פחץ' - ועני לקוטי-מוהר"ן ח"ב פג: עלידי תפורה-הברית) שהוא 'קשת' וכו'. **י'יוסף' הוא מושף הזרע** - דבוריו הם ממשיכין את הזרע וכו'.

ובמחלקת של שני צדיקים אלו, אמרו: **"מלכים מדינים אלו עם אלו, אנו מה אכפת לנו!"** - דהינו: שלא יתערב זר בתוך דבורם, כדי שלא יקלקל את המכון].

פרשת קדושים

"קדשים תהיו כי קדוש אני" (ויקרא יט, ב)
"כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדשה"
(רש"י: ויקרא-רבה כד, ו)

א. ח"א יא, ג - עלידי שיהיה נזהר ונשמר שיהיה כבוד השם-יתברך בשלמות, זוכה לדבורים המאירים בתורה שמאירים לו לתשובה. וזה תלוי ב'שמירת הברית-קדש'.

ו'כבוד' בשלמות, אינו ב'אם עלידי וא"ו' ש'ימשיך לתוכה, כי **"כל מקום שנאמר וא"ו, הוא מוסיף"** (פסחים ה.), הינו בחינת 'תוספות קדשה', 'שמירת הברית', במאמר חז"ל (ויקרא-רבה כד, ו): **"כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדשה"** - כי זה תלוי בזה, 'גאות' ו'נאות', כמו שאמרו חז"ל (סוטה ד:).

ב. ח"א יט, ג - עלידי 'לשון-הקדש', רוקמנו מכל הלשונות העמים. הינו: שהרע שיש להלשון של האמה אחיזה בו - נתבטל ונפול עלידי 'לשון-הקדש'. וה'רע-הפולל' של 'תאות-נאות' שכל השבעים-לשון כולוין בו, נופל ונתבטל.

כי עלי-שם-זה נקרא 'לשון-הקדש' - כי **"כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדשה"** (ויקרא-רבה כד, ו). [זה זוכין עלידי קדשת הלשון והדבור שמקדשין אותו בדבורים קדושים. לקוטי-עצות 'קדשה' א]

ג. ח"א לו, נסוף - מי שמקדש עצמו מ'זאת התאווה' - נתקשר ב'מלכות-שמים', 'הנקרא אני' (זהר מקץ רד:), כמו שכתוב (ויקרא יט, ב): **"קדשים תהיו כי קדוש אני"**, **"ובכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה תמצא קדשה"** (רש"י שם; ויקרא-רבה כד, ו). **"אבל מאן דגלי עריוו, הכי איהו אתגלי בין אנון עריוו, דאנון אלקים אחרים"** (תפורה-זהר פט:).

"אל תפנו אל האילים" (ויקרא יט, ד)

ד. ח"א לו, נסוף - מאן דגלי עריוו, הכי איהו אתגלי בין אנון עריוו, דאנון אלקים אחרים" (תפורה-זהר פט:). ובשביל זה מובא בזהר (קדושים פד:): **"כד חזי רבי שמעון נשי שפירין, אמר: אל תפנו אל אילים"** (ויקרא יט, ד) - כי 'נאות' היא 'עריות', 'אלקים אחרים' (שמות כ, ב), 'מלכות הרשעה'.

ה. ח"א עב - באמת מי שיש לו 'דעה' - הוא אצלו 'שטות גדול', ואינו נחשב אצלו אפלו לשום מעלה, מה שאינו נופל עליו 'הרהורי-זנות', ואינו צריך כלל לזרק ולנענע ראשו כלל. וכמו שאצל רב בני-אדם הוא שטות ושגעון 'הרהורי עבודה-זרה', כן אצלו שטות ה'הרהורי-זנות'.

ועל-כן איתא בזהר (קדושים פד:): **"שרפי שמעון בר יוחאי כד חזא נשין שפירין, אמר: אל תפנו אל האילים"** (ויקרא יט, ד) - כי הם בחינת 'אילים'.

"איש אמו ואביו תיראו" (ויקרא יט, ד)
- ענין 'מורא אב ואם' -

ו. ח"א ס, ד - 'שלמות היראה', היא בבחינת 'שלש קוין'. א) **"מורא שמים"** (אבות פ"א מ"ג). ב) **"מורא רבך"** (שם פ"ד מ"ב). ג) **"מורא אב ואם"** (ויקרא יט, ג).

וכשיש 'חכם-הדור' שזוכה ל'תלמידים הגונים' ול'בנים הגונים', אזי ה'יראה' בשלמות. כי יראת החכם והרב שפדור - הוא בחינת 'מורא שמים'. ו'התלמידים' - יש להם 'יראת הרב', בחינת 'מורא רבך'. ו'הבנים' - יש להם 'מורא אב ואם'. שעל-ידי 'שלש יראות' אלו, ה'יראה' בשלמות.

ובחינת 'יראה' של כל אחד מהשלש הנ"ל - צריך שיהיה כלול משלש שלש. דהינו: **"מורא של הרב וכו' - ויראת התלמיד וכו' - ויראת הבן שהוא**

"מורא אב ואם", צריך להמשיכה בבחינת נחלת אבות, בחינת (משלי יט, יד): "בית והון נחלת אבות", וצריך שתתפשט ה'יראה' על כל חלקי עשירות, שהם נחלת אבות. דהינו בחינת 'שלש קווין', בחינת (בבא מציעא מב.): "לעולם ישלש אדם מעותיו, שליש בפרקמטיא, ושלש בקרקע, ושלש בידו". וכו'.

[ב'לקוטי עצות', ברית פגמו ותקונו, נא: על-ידי יראה, דהינו: 'מורא שמים', ו'מורא רבד', ו'מורא אב ואם' - נצולין מ'זופי הנשים', ומ'חן של שקר'. וזכין ל'עשירות'].

"פגול הוא לא ירצה" (ויקרא יט, ז)

ז. ח"א לז, ו - עקר חסרון הפרנסה שנתמעט בדורות הללו, אין זה אלא על-ידי ה'שוחטים שאינם מהגנים'.

פי יש שוחט-הגון מאכיל ומפרנס לישראל, פי מלביש ה'נפש שבחי' - ב'מדבר', בדבור הברכה שמברך. וכשאינו הגון, אזי בשעומד עם ה'חליף' לשחט ה'חי', עומד ב'רוצח-נפשות', ויש צער להנפשיהחי שצועקת בקול מר, פי אינו שם בשעת הברכה, וחושב 'מחשבת פגול'.

אוי לו להשוחט הזה שהרג את הנפש ומסר אותה בכף אויביה, ועל-ידיה ה'פרנסה' ביגיעה וטרחה גדולה.

"לא תגנבו" (ויקרא יט, יא) - "ולא תגזל" (ויקרא יט, יג)

ח. ח"א נט, ט - הגוזל את חברו, גורם דם-יגדה לשכינה, בבחינת (יחזקאל ז, יט): "וזהבם לנדה". - בשביל זה נקרא גזלה בחינת 'בגד', כמו שכתוב (ישעיה כד, טז): "ובגד בוגדים בגדו" - הינו פגם הבגדים, בחינת (שבת קיג): "שנמצא רבב על בגדיו", בחינת פגם-הברית'.

ט. ח"א לה, א - דע: פי 'תשובה' היא לשוב את הדבר למקום שנטל משם, והוא בחינת "זרקא - דאזדריקת לאתר דאתנטילת מתמן" (תקוני-זהר מג, ס. פז: ועוד). ומאן ההוא אתר, הוא 'חכמה', שהוא שרש כל הדברים, כמו שכתוב (תהלים קד, כד): "בלם בחכמה עשית".

[ב'לקוטי-הלכות', גזלה ג: התשובה על כל החטאים, הוא בחינת תקון הגזלה והעשק אשר גזל ועשק את הקדוש-ברוך הוא וננסת-ישראל על-ידי חטאיו. ועל-פן איתא בזהר-הקדוש ומובא בדברי רבנו ז"ל (ח"א לה, א): "שתשובה הוא בחינת זרקא,

דאזדריקת לאתר דאתנטילת מתמן" - הינו: להחזיר את הדבר למקום שנטל משם].

י. ח"א נט, ה - כל ה'נפשות' שרשם ב'עשירות', בבחינת (דברים כד, טו): "ואליו הוא נושא את נפשו". בשביל זה "הגוזל ממון ישראל, כאלו גוזל את נפשו" (בבא-קמא קיט.).

יא. ח"א סט - 'חמר אסור גזלה אפלו במחשבה' - הגוזל את חברו, גוזל ממנו בניו, על-ידי שגוזל ונטל התנוצצות אור נפשה של אשת חברו שגוזל ממנו. וזה שאמרו חז"ל (בבא-קמא קיט.): 'הגוזל את חברו, כאלו גוזל ממנו נפש בניו ובנותיו'.

וזה סוד פונת הגמרא (בבא-קמא קג.): "הגוזל את חברו שוה פרוטה, יוליכנו אחריו אפלו למדי". הגמרא היא נעלמת ונסתרת מאד, וזה פונתם האמת: "הגוזל וכו' יוליכנו אחריו אפלו למדי" - הינו למודי ה', הינו הבנים, כמה שכתוב (ישעיה נד, יג): "וכל בניך למודי ה'" - שצריך להחזיר לו אפלו הבנים שגזל ממנו על-ידי שגזל את ממונו.

ודע: שעל-ידי 'צדקה', יוכל לתקן 'ממון גזלה' שגזלו על-ידי 'חמדה'. פי 'גזלה' משם, אין לה תקון עד שישיב את הגזלה, וכן "אם גזל את הרבים, צריך לעשות בהממון שגזל צרכי רבים" (ביצה כט.). אבל אם יש לו ממון גזלה על-ידי 'חמדה', זה יכול לתקן על-ידי 'צדקה' - שעל-ידי 'צדקה' - יתקיים אצלו 'ממונו', אף שהיא של 'גזלה' על-ידי 'חמדה'. (עין בפנים באריכות כל התורה).

יב. שיחות-הר"ן קטז - אחד היה מדבר עמו, והיה משבח איש אחד שמתנהג בישר, ואמר עליו: שהוא 'ארינטליך' (אדם ישר). ענה הוא ז"ל ואמר: שעל איש ישראלי אין שיק לומר ארינטליך. פי אמות העולם יש להם הנהגות 'נימוסיות', מה שהשכל והישר מחיב, שזה נקרא 'ארינטליך'. אבל ישראל עם קדוש, אפלו אלו המצוות שהם מצד דרך-ארץ מה שהישר והשכל מחיב - אין עושין מחמת דרך-ארץ מצד חיוב השכל והישר, רק מגזרת המלך הבורא יתברך שמו שצוה עלינו בתורתו לעשות כן.

וזה שאמר דוד המלך עליו-השלום (תהלים קיט, לב): "דרך מצותיה ארוץ" - הינו: שאפלו המצוות

"ולא תשקרו איש בעמיתו" (ויקרא יט, יא)

עניני 'אסור דבורי שקר' - נמצאים בפרשת 'משפטים', בפסוק (שמות כג, ז): 'מדבר שקר תרחק'

"ויראת מאלהיך" (ויקרא יט, יד-לב)

"דבר המסור ללב של אדם נאמר בו ויראת" (רש"י שם; קדושין לב:)

טו. ח"א יד, ז"י - לפי ה'כבוד' שמכבד יראי-השם, פן עלה ה'כבוד' ל'שרשו. ועקר הדבר: שיכבד 'יראי-השם' בלב שלם, כמו שאמרו חז"ל (קדושין לב:): "דבר המסור ללב, נאמר בו ויראת מאלקיך" (ויקרא יט, יד-לב), ושם עקר ה'כבוד', כמו שכתוב (שע"ה כט, יג): "בשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני". - וזה בחינת (תהלים פא, ד): "בפסא" - לשון 'התכסיא', שזה הדבר מבססה מעין כל.

טז. ח"א טו, ג - שרש ה'יראה' הוא 'דעת', כמו שכתוב (משלי ב, ה): "אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא". ועקר ה'דעת' הוא ב'לב', כמו שכתוב (דברים כט, ג): "ולא נתן לכם לב לדעת". גם שם עקר ה'יראה', כמו שאמרו חז"ל (קדושין לב:): "דבר המסור ללב, נאמר בו: ויראת מאלקיך" (ויקרא יט, יד-לב), הינו שידע מפי יתירא, הינו: "ליראה את השם הנכבד" (דברים כח, נח), יראת הרוזמנות.

יז. ח"א קנד - כל היסורין והדינים שיש לאדם, הם מהיראות הנפולות שנפלו לתוך הדבר שמתפחד ויש לו יסורין ממנו, וצריך להעלותם ל'שרשם' למקומם. ומקום היראה היא ב'לב', כמו שפרש רש"י (ויקרא יט, יד-לב): "דבר המסור ללב של אדם נאמר בו ויראת", וה'יראה' צריכה להיות עם 'דעת', וה'דעת' צריכה להיות ב'לב. ואזי נאמר (משלי ב, ה): "אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא".

יח. ח"ב א, ד - 'שלמות היראה' תלויה ב'לב', כמו שאמרו חז"ל (קדושין לב:): "דבר המסור ללב נאמר בו ויראת".

"ולא תשבעו בשמי לשקר" (ויקרא יט, יב)

- ענין 'שבעת שקר' -

יט. ספר-המדות, ענין 'שבעת שקר' - [א]
מי שנזהר מ'שבעת-שקר', בודאי לא יעבר על

והנהגות שנקראים 'דרד', דהינו שהם מ'דרד-הארץ', שמצד ה'דרד-ארץ' והישר מחיבים להתנהג כן, כגון: **לכלי לגזל את חברו, וכיוצא בזה.** "מצוותיך ארוץ" - הינו: שאינו מקיים מצד נמוסיות ו'דרד-ארץ', כ"אם מחמת מצוות התורה-הקדושה. כי אם "מצוותיך ארוץ" - שאני רץ לקיים מצוותיך שגזרת עלינו בתורה וכו'.

יג. ספורי-מעשיות, מעשה ג מחגר - הספור של הגזלנים, וסופם. והתשובה שנתן החגר לראש הגזלנים, וסופו.

יד. ספר-המדות, עניני 'גנבה וגזלה' - [א]
מי שנפתה לבו לגזל, וכיון שהתיר לעצמו גזלת חברו הרי הוא מוכן לכל חטא ועון, ואין תקנה להסירו מדרך הרעה (גנבה-וגזלה א). [ב] בעון הגזל, הגובאי עולה, ורעב הוה, ובני אדם אוכלין בשר בנייהם (גנבה-וגזלה ב). [ג] הגוזל את חברו שוה פרוטה, כאלו נוטל נשמתו ונשמת בניו ובנותיו, ואפלו גרמא (גנבה-וגזלה ד). [ד] מי שלא חס על ממון חברו, בידוע שהוא 'גנב' (גנבה-וגזלה ה). [ה] מי שנוטל חלק מגנבה, לסוף שיתגלה הדבר (גנבה-וגזלה יא). [ו] עיר שיש בה גנבים, בידוע שהרב אוהב שחד (גנבה-וגזלה יב). [ז] על-ידי דברים-בטלים, באים גנבים (גנבה-וגזלה יג). [ח] מתר לגנב 'דעת הבריות', כדי להציל נפש מישראל (גנבה-וגזלה יד). [ט] מי שמביש פני חברו, לסוף שמקים עדות שקר, כדי שיגזל ממון (גנבה-וגזלה טו). [י] על-ידי 'גנבת-דעת', בא חס-ושלום 'חלי הראה ו'חזה' (גנבה-וגזלה ח"ב א). [יא] על-ידי 'גנבת-דעת', בא ח"ב [יב] הגוזל את חברו, על-ידי-זה מטמאין אותו בטמאת קרי (מון יד). [יג] על-ידי 'גנבה', מפסיד את ה'דעת' (גנבה-וגזלה ח"ב ג; דעת ח"ב טז). [יד] ה'גנבה', מזיק ל'עינים' (גנבה-וגזלה ח"ב ד; ראה ח"ב יד). [טו] מי שיש לו 'הרהורי-נשים', בטולם: על-ידי שלא יגנב 'דעת-הבריות' (הרהורים ט). [טז] כשתשמר את-עצמך מגזלות ומ'שבועות' ומ'שקר' - לא תפל ממדרגתך (נפילה יא). [יז] על-ידי 'גנבה', ה'משקות' מתקלקל (משקה א). [יח] כשמוציא גזלה מתחת יד חברו, כאלו נתן צדקה (צדקה י).

(ויקרא יט, יח): "לא תקם ולא תטר" (אהבה י). [ב] על-ידי 'שבועת-שקר', נופלים מ'אמונה' (אמונה לה; שבועה ב). [ג] על ידי 'שבועת-שקר', באין 'הרהורי-נאוף' (נאוף נד; שבועה ד). [ד] כשתשמור את-עצמך מ'גזלות', ומ'שבועות', ומ'שקר' - לא תפל מ'מדרגתך' (נפילה יא). [ה] על כל עברות שבתורה, נפרעין מ'מנו'. וכאן (שבועת-שקר), מ'מנו', ומ'משפחתו', ומ'כל העולם כולו'. ומ'מנו' נפרעין ל'אלתר' (שבועה ח). [ו] דברים שאין אש ומים מכלין אותם, 'שבועות-שקר' מכלין אותן (שבועה ט).

"לא תעשו עול במשפט" (ויקרא יט, טו)
- ענין 'קלקול ותקון המשפט' -

כ. ח"א ב, דה - עקר ה'מחשבות-זרות', הם על-ידי 'קלקול-המשפט'. כי 'משפט' הוא בחינת 'עינין', כ'מו' ש'כתוב' (בראשית יד, ז): "ויבאו אל עין משפט", ועל-ידי 'קלקול-משפט', בא 'קלקול ל'עינין', כ'מו' ש'כתוב' (דברים טז, יט): "כי השחד יעור עיני חכמים" - זה בחינת 'מחשבות-זרות' שבתפלה, שהם "ענין דמכסין על עינין" (זהר פנחס רנב), כ'מו' ש'כתוב' (איכה ג, מד): "סכותה בענן לך" וכו'.

ולעיתיד שיתקן בחינת 'משפט', כ'מו' ש'כתוב' (ישעיה א, כז): "ציון במשפט תפדה" - אזי יתעבר "ענין דמכסין על עינא", כ'מו' ש'כתוב' (שם נב, ח): "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון".

ועל-ידי מה זוכה ל'בחינת משפט' - על-ידי 'צדקה' - ש'על-ידי 'צדקה' או'חזין ב'מדת ה'משפט', כ'מו' ש'כתוב' (דברים לג, כא): "צדקת ה' עשה ומשפטיו". וכ'מו' ש'כתוב' (תהלים צט, ד): "משפט וצדקה ביעקב" וכו'.

כי 'צדקה' הוא על-ידי 'משפט' וכו'. כ'מו' ש'כתוב' (שם עה, ח): "אלקים שפט, זה ישפיל וזה ירים", "שמוריש לזה, ומעשיר לזה" (שמות-רבה לא, ג). וכ'שנותן 'צדקה', הוא ב'בחינת "זה ישפיל", ש'מחסר' מ'מונו', וב'בחינת "וזה ירים", ש'מעשיר' לעני. נמצא: שא'חזו על-ידי-זה ב'מדת 'משפט'.

כא. ח"ב ה, יא-יב - על-ידי 'עוונות-המשפט', נופלין בחינת 'אהבות' מן ה'מ'ר'ב'ב'ה, כי "כסאות למשפט" (תהלים קכב, ח), בחינת ה'מ'ר'ב'ב'ה, שם הוא בחינת 'אהבה-קדושה', ב'בחינת' (שיר-השירים ג, י):

"מ'ר'ב'בו אר'ג'מן, ת'ז'כו ר'צו'ף א'ה'ב'ה". וכ'ש'נ'פ'ג'ם ה'מ'ר'ב'ב'ה' על-ידי 'עוונות הדין', נופלים משם 'אהבות-נפולות', ועל-ידי-זה בא חסו'ש'לו'ם 'פגם-הברית'.

ו'עוונות-המשפט' נעשה על-ידי בחינת 'תפלין רעים', כי ה'תפלין-מחין' נעשין על-ידי ש'מעלין ה'לחות' ו'שמנונית הגוף', מ'בחינת' "החתים בשרו" (ויקרא טו, ג), ל'בחינת' ח'ותם-ד'קד'ש'ה', ב'חינת' 'תפלין-מחין'. ויש 'לחות' ש'צריכין ל'צאת', ב'בחינת' 'טפת עשו' ו'ישמעאל'. וכ'ש'מעלין בחינת אלו ה'שמנונית' מ'בחינת' "החתים בשרו", אל המ'ח - אזי נ'ת'ע'ר'ב פ'ס'ל'ת ב'ה'מ'חין' ו'ה'תפלין', ועל-ידי-זה נעשה 'קלקול-המשפט' וכו'.

וזהו (חבוקק א, ד): "על-כן יצא משפט מעקל", הינו 'קלקול-המשפט'. כי ה'משפט' על-ידי ה'מ'ח', כ'מו' ש'כתוב' ב'ש'ל'מ'ה' (מלכים-א ג, כח): "כי ראו כי חכמת אלקים בקרבך לעשות משפט". ועל-כן כ'ש'נ'פ'ג'ם המ'ח, נ'ת'ק'ל'ק'ל ה'משפט'.

וזה 'מעקל', אותיות 'עמל'ק', ש'על-ידו' בא ה'טמאה הנ'ל', ב'בחינת' (דברים כה, יח): "אשר קרף ב'ד'ר'ך". - ו'ה'ת'קו'ן: על-ידי 'קשור-המ'ר'ב'ב'ה', ב'חינת: "מ'ר'ב'בו אר'ג'מן", שהם 'דפאל' ו'ג'ב'ר'י'אל' וכו', שהם 'מ'ל'אכ'י-ה'מ'ר'ב'ב'ה' ש'צרי'ך ל'ק'ש'ר'ם, ל'ת'ק'ן 'פגם-המ'ר'ב'ב'ה' ש'משם' באין ה'אהבות-הנפולות'.

"בצדק תשפט עמיתך" (ויקרא יט, טו)
"הוי דן את חברך לכף-זכות"
 (רש"י שם; שבויעות ל. ספרא קדושים ד)

כב. ח"א ג - על-ידי ש'שומע הנגינה מ'מנגן כ'ש'ר - מ'ת'ק'ן ב'ג'נין ה'מ'ל'כות' ש'לו'. - ו'אזי' כ'ש'ית'ק'ן ב'חינת 'מ'ל'כות' ש'לו', ו'י'וכל ל'מ'ש'ל ב'כ'ל מה ש'יר'צ'ה, ו'י'וכל ל'ה'מ'ית ל'זה ו'ל'ה'ח'יות ל'זה, ו'נ'מ'צ'א עו'ל'ם ח'ר'ב. ל'זה א'מ'ר (אבות פ"א מ"ו): "ו'ה'וי דן את כל האדם לכף-זכות" - כי אין ה'קדו'ש ב'רו'ח הוא ח'פ'ץ ב'ח'ר'בן ה'עו'ל'ם, "כי לא ל'ת'ה'ו ב'ר'א'ה, ל'ש'ב'ת י'צ'ר'ה" (ישעיה מה, יח).

כג. ח"א ו, בסוף - צריכין ל'זהר מאד ל'דון את כל אדם לכף-זכות", ו'א'פ'לו ח'ח'ול'קים ע'ל'יו ו'מ'ב'זין אותו, צרי'ך ל'דו'ג'ם ל'כ'ף-ז'כ'ות ו'ל'ש'ת'ק ל'ה'ם, ועל-ידי-זה נעשה בחינת 'כ'ת'ר'.

כמוכא במדרש (ויקרא יב, ה): "משל לאחד, שמצא את חברו שהוא עושה פתח. אמר לו: בשביל מי, אמר לו: בשביל המלך. אמר לו: ביון שהוא לצורך המלך, כל אבן טוב' שתמצא תקבענו בו". כך כל אחד מישראל הוא בחינת 'פתח' להשם יתברך, וצריך להכניס בו כל מין אבנים טובות שאפשר למצא.

דהינו: שצריכין להשתדל לחפש ולבקש אחר כל צד זכות ודבר טוב שאפשר למצא בישראל, ולדון את הכל לכף זכות, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ו): "הוי דן את כל אדם לכף זכות".

נמצא: שעל ידי שדנים את הכל לכף זכות, כי מוצאין בו זכות שאינו חייב כל-כך בפה שמבזה אותו, כי לפי דעתו וסברתו נדמה לו שראוי לו לבזות אותו וכו' - על-ידי זה נעשה בחינת 'פתח'.

כד. ח"א קלו - "הוי דן את כל אדם לכף זכות" (אבות פ"א מ"ו). כי כשיש 'מחלקת' על אדם, צריך לחקור למצא זכות בחברו בפה שחולק עליו, כדי לדונו לכף זכות.

כי ה'מחלקת' לא ימנע משני פנים: א) או מחמת שחבירו גדול ממנו במעלה, ועל-כך חולק עליו על שלא הגיע למדרגתו. ואזי צריך להשתדל שיגיע הוא גם-כן למדרגת חברו, בכדי שיהיו שניהם שוים, ואזי לא יהיה 'מחלקת'. ב) או לפעמים להפך, שהוא גדול מחברו, וה'מחלקת' מחמת שחברו מתקנא בו על שלא הגיע למדרגתו.

ועל-כך צריך לדונו לכף זכות - ובזה הוא מעלה חברו לכף זכות. ואז הם במקום אחד, הינו במדרגה אחת. ואזי בודאי לא יהיה 'מחלקת' - כי 'מחלקת' הוא רק מחמת שהם משנים זה מזה. אבל אם יהיו שניהם במדרגה אחת - בודאי לא יהיה 'מחלקת' - כי בדבר אחד אין שני 'מחלקת'.

ובזה שמעלה את חברו לכף זכות - יוכל להיות שחברו יחזר בו ולא יהיה שוב 'מחלקת', או שיהיה לו מפלה - כי יוכל להיות ש"גחלים אתה חותה על ראשו" (משלי כה, כב) בזה שאתה מעלהו לכף זכות.

וזהו: "הוי דן את כל אדם לכף זכות" - "דן" דיקא - כי הוא בחינת 'דין ומשפט' ממש. כי ידוע (שער הגלגולים, הקדמה כב): "שקדם שעולין לאיזה מדרגה,

דנין את האדם". ועל-כך בזה שאתה דן אותו לכף זכות, ואתה מעלהו למדרגה יותר גבוהה, דנין אותו, וכפי שיצא המשפט בן יקום.

כה. ח"א קנו - על-ידי שמצדיק הרבים, הינו על-ידי שמקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, או על-ידי שדן כל אדם לכף זכות, שגם זה נקרא 'מצדיק הרבים' - על-ידי זה מוריד חמימות והתלהבות להשם יתברך, כמו שכתוב (דניאל יב, א): "ומצדיקי הרבים פפוכבים". ועל-ידי זה מטהר לבו. ואז זוכה לדבר דבורים חדשים בכל פעם שמתבודד, שהם בחינת 'רוח הקדש' ממש.

כו. ח"א רוז - כל ה'דבורים' הם בחינת 'גבורות', כמו שכתוב (תהלים קמה, יא): "וגבורתך ידברו". וצריך להמתיקם על-ידי 'למוד התורה' ו'דבורים טובים' שמדברים.

ולפעמים יוצאין 'גבורות קשות' רחמנא-לצלן, והם באים ל'גדולי הדור', מחמת שיש להם דעת גדול, ובוקעין ויוצאין מהפה, ונעשה מהם 'דבורים', וצריך לראות להמתיקם. וכשאין ממתיקים אותם - אזי מתחילין לדבר באלו ה'דבורים', 'דבורים רעים' על הכלל או על הפרט, או שמדברין על 'צדיקי הדור', ואזי נופלים עליו ה'גבורות קשות', והוא צריך לראות להמתיקם.

ועל-ידי שהוא דן אותם לכף זכות בזה שמדברים עליו - נמצא שהוא "מטה כלפי חסד" (ראש השנה יז, א). ובזה ממתיקם. או על-ידי שמקבל באהבה ה'ספורים' שמדברים עליו - על-ידי זה הוא ממתיק גם-כן 'דבורים' שלהם, שהם ה'גבורות הקשות'.

כז. ח"א רפב - דע: כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפלו מי שהוא 'רשע גמור', צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב שפאותו הפעט אינו רשע. ועל-ידי זה שמוצא בו 'מעט טוב', ודן אותו לכף זכות - על-ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה.

וכמו שצריכין לדון אחרים לכף זכות, אפלו את הרשעים, ולמצא בהם איזה נקודת טובות, ועל-ידי זה מוציאין אותם באמת מ'כף חובה' ל'כף זכות' - כמו-כן הוא אצל האדם בעצמו: שצריך לדון את-עצמו לכף זכות, ולמצא בעצמו איזה

נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדִין - פְּדִי לְחֹזֵק אֶת־עַצְמוֹ שְׁלֵא יִפֹּל לְגַמְרֵי חֲסִידֵי־שָׁלוֹם, רַק אֲדַרְבָּא: יְחִיָּה אֶת עַצְמוֹ וַיִּשְׁמַח אֶת נַפְשׁוֹ, בְּמַעַט הַטּוֹב שְׁמוּצָא בְּעַצְמוֹ.

כח. ח"ב קנה - עֵקֶר אֲמִירַת תְּהִלִּים: לֹאמֹר כָּל מִזְמוּרֵי תְהִלִּים עַל־עַצְמוֹ, לְמַצָּא אֶת־עַצְמוֹ בַּתּוֹךְ כָּל מִזְמוֹר. כִּי כָּל הַמְלַחְמוֹת שֶׁבִקְשׁ יְדוּד־הַמְלֶכֶךְ שִׁיִּצִּילֵהוּ הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ מֵהֶם, צְרִיכִין לְפָרֵשׁ לְעַצְמוֹ עַל מְלַחְמַת הַיִּצְרָה־הָרַע וְחִלּוּתָיו.

וְהַפְסוּקִים שֶׁדוּד־הַמְלֶכֶךְ מְשַׁבַּח אֶת־עַצְמוֹ, בְּגוֹן (תְּהִלִּים פו, ב): "שְׁמֵרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי", וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה - גַּם זֶה צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל־עַצְמוֹ - כִּי צְרִיכִין לְדוֹן אֶת־עַצְמוֹ לְכַף־זְכוּת, וְלְמַצָּא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְנִקְנָדָה טוֹבָה, אֲשֶׁר בְּבַחֲיַנַּת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת חָסִיד, וְכִיּוֹצֵא.

כט. ח"ב א, יד - רַק הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרֵךְ יָכוֹל לְדוֹן אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעַל הַרְחָמִים, וּבּוֹדָאֵי הוּא מְקַיֵּם בְּנֹו (אָבוֹת פ"א מ"ו): "הוֹי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת".

וְאִנּוּ רוֹאִין רַחֲמָנוּתוֹ בְּמָה שֶׁקָּבַע לָנוּ ר'אֲשֵׁי־הַשְּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם־הַדִּין, בְּר'אֲשֵׁי־חֹדֶשׁ, כִּי זֶה הוּא חֹסֶד גָּדוֹל, שְׂאֵז כְּבִיכּוֹל הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ מִבְּקֵשׁ כְּפָרָה, בְּבַחֲיַנַּת (שְׁבַעוֹת ט. חוּלִין ס:): "הִבִּיאוּ עָלַי כְּפָרָה", הַנֶּאֱמָר בְּר'אֲשֵׁי־חֹדֶשׁ, כִּי אִיךְ הֵינּוּ מְרִימִין פְּגִינּוֹ לְבִקְשׁ כְּפָרָה מֵאֲתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְעַל־כֵּן אֵין לָנוּ בּוֹשָׁה בְיוֹם־הַדִּין לְבִקְשׁ כְּפָרָה, מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ מִבְּקֵשׁ אֵז כְּפָרָה.

ל. שיחות הר"ן צו - הַצַּדִּיק "מְטָה כָּלפִי חֹסֶד" (ר'אֲשֵׁי־הַשְּׁנָה יז), וְדָן אֶת כָּל הַחוֹלְקִים עָלָיו לְכַף־זְכוּת, שֶׁבּוֹנֵתֶם לְשֵׁם־שָׁמַיִם. כִּי לֹא הָיָה הָעוֹלָם יָכוֹל לְסַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק, שְׂאוּרוֹ גָּדוֹל מְאֹד לְהָעוֹלָם לְסַבְלוֹ. וְגַם מִחֲמַת שִׁישׁ פְּמָה דֵּינִים וְקִטְרוּגִים גְּדוֹלִים עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמֵת. עַל־כֵּן הֵם חוֹלְקִים עָלָיו, וּבָזֶה הֵם מְשַׁתִּיקִים הַדֵּינִים וְהַקִּטְרוּגִים.

וְגַם עוֹשֶׂה לוֹ טוֹבָה - כִּי כְּשֶׁהַצַּדִּיק צְרִיךְ לִילְכָךְ מְדַרְגָּא לְדַרְגָּה, אֲזִי מְנַסִּים אוֹתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ "כַּח לְעַמֵּד בְּהִיכַל הַמְּלֶכֶךְ" (דְּנִיאל א, ד), שֶׁהוּא הִפָּה שֶׁל הַצַּדִּיק הַחוֹלֵק עָלָיו, וְעַל־יְדִי־זֶה מַעֲלִין אוֹתוֹ מְדַרְגָּה לְדַרְגָּה יוֹתֵר עָלִיוֹנָה. נִמְצָא שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ טוֹבָה.

לא. ספר המדות, עניני 'לדון לנף זכות' - [א] מִי שִׁישׁ לוֹ מַחְשְׁבוֹת־רַעוּת, יְדִין אֶת כָּל בְּנֵי אָדָם לְכַף־זְכוּת תְּמִיד (הַרְהוּרִים ה). [ב] מְזוֹנוֹת שֶׁל אָדָם נִתְמַעֵט, כְּשֶׂאִין דָן אֶת הָאָדָם לְכַף־זְכוּת (מְמוֹן טו). [ג] הָדוֹן אֶת בְּנֵי־אָדָם לְכַף־זְכוּת, יִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַמוֹעֲדִים בְּנִכּוֹן (רַחֲמָנוּת יב). [ד] מִי שֶׂאִין דָן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף־זְכוּת, כְּאֵלוֹ הָרַגוֹ, גַּם הַשָּׂרִים אֵינָם נוֹהֲגִים עִמּוֹ בַּיִשְׁרָנוּת (שָׂרִים ב).

לב. שיח שרפי קדש החדש ח"ג ג - רַבְּנוּ ז"ל אָמַר: אֲנִי דָן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף־זְכוּת חוּץ מ'בְּעַל־מַחְלֶקֶת'! [אִיךְ בֵּין דוֹן יַעֲדוֹן אֵינְעֵם לְכַף־זְכוּת, חוּץ א 'בְּעַל־מַחְלֶקֶת']. [וְעֵינִן לְקוּשֵׁי־הַלְכוּת, נִזְקִין ד, לב; שׁוֹמְרֵי־שְׂכָר ב, י: אִיךְ אֶפְשֵׁר לְנַצֵּל מִמַּחְלֶקֶת עִם חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי שִׁדְיִן אוֹתוֹ לְכַף־זְכוּת].

לג. נוכבי אור, אנשי מוהר"ן ח"ג טו - מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל אָמַר: יֵשׁ לִי לְלַמֵּד זְכוּת עַל הַגְּרוּעֵי־שִׁבְּגָרוּעִים, שְׂאֵם הֵייתִי בּוֹתְבָם, הֵיוּ נִכְתָּבִים עַל כְּפָה נִירוֹת (בוּיֶגֶן [גְּלִיזוֹת]) כְּפִי שֶׂאֲנִי יוֹדֵעַ מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם.

לד. שיח שרפי קדש החדש ח"ב תקיד - מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל אָמַר: "אֲנִי יָכוֹל לְלַמֵּד זְכוּת עַל אָדָם שֶׁעֵבֶר שְׁמוֹנָה מֵאוֹת פְּעָמִים עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה!" [אִיךְ קָעַן מְלַמֵּד זְכוּת זֵיין אוֹיֵף אַ מְעַנְשֵׁט וְוֹאֵם הָאֵט עוֹבֵר גְּעוֹנֵעַן אַכְט הוּנְדַעֲרֵט מֵאֵל אוֹיֵף כָּל הַתּוֹרָה].

לה. נוכבי אור, אנשי מוהר"ן ח"ג יח; שיח שרפי קדש החדש ח"ג ז - פְּעַם־אַחַת בָּא רַבִּי מֵאִיר מְטַעֲפֵלִיק אֵל מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל עַל אִישׁ אֶחָד מְטַעֲפֵלִיק שֶׁהָיָה קֹצֵת כְּרוּךְ אַחֲרָיו. וְהַשִּׁיב לוֹ כְּלֹא־חֲרִיד, כְּאוֹמֵר שֶׂאִין מִמִּי לְדַבֵּר.

עֲנָה וְאָמַר אֵלָיו: שְׁמַע נָא בְּקוֹלִי, אִם תִּרְצֶה לְהַבִּיט בְּעֵינֵי בָּזֶה, תִּחַיֵּב אֶת כָּל הָעוֹלָם. כִּי תִנְסַח עַצְמָךְ וְתַבִּיט בְּכָל יוֹשְׁבֵי עֵירֶךְ הַנוֹדְעִים לָךְ, וְתִתְחִיל מִן הַיּוֹשֵׁב בְּקִצֵּה הָעִיר, וּכְשֶׁתַּבִּיט בּוֹ הֵיטֵב בּוֹדָאֵי תִחַיְבוֹ, וְכֵן תִּלְכֵךְ מִבַּיִת לְבַיִת, עַד שֶׁתָּבֹא לְבֵיתֶךָ, שֶׂאֲתָה הוּא הָאִישׁ הַכָּשֵׁר [עַרְלִיקֵעַר יוֹד] מְכַל הָעִיר?! (בְּלִשׁוֹן שְׂאֵלָה).

וְהַשִּׁיב לוֹ: "גַּם אֲנִי אֵינִי אִישׁ כָּשֵׁר!" - עֲנָה מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל וְאָמַר לוֹ (בְּלִשׁוֹן תְּמָח): גַּם אֲתָה אֵינְךָ אִישׁ כָּשֵׁר?!

אם בן מי הוא האיש הפֶּשֶׁר?! - אָבֵל בְּשֵׁתֵבִיט בְּעֵין יָפָה, אָזִי גַם בְּשֵׁתֵבִיט הֵיטֵב בְּהִגְרוּעַי־שִׁבְגָרוּעִים, תִּמְצָא בּוֹ אֵיזָה דְבַר טוֹב. וּמִכְּלִי־שִׁבְן בְּמִי שְׂאִינוּ גְרוּעַ כְּלִי־כָף, וְכֵן בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְגַם בְּךָ נִמְצָא טוֹב. וּבִדְרֹךְ זֶה יְכוּלִים לְזַכּוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם. (וְהַשִּׁיחָה הַזֹּאת מוֹבֵן הֵיטֵב לְבָקִי בַסְּפָרִי־הַקְדוּשִׁים). [עִי־שֵׁם בְּשִׁיח־שִׁרְפֵי־קֹדֶשׁ הַחֲדָשׁ, בְּהִעָרָה ו].

לו. נוֹנְבֵי־אוֹר, אֲנִשֵׁי־מוֹהָרִין ח"ג יט -

מוֹהָרֵנִית ז"ל דְּבַר פְּעַם־אֶחָת מִהֲדַרְךָ הַזֶּה (תּוֹרָה רַפּב הַנ"ב): לְדוֹן אֶת הַכָּל לְכַפ־זְכוּת אֲפֹלוּ אֶת הַגְרוּעַ שִׁבְגָרוּעִים, וְלַחֲפֹשׁ וְלִמְצָא בְּכָל אֶחָד אֵיזָה מְעַט טוֹב, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְעַלִּין אוֹתוֹ בְּאֶמֶת לְכַפ־זְכוּת, עַד שֶׁיְכוּלִין לְהַשִּׁיבוֹ בְּתַשׁוּבָה עַל־יְדֵי־זֶה, בְּמִבְאָר כְּלִי־זֶה בְּאֵרִיכוּת בַסְּפָרִי אֲדַמּו"ר זצ"ל.

וּבַעֲת שֶׁדְּבַר מְזָה, יֵשֵׁב אֲצִלוֹ אָבִי (רַבִּי נַחֲמָן מְסוּלְטָשִׁין ז"ל) הַרְיֵנִי־כַפְרֵת־מִשְׁכָּבוֹ, וּמִתְשׁוֹקֶת לְכָבוֹ לְדַבְרֵיו הַנְּעִימִים, דְּבַר אַחֲרָיו בְּלַחֵשׁ כָּל מְלָה וּמְלָה.

עָנָה וְאָמַר אֵלָיו מוֹהָרֵנִית ז"ל: "אֲתָה חוֹשֵׁב שֶׁזֶה דְבַר פְּשׁוּט וְקַל, אֲנִי אֶסְבִּיר לְךָ קִשֵׁי הַדְּבַר, כִּי אֵל תִּשְׁפַח מֵאֲמַר אֲדַמּו"ר זצ"ל: 'שִׁבְיָאֶמֶת נִתְעַלְמִים עַל יְדֵי זֶה לְכַפ־זְכוּת וְלִשׁוּב בְּתַשׁוּבָה'. וְאִם הָיָה בִיכְלִתְנֵנוּ לְקַיִם זֹאת, הָיָה בִיכְלִתְנֵנוּ לְהַשִּׁיב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּתַשׁוּבָה!"

"לֹא תִלְךָ רְכִיל בְּעַמִּיךָ, לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רַעֲךָ"
(וַיִּקְרָא יִט, טז)
"לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִינֵנוּ"
(וַיִּקְרָא יִט, כו)

לז. ח"א יד, יב - יֵשׁ בְּעַלִּי לְשׁוֹן־הָרַע וּמְחַלּוֹקֶת, שֶׁהוֹלְכִין וּמְרַגְלִין וּמְדַבְּרִים רְכִילוֹת וְלְשׁוֹן־הָרַע, וְעוֹשִׂין מְרִיבָה וּמְחַלְקֶת בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ.

וְעַל־יְדֵי שִׁזְזוּכִין לְקַרֵּב הָרַחֲוִקִים לְעִבּוּדֵי־הַשֵּׁם, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר 'כְּבוֹדוֹ' יִתְבָּרַךְ, וְחוֹזֵר וְעוֹלָה לְשָׁרְשׁוֹ הֵינּוּ לִי־רָאָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִין בְּעַלִּי לְשׁוֹן־הָרַע וּרְכִילוֹת הַנ"ל, וְנִתְרַבָּה הַשְּׁלוֹם בְּעוֹלָם.

לח. ח"א נט, הו - עַל־יְדֵי 'תַקּוּן־הַכְּלָלִי', שֶׁהוּא 'תַקּוּן־הַבְּרִית' - תְּלוּי 'פְּרִנְסָה בְּלִי טַרְח'. כִּי 'פְּרִנְסָה' בְּטַרְחָא וּבְכַבְדוֹת, הוּא מִחֲמַת שֶׁלֹּא תַקּוּן 'תַקּוּן־הַכְּלָלִי', שֶׁהוּא 'תַקּוּן־הַבְּרִית'. כִּי "מֵאֵן דְּזַרְק

פְּרוּרִין דְּנִהֲמָא עֲנִיּוֹת רַדְף אַבְתְּרָה, כָּל שְׁכָן מֵאֵן דְּזַרְק פְּרוּרִין דְּמִחָא" (זֵהר פְּנַחֵם רַמְד.).

וְזֶה (וַיִּקְרָא יִט, כו): "לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם" - הֵינּוּ: עַל־יְדֵי הַדְּמִים שְׂגוּרָמִים לְשִׁכְיִנָּה בְּחִינַת 'דָּם נִדְה' (כִּי "שֵׁס" לֹא־תַעֲשֶׂה תְלוּיִים בְּשֵׁס"ה גִּידִים" (זֵהר וַיִּשְׁלַח קַע): שְׁשֵׁם 'תְּהַלּוּכַת הַדְּמִים'. וְלִפִּי בְּחִינַת 'לֹא־תַעֲשֶׂה' שְׁעוּבָרִים, כֵּן מְעוּרָרִים 'דָּם נִדְה' לְהַשְׁכִּינָה - אוֹת ג בְּהַתּוֹרָה). הֵינּוּ: עַל־יְדֵי 'פְּגַם־הַבְּרִית', בְּחִינַת 'פְּגַם כְּלָלוֹת הַגִּידִין' - עַל־יְדֵי־זֶה: "לֹא תֹאכְלוּ" - הֵינּוּ 'פְּרִנְסָה בְּטַרְח'.

וְזֶה: (וַיִּקְרָא שֵׁם): "לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִינֵנוּ" - שֵׁהֵם גּוֹרָמִים בְּחִינַת (זֵהר אַחֲרֵי עַט): "נִחַשׁ מִשִּׁיךְ לָהּ לְגַבָּה", וְגוֹרָמִים שְׁלִיטַת הַשְּׁפַחָה בִּישָׂא, שֶׁהִיא "עַת רַעָה" (קַהֲלַת ג - עֵין זֵהר תְּרוּמָה קַנָּה): וְזֶה: "לֹא תִנְחָשׁוּ" - שֶׁלֹּא לְגַרֵם חֲסִי־שְׁלוֹם: "נִחַשׁ מִשִּׁיךְ לָהּ לְגַבָּה וְכו'". "וְלֹא תַעֲוִינֵנוּ" - שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'עַת וְעוֹנָה' - הֵינּוּ שֶׁלֹּא לְגַרֵם חֲסִי־שְׁלוֹם 'שְׁלִיטַת הָעַת־רַעָה' שֶׁל הַכ"ח עֵתִים' (קַהֲלַת ג).

וְכַל־זִמְן שֶׁלֹּא תַקּוּן 'תַקּוּן־הַכְּלָלִי' - אָזִי הַדְּבֹר 'אֶסוּר'. וּמִי שֶׁמְדַבֵּר אַז, עוֹבֵר עַל (וַיִּקְרָא יִט, טז): "לֹא תִלְךָ רְכִיל בְּעַמִּיךָ", וְהוּא "הוֹלְךָ רְכִיל מְגַלָּה סוּד" (מִשְׁלֵי יֵא, יג). - וְעַל־יְדֵי תַקּוּן־הַכְּלָלִי שְׁמַעוֹרֵר הַמַּחִין, וּמִמִּשִּׁיךְ 'לְבַנּוּגִית' לְהַגִּידִין, אַז הַדְּבֹר 'מִתֵּר, בְּבַחֲיִנַת (זֵהר אֲמוֹר קַה): "פְּתַח פִּיךָ".

וְזֶהוּ (וַיִּקְרָא יִט, טז): "לֹא תִלְךָ רְכִיל, וְלֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רַעֲךָ" - "רַעֲךָ" - הֵינּוּ הַמַּחִין, תַּרְוִין רַעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין" (זֵהר וַיִּקְרָא ד-), בְּשֵׁהֵם 'אֵינָם עוֹמְדִים', וְנִתְבַּטְּלִין מִלְּעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתָם עַל־יְדֵי 'תַּגְּבֵרַת הַדְּמִים' הַלּוֹחֲצִים אֶת הַמַּחִין' - עַל־יְדֵי־זֶה לֹא תַעֲבֹר עַל: "לֹא תִלְךָ רְכִיל" - כִּי אַז הַדְּבֹר 'מִתֵּר.

לט. ח"א סא, בסוף - רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר: "הוֹלְךָ רְכִיל מְגַלָּה סוּד וְנִיָּא מֵן רוּחַ מְכַסֶּה דְּבַר" (מִשְׁלֵי יֵא, יג). 'הוֹלְךָ רְכִיל', דְּלִית רוּחָה רוּחָא דְּקִיּוּמָא [הֵינּוּ: רוּחַ חֻקְמָה], וְלֹא הָוָה מְהִימָנָא [הֵינּוּ אֲמוּנַת חֻקְמִים] (זֵהר נְשֵׂא קַכַּח). כִּי עַל־יְדֵי שְׂאִין בּוֹ 'אֲמוּנַת־חֻקְמִים', אֵין בּוֹ 'רוּחַ חֻקְמָה' (שְׁמוֹת כח, ג), כִּי גְדוּן בְּמוֹתְרוֹת'.

"מְגַלָּה סוּד" - זֶה בְּחִינַת 'בְּטוֹל בְּתַב־יְדֵנוּ' - שְׂאִין מְקַבְּלִין 'אוֹר־הַשְּׁכָל' מִיְדֵי הַסְּמִיכָה. וְעַל־יְדֵי 'פְּגַם אֲמוּנַת־חֻקְמִים', בְּחִינַת 'הוֹלְךָ רְכִיל' - עַל־יְדֵי־זֶה "מְגַלָּה סוּד" - שְׁנַתְּגַלָּה וְנִסְתַּלַּק 'אוֹר־הַשְּׁכָל'. וְעַל־

ידייזה "בסוד עמי לא יהיו" (יחזקאל יג ט), "בסוד העבור" (כתובת קיב).

מ. ספר המדות, אהבה' א; לשון הרע' ו -
 פשאין אהבה' בין בני אדם, על ידייזה הם הולכי
 רכיל; ועל ידי רכילות; באים ללצנות; ועל ידי
 לצנות; הם דוברים שקר'.

שאַר עניני 'לשון הרע' - נמצאים בפרשת 'טהרה'

"לא תשנא את אחיך בלבבך" (ויקרא יט. יז)

מא. ספר המדות, עניני 'שנאת חנם' - [א]
 פשאין אהבה' בין בני אדם, על ידייזה הם הולכי
 רכיל; ועל ידי רכילות; באים ללצנות; ועל ידי
 לצנות; הם דוברים שקר' (אהבה א; לשון הרע ז). [ב]
 על ידי שנאה, בא ברהלות; ועל ידי שנאה, בא
 שרפה' (אהבה ב). [ג] בשתהא נזהר מ'שנאת חנם' -
 אזי בשיהיה לה איזהו משפט עם אלם שאינו רוצה
 לפשר עמו, על ידייזה יתפשר עמו (אהבה ט). [ד]
 על ידי 'שנאת חנם', נכשל בטרפות' (אהבה ח"ב ד).
 [ה] בעוון 'שנאת חנם', בנים מתים פשהם קטנים
 (בנים נו). [ו] בעוון 'שנאת חנם', מריבה רבה בתוך
 ביתו (מריבה קו). [ז] בעוון 'שנאת חנם', האשה מפלת
 נפלים (מפלת ה).

"הזכח תזכיה את עמיתך" (ויקרא יט. יז)
- עניני 'תוכחה' ו'מוסר' -

מב. ח"א י, ד - השכל מוכיח ה'בעלי גאווה'
 הרוצים להתגדל: עדין לא תקנתם המעות, ומחמת
 שלא תקנת את עצמך, בודאי אינך יכול להזכיה
 אחרים, פי יאמרו לך: "קשט עצמך תחלה" (בבא-
 מציעא קז); ועליכן אינך שנוא, פי המוכיח הוא שנוא,
 כמו שאמרו חז"ל (כתובת קה): "האי צורבא מרבנן
 דמרחמי לה בני מתא, משום דלא מוכח להו במלי
 דשמאי". ואתם לוקחים לעצמכם גדלות. והשכל
 מוכיח אותם: 'הכל נופל עלי, פי כל המתגאה,
 חכמתו מסתלקת ממנו" (פסחים סו:).

מג. ח"א יט, ב - צריך לזכור את הפנים, שיוכל
 כל אחד לראות פניו בפנים שלו כמו במראה, עד
 אשר בלא 'תוכחה' ובלא 'מוסר', יתחרט חברו תכף

על מעשיו, רק כמה שיביט בפנים שלו, יראה את
 עצמו כמו במראה, איך פניו משקע בחשך.

מד. ח"א נב, אנסוף - יש 'מוכיחי הדור'
 הנקראים רגלין, על שם שנותנין עצות להשם-
 יתברך, וה'עצות' נקראים רגלין. ועל שם ה'הליכה'
 שהולכים בשליחותו לישראל להזכירם ולהחזירם
 להשם יתברך.

וכשהשם יתברך גוזר גזר דין בעולם - מתיעץ
 עמהם, והם מכסים וחותמין אותו, שלא יהיה נעשה
 ממנו דין אכזרי. והם הולכים ומוכיחים הדור, כדי
 להמתין הדין. ונזהרין להחתים ולהסתיר ה'דין'
 תורה, שלא יינקו ממנו החיצונים. ועל שם יזה הן
 בחינת 'חותם'.

והם מרבים שלום בעולם, פי הולכים לפשר ולעשות
 שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ולפניו יתברך
 מקטינים הדבר וממליצים טוב בעדם, ולפני ישראל
 מגדילים החטא מאד.

ועל ידי 'עזות דקדשה' זוכין לאמונה, ועל ידייזה
 זוכין לקבל מוסר מ'מוכיחי הדור'. - 'קול המוכיח'
 הוא בחינת 'קול שופר'.

מה. ח"א ל, זח - עקר התגלות החסד, שעל-
 ידו קוצרין וחותכין ומבדילין ה'מלכות דקדשה'
 מארבע גליות של העכו"ם - הוא על ידי 'תוכחה'.
 פי על ידי פתיחת פה של המוכיח, נתגלה חכמה,
 ועל ידייזה נתגלה ה'חסד'.

וצריכין אנו לקבל תוכחתם - אף על פי שהיא
 לפעמים דרך בזיון שמבזים אותנו - כדי לקבל על-
 ידו את החסד, פי צריך לדון אותם לכף זכות,
 שסובלים צער גדול מאתנו וכו'. - והוא יודע על ידי
 ה'עזות' וה'תורה' של כל אחד ואחד, אם תפלתו
 היתה פהוגן אם לאו, ועל ידייזה יודע להזכיר כל
 אחד.

מו. ח"א נו, בגד - כל אחד לפי בחינות
 ה'מלכות' שיש לו, צריך להזהיר ולהזכיר את
 הנשמות שנכבדים אליו. הן אם הוא מושל בביתו -
 צריך להזהיר ולהזכיר את בני ביתו. ואם יש לו
 ממשלה יותר - מטל עליו להזהיר יותר ויותר
 אנשים.

ואם הוא מזהיר ומוכיח אותם - אזי עושה ש"ל ומציל נפשו, כמו שנאמר (יחזקאל ג, י"ז): "צפה נתתיך לבית ישראל וכו', ואתה בי הזהרת רשע ולא שב מרשעו וכו', הוא בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת".

אבל אם אינו מזהיר ומוכיח אותם - אזי הענש עליו. וצריכין לזה דעת, כדי לידע איך להוכיחם, ולקרוב ולהוכיח את מי שצריכין להוכיח, והוא על-ידי אריכות-ימים וכו' שזוכין על-ידי עסקה-תורה.

ועל-ידי-זה ה'דעת' יוכל לידע: שאפלו בתוך ההסתרה, והסתרה שבתוך הסתרה - מלבש השם-יתברך, דהינו ה'תורה'. ומזה בעצמו נתגליון ה'הסתרות' ונעשה מהם תורה, מאחר שיודע שהשם-יתברך נסתר שם.

ואזי מאחר שנתגלו ונעשה מהם תורה - התורה בעצמה מוכיחה אותם, בבחינת (זהר שמיני נח): "אורייתא מכרזת קמיהו: עד מתי פתים תאהבו פתי" (משלי א, כב). כי באמת התורה מכרזת וצועקת ומוכיחה תמיד, רק שאינו שומע אותה מחמת ההסתרות. ועל-ידי-זה יכולין להוכיח אפלו את הרחוקים מאד מהשם-יתברך, בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה.

מז. ח"נ ת, א - אף-על-פי ש'תוכחה' הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישראל להוכיח חברו, כמו שכתוב (ויקרא יט, יז): "הוכח תוכיח את עמיתך" - אף-על-פי-כן לאו כל אדם ראוי להוכיח, כמו שאמר רבי עקיבא (ערכין טז - ספרא קדושים ד): "תמה אני, אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח".

כי בשאינו ראוי להוכיח - אזי לא די שאינו מועיל, אף גם מבאיש ריח נשמתם, כי מעורר ה'ריח-רע' של ה'מעשים-רעים'. כמו איזה דבר שיש לו ריח שאינו טוב, כל זמן שאין מזיזין אותו אין מרגישין ה'ריח-רע', אבל כשמתחילין להזיז אותו, מעוררין ה'ריח-רע'. כמו-כן מזיזין ומעוררין ה'ריח-רע' של ה'מעשים-רעים', ומבאיש ריחם, ומחליש נשמתם, ונפסק השפע מכל העולמות התלויים באלו הנשמות.

אבל כשראוי להוכיח - אזי אדרבא מוסיף ונותן בהם ריח-טוב. כי ה'תוכחה' צריכה להיות בבחינת

ה'תוכחה' של משה שהוכיח את ישראל על מעשה העגל, והוסיף ונתן בהם ריח טוב.

וזה בחינת: הקול המשקה את הגן-עדן, בחינת השיר שיתער לעתיד, בחינת ה'חוט של חסד'. וזהו (תמיד כח): "המוכיח את חברו לשם-שמים, מושכין עליו חוט של חסד, שנאמר: מוכיח אדם אחרי חן ומצא" (משלי כח, כג).

[הערת מוהר"ת ז"ל בלקוטי-עצות 'תוכחה' כ - אל יבהלוך רעיוניך, כי למעלה (ח"ב ז) הזהיר הרבה: "שידבר כל אחד עם חברו ביראת-שמים", וכל אדם צריך לעסק בזה. וכאן אמר: "שאין כל אדם ראוי להוכיח".

אך מבאר היטב למי שמבין היטב פרוש הדברים בפשיטות, כי לדבר עם חברו ביראת-שמים בכל-יזום מהתכלית ומה יהיה הסוף וכו', זה צריך בודאי כל אדם לקיים, אפלו אדם פשוט לגמרי. אבל 'תוכחה' שהזהיר כאן, הוא ענין אחר לגמרי, כי הוא כשמוכיח את האדם ומזכיר לו עונותיו, שאומר לו: "למה עשית עברה פלונית או מעשה הרעה הזאת"? - וזה צריך האדם לזהר, שלא להזכיר 'מעשים-רעים' שלהם, כי יכול להחליש נשמתם על-ידי-זה, על ידי שמעורר ה'ריח-רע' (עין שם באריכות).

מח. שיחות-הר"ן קנד - פעם-אחת שאל אותי בלשון תמה: "השמעת ממני דברי-מוסר"? - ואמר: "שאינו יכול לומר דברי-מוסר" - כי כל דבור-מוסר שלו, הוא מטבל ומרחץ בדמעות!" (איטלעכס 'ווארט פון מוסר', איז ביי מיר פארנוואשן מיט טרערן!). ומחמת זה אינו יכול לומר 'מוסר' בפרוש.

ובתחלה היה אצלנו קצת תמיהה מה שאמר: "שאינו אומר מוסר"! - כי לפי דעתנו: כל דבריו הם דברי מוסר גדול מאד מאד פאש בווערת ממש. אך באמת: לא היה רגיל לומר דברי-מוסר בפרוש בדרך המוכיחים, אבל אף-על-פי-כן, כל דבריו וכל שיחותיו, היה רק מענין עבודת-השם. וכל דבריו היה כגחלי-אש ממש וכו' וכו'.

מט. שיחות-הר"ן קצו - אלה דברי רבנו ז"ל, בעת שראה התורה הנ"ל (חב סז - בראשית, לעיני כל ישראל) בכתב: "ה'מוסר' של התורה שלי, נפלא ועצום מאד. אלו היו אומרים זאת התורה בלשון אחר בלשון 'מוסר', היה מעורר ומשבר את הלב מאד, כי בלה 'מוסר-השכל', מוסר גדול ונורא מאד".

על-כן צריך לזהר לקיים מה שהזרתני אתכם: לעשות מן התורה תפלה! - כי תכף כשמתחילין

להכניס זאת התורה בתוך דברי התעוררות ושיחה של תפלה, בודאי תעורר ותשפר את לבו מאד כנ"ל!

נ. חיי-מוהר"ן שמו - נשמע מפיו הקדוש שאמר: "שהספר הקדוש שלו 'לקוטי-מוהר"ן' שיצא בעולם הוא אתחלתא-דגאולה! - ואמר: "מאחר שיצא בעולם, אני חפץ מאד שילמדו אותו - פי צריכים ללמד אותו הרבה, עד שיהיה שגור בעל-פה - פי הוא מלא 'מוסר' והתעוררות גדול מאד להשם-יתברך, אשר אין ערך אליו. ומי שעוסק בזה הספר, אין צריך עוד 'ספר מוסר' אחר!

נא. חיי-מוהר"ן שסב - שמעתי בשמו שאמר: "שזה סמוך גמר העץ-חיים, וראה שהוא כלו 'מוסר'!"

[ב'כוכבי-אור, שיחות-וספורים יב - רבנו ז"ל קרא פעם אחת לספר 'עץ-חיים' בשם 'ספר מוסר', ואמר בזה הלשון: "סע א טייער 'מוסר ספר' ס'איז!" [איזה ספר מוסר יקר הוא!] - והפליג מאד ביקר מעלתו].

נב. חיי-מוהר"ן תי - אומר: שאין ללמד ספרים של 'דרושים ומוסר', כ"אם אותם ההולכים על-פי דברי רבותינו ז"ל בגמרא ומדרשים וספרי הזהר-הקדוש, וספרי האריז"ל, וכן כל הספרים שחברו הצדיקים הסמוכים לדורותינו שהם בנויים על יסודות הררי קדש על-פי דברי הבעל-שם-טוב צוק"ל וכו'.

נג. ספר-המדות, עניני 'תוכחה' - [א] לא חרבה ירושלים אלא בשביל וכו', גם לא הוכיחו זה את זה (אמונה מב). [ב] המוכיח את חברו לשם-שמים, מושכין עליו חוט של חסד (המתקת-דין ז). [ג] מי שאינו מקבל 'תוכחה', יסורין באין עליו (המתקת-דין לו). [ד] מי שאינו מקבל 'תוכחה', על-ידי-יזה אינו נתגדל (התנשאות יא). [ה] 'התנשאות' בא על-ידי 'תוכחה' (התנשאות יג). [ו] על-ידי 'תוכחה' לשם-שמים, זוכה ל'התנשאות' (התנשאות מ). [ז] על-ידי 'תוכחה', תשא חן (חן ז). [ח] המוכיח צריך לומר תוכחתו על-ידי התקשרות הדבור לשרשו, ואז נתקבל תוכחתו (תוכחה א). [ט] מי שנסתמך, אל תוכח אותו, כי לא תועיל (תוכחה ב). [י] על-ידי שאין מקבל תוכחות, נחרב מעונו (תוכחה ג). [יא] מי שמוכיח את העולם שלא בחכמה, על-ידי-יזה מעורר

חסי-שלום גלות גדול והכבדה מהאמות (תוכחה ד). [יב] מפני ענש תוכחה, חוזר בו הקדוש-ברוך-הוא על הטוב שיצא מפיו (תוכחה ו). [יג] היבא דינע דלא מקבלי 'תוכחה', הנח להם (תוכחה ז). [יד] מי שירא מבני-אדם להוכיח אותם, לסוף שהקדוש-ברוך-הוא שובר אותו לפניהם (תוכחה ח). [טו] מי שיודע להזהיר ואינו מזהיר, גם חברו מידו נענש, גם דם חברו מידו נדרש (תוכחה ט). [טז] על-ידי 'תוכחה' שתוכיח, תנוח בקבר בלא 'צער גיהנם, ותזכה ל'גן עדן' (תוכחה יב). [יז] מתר ל'דחות בשתי ידים, את זה שלא קבל ממך 'תוכחה' (תוכחה יג). [יח] כלי-זמן ש'תוכחה' בעולם - 'נחת-רוח', ו'טובה' ו'ברכה' באין לעולם (תוכחה יד). [יט] על-ידי 'תוכחה', נמתק הדין ונמשך החסד (תוכחה טו). [כ] מי ששומע תוכחה ואינו נתקבל אצלו, ידע שיצטרף ללוות אצל אחרים, וסימן לדבר: "בדברים לא יוסר עבד" (משלי כט, יט), "עבד לזה לאיש מלונה" (משלי כב, ז) (תוכחה ח"ב ג). [כא] אל תדבר עם המסיתים אפלו להוכיחם ולקרבם (הרחקת-רשעים יז). [כב] כשאתה מוכיח אותם שלא תקנו 'חטאות-נעורים' - תכלל את-עצמך עמהם, ועל-ידי-יזה יקבלו ממך (תשובה ע). [כג] מצוה להחזיר את בני-אדם על כל דבר פשע, ואם אתה ירא שלא ישמע לך, תאמר דבריך בשם צדיק אחר, כדי שישמעו אותך (תשובה פו). [כד] הדרך שיבור לו האדם, שיאהב את ה'תוכחות', ויחזיק ב'אמונה יתרה' (תשובה קג).

נד. 'כוכבי-אור', שיחות-וספורים נא - רבנו ז"ל אומר: "מיין מוסר ספר איז תנ"ך!" [הספר מוסר שלי הוא תנ"ך] (תורה נביאים וכתובים). ומוהרנ"ת ז"ל האריך בזה ואמר: "שצעקת ונבואת כל נביא, סובבת לנפשות ישראל גם עתה!"

נה. עלים-לתרופה, ב' ואתחנן תק"צ - רק חזק ואמץ, מאד מאד בלי שעור וערה, ואל תשגיח על שום חלישות-הדעת שנגכנס בלבך, ואל תשמע ל'דברי-מוסר' של הבעל-דבר והסטר-א-אחרא, האומרים מוסר בלב, בשביל להחליש הלב, ולרחק ממעט הטוב שרוצים לתפס בו, לא תאבה ולא תשמע להם, כי אין שומעין דברי תוכחה ומוסר, כי אם לקרב, ולא לרחק חסי-שלום.

כַּאֲשֶׁר כָּבַד דְּבַרְתִּי עִמָּךְ הִרְבֵּה בְּזָה (ע"ג בְּאַרְיֵכוֹת לְקוֹטִי-הַלְכוּת, פֶּסַח ט, טז; בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה ד, כז): שֶׁכֵּל כּוֹנֵן הָיְרָאשִׁית-חֻקְמָה' וּשְׂאֵר 'סִפְרֵי מוֹסֵר' שְׂמוּכֵיחִים וּמְבִיזִים הִרְבֵּה אֶת הָאָדָם - אֵין כּוֹנֵנְתָם לְהִתְרַחַק מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִם לְקַרְבּוֹ.

וְיוֹתֵר מְזֵה צְרִיכִין לְשׁוּם לֵב בְּכָל-עֵת לְהִבִּין בְּעַצְמוֹ: שֶׁלֹּא יִגְיַע חֲסִי-וְשָׁלוֹם שׁוּם הִתְרַחֲקוֹת וְהִתְרַשְׁלוּת עַל-יַדֵּי הַתּוֹכְחָה וּמוֹסֵר שֶׁנִּכְנָס בְּלִבּוֹ! - כִּי יִכּוֹל לְהִיּוֹת: שֶׁהִתְעוֹרְרוֹת הַתּוֹכְחָה וּמוֹסֵר שֶׁבָּא עַל הַלֵּב, הוּא מֵהַקְּדוּשָׁה מֵהַפְּרוֹז הַיּוֹצֵא בְּכָל יוֹם (אָבוֹת פ"ו מ"ב), אָבֵל הַפְּעֻלֵי-דָבָר אֹרֵב תָּמִיד עַל הָאָדָם, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה שְׁעוֹבֵרִים עַל הָאָדָם, יֵשׁ בָּהֶם שְׁנֵי בַחֲיִנוֹת, דְּהֵינּוּ: 'סִם-חַיִּים' וְ'סִם-מְוֹת', כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ רַז"ל (יוֹמָא עב: עַל דְּבָרִים יא, ח): "וְשִׁמְתֶם, זָכָה וְכוּ".

עַל-כֵּן עַל-פִּי הַרְבֵּי, "מֵהַפֶּךְ דְּבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים" (עַל-פִּי יְדֻמְיָה כג, לו), וְרוֹצֵה דִיקָא עַל-יַדֵּי זֶה לְרַחֵק וּלְרַשֵּׁל לֵב הָאָדָם חֲסִי-וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְשׁוּם לֵב לְזֶה הַיֵּטִב. וְכָבֵד מְבֹאֵר אֶצְלָנוּ פְּמָה עֲצוֹת אֵיךְ לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, וּלְהַחֲיִיתָ אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ, וּבִפְרִט עַל-יַדֵּי הַדְּרֹךְ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא וְהַנִּשְׁגָב שֶׁגָּלָה אֹרֵךְ הָאוֹרוֹת' (לְקוֹטִי-מִזְהָר"ן רפב), עַל פֶּסוּק (תְּהִלִּים קמו, ב): "אֲזַמְרָה לְאַלְכֵי בְּעוֹדֵי" וְכוּ'.

"וְלֹא תִשָּׂא עֲלֵיךְ חֲטָא" (וַיִּמְרָא יט, יז)

"לֹא תִלְבִּין אֶת פְּנֵי בְרָבִים"

(רש"י ט"ז; עֲרִיכִין טז: סִפְרָא קְדוּשִׁים ד)

נו. סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי 'אִסוּר הַלְבָּנַת פְּנֵי חֲבֵרוֹ' - [א] מִי שֶׁהוּא נִזְהָר מְלַבֵּישׁ שׁוּם אָדָם, זֹכֵה לְמַלְבוּשִׁים' (בְּגָדִים יג). [ב] מִי שֶׁמְבִישׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, נִתְאַלֵּם וְשׁוֹכַח (בוֹשָׁה א). [ג] טוֹב לְבַטֵּל תּוֹרָה, מְלַבֵּישׁ בֶּן יִשְׂרָאֵל (בוֹשָׁה ג). [ד] נִכּוֹן כַּאֲשֶׁר יִשְׁמַע מְרַעְהוּ דְּבַר כְּזָב, אֵל יִקְפֹּץ וַיִּבְיַשְׁהוּ, אֵלָּא יִרְמַז לוֹ בְּתַנּוּעָה, כְּדֵי שֶׁיִּבִיר כִּי לֹא כֵן הוּא (בוֹשָׁה כז). [ה] נַח לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּפִּיל עַצְמוֹ לְתוֹךְ כְּבִשָּׁן הָאֵשׁ, וְאֵל יִלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרָבִים (בוֹשָׁה לא). [ו] הַמְלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרָבִים, כַּאֲלוֹ שׁוֹפֵף דְּמִים, וְיוֹרֵד לְגִיהֵנוֹם וְאֵינּוּ עוֹלָה (בוֹשָׁה לב). [ז] נַח לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּבּוֹא עַל 'סִפְק אֲשֶׁת-אִישׁ', וְאֵל יִלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרָבִים, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם-הַבָּא (בוֹשָׁה לד). [ח] אֵל תְּבִישׁ עִם שְׂאֵתָךְ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, אָבֵל לְבַעַל-עֵבְרָה' מִתָּר לְבִישׁוֹ וּלְהוֹנֵנוּ בְּדָבָרִים (בוֹשָׁה לה).

[ט] מִי שֶׁאֵין לוֹ מְדַת הַבְּטָחוֹן, יִשְׁמַר אֶת-עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְבִישׁ שׁוּם אָדָם, גַּם יִזְהָר לְהִתְפַּלֵּל בְּכוֹנֵת-הַלֵּב (בְּטָחוֹן יא). [י] מִי שֶׁמְבִישׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, לְסוּף שְׂמֻקִּים עֲדוּת שְׂקָר, כְּדֵי שֶׁיִּגְזֹל מִמּוֹן (גִּנְבָה וּגְזֻלָּה טו). [יא] מִי שֶׁמְבִישׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, נַעֲשֶׂה 'שְׂכָחוֹן' (זְכוּרָה א). [יב] מִי שֶׁאֵין מְבִישׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, לֹא יִשְׁמַחוּ אוֹיְבָיו עָלָיו (מְרִיבָה נא). [יג] עַל-יַדֵּי גְזֹל אוֹ מְבִישׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת (תְּפִלָּה מז).

"לֹא תִקַּם וְלֹא תִטֹּר" (וַיִּמְרָא יט, יח)

- עֲנִינֵי 'נִקְמָה' -

נו. שִׁיחוֹת-הָר"ן צג - דַּע: שֶׁיֵּשׁ אֹרֵךְ שֶׁהוּא מְאִיר בְּאֵלֶּף עוֹלָמוֹת. וְזֶה הָאוֹר, אֵין אָדָם פְּשוֹט יִכּוֹל לְקַבֵּל מַחֲמַת גְּדוֹלוֹ. וְצָרִיךְ לְזֶה חֻקֶּם גְּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת. דְּהֵינּוּ שֶׁיּוּכַל לְחַלֵּק הָאוֹר הַגְּדוֹל לְחֻלְקִים קְטַנִּים, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה לְקַבֵּלוֹ מֵעַט מֵעַט.

כְּמוֹ לְמִשְׁלַל: כְּשֶׁאֶחָד אוֹמֵר פֶּשֶׁט אוֹ חֲלוּק גְּדוֹל מְאֹד, וּמַחֲמַת זֶה אֵין יִכּוֹלִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ מַחֲמַת גְּדוֹלוֹ, כִּי חֲצִי פֶשֶׁט אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם בְּלֵה. אָבֵל כְּשֶׁמַּחֲלֻקִין הַפֶּשֶׁט וְהַחֲלוּק לְחֻלְקִים וְעֲנִינִים, אֲזִי יִכּוֹלִין לְהִבִּין כָּל עֲנִין וְעֲנִין בְּפִנְיֵי-עַצְמוֹ. כִּךְ יֵשׁ אֹרֵךְ שֶׁהוּא מְאִיר בְּאֵלֶּף עוֹלָמוֹת, וְהוּא הַשְּׂגָה אַחַת, דְּהֵינּוּ: שֶׁאֵי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ אֵלָּא בְּלוֹ, אָבֵל לֹא בְּמַקְצַת, כִּי הוּא אֹרֵךְ אֶחָד פְּשוֹט.

אֵיךְ תִּלְמִיד-חֻקֶּם שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר - הוּא יִכּוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, דְּהֵינּוּ: לְחַלֵּק הָאוֹר גְּדוֹל לְחֻלְקִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּלוֹ, כְּנ"ל.

וְעֵינֵינוּ זֶה שֶׁתִּלְמִיד-חֻקֶּם שְׁנוּקֵם וְנוֹטֵר יִכּוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת - הוּא מְפָרֵשׁ: כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (מְשַׁלֵּי יז, ט): "וְשִׁנְיָה בְּדָבָר מְפָרִיד אֶלּוּף", וּפְרָשׁ רש"י: דְּהֵינּוּ נוֹקֵם וְנוֹטֵר, שֶׁשׁוֹנֵה בְּדָבָר שֶׁעָשָׂה לוֹ חֲבֵרוֹ, עַל-יַדֵּי זֶה הוּא מְפָרִיד אֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם".

כִּךְ פְּרָשׁ רש"י. אָבֵל תִּלְמִיד-חֻקֶּם צָרִיךְ דִּיקָא לְהִיּוֹת נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ רַז"ל (יוֹמָא כב:): "כָּל תִּלְמִיד-חֻקֶּם שֶׁאֵינּוּ נוֹקֵם וְנוֹטֵר וְכוּ". אֵיךְ פְּרוּשׁ הַפֶּסוּק הוּא כְּנ"ל: שֶׁתִּלְמִיד-חֻקֶּם שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר, יִכּוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת. וְזֶהוּ: "וְשִׁנְיָה בְּדָבָר" - הֵינּוּ: נוֹקֵם וְנוֹטֵר. "מְפָרִיד אֶלּוּף" - הֵינּוּ: שֶׁהוּא מְפָרִיד וּמַחֲלֻק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, כְּנ"ל.

וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַז"ל (שַׁבָּת סג): "אִם רְאִיתָ תַלְמִיד־חֶכֶם שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר בְּנַחֲשׁ, חֲגַרְהוּ עַל מַתְנֵיָהּ, לְסוּף שֶׁתִּהְיֶה מִתְלַמְּדוֹ" - בִּי עַל־יְדֵי שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, דְּהֵינּוּ: לְחַלֵּק אֹר גָּדוֹל לְחַלְקִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹלִין לְהַנֹּת מִתְלַמְּדוֹ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ. בִּי בְּלִי זֶה אִי־אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, מִחֲמַת גְּדֹל הָאוֹר, בְּנ"ל.

אָבֵל הַשֶּׁכֶל וְהַטַּעַם שֶׁל עֵינַיִן זֶה: מִפְּנֵי מָה מִי שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר יָכוֹל לְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת וְכו' - זֶה עֵמֶק עֵמֶק וְכו'.

וְדַע: מִי שִׂידַע זֹאת, הוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים - כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (פְּסָחִים סח. זֶהר א קיד: קלח): "עֲתִידִים צְדִיקִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים". וְיִוָּדַע מָה הוּא 'מֵת' - בִּי עַל־יְדֵי שֶׁמְחַלֵּק אֲלָפִים לְמֵאוֹת, וּמְמַשִּׁיף הָאֲלָפִים לְתוֹךְ הַמֵּאוֹת בְּנ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה מִפְּנֵי־ת - מֵאוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁנִּכְנְסוּ הָאֲלָפִים לְתוֹכָם.

וּמִי שֶׁאֵינּוּ יוֹדַע זֹאת - אֵינּוּ יוֹדַע: א) מִפְּנֵי מָה הוּא עֹבֵר בְּשִׂמְחָה. ב) וְהִיחֹד שֶׁל: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלַכּוֹתָו לְעוֹלָם וָעֶד". ג) וּמָה זֶה "צִיָּקִי קְדוֹרָה" (פְּסָחִים נו). וְכו'. ד) וּמָה זֶה ח"ש מַחֲשָׁמ"ל. ה) וּמָה זֶה 'נְגַה' וְכו'. ו) וּמָהוּ 'מַעֲשֵׂה־מְרַפְּבָה'. ז) וּמָהוּ 'בְּרִית'. ח) וּמִפְּנֵי מָה חוֹלְקִין עָלָיו.

וּמְשִׁיחַ יוֹדַע כָּל הָעֵינַיִן הַזֶּה בְּשִׁלְמוֹת. אָבֵל הַצְּדִיקִים, אֵינָם יוֹדְעִים אֶלָּא בְּשַׁעוֹשִׁין מְאֲלָפִים מֵאוֹת. וְאֵלוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם נוֹקְמִין וְנוֹטְרִים שִׁיְכוּלִים לַעֲשׂוֹת מְאֲלָפִים מֵאוֹת, הֵם חֲגוֹרָה לְמַשִּׁיחַ, בִּי אָמְרוּ רַז"ל (שַׁבָּת סג): "אִם רְאִיתָ תַלְמִיד־חֶכֶם שֶׁהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר בְּנַחֲשׁ, חֲגַרְהוּ עַל מַתְנֵיָהּ" - הֵינּוּ בַּחֲיִנַת 'חֲגוֹרָה' לְ'מַשִּׁיחַ', שֶׁנֶּאֱמַר בּוּ (וְשַׁעֲיָה יא, ה): "וְהָיָה צֶדֶק אֲזוֹר מַתְנֵיָיו", בְּתַרְגוּמוֹ: 'וְיִהְיוֹן צְדִיקְיָא סְחוֹר סְחוֹר לְה' - הֵינּוּ בַּחֲיִנַת 'מַתִּין מַתִּין', דְּהֵינּוּ: 'מֵאוֹת'. וְאֵלוּ הַצְּדִיקִים, מַחֲיִין אֶת הַצְּדִיקִים הַקְּטַנִּים.

[מוֹהַרְנ"ת ז"ל כְּשֶׁמְבִיא הַשִּׁיחָה הַזֹּאת בְּלִקּוּטֵי־הַלְכוֹת, עֲדוּת ד - מְסִים עַל־זֶה: "וְהַדְּבָרִים עֲתִיקִים". וְעִין־שֵׁם בְּאַרְיִכוֹת בְּאוֹר עַל הַשִּׁיחָה הַנִּי"ל].

נח. סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה י מְבַעֲרָגְעוֹר

וְעַנִּי - שְׁאָלוּ ה' הַקִּיסָר' (מִהַבְּחוֹר שֶׁהָיָה בֶן הַבְּעֲרָגְעוֹר): "הֲשָׁמַעְתָּ מֵאוֹתוֹ הַקִּיסָר?! - הֲשִׁיב לּוֹ: "שִׁשְׁמַע" - שְׁאֵל אוֹתוֹ עַל הַיְפַת־תְּאֵר' אִם שָׁמַע מִמֶּנּוּ?! - הֲשִׁיב לּוֹ גַם־כֵּן: "הֵן" - וְהִתְחִיל הַבְּחוֹר לְהַתְרַגֵּז

וְאָמַר: "זֶה הַרוֹצֵחַ"! (הֵינּוּ: אוֹתוֹ הַקִּיסָר הַנִּי"ל שֶׁדְּבָרוֹ מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא לֹא יָדַע שֶׁזֶה שֶׁמְדַבֵּר עִמּוֹ הוּא הוּא הַקִּיסָר בְּעַצְמוֹ. וְהָיָה הַבְּחוֹר אוֹמֵר בְּכַעַס כְּחוֹרֵק בְּשִׁנּוּי עָלָיו וְאָמַר בְּכַעַס: "זֶה הַרוֹצֵחַ"!).

וּשְׁאָלוּ (הֵינּוּ זֶה ה' הַקִּיסָר' שֶׁנִּדְמָה לְאִישׁ אַחֵר, שְׁאֵל לְהַבְּחוֹר): "מִפְּנֵי מָה הוּא רוֹצֵחַ?! - הֲשִׁיב לּוֹ: "בְּשִׁבִיל אֲכַזְרִיּוֹת שֶׁלּוֹ וְנִסּוֹתָו בְּאֵתִי לְכָאן"! - שְׁאָלוּ: "וְאֵיךְ?! - וַיִּשָּׁב עֲצָמוֹ הַבְּחוֹר: "שֶׁבְּכָאן אֵינִן לוֹ מִמִּי לְהַתִּירָא! - וְהָגִיד לוֹ וְסַפֵּר לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמְּאַרְע שֶׁעָבַר עָלָיו. שְׁאָלוּ: "אִם הָיָה זֶה הַקִּיסָר בָּא לְיָדְךָ, הֵייתָ נוֹקֵם בּוֹ עֹבְשׁוֹ"?! - הֲשִׁיב לּוֹ: "לֹאֹ! (כִּי הוּא הָיָה רַחֲמָן)! אֲדַרְבָּא, הֵייתִי מְפָרְנְסוֹ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי מְפָרְנִס אוֹתְךָ!"

שׁוּב הִתְחִיל הַקִּיסָר לְהַתְאַנַּח וּלְגַנַּח: "כְּמָה שִׁיבָה רְעָה וּמְרָה לְהַקִּיסָר הַזֶּה, כִּי שָׁמַע: שֶׁהִיפַת־תְּאֵר שֶׁלּוֹ נֶאֱבְדָה, וְהוּא נִשְׁלַח"! - וַיֹּאמֶר עוֹד אוֹתוֹ הַבְּחוֹר: "בְּשִׁבִיל אֲכַזְרִיּוֹתוֹ וְגִדְלוֹת שֶׁלּוֹ אֶבֶד אֶת־עַצְמוֹ וְאֵת בָּתּוֹ, וְאֲנִי נִשְׁלַכְתִּי לְכָאן, הַכֹּל עַל־יְדוֹ"!

שְׁאָלוּ עוֹד (הֵינּוּ הַקִּיסָר לְהַבְּחוֹר): "אִם הָיָה בָּא לְיָדְךָ הֵייתָ נוֹקֵם בּוֹ"?! - הֲשִׁיב לּוֹ: "לֹאֹ! אֲדַרְבָּא! הֵייתִי מְפָרְנְסוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי מְפָרְנִס אוֹתְךָ!"

וַיִּתְוַדַּע הַקִּיסָר אֵלָיו וְהוֹדִיעּוֹ: "שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הוּא הַקִּיסָר הַנִּי"ל, וּמָה שֶׁעָבַר עָלָיו וְכו'!" - וְנִפְּל עָלָיו (הַבְּחוֹר הַנִּי"ל), וְחִבְּקוֹ וַיִּנְשָׁקוֹ.

נט. סְפֹר־הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי 'נִקְמָה' - [א] מִי שֶׁנִּזְהָר מ'שִׁבּוּעַת שְׁקֵר', בּוֹדְאִי לֹא יַעֲבֵר עַל (וַיִּקְרָא יט, יח): "לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטּוֹר" (אַחֲבָה י). [ב] תַלְמִיד־חֶכֶם נוֹקֵם וְנוֹטֵר בְּנַחֲשׁ, הַדְּבִק בּוֹ, שֶׁסּוֹפָהּ לְהַנֹּת מִתְלַמְּדוֹ (לְמוֹד פח). [ג] כְּשִׁישׁ לְאָדָם אוֹיְבִים, וְאֵינּוּ חוֹשֵׁב אֵיךְ לְנַקֵּם בָּהֶם אֶלָּא הוּא דְּבוֹק בְּשִׂמְחַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ - עַל־יְדֵי־זֶה הַקְּדוֹשׁ־שֶׁבְרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ כַּח לְנִקְמָה מֵהֶם (מְרִיבָה יט). [ד] מִי שֶׁמְגִיד רִיבּוֹ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ־שֶׁבְרוּךְ־הוּא, רוֹאֶה נִקְמָתוֹ בְּשׁוֹנְאָיו (מְרִיבָה כו). [ה] יֵשׁ רָשָׁע שֶׁמְצַלִּיחַ, וּכְשֶׁרוֹדֵף אֶת הַצְּדִיק, אֲזִי הַקְּלָפוֹת בְּעַצְמָם נוֹקְמִים מִמֶּנּוּ (צְדִיק רב).

"וְאֵהֲבַת לְרַעְךָ כְּמוֹךָ, אֲנִי ה'" (וַיִּקְרָא יט, יח)

פ. ח"א יז, ה - עַל־יְדֵי 'צְדָקָה', לֹוֹקַח לְעַצְמוֹ רַעִים וְאוֹהֲבִים. וְכֹל מָה שֶׁנוֹתֵן 'צְדָקָה' לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, קוֹנֶה לוֹ רַעִים יוֹתֵר. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּבְּרָה

האוויר. וכל מה שנותנים ליותר אנשים 'צדקה', נתרבה יותר האוויר הנח והזך.

פי 'אהבה' הוא אתדבקות רוחא ברוחא, רוח האוהב ברוח הנאהב, שזה בחינת 'אור הנח', שרוחם נחים זה מזה - פי אין 'רוח-רעה', שהוא 'שנאה', שיפריד ביניהם. וזה בחינת (משלי יט, ד): "הון יסיף רעים רבים".

פא. ח"א קסה - "ואהבת לרעהך כמוך, אני ה'" (ויקרא יט, יח). הינו: שתקבל באהבה כל הרעות והיסורין הבאים עליך, פי עדין הוא מתנהג עמוך ברחמים, פי היה מגיע לך יותר ויותר חסין-שלום לפי מעשיך.

וזהו: "ואהבת לרעהך" - שתאהוב הרע' שבא לך - תקבלם באהבה. פי "כמוך" - כמו שאתה הוא, הינו לפי מעשיך - "אני ה'" בעל הרחמים - עדין אני מתנהג עמוך ברחמים.

פב. ח"א ולט - על-ידי 'מחלקת' אי אפשר לדבר, פי עקר הדבור הוא משלום, כמו שכתוב (תהלים קכב, ח): "אדברה נא שלום".

ועל-כן 'צריך כל-אחד קדם התפלה לקבל על עצמו מצות-עשה: "ואהבת לרעהך כמוך" (שערי-הפניות, דרושי ברפת-השחר; פרי-עץ-חיים, עולם-העשיה פ"א; שערי-הגלגולים, הקדמה לח) - כדי שעל-ידי-זה שיש אהבה ושלום, יוכל לדבר בתפלה.

אבל בשאין שלום ויש מחלקת, אי אפשר לדבר. - ועל-כן אפלו אם אחד רוצה 'שלום', רק שהם חולקין עליו, עם-כל-זה אין ה'שלום' בשלמות, על-כן אי-אפשר לדבר ולהתפלל, אף שהוא 'איש שלום', מאחר שהם חולקין עליו.

וזה שאמר דוד המלך עליו-השלום (תהלים קכ, ז): "אני שלום" - פי אני איש שלום' ומצדי היה שלום עם כלם, ועם כל זה: "וכי אדבר, המה למלחמה" - הינו: שאף שאני שלום' - עם-כל-זה אי-אפשר לדבר - מחמת ה'מלחמה' וה'מחלקת' שהם חולקין עלי.

פג. שיחות-הר"ן קיט - אמר רבנו ז"ל: זהו דבר גדול מאד, מעלה גדולה מאד, "כשאוחזין בזה!" - שהוא מרצה וחפץ ומשתוקק מאד: שחברו יהיה איש בשר וצדיק, אף-על-פי שאני איני זוכה

חסין-שלום לעבד את השם, על-כל-פנים יעבד ישראל השני את השם-יתברך.

ולפי דעתי נדמה לי: שזהו דבר פשוט מאד - פי בודאי אני רוצה וחפץ מאד ומשתוקק ומתגעגע מאד שיהיו כל ישראל בשרים וצדיקים-אמתיים, אפלו אם לא אזכה אני לזה, על-כל-פנים יהיה חברי בני גילי וכל ישראל, צדיקים נוראים אמתיים - פי זה עקר האהבה והרחמנות שצריכין לרחם אחד על חברו ועל כל ישראל, שיזכה לתכלית האמתי להיות פרצונו הטוב באמת, שזהו עקר טובתן של ישראל. (וכמבאר בהתורה "פי מרחמם וינהגם" וכו' בסימן ז לקוטי-תנינא, עיר-שם) וכו'. [עין שם ההפך מזה: מהאנשים שמקנאים בהשני, ושוחקים מהם ומבזים אותם, ומחלישים דעתם וכו'].

פד. לקוטי-הלכות, נשיאת-נפים ה, טז - כשחסין-שלום אין שלום בין ישראל בין אדם לחברו, בודאי אין יכולין לדבר זה עם זה ביראת-שמים, מחמת המחלקת שביניהם. ואפלו בשאין מחלקת, אלא שאין האהבה בשלמות בין ישראל, שמצוים לאהב אחד את חברו כנפשו, כמו שכתוב (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעהך כמוך".

ובפרט החברים העוסקים בתורה, שצריכים לזהר ביותר ויותר שיהיה ביניהם אהבה רבה, כמובא גדל האזהרה שהזהיר האריז"ל על 'אהבת החברים' בלי שעור. וכשאין האהבה בשלמות - אינם יכולים לדבר זה עם זה פראוי, ואינם מאירים זה בזה אור הנקדה הקדושה.

פה. לקוטי-הלכות, ברפת-הודאה ו, סא - וזה בחינת "ברפת שהחינו", שכשהוא רואה את חברו שחביב עליו ושומח בראיתו, מברך 'שהחינו' וכו'. פי זה עקר החיות והקיום, כששמחים בראית חברו איש הישראלי, שעקר השמחה: מה שזכו שני ישראלים האוהבים זה את זה, להתועד יחד בשלום - שעל-ידי-זה עקר הגדלת שמחת ישראל.

פי בכל אחד מישראל יש "חלק אלוק ממעל" (איוב לא, ב), שהוא 'מקור השמחה', בחינת (תהלים קמט, ב): "ישמח ישראל בעשיו. אף הקלפה הקודמת לפרי, שהיא בחינת 'עצבות', חופה עליו, וצריך התגברות גדול להגביר השמחה על העצבות, והיא מלחמה גדולה.

על-כן צריכין לזה שיתחברו ויתקבצו כמה נפשות ישראל - כי כל מה שמתקבצין ומתחברין באהבה, נפשות החברים ביותר, מתגדל השמחה ביותר - כי מתקבצין ומתחברין חלקי השמחה יחד, ומאירין באור גדול ביותר, שזה בחינת (משלי יג, ט): "אור צדיקים ישמח", בחינת (משלי כט, ב): "ברבות צדיקים ישמח העם".

ועל-כן מברכין על ראית ישראל חברו החביב עליו: "שהחינו וקימנו" וכו' - כי זהו עקר החיות והקיום, שהוא על-ידי השמחה והשלום.

וזה בחינת (שמות ד, יד): "וראך ושמח בלבבו" - שעל-ידי זה היתה עקר גאלת מצרים, על-ידי שאהרן לא התקנא בגדלת משה אחיו הקטן ממנו. הינו: כי עקר הגאלה על-ידי שמחה, שעקרה על-ידי אהבת חברים' העוסקים להתקרב אל השם באמת לאמתו וכו', שזה בחינת: "וראך ושמח בלבבו".

פו. לקוטי הלכות, ברכות הראיה ושאר

ברכות פרטיות א - "הרואה את חברו לאחר שלשים יום, מברך שהחינו. לאחר שנים עשר חדש, מברך מחיה המתים. והוא שחביב עליו הרבה ושמח בראיתו" (שלחן ערוך אורח חיים רכה, א)

כי איתא בדברי רבנו ז"ל (ח"ב עב): שעל-ידי שרואין עצמם עם הצדיק, מקבלין גדלה. ועקר הגדלה היא שפלות וכו'. כי על-ידי הראיה מתנוצץ הפח. וכפי ההתנוצצות הפח בן מקבלין גדלה וכו'. שזה עקר 'תחית המתים' שהשפלות של כל אחד יהיה נחיה וכו'. נמצא: שעל-ידי מה שרואין עצמם עם הצדיק, נעשה בחינת 'תחית המתים'.

ואף על-פי שהעקר הוא ה'צדיק הדור' בחינת 'משה' שיש לו זה הפח, שעל-ידי ראיתו לבד מתנוצץ הפח וכו', עד שיהיו זוכין על-ידי זה לבחינת 'תחית המתים' כנ"ל - עם-פלגה בכל אחד מישראל יש 'נקדה טובה' שהיא בחינת 'צדיק', כמבאר בדברי רבנו ז"ל (ח"א לד). וה'נקדה טובה' הזאת שהיא בחינת 'צדיק', הוא בחינת 'משה', כי 'משה רבנו' הוא בכליות כל ישראל, והוא מתפשט בכל בני ישראל, וכל אחד מישראל יש בו בחינת צדיק בחינת משה (שם; ובח"ב כו בלקוטי תניינא) - "שמשה רבנו מתלבש בכל אחד מישראל".

ועל-כן גדול השלום ואהבה שבין ישראל, כמו שכתוב (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך". ואמר רבי עקיבא: זה כלל גדול בתורה" (רש"י שם; בראשית רבה כד, ז; ספרא קדושים ד; ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד).

כי על-ידי האהבה שבין אחד לחברו, נכללין זה בזה, ומאירין זה בזה, ומקבלין דין מן דין. כי עקר האהבה היא: שיהיו רואין זה את זה, כמו שכתב רבנו ז"ל (ח"א קפג) על מאמר רז"ל (סנהדרין פ"ד מ"ג): "סנהדרין היתה פחצי גרן עגלה, כדי שיהיו רואין זה את זה". שעקר האהבה שיהיו רואין זה את זה, שלא יוכלו כל אחד לסבל בכל שלא יראה את חברו וכו' עין-שם.

כי פשרואין זה את זה - אזי מקבלין דין מן דין, ומתנוצץ הפח של כל אחד על-ידי חברו. כי בכל אחד יש 'נקדה טובה' שהיא בחינת 'צדיק' בחינת 'משה', לגבי חברו. ועל-כן על-ידי ה'הסתכלות', מתנוצץ הפח כנ"ל.

ועל-כן עקר החיות על-ידי השלום והאהבה שבין ישראל, שהוא בחינת: "רואין זה את זה" - כי עקר החיות היא מהפח והשכל, ועקר 'התנוצצות הפח' הוא: על-ידי שרואין זה את זה כנ"ל, שעל-ידי זה זוכין לבחינת 'חיים נצחיים' בחינת 'תחית המתים' כנ"ל.

וזה בחינת מה שאמרו רז"ל (תענית כג): "או חברותא או מיתותא" - כי עקר החיות הוא על-ידי 'אהבת החברים' - שעל-ידי זה מאירין זה, בזה ומתנוצץ הפח - שזה עקר החיות, בחינת 'תחית המתים', כי עקר החיות הוא אהבה ושלום.

וזהו: "או חברותא או מיתותא" - כי פשאין אהבה, ויש 'פרוד' - אי-אפשר לקבל 'חיות', והוא בחינת 'מיתה' - בחינת (רות א, יז): "כי הפנות יפריד" - כי הפרוד שבין איש לרעהו, זה בחינת 'מיתה' וכנ"ל.

וזה בחינת (שיר השירים ת, ו): "כי עזה כמות אהבה" - כי האהבה עזה כל-כף, עד שניחא למות חסו-ושלום בשביל האהבה, כמו שפרש רש"י שם לענין 'אהבת השם': שהאהבה עזה, עד שפניחין עצמן למות עבירו, עין-שם.

וזהו גם-כן לענין: 'אהבה שבין אדם לחברו' - שהאהבה קשה ועזה כל-כף, עד שניחא יותר למות,

"וערלתם ערלתו את פרוי שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל. ובשנה הרביעית יהיה כל פרוי קדש הלולים לה" (ויקרא יט, כג-כד)
- ענין 'ערלה' ו'נטע רבעי' -

פח. ח"א פב - יש שלש קלפות: "רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת" (יחזקאל א, ד). ו'קלפת-נגה' היא בין ה'שלש-קלפות' ובין ה'קדשה' - לפעמים נכללת ב'קדשה', ולפעמים ב'קלפה'. והיא בבחינת: נשמת "העשקים" (קהלת ד, א).

וזהו בחינת 'סדרי בראשית' - "שלש שני ערלה" (ויקרא יט, כג), כנגד ה'שלש-קלפות' הנ"ל - ו'רבעי' (שם שם, כד) הוא כנגד 'נגה'.

וזהו סוד 'מילה' - פי יש 'שלש עורות' - הם 'שלש-קלפות'. ו'עור דק רביעי' - בחינת 'נגה'. וכל ה'חרפות' הבאים לאדם, הם מ'שלש-קלפות' הנ"ל.

ומפני זה אמרו 'אחי דינה' לאנשי שקם' (בראשית לד, יד): "לא נוכל לתת את אחתנו לאיש אשר לו ערלה, כי חרפה היא לנו". וגם יהושע אחר מל את ישראל שנית, אמר (יהושע ה, ט): "היום גלתי את חרפת ישראל" - פי עקר ה'חרפות' באים מבחינת 'ערלה', שהיא בחינת 'שלש-קלפות' הנ"ל. [עין עוד ענין 'חרפת הערלה' ב'ברית-קדש' - ח"א יט, ג; ח"א לד, ז; ח"א לט]

פט. שיחות-הר"ן ס - יש דברים שאסור לגלותם, פי יכולים לבוא מזה לעבודות-זרות. פי הדורות-האחרונים מוסיפים חכמה, ולפעמים טועין בחכמתם, והיו יכולים לטעות עד שהיה יכול להתגלגל מזה 'עבודות-זרות', פי היה נדמה להם שבה צריך להיות.

וכמו שמובא בענין 'ערלה' (ויקרא יט, כג) - פי איתא בזהר (פקודי רמד): "שבאותן השלש שנים, שורה קלפה על האילן". ובדורות-הראשונים טעו בזה, עד שהיה להם עבודה-זרה בזה בתחלת נטיעת האילן, דוקא בעת ששורה הקלפה הנ"ל. פי כפי שהיו יודעין היטב ענין נטיעת האילן מה שנעשה מזה, היה נדמה להם על-פי טעותם: שבדאי צריכים לעשות אותו העבודה-זרה חסו-שלום שהיו עובדים. - על-כן אסור לגלות ענינים פאלו.

משתקלקל האהבה חסו-שלום, בחינת: "פי עזה כמות אהבה", בחינת "או חברותא" וכו' - פי עקר החיות הוא מאהבה והשלום פנ"ל.

פי על-ידי האהבה שרואין זה את זה, שזה עקר האהבה פנ"ל, וכל אחד יש בו בחינת צדיק - מתנוצץ המוח. ומשם עקר החיים, בחינת 'חיים נצחיים', בחינת 'תחית-המתים', פנ"ל.

וזה בחינת מה שמברכין 'מחיה-מתים' בשרואה את חברו לאחר שנים עשר חדש, ודיקא בשרואה אותו ושמו בראיתו, כמבאר בשלחן-ערוך (שם).

פי חברים האוהבים זה את זה, בודאי הם קרובים וסמוכים בשרשם, ועל-כן הם צריכים זה לזה, שיאיר כל אחד בחברו, וכשאחד מסתכל בחברו, על-ידי זה מתנוצץ המוח, ועל-ידי-זה נמשך 'תחית-המתים' פנ"ל. ועל-כן הם מברכין 'מחיה-המתים' בשרואין זה את זה - פי על-ידי הראיה שרואין עצמם עם הצדיק, נעשה 'תחית-המתים' פנ"ל - ובכל אחד מישראל יש בו בחינת 'צדיק' פנ"ל.

ודיקא "בשרואה אותו לאחר שנים-עשר חדש" - פי "שנים עשר שבטי יה", הם כנגד שנים עשר חדשי השנה, והם מחיין את כל השנה. ועקר החיות: על-ידי שישראל שהם 'שנים-עשר שבטים' נכללין זה בזה, על-ידי זה נמשך חיות ל'שנים-עשר חדשי השנה'.

ועל-כן פשינו רואה את חברו עד לאחר 'שנים-עשר חדש', צריך לברך 'מחיה-המתים' - פי צריך עכשו להמשיך 'חיות חדש', בחינת 'תחית-המתים', מאחר שלא ראו זה את זה 'שנים-עשר חדש' - פי על-כל-פנים הם צריכים לראות זה את זה פעם אחת בשנה, כדי שיהיו נכללין זה בזה, ויהיה נמשך חיות לכל השנה, שמקבלת החיות מ'שנים-עשר שבטים', על-ידי שנכללין זה בזה.

פז. עלים-לתרופה, ג קדושים תקפ"ו - והזהרו להתקבץ יחד באהבה ואחווה ושלום ורעות, בלי שום קפיא בין אחד לחברו - פי מאד הזהירנו רבנו ז"ל בכמה הזהרות על 'אהבת-החברים'.

"לא תקפו פאת ראשכם, ולא תשחית את פאת זקנך" (ויקרא יט, כז) - עניני 'פאות וזקן'

ע. ח"א יז, א - יש בכל אחד ואחד מישראל התפארות בפרטיות, שהשם יתברך מתפאר עמו בפרטיות, ואפלו בפחות שב'ישראל, אפלו פושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, כי נקרא 'פושעי ישראל' - יש בו התפארות פרטי, שהשם יתברך מתפאר עמו בפרטיות.

וכן בפרטי פרטיות - כי יש בכל איבר ואיבר ובכל תנועה ותנועה של ישראל, התפארות אחר. **ויש לפעמים שאיזה פחות שב'ישראל, עושה נענוע עם הפאה שלו - והשם יתברך יש לו התפארות גדול גם מזה.**

עא. ח"א ס, ט - ה'זקן', הוא קצר מלמעלה ורחב מלמטה, כמובא בכונות (שער המצות פרשת קדושים): "ש'תקוני'דקנא' הם בחינת (תהלים קיח, ה): "מן המצר קראתי וכו' ענני במרחב" וכו' - שמתחלה היא קצרה ואחר כך הולכת ומתרחבת - כי 'זקן' היא בחינת 'אריכות ימים' - דהינו שמאריכין ומרחיבין ימיו בכל עת ב'תוספות קדשה'.

עב. ח"י מוהר"ן נא - התורה "איה מקום כבודו" (ח"ב יב), נאמרה לענין שיחה שהיה מדבר עמי מענין טעותים וקלקולים גדולים שבאים על ידי שהולכים אחר שכלו וחקמתו. והזכיר אז את בעל המחבר וכו' שטעה מאד בענין 'קדשת הזקן', וכבר מחו לו כל צדיקי וחכמי אמת.

ובזה יכולים לראות איך דעת האדם כוזבת, ואיך שאסור לסמוך על שכלו כנגד התורה אפלו בחוטי השערה, מפל'שכן בדבר בזה שמפרש בתורה אסור 'גלות הזקן, וחז"ל אמרו (מכות כ): "שעוברין על חמשה לאוין" וכו'.

וצעקת שבר יעורר על פרצה הזאת וכו' - כי שמעתי מרבנו ז"ל: "שגם אמות העולם לא היו מגלחים זקנם בימי קדם, וזה איזה מאות שנים שהתחילו אמות העולם לגלח זקנם, ואחר כך בתקף מרירות הגלות התפשטה הסטרא אחרא גם בבני ישראל, עד שנתרבה הפרצה בעוונותינו הרבים ונעשה להם פהתר!"

וגם עתה כשמוכיחים אותם, הם עונין: "שמגלחין על ידי סם שמתר באמת" וכו'! - אבל בוחן לבות יודע: שרבים עוברים במזיד ומגלחים בשאט נפש בידים בתער וכו'. פמה יש לבבות ולצעק במר נפש ולבבות פנחל שוטף מאין הפוגות על הפרצה הזאת וכו'. (וענין עוד בזה בלקוטי הלכות 'סימני בהמה ותיבה טהורה' ד, טו; 'גלות' ב, ב; 'גלות' ג, ב; 'גלות' ד, ו; ובספר קנאת ה' צב' אות).

עג. ח"י מוהר"ן פו - חלם לו מקבוץ אחד של יהודים עם מנהיג אחד גדול מאד. וגזרו גזרה להרג את כל היהודים, והמנהיג נפל על עצה שצריכין לשנות עצמו לערל, והלך וקרא אמן וגלח לו הזקן עם הפאות.

ואחר כך נתברר שהוא שקר, שלא נגזר כלל הגזרה הנ"ל. פמה בושה הגיע לאותו מנהיג, בודאי לא היה אפשר לו להתראות לפני העולם, והצריך לעקר ולברח. ואיך יוצאין מן הפתח, ואיך שזכרין עגלה וכיוצא בזה, בודאי היה לו בושה וכלמה גדולה מאד אשר אי אפשר לבאר. ובודאי הצריך לישוב איזה זמן אצל ערל עד שיצמח זקנו. זה הראו לו וכו'.

עד. ח"י מוהר"ן תנא - אמר רבנו ז"ל: ה'צדיקים' - אפלו אלו ה'צדיקים' של עכשו, הם יקרים גם כן מאד בעיני השם יתברך. ואלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים ממנהגי הקלי'עולם, ההולכים ומנהיגים עצמם דיקא בדרכי העכו"ם, והולכים בדרכי החקירות וחקמות, וכוננתם דיקא להדמות עצמם במהלכן ובמלבושיהן ובמנהגייהם כמנהגי העכו"ם, באשר נתפשט עכשו בעוונותינו הרבים. ואם לא היו פועלים ה'צדיקים, פ"אם מה שמרחקין מהם גם כן - דים.

כי כל 'מנהיג', איך שהוא מתנהג בעבודתו - על כל פנים הוא רחוק מדרביהם. וכן המקרבים אליהם. כי מאחר שמדקדקין לבלי להניח שער 'אחורי פאות הראש', ממילא אינם מגדלים 'בלורית' שקורין: 'ביי האר'. וממילא הם רחוקין ממנהגי העכו"ם וכו' וכו'. [ההמשך נמצא לעיל בפרשת 'אחרי מות', בפסוק ויקרא יח, ג; ובחזקתיהם לא תלכו".]

עה. ח"י מוהר"ן תקז - פעם אחת דבר מענין ה'פאות' שיש בהם 'תלתלים', שקורין:

"גַּעַקְרִיזְלֻטַע פֿאַות" [פֿאַות מַסְלָסִים]. וְלֹא גִלָּה מְאוּמָה בְּזֶה. אַךְ הִבְנֵתִי אֵיזָה רְמָזִים בְּדַבְרֵי. עַכְשָׁו נִזְכַּרְתִּי מַה שֶּׁדַּבְּרוּ אֶז מִפֿסוּק (שִׁיר־הַשִּׁירִים ה, יא): "קִנְוֹצוּתֵינוּ תִלְתְּלִים" - וְאָמַר שֶׁהִיא בַחֲנִינָה הַנִּלְכָּה.

עו. חיי-מוהר"ן רנה; תקון-הכללי

הקדמה - כְּבָר הִבְטִיחַ רַבֵּנוּ ז"ל בַּחֲנִינוּ, וַיַּחַד שְׁנֵי עֵדִים בְּשָׂרִים עַל־זֶה: "שְׂבִישְׁתִּלַּק, בְּשִׁיבֹאוֹ עַל קְבֹרוֹ, וַיִּתְּנוּ פְרוּטָה לְצַדָּקָה בַעֲבוּרֵי (בַעֲבוּר הַזְכָּרַת נַשְׁמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה) [אֲנִי וְעֵט גְּעֵבֵן אֶ פְרוּטָה צָדָקָה פּוֹן מֵיִנְעֻט וְעַגְוִן] - וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הָעֲשֶׂרָה קַפִּיטֵל תְּהִלִּים הַנִּרְשָׁמִים אֲצִלְנוּ (תְּקוּן־הַכִּלְלִי) - אֲפֹלֹ אִם גִּדְלוּ וְעֲצָמוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְחֻטְאֵינוּ מֵאֵד מֵאֵד חֲסִין־שְׁלוֹם - אִזְ יִנִּיחַ רַבֵּנוּ עֲצָמוֹ לְאֶרֶץ וְלָרֶחֶב, וַיְבַדְּאֵי יוֹשִׁיעַ לְזֶה הָאָדָם!" [אֶתְאַמֵּץ וְאֶשְׁתַּדֵּל לְאֶרֶץ וְלָרֶחֶב, לְהוֹשִׁיעוֹ וּלְתַקְּנוֹ].

וְאָמַר: "שְׂבִיחַ פֿאַות יוֹצִיא אוֹתוֹ מִהַגִּיהֶנֶם, אֲפֹלֹ אִם יִהְיֶה אוֹתוֹ הָאָדָם אֵיךְ שִׁיְהִיָּה, אֲפֹלֹ אִם עֵבֶר מַה שֶּׁעֵבֶר - רַק מַעֲתָה יִקְבַּל עַל עֲצָמוֹ שְׂלֵא יָשׁוּב לְאוֹלְתוֹ חֲסִין־שְׁלוֹם!" - "אֵיךְ וְעַל מִיךְ לִיִּיגֵן אֵיךְ דְּעַר לְעַנֵּג אֲנִי אֵיךְ דְּעַר בְּרִיִּיט אֵיךְ זֶאֵל אִים אֶ טוֹבָה טוֹהֵן, בֵּי דֵי 'פִּיאוֹת' וְעַל אֵיךְ אִים אַרוֹיִסְצִיעֵן פּוֹן דְּעַם שְׂאוּל־תְּחִיתוֹת".

עז. שְׂבִיחַ־הַרְ"ן טו (בְּנִסְעָתוֹ לְאַרְצ־יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁחָגַע)

- וְרָצָה רַבֵּנוּ ז"ל לִירֵד שָׁם מִהַסְפִּינָה, לְלַכֵּת אֶל יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ'. וְלֹא הִנִּיחוּהוּ הַיִּשְׁמַעֲאֵלִים שִׁיִּכְנַס אֲלֵיהֶם, כִּי הִסְתַּכְּלוּ עַל מַלְבוּשָׁיו, וְעַל תַּאֲר פָּנָיו שִׁישׁ לוֹ פֿאַות אַרְכִּים בְּנֶהוּג בְּמִדִּינַתְנוּ, וְשִׂאֵינוּ יוֹדַע לְשׁוֹנֵם, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וְאָמְרוּ: שֶׁהוּא בּוֹדְאֵי אֶחָד מִהַמְדַּגְלִים שֶׁל הַצָּרְפַת. וְלֹא הוֹעִילוּ שׁוֹם פִּיוֹם וּבִקְשׁוֹת, וְנִשְׂאָר עַל הַסְפִּינָה.

עח. יְמֵי־מוֹהַרְנ"ת ח"א סג (סֵדֶר הַסְתַּלְקוֹת רַבֵּנוּ ז"ל - מִמֶּשׁ לִפְנֵי הַסְתַּלְקוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ) - וַצִּוָּה לְרַחֵץ יָפָה אֶת 'זָקְנוֹ הַקְּדוּשׁ, שֶׁהָיָה עָלָיו קֶצֶת דָּם שֶׁל הַהוֹסֵט (שְׁעוּל), וְרַחֲצוּ יָפָה, וְשָׁכַב עַל מִטָּתוֹ בַּחֲרוֹת גְּדוּל.

עט. עָלִים־לְתִרוּפָה, בְּתִרוּמָה תר"ג - עַל־כֵּן זִרְזַתִּי עֲצָמֵי לְכַתֵּב לָךְ מְעַט דְּבָרֵי אֶלֶּה, אוּלַי אוּלַי אוּכַל לְהַחֲיוֹתֶךָ וּלְשַׁמְחֶךָ וּלְהַזְכִּירֶךָ: שֶׁאֲנִי מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם "שְׂלֵא עֲשֵׂנִי גוִי", וְצִלְמֵ אֱלֹקִים עֲלֶיךָ, וְעַל כִּלְנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַהוֹלְכִים בְּזָקָן וּפֿאַות, שֶׁהֵם עֹקֵר הַהַדוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאֶתְמוּל דְּבַרְתִּי בְּזֶה עִם אִישׁ אֶחָד שֶׁנִּפְלַב בְּעֵינָיו מְאֹד מְאֹד, וְהַזְכַּרְתִּיו: שְׂבִיעֵתִים הִלְלוּ מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם, שֶׁהִרְבֵּה פּוֹרְקִים עַל רַחֲמָנָא־לְצַלָּן, עַד שֶׁמַּגְלַחִים וְכוּ' רַחֲמָנָא־לְצַלָּן - רֵאוּי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשִׂמְחָה בְּזָקְנוֹ וּפֿאַותֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, וּלְהַתְחַזֵּק עַל־יְדֵי־זֶה, לִידַע: שְׂעִדִּין הַשֵּׁם עִמוֹ, וְהוּא בְּכָל־הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂאוּמָרִים בְּכָל יוֹם: "אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ' אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ'".

וְאִם כִּי הִרְבֵּה הִרְבֵּה דְּבַרְנוּ בְּזֶה - אֲבָל בְּלִשׁוֹן זֶה אֵינִי יוֹדַע אִם דְּבַרְתִּי, וְהוּא אֲצִלִּי 'חֲדָשׁוֹת'. וַיֵּשׁ לִי תִהְלֶה לְקַל הִרְבֵּה הִרְבֵּה בְּזֶה לְדַבֵּר, אַךְ אֵיךְ הַפְּנָאֵי מְסַבִּים.

פ. נוֹכְנֵי־אוֹר, אַנְשֵׁי־מוֹהַרְ"ן ח"ג יז - דְּבָרוּ פַעַם־אַחַת לִפְנֵי מוֹהַרְנ"ת ז"ל, מַעֲנִין הַפְּרָצָה בְּמִדִּינַת אֲשַׁכְּנוּ לְגַלְחַת הַזָּקָן וְהַפֿאַות. אָמַר לוֹ הִרְבֵּה וְכוּ': "אֵיךְ עוֹבְרִים בְּכָל יוֹם עַל חֲמֻשָּׁה לְאוֹיִן?"!

וְהַשִּׁיב לוֹ מוֹהַרְנ"ת ז"ל: "הֲלֹא אֵיךְ עוֹבְרִים בְּכָל יוֹם זְמַן קְרִיאַת־שְׁמַע"?!
פא. שִׁיחַ־שׁוּפֵי־קֹדֶשׁ הַחֲדָשׁ ח"ג קסו - פַּעַם־אַחַת לִפְנֵי מוֹהַרְנ"ת ז"ל, מַעֲנִין הַפְּרָצָה בְּמִדִּינַת אֲשַׁכְּנוּ לְגַלְחַת אֶת הַזָּקָן, אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: "מְשִׁיחַ וְעֵט אֲנִטָּאן דְּעַם דִּיִּיטְשׁ אַ בְּאַרְד"!

[מְשִׁיחַ יִלְבִּישׁ לִבְנֵי אֲשַׁכְּנוּ, זָקָן] - וְהִינֵנוּ: שֶׁדַּבְּרַת זֶה יִתְתַּקֵּן בְּבוֹא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ.
פב. שִׁיחַ־שׁוּפֵי־קֹדֶשׁ הַחֲדָשׁ ח"ג קסז - אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: "ס'אִיז דָּא אַ חִילּוּק אוֹיב דֵי פִּיאוֹת זְעַנְעֵן אוֹיף דְּעַם אוֹיְעֶר, אַדְּעַר אוֹיְעֶר דְּעַם אוֹיְעֶר"!

[שֶׁנִּי הַבְּדִל אִם הַפֿאַות תְּלוּיוֹת לִפְנֵי הָאֲזָנִים בְּגִלּוּי - אוֹ שֶׁהוּא מְסַתְּרוֹת מֵאַחֲרֵי הָאֲזָנִים!]. (עֵינִי תְּקוּיִי־זֶהֱרַר כִּכְב. זֶהֱרִי־הַחֲדָשׁ כּוּ. - שְׂלֵא יִהְיֶה שְׂעֵרוֹת מֵאַחֲרֵי הָאֲזָנִים בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה).
פג. שִׁיחַ־שׁוּפֵי־קֹדֶשׁ הַחֲדָשׁ ח"ג קסח - אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּצַחוֹת: "וּוֹאֵם הָאֵט אַ מֵת צוֹ זֵיִין אֵיךְ מְרֵה־שְׁחוּרָה, אִז עַר לִיגֵט מֵיט דֵי פִּים צוֹ דֵי טִיר, מֵיט אַ בְּאַרְד אוֹן פִּיאוֹת"!

[מַה יֵּשׁ לוֹ לְנַפְטֵר לְהִיּוֹת שְׂרוּי בְּמְרֵה־שְׁחוּרָה, מֵאַחַר שֶׁשׁוֹכֵב וְרַגְלָיו לְצַד תְּדַלֵּת [כְּנֶהוּג] מְעַטֵּר בְּזָקָן וּפֿאַות!].
פד. שִׁיחַ־שׁוּפֵי־קֹדֶשׁ ח"ו קיח - שְׁמַעוּ אֶת רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מִקְאֲרֵדָאן (קְרִדוֹנְעֶר) ז"ל, אֵיךְ שֶׁמְחַזֵּק וּמְנַחֵם עֲצָמוֹ לִפְנֵי פְטִירָתוֹ וְאָמַר: "בְּרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁאֵנִי

"וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן" (ויקרא יט, לב)

הולך ועוזב את העולם הזה, כְּשֶׁאֲנִי עֹטוּר בְּזָקֵן וּפְאוֹת!"

פה. זְקֵנִי אֲנִי ש - אֲנִשֵּׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְסַפְּרִים: שֶׁהִבְחִינוּ אֶצֶל רַבֵּנוּ ז"ל: שֶׁבְּכָל-פַּעַם שֶׁיֵּצֵא מִבֵּיתוֹ, הֵרְטִיב אֶת אֶצְבְּעוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְסִדֵּר אֶת פְּאוֹתָיו.

עֵין עוֹד לְהֵלֵךְ עַל עֵינֵי ה'זָקֵן -
בְּפֶסוּק (ויקרא יט, לב): "וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן"

"את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו" (ויקרא יט, ל)

פו. ח"א נט, ג - עַל-יְדֵי שֶׁמִּקְרַב נַפְשׁוֹת לַהֲשֵׁם-יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי ה'הִתְבּוֹדְדוֹת' שֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמְשִׁיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת-עַצְמוֹ עַל כָּל מַה שֶׁעָשָׂה - זֹכָה ל'שְׁמִירַת-שֶׁבֶת' שֶׁהוּא 'בְּטוֹל הָרַע וְהַקְּלָפוֹת'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (הַקְּדָמַת הַזְּהָר ה: - עַל שְׁמוֹת לֹא יג; וַיִּקְרָא יט, ג; יט, ל; כו, ב): **"את שבתותי תשמרו - שבתותי דא עגולא ורבויע דלגו".** "עגולא" - בְּחִינַת 'פְּסָא-כְּבוֹד', בְּחִינַת: **"וראש עגל לכפסא"** (מְלָכִים-א י, יט). וְ"רְבוּעָא" - דָּא 'מִשְׁפָּט', בְּבִחִינַת (שְׁמוֹת כח, טז): **"רְבוּעַ יְהִיָּה כְּפוֹל"**, הַנֶּאֱמָר ב'חֲשׁוֹן-הַמִּשְׁפָּט'.

כִּי בַחֲל - הַשְׂכִּינָה מְבַרְרַת בְּרוּרִים. וּבְשֶׁבֶת - הִיא שׁוֹבֶתֶת. וְלַעֲתִיד שֶׁיִּתְבַטֵּל כָּל הָרַע - אֲזִי יִהְיֶה יוֹם שֶׁכָּלוּ שֶׁבֶת. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי 'עַגּוּלָא וְרְבוּעָא', שֶׁעַל-יָדָם נִתְבַטֵּל הָרַע - נִתְהַוָּה בְּחִינַת "שְׁבֻתוֹתִי", בְּחִינַת **"עַגּוּלָא וְרְבוּעָא"**.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לוֹ פֶּחַ לַהֲעֵמִיד 'תְּלַמִּידִים-הַגּוֹנִים', וְלַהֲמַשִּׁיךְ בָּהֶם "רוּחַ חֲכָמָה" (שְׁמוֹת כח, ג).

פז. ח"ב נ סז - 'שֶׁבֶת' שֶׁהוּא "שְׂמָא דְקַדְשָׁא" בְּרִיד-הוּא" (זֶהר יתרו פח:), הוּא בְּחִינַת 'פֶּחַ הַרְאוֹת', בְּחִינַת (תְּקוּנַת-זֶהר ככו:): **"תִּלְתָּ גּוֹנִין דְּעֵינָא, וּבִתְ-עֵין"**, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאֶרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם.

וְעַל-כֵּן בְּכָל-מְקוֹם שֶׁנִּזְכָּר בְּנֵין 'בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ', נִזְכָּר 'שֶׁבֶת', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט, ל): **"את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו"**. כִּי ה'מִקְדָּשׁ' הוּא גַם-כֵּן בְּחִינַת 'עֵינַיִם', כִּי 'שֶׁבֶת' הוּא בְּחִינַת ה'גּוֹנִין' הַמְּאִירִין ל'בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ'.

פח. ח"א נ, ד - "שִׁפְכֵי כַמִּים לְבָד נִכַח פְּנֵי ה'" (אֵיכָה ב, יט). "פְּנֵי ה'" - זֶה בְּחִינַת בְּאוּרֵי וְדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ (ויקרא יט, לב): **"וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן"**, 'זָקֵן' זֶה 'הִדְרֹת-פְּנִים', וְהֵם י"ג תְּקוּנֵי-דְקָנָא, וְהֵם י"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶן, שֶׁצְּרִיךְ לְשַׁפֵּךְ שִׂיחוֹ וְתַפְלָתוֹ קִדְּם שֶׁמִּמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי-הַתּוֹרָה.

פט. ח"א נז, ב-ג-ו - אִי-אֶפְשָׁר לְבּוֹא לְבְּחִינַת 'שְׁלוֹם', אֶלָּא עַל-יְדֵי 'הָאֲרַת-פְּנִים', 'הִדְרֹת-פְּנִים'. וְ'הִדְרֹת-פְּנִים' זֶה בְּחִינַת דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁנִּדְרָשֶׁת בִּי"ג מִדּוֹת, הַנִּמְשָׁכִים מִי"ג תְּקוּנֵי-דְקָנָא (זֶהר אַחֲרֵי סב), מִבְּחִינַת 'הִדְרֹת-פְּנִים', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יט, לב): **"וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן"**.

וּלְפִי הַהֲזָדָכְכוֹת חֲכָמָתוֹ בִּי"ג מִדּוֹת אֵלוֹ, כֵּן הַזְּדָכְכוֹת קוֹל רְנָתוֹ, בְּבְחִינַת (קְדוּשִׁין לב: עַל וַיִּקְרָא יט, לב): **"וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן"**: **"זָקֵן" זֶה קִנְיָה חֲכָמָה**, "הַקִּנְיָה מוֹצִיא קוֹל" (בְּרֻכּוֹת סא:). - וְלַהֲדְרֹת-פְּנִים 'אִי-אֶפְשָׁר לְבּוֹא, אֶלָּא עַל-יְדֵי תְּקוּנַת-הַבְּרִית.

צ. ח"ב ד, ח - 'זָקֵן - זֶה קִנְיָה חֲכָמָה" (קְדוּשִׁין לב: עַל וַיִּקְרָא יט, לב): **"וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן"**. וְצְרִיךְ הָאָדָם כָּל מַה שֶׁמְזַקֵּן, כָּל מַה שֶׁנִּתְוַסַּף וּבָא לוֹ יוֹם מִימֵי חַיָּיו, לְהוֹסִיף תּוֹסֵפוֹת אוֹר קִדְשָׁה וְדַעַת, וּכְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַז"ל (קְנִיִּים פ"ג מ"ו): **"זְקֵנִי תְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים, כָּל זְמַן שֶׁמְזַקֵּנִין, דַּעְתָּן מִתְּיַשְׁבֶּת עֲלֵיהֶן"** - כִּי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחֲרֵי-כֵן, לְהוֹסִיף בּוֹ 'קִדְשָׁה וְדַעַת' - כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרַאשִׁית א, ח): **"וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם"** - שֶׁכָּל יוֹם צְרִיךְ שִׂיאִיר בְּיֹתֵר.

וּכְשֶׁ'זְקֵנִים' פְּרָאוּ, בְּחִינַת: **"זָקֵן זֶה קִנְיָה חֲכָמָה"** וְכוּ' כְּנ"ל - עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּבֵּר 'הַתְּגַלּוֹת-הַרְצוֹן' וְכוּ'.

צא. ח"ב ד, יב - 'זָקֵן - זֶה קִנְיָה חֲכָמָה" (קְדוּשִׁין לב: עַל וַיִּקְרָא יט, לב): **"וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן"**. הוּא בְּחִינַת 'דְּפוּאָה', בְּבִחִינַת (מְשַׁלֵּי יב, יח): **"לְשׁוֹן חֲכָמִים מְרַפָּא"**.

צב. ח"ב מוהר"ן טו - כְּשֶׁהִתְחִיל הַתּוֹרָה 'תְּשַׁעַה תְּקוּנֵינִי' (לְקוּטֵי-מוהר"ן ח"א כ) בְּרַאשֵׁי-הַשָּׁנָה בֵּין-הַשְּׁמֻשׁוֹת וְכוּ', וְאֲנִי יֹשְׁבֵתִי סְמוּךְ מְאֹד אֵלָיו, וְהִסְתַּפְּלַתִי בּוֹ וְרָאִיתִי: שֶׁאֲמַר הַתְּבוּת: **"תְּשַׁעַה תְּקוּנֵינִי יִקְרִין אֶתְמַסְרִין לְדְקָנָא"** (זֶהר תְּרוּמָה קעז: - בְּכַחוֹת גְּדוּלוֹת מְאֹד מְאֹד עַד מְצוִי הַנֶּפֶשׁ, וּבְאִמָּה וַיִּרְאָה וְרָתַת וְזִיעַ אֲשֶׁר אִי-אֶפְשָׁר לְשַׁעַר, וְתַפַּס אֶת

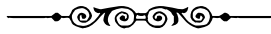
"וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת אִשְׁתּוֹ אִישׁ,

אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ" (ויקרא כ, י)

עֲנִינִי 'אֶסוּרֵי עֲרִיזוֹת' ו'תְּאוֹת־נְאוֹף' ו'אִשְׁתּוֹ אִישׁ',
וְתִקְוֶנָם - נִמְצְאִים לְעֵיל בְּפִרְשַׁת 'אֲחֵרֵי' בַּפְּסוּק (ויקרא יח,
ו): "אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שָׂאֵר בָּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּהָ"

"וְלֹא תִלְכוּ בַחֲקֵת הַגּוֹי" (ויקרא כ, כג)

צוּ. עֲנִינִי 'חֲקוֹת־הַגּוֹי', נִמְצָא בְּפִרְשַׁת אֲחֵרֵי בַּפְּסוּק
(ויקרא יח, ג): "וּבַחֲקֵתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ".

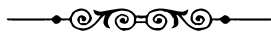

הַפְּטָרָה פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים

"עִיר הַדָּמִים" (יחזקאל כב, ב)

צוּ. ח"א נט, גה - הַרְשָׁעִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם,
גֹּרְמִין אֲפָרְשׁוּתָא בֵּין קִדְשָׁא-בְּרִידָהּ הוּא וְשְׂכִינְתָהּ, כִּי
גֹרְמִין לָהּ דָּם נָדָה, וְאָז הִיא נִקְרָאת: "עִיר הַדָּמִים"
(יחזקאל כב, ב; כד, וט; נחום ג, א).

וְעַל-שֵׁם זֶה 'רְשָׁעִים' נִקְרָאִים: "אֲנָשֵׁי דָמִים" (תהלים
כו, ט; נה, כד) - כִּי "שָׁס" ה' לֹא-תַעֲשֶׂה תְלוּנִים ב'שָׁס" ה'
גִּידִים" (זֶהָר וַיִּשְׁלַח קַעֲנֵי), שָׁשָׁם 'תְּהַלּוּכַת הַדָּמִים'. וְלִפִּי
בַחֲנִינָה 'לֹא-תַעֲשֶׂה' שְׁעוֹבָרִים, כִּן מְעוֹרְרִים דָּם נָדָה'
לְה' שְׂכִינָה. כִּי "כַּפָּה מִיַּיִן דָּמִים' יֵשׁ" (נדה יט).

פְּרָקֵי אֲבוֹת אֲבוֹת
- פְּרָק שְׁלִישִׁי -

"עֲקֹבִיָּא בְּנֵי מַהֲלָלָאֵל אוֹמְרֵי: הַסְתַּנַּל בְּשִׁלְשָׁה
דְּבָרִים, וְאִין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבָרָה" (משנה א)

א. ח"א סו, ב - כָּל הַמְצוּזוֹת וְהַעֲבֵרוֹת, עֵקֶרָן עַל-
יְדֵי שְׂמוּצִיָּאִין מִבַּח אֶל הַפַּעַל, בַּחֲנִינָה 'הַתַּפְתָּחוֹת
הַיְדִים', בַּחֲנִינָה 'כַּח וּפַעַל', כִּי יֵשׁ בָּהֶם גַּם-כִּן שְׁלֹשׁ
בַּחֲנִינֹת 'מְקוֹם וְצִיּוֹר וְזָמַן'. כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַמְצוּזָה
הוּא רַק כְּשִׁזְזוּכָה לַעֲשֵׂתָהּ בְּפַעַל, וְאָז הוּא בַּחֲנִינָה
'בְּרִיאַת־הָעוֹלָם' מִמַּשׁ, שְׂמֻקִּים עוֹלָם מְלֵא. וְכִן
לְהַפְּדָה בַּעֲבָרָה חֲסִי-וְשָׁלוֹם.

זְקֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַחוֹת גְּדוּלוֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר
זֹאת בְּכַתָּב וְכו'.

צג. חֵיִי-מוֹהֲרָן פג - אֶסְפֵּר לָכֶם מַה שֶּׁרְאִיתִי
וְכו', וְהִלְכֵתִי לְשֵׁם וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם זְקֵן אֶחָד וְכו',
וְתַפֵּס זְקֵנוֹ בְּיָדוֹ, וְאָמַר לִי: "הָרִי זְקֵנִי הִיא פְרוּשׁ עַל
הַמַּעֲשֶׂה!" - וְזֶה שֶׁאָמַר הַזְּקֵן: "שִׁזְקֵנוּ הוּא פְרוּשׁ עַל
הַמַּעֲשֶׂה!" - כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַנִּלְ (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן ח"א כ),
מְרַמֵּז בְּבַחֲנִינָה זְקֵן, כְּמוֹ שֶׁבָּאָר רַבֵּנוּ ז"ל (שם):
"שֶׁהַכָּל מְרַמֵּז בְּ"תַשְׁעָה תְּקוּנֵי וְקִירִין אֶת־מִסְרִין
לְדַקְנָא" (זֶהָר תְּרוּמָה קַעֲנֵי).

"לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל
וּבַמִּשׁוּרָה, מֵאֲזֵנֵי צְדָק אֲבִנֵי צְדָק אֵיפֶת צְדָק
וְהֵינן צְדָק יִהְיֶה לָכֶם" (ויקרא יט, לה-לו)

צד. ח"א לה, ח - כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמִשְׁאֵוֹמְתָן
בְּאִמוּנָה, אֲזִי נוֹפְלִים כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַעֲבוּ"ם
וְהָאֲרֻצוֹת שְׂסָבִיבוֹת הָאִמוּנָה, וְעוֹלִים מִמֶּנָּה כָּל
הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׂבִתוֹכֶם, בְּסוּד 'אֲחַד־עֶשְׂרֵת
סְמָמֵי הַקְּטָרֶת', בְּבַחֲנִינָה (סְנַהֲדִרִין כ): "כְּרִיתַת זָרְעוֹ
שֶׁל עַמְלָק".

וְזֶה בַּחֲנִינָה (רוֹת־רַבָּה א, ב): "לְמָה נִסְמְכָה פְּרִשְׁת
כְּרִיתוֹת זָרְעוֹ שֶׁל עַמְלָק לְפָרְשַׁת מִשְׁקָלָת" (בְּסוּד
פְּרִשְׁת כִּי-תִצָּא) - לֹאֲמַר שֶׁבַעוֹן מִשְׁקָלָת הִיָּה מְלַחֶמֶת
עַמְלָק".

צה. ח"א קלא - צְרִידָה לְהַתִּירָא וְלַפְחָד מִן
הַכְּבוֹד, כִּי הוּא סַבְּנָה גְּדוּלָּה, כִּי הוּא דָן אֶת כָּל
הַדִּינִים, כְּמוֹ שְׂפִתוֹב (תהלים כד): "מְלֶכֶד הַכְּבוֹד", כִּי
'כְּבוֹד' הוּא בַּחֲנִינָה 'מְלֻכּוֹת' הַדָּן אֶת הַכָּל.

וְאֲזִי הַכָּל חוֹקְרִים וְשׂוֹאֲלִין (שם שם, י): "מִי הוּא זֶה
מְלֶכֶד הַכְּבוֹד", אִם הוּא רְאוּי לְזֶה. וְיֻכַּל לְגַרֵם לוֹ
מִיָּתֶה חֲסִי-וְשָׁלוֹם, וְאֲזִי הוּא נִשְׁקָל בְּמֵאֲזֵנִים, אִם
יִפְגַּם בְּהַכְּבוֹד כְּחוּט־הַשְּׁעָרָה שֶׁלֹּא יִקְבְּלוּ כְּמוֹ
שֶׁצְרִידָה, אֲזִי חֲסִי-וְשָׁלוֹם כַּף חוֹבָה מְכַרְעַת.

וְזֶה נִקְרָא (ויקרא יט, לו): "מֵאֲזֵנֵי צְדָק" - כִּי "צְדָק
מְלֻכּוֹתָא קְדִישָׁא" (תְּקוּנֵי-זֶהָר פְּתַח אֲלִיָּהוּ), בַּחֲנִינָה 'כְּבוֹד',
'מְלֶכֶד הַכְּבוֹד' כְּנ"ל.

"מאין באת, מטפה סרוחה" (משנה א)

ג. ח"ב לו - הבנים שאינם נולדים בקדשה, הם 'מותרות' ממש, כי הם באים ממותרות וסרחון ועבירת המח שיוצא לחוץ, ומזה נהווו הבנים, בחינת (אבות פ"ג מ"א): "טפה סרוחה", 'סרחון' ממש.

ובנים דקדשה הם גבוהים מאד, וכמו שאמרו חז"ל (במות סג): "כל מי שאינו עוסק בפריה ורבייה, באלו ממעט את הדמות" - פי כשבא ונולד בן בעולם, נולד ובא 'צ'לם אלקים' כביכול, ונש'לם 'צ'לם דמות תבניתו" (כתבות ח).

"ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון" (משנה א)

ד. ח"א נד, א - צריכין לשמר מאד את הזכרון, שלא יפל ל'שכחה', בחינת 'מיתת הלב'. ועקר הזכרון - הוא לזכר תמיד ב'עלמא דאתי' - שלא יהיה בדעתו חס'ושלום: "ש'אין עולם אלא אחד" (ברכות פ"ט מ"ה). ועל-ידי-זה, נעשה יחוד "ה' אלקי" (תהלים קד, א).

ה. ח"ב י - מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו, הוא רק מחמת שאין להם 'ישוב-הדעת' ואינם מ'ישבין עצמן. והעקר להשתדל ל'ישב עצמו היטב: "מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני העולם הזה, הן תאוות הנכנסות לגוף, הן תאוות שחוץ לגוף, כגון כבוד" - ואז בודאי ישוב אל השם. - ורק על-ידי ה'שמחה', יוכל להנהיג המח כרצונו, ויוכל ל'ישב דעתו'.

ו. שיחות הר"ן מז - צריך לזה 'זכיה גדולה': ל'ישב עצמו שעה אחת ביום, ושיהיה לו חרטה על מה שצריכין להתחרט - פי לאו כל אחד זוכה ל'ישב הדעת איזה שעה ביום, פי היום הולך ועובר, ואין לו פנאי ל'ישב עצמו אפלו פעם-אחת כל ימי חייו. על-כן צריכין להתגבר ל'יחד לו פנאי ל'ישב עצמו היטב על כל מעשיו אשר עושה בעולם, אם כך ראוי לו לבלות ימיו!'

ומחמת שאין מ'ישב עצמו ואין לו דעת, ואפלו אם יש לו, אין הדעת המ'ישב מאריך זמן אצלו, ואותו מעט דעת שיש לו אינו חזק אצלו - מחמת זה אין מבינים שטות העולם-הזה. אבל אם היה להאדם

יזה בחינת (אבות פ"ב מ"א): **"הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה"**. "לידי עברה" דיקא - פי עקר ה'עברה' נעשה על-ידי בחינות הידיים'. ובתחלה, ה'עברה' בכה, שחושב לעשותה חס'ושלום, ואחר-כך פשמוציאה מכח אל הפעל ועושה אותה - אזי הוא רשע גמור' וחשוב כמת.

פי כל העולם לא נברא רק על-ידי בחינה זאת, ש'יצאה הבריאה מכח אל הפעל על-ידו יתברך, ועל-כן בכל עברה פוגמין בכלליות העולמות, ובכלליות השמות הקדושים רחמנא-לצלן.

ואין תקנה, פי אם בתשובה שמתחרטים על העברה ועוזבים אותה, על-ידי-זה נתתקן הנ"ל, וחוזר ומוציא תקון כל העולמות מכח אל הפעל, פי עקר התשובה היא 'חרטה' שמתחרט על העברה, בחינות (נדרים כב): "פתח חרטה", בחינת 'התפתחות הידיים' הנ"ל.

ב. אבני ה-ברזל, שיחות וספורים ממוהרנ"ת ז"ל מה - פעם-אחת אמר מוהרנ"ת ז"ל: אצדיק אז ער שטארבט א צדיק, דאס איז דבר פלא [צדיק שהוא נפטר כצדיק, זה הוא דבר פלא]. פעם-אחת אמר: "א ויא א ווייסע בארד, און נאך א ברסלבר חסיד" [זקן לבן ועוד חסיד ברסלב].

ופעם-אחת בא מוהרנ"ת ז"ל למשנה של (אבות פ"ג מ"א): **"עקביא בן מהללאל אומר הסתכל וכו"**, ונתלהב מאד מאד, ואמר בזה-ה'לשון: פארוואס איז רבי שמעון בר יוחאי געווען רבי שמעון בר יוחאי - ווייל ער האט דאס געוואוסט [המשנה הנ"ל]. פארוואס איז געווען דער האר"י הקדוש דער האר"י הקדוש - ווייל ער האט געוואוסט. פארוואס איז געווען דער בעל-שם-טוב הקדוש דער בעל-שם-טוב הקדוש - ווייל ער האט געוואוסט. פארוואס איז געווען דער הייליגער רבי דער הייליגער רבי - ווייל ער האט געוואוסט. פארוואס בין איך אויך איך - ווייל איך ווייס!

[מדוע הרשב"י היה רשב"י כיון שידע זאת [המשנה הנ"ל], ומדוע האר"י הקדוש היה האר"י הקדוש כיון שידע זאת, ומדוע הבעש"ט היה הבעש"ט כיון שידע, ומדוע רבנו הקדוש היה רבנו הקדוש כיון שידע זאת, ומדוע אני כמו שאני כיון שאני יודע].

שכל מיִשָּׁב חֶזֶק וְתַקִּיף, הִיָּה מִבֵּין שְׁהַכֵּל שְׁטוֹת וְהִבֵּל וְכוּ'.

ז. שיחות־הר"ן עז - כָּל הָעוֹלָם מְלֵא 'מַחְלֻקוֹת' - הֵן בֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְכֵן בְּכָל עִיר וָעִיר, וְכֵן בְּכָל בַּיִת וּבֵית, בֵּין הַשְּׂכָנִים וּבֵין כָּל אֶחָד עִם אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ וּמִשְׁרָתוֹ וּבְנָיו - וְאִין מִי שִׁישִׁים עַל לִבּוֹ הַתְּכַלִּית: "שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם הָאָדָם מֵת!" - כִּי הַיּוֹם שֶׁעָבַר לֹא יִהְיֶה עוֹד, וּבְכָל יוֹם הוּא מֵתֻקָּרֵב לְמִיתָתוֹ.

ח. ספורי־מעשיות, מעשה יא, מ'בן־המלך ובן־השפחה שנתחלפו - אָמַר לֹא אָדָם הִיעֵר: "חֲדַל לָךְ לְרַדֵּף אַחֲרַי הָעוֹזְנוֹת, כִּי אֵין זֶה בְּהַמּוֹת כֻּלָּל, רַק הָעוֹזְנוֹת שֶׁלָּךְ הֵם מוֹלִיכִים אוֹתָךְ כָּךְ! - דִּי לָךְ! כְּבָר קִבַּלְתָּ אֶת שֶׁלָּךְ, הִינּוּ הַעֲנֵשׂ שֶׁלָּךְ כְּבָר קִבַּלְתָּ, וְעַתָּה חֲדַל לָךְ מִלְרַדֵּפֶם עוֹד!"

ט. פונבי־אור, אנשי מוהר"ן ח"ג יג - בַּעַת שֶׁשָּׁלַח מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְהַדְפִּים סִפְרוֹ 'לְקוּטֵי־הַלְכוֹת' - עָנָה וְאָמַר: "מִזֶּה שְׂאִינוֹ חוֹשֵׁב עַל תְּכַלִּיתוֹ הָאֲחֵרוֹן מַה יִּהְיֶה בְּסוּפוֹ כְּשִׁיחֶיהָ שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ וְכוּ', מִזֶּה אֵינוֹ מְדַבֵּר כֻּלָּל, כִּי זֶה הוּא דוֹמָה לְבַהֲמָה מִמֶּשׁ! - רַק מִי שֶׁחוֹשֵׁב הַיֵּטֵב מַה יִּהְיֶה בְּסוּפוֹ, וְלִבּוֹ חוֹשֵׁק וְכוֹסֵף מְאֹד לְעַבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וּבּוֹדָאֵי נַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה - בְּשִׁבִיל זֶה הָאִישׁ חִבְּרַתִּי אֶת סִפְרִי, כִּי אוֹתוֹ יַחֲזִקוּ דְבָרַי וְאוֹתוֹ יִאֲמְצוּ!"

י. אנני־ה־ברזל א - בְּשֶׁהִיָּה מוֹהֲרַנְ"ת תִּינוּק עֲדִיו, נִכְנַס בְּלִבּוֹ הַרְהוּרִים וּמַחֲשָׁבוֹת מַעֲנִין יוֹם־הַמִּיתָה, כִּי הִיָּה רָגִיל לִישֵׁב עִם זְקֵנוֹ בְּמִזְרַח בֵּית־הַפְּנִסָּת, וְהִיָּה מִפִּיר הַיֵּטֵב כָּל הַזְּקֵנִים שִׁישְׁבוּ שָׁם. פַּעַם־אַחַת מֵת אֶחָד מֵהַזְּקֵנִים, וְהִיָּה קָשָׁה לוֹ הַדְּבָר, כִּי לֹא הִבִּין הֵיכֵן הוּא. וְשָׂאֵל זְקֵנוֹ עַל־זֶה. וְהַשִּׁיב לוֹ: "שֶׁהַזְּקֵן הַהוּא מֵת."

שָׂאֵל אוֹתוֹ מוֹהֲרַנְ"ת: "מַה זֶה מֵת?" - וְהַשִּׁיב לוֹ וְכוּ' - וְשָׂאֵל שׁוֹב: מַה נַּעֲשֶׂה עִמּוֹ?! - הַשִּׁיב לוֹ: "שִׁמְטִינִים אוֹתוֹ בְּאָרֶץ וּמְכַסִּין אוֹתוֹ בַּעֲפָר!"

וּמֵאֵז הִיָּה קָשָׁה לוֹ: "מַה זֹאת, וְכִי זֶהוּ הַתְּכַלִּית שֶׁל כָּל הָעוֹלָם־הַזֶּה?!" [אָט דָּאס אִיז דְּעַר תְּכַלִּית פּוֹן דְּעַר וְעוֹלָט?!] - וּמֵאֵז הִתְחִיל לְבַעֵר בְּלִבּוֹ, וְהַתְחִיל לְחַפֵּשׂ וּלְהַרְהוֹר מֵהוּ הַתְּכַלִּית וְכוּ'.

וְאָמַר פַּעַם מוֹהֲרַנְ"ת: "שִׁמְאֵז קִטְנוֹתוֹ הִיָּה קָשָׁה לוֹ תְּמִיד קִשְׂיָא זוּ, וְגַם עַתָּה עֲדִין קָשָׁה, וְאֵינוֹ מוֹבֵן לוֹ

הַדְּבָר: "וְכִי זֶהוּ הַתְּכַלִּית שֶׁל כָּל עַנְיָנֵי עוֹלָם־הַזֶּה? וְכִי כָךְ סֹדֵר הָעוֹלָם?" וְהִבִּין בְּדַעְתּוֹ: "שֶׁבַּהֲכַרְח בּוֹדָאֵי יֵשׁ תְּכַלִּית אַחֲרַת לְגַמְרִי!"

יא. עלים־לתרופה, מכתב הסתלקות מוהרנ"ת - מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל אָמַר בְּשִׁבְתּוֹ לְפָנָיו הַסְתַּלְקוֹתוֹ כְּשֶׁנִּכְנַס לְשֵׁלֶש־סְעֻדוֹת לֹמֵר תּוֹרָה, בְּהַתְּחִלַת דְּבוּרוֹ: "אֶף־עַל־פִּי שָׁזָה חֲרָפָה לֹמֵר, כִּי כָּל 'בְּעַל־דְּרָשׁוֹ' אוֹמֵר זֶה - אֶף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיךְ לֹמֵר - אִיר זֹאֲלֵט וְוִיסָן, אִז מְזוּעַט זַיִן אַ מֵת, אוֹן אַ 'גּוֹסַס', אוֹן מְזוּעַט מוֹזֵן לִיגֵן מִיט דִּי פִיס צוֹם טִיר!" [תְּדַעוּ: שִׁנְיָעוּ לַחַיּוֹת 'מֵת' וְגּוֹסַס, וְיִחַיו מְכַרְחִים לְשִׁכְבַּ כְּשֶׁהַרְגָלִים מוֹל הַדְּלַת!] - וְאָמַר זֶה בְּמוֹרָא גְדוֹל!

"שאלמלא מוראה של מלכות" (משנה ב)

יב. ח"א נט, י - הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת 'תְּקוּן־הַכְּלָלִי' - "מוֹשֵׁל בְּיִרְאֵת אֱלֹקִים" (שְׁמוֹאֲלֵב כג, ג), שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְלָכוּת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אֲבוֹת פ"ג מ"ב): "אֲלֹמְלֵא מוֹרְאָה שֶׁל מְלָכוֹת."

יג. ח"א נו, ה - מְלָכוֹת־דְּקַדְשָׁה, הוּא בְּחִינַת (בְּמִדְבָר י, כה): "מֵאֲסַף לְכָל הַמַּחְנוֹת", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קַהֲלַת יב, יג): "סוּף דְּבַר הַכָּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹקִים יִרְא" - זֶה בְּחִינַת 'מְלָכוֹת', כְּמָה שֶׁכָּתוּב (אֲבוֹת פ"ג מ"ב): "אֲלֹמְלֵא מוֹרְאָה שֶׁל מְלָכוֹת."

הִינּוּ: שֶׁ'מְלָכוֹת־דְּקַדְשָׁה' הִיא בְּחִינַת "סוּף דְּבַר", בְּחִינַת 'מֵאֲסַף לְכָל הַמַּחְנוֹת דְּקַדְשָׁה', בְּחִינַת 'מַחְנֶה דָן' שֶׁהוּא "מֵאֲסַף לְכָל הַמַּחְנוֹת" - כִּי "דִּינָא דְּמְלָכוֹתָא דִּינָא" (גִּטִין י: בְּבֵא־קִמָא קִיג).

יד. ח"א צז - ה'יִרְאָה' נִקְרְאת 'מְלָכוֹת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (אֲבוֹת פ"ג מ"ב): "אֲלֹמְלֵא מוֹרְאָה שֶׁל מְלָכוֹת."

טו. ח"א קלה - ה'יָמִים־טוֹבִים' הֵם יָמֵי־דִין, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'יִרְאָה' בְּחִינַת 'מְלָכוֹת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אֲבוֹת פ"ג מ"ב): "אֲלֹמְלֵא מוֹרְאָה שֶׁל מְלָכוֹת."

טז. ח"א קפה; ח"א ריט; ח"ב עז - ה'יִרְאָה' הִיא בְּחִינַת 'מְלָכוֹת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אֲבוֹת פ"ג מ"ב): "אֲלֹמְלֵא מוֹרְאָה שֶׁל מְלָכוֹת."

יז. ח"ב ז, יג - עֶקֶר ה'יִרְאָה' הִיא בְּ'מְלָכוֹת', כִּי 'מְלָכוֹת' הִיא 'מְקוֹר־הִירְאָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אֲבוֹת פ"ג מ"ב): "אֲלֹמְלֵא מוֹרְאָה שֶׁל מְלָכוֹת."

"הנעור בלילה, והמהלך בדרך יחידי, והמפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו"
(משנה ד)

יה. ח"א נב - יש אפיקורסים שאומרים: "שהעולם הוא מחייב המציאות!" - ובאמת רק השם יתברך לבד הוא מחייב המציאות, וכל העולמות הם אפשרי המציאות, וביבולתו היה לבראם, או שלא לבראם.

והטעות נמשך: מחמת שבאמת עתה שכבר נאצלו ונמשכו נשמות ישראל, בודאי העולם הוא מחייב המציאות, כי לא נברא רק בשביל ישראל. אף נשמות ישראל בעצמן פשנאצלו, היו הם בעצמן עם כל העולמות, אפשרי המציאות.

אך תכף פשנתרצה להאציל נשמות ישראל, אזי היה כל העולם מחייב המציאות - כי על-מנת-כן נאצלו נשמתן - שכל העולמות יבראו בשבילן, ושיעשו רצונו, ויחזרו ויכללו בו יתברך שהוא מחייב המציאות. ואז דיקא פשעושין רצונו, נכלל העולם בבחינת מחייב המציאות. וכל מה שעושין רצונו יותר, נכללין ביותר עם כל העולמות התלוים בהם, ב'חייב המציאות'.

ולזכות להכלל בשרשו - אי אפשר בי"אם על-ידי 'בטול' - לבטל עצמו לגמרי, עד שיהיה נכלל באחדותו יתברך. והוא על-ידי התבודדות בינו לבין קונו - לבטל כל התאוות והמדות-רעות, לבטל כל גשמיותו, ולהכלל בשרשו.

ועקר ה'התבודדות' - הוא בלילה, פשהעולם פנוי מטרדת עולם-הזה, ובמקום מיוחד חוץ מהעיר, בדרך יחידי שאין הולכים בני אדם. ושם ילך ויתבודד, ויפנה לבו ודעתו מכל עסקי עולם-הזה, ויבטל הכל - עד שייצפה לבחינת 'בטול' באמת.

ועתה תראה פלאי פלאות, איך פליזה מבאר בהמשנה (אבות פ"ג מ"ד) באר היטב: "הנעור בלילה, והמהלך בדרך יחידי, והמפנה לבו לבטלה - הרי זה מתחייב בנפשו".

וזהו: "הנעור בלילה" - בפשוטו. דהינו: שהוא נעור בלילה, ומתבודד ומפרש שיחתו בינו לבין קונו.

"והמהלך בדרך יחידי" - הינו פנ"ל: שהולך בדרך יחידי דיקא, במקום שאין בני-אדם הולכים שם

פנ"ל - פי אזי הוא עקר שלמות ההתבודדות, 'בלילה, ובדרך יחידי דיקא פנ"ל - פי אז דיקא יכולין לבוא לבחינת 'בטול' פנ"ל.

וזהו: "ומפנה לבו לבטלה" - דהינו: 'שמפנה לבו' מכל עסקי העולם-הזה - 'לבטלה' - פדי לזכות לבחינת 'בטול' פנ"ל. ואז זוכה שייכלל נפשו במחייב המציאות פנ"ל, ואזי נכללין כל העולמות עם נפשו במחייב המציאות פנ"ל.

וזהו: "הרי זה מתחייב בנפשו" - שנכלל כל העולם בבחינת מחייב המציאות עם נפשו - פי על-ידי ה'התבודדות' פנ"ל, זכה לבחינת 'בטול', עד שנכלל נפשו ב'חייב המציאות, ועל-ידי-זה נכלל כל העולם עם נפשו ב'חייב המציאות' פנ"ל, ונעשה נפשו וכל העולם בבחינת מחייב המציאות פנ"ל.

והא לך לשון רבנו מהתורה הזאת שכתבה בתכלית הקצור:

דע: שעקר ה'בטול', שאדם מבטל ישותו ונעשה 'אין', ונכלל באחדות השם-יתברך - אין זה אלא על-ידי 'התבודדות'. וה'התבודדות' צריך 'מקום' ו'זמן' מיוחד, שלא יבלבלו אותו המונעים. וה'זמן' הוא 'בלילה', הינו: "הנעור בלילה" - שאז הכל ישנים. וה'מקום' הוא 'בדרך יחידי', ולא 'בדרך הרבים' - שלא יפסיקנו עוברי-דרךים, אלא דיקא בדרך שאין רבים הולכים שם, שם ילך ויתבודד - והינו: "והמהלך בדרך יחידי" - ואז יכול לפנות לבו מכל וכל, ויכול לבוא לבטול כל הישות - והינו: "והמפנה לבו לבטלה".

ואז פשנתבטל לגמרי - אזי הוא נכלל באחדות השם-יתברך, ואז הוא בא לבחינת 'מחייב' - פי הקדוש-ברוך-הוא מחייב המציאות, וכל הדברים הם אפשר המציאות - וכשנתבטל ונכלל באחדותו - אזי הוא יוצא מבחינת 'אפשר', ונכלל במחייב - וזה בחינת: "הרי זה מתחייב בנפשו".

יט. חיי-מוהר"ן נג - מאמר "הנעור בלילה" סימן נ"ב, נאמר בשנת תקס"ג, בבחינת (תהלים קג, כ): "עשי דברו לשמע בקול דברו" [בחינת נעשה ונשמע]. פי מורנו הרב רבי נתן זצ"ל, קים ענין זה מתחלה מדעתא דנפשה. ובאותו היום בא אל אדוננו מורנו

ורבנו זצ"ל, והוא פון ברוח־קדשו הנורא והנפלא מאד, וגלה לפניו הענין הזה.

ומוהרנ"ת זצ"ל בשמעו איך שמגלה לפניו ענין הזה שעשה מדעתה דנפשה, ומה שזוכין עלי־די־זה, וגם מעצם הרגשותו בנעימות הדברים הקדושים האלה - נתבטל מגשמינותו, ויצעק בקול ואמר: "געוואלד: ארוצה נא בשוקים וברחובות, ואצעק אהה' מה הם חושבים לנפשם!"

ומגדל תבערת לבבו עד שממש יצא מגדר אנושי, רצה באמת לרוץ ולצעק כנ"ל. ומיד חטף אותו אדוננו מורנו ורבנו זצ"ל בבגדו, ואמר לו: "עמד! פי לא תפעל כלל! [שטיי! דו וועסט נישט פועלן!]. [עין ב'וכבי־אור, אנשי־מוהר"ן ח"א יב - כל הספור באריכות].

כ. פוכבי־אור, אנשי־מוהר"ן ח"ג ט

מוהרנ"ת ז"ל דבר פעם אחת מהדרך הקדושה של "הנעור בלילה" שגלה אדמו"ר זצ"ל, ואמר אז בזה הלשון: "עוד יהיה זמן, שיהיה הדרך הזה, דרך כבושה לרבים, כמו עכשו היא דרך כבושה לרבים להניח טלית ותפלין בכל בקר!"

ואודות הפחדים שיש בזה, אמר: שעל־זה נאמר מה דאיתא בזהר־הקדוש פרשת שלח, בענין הליכת פלב לחברון להשתטח על קברי־האבות, ולא נתירא מהענקים, ואיתא שם על־זה (קנח:): "מאן דאיהו בדוחקא לא אסתפל מידי - כך פלב בגין דהוה בדוחקא לא אסתפל מידי, ואתא לצלאה על קברי אבהן" וכו' [מי שהוא בדחוק, לא מסתפל כלום, כך פלב משום שהיה בדחוק לא הסתפל כלום, ובא להתפלל על קברי אבות].

וכן כלי־אדם, מי שיודע ומחשב עצמו היטב, שבהרה־עין יפרחו ימיו, ויצטרף לתן דין וחשבון מכל מעשיו, ולא יותרו לו על שום דבר וכו', מי שמחשב את־עצמו על־פלי־זה, בודאי לא יביט על שום מניעה מהפחדים וכיוצא.

ומכל־שכן שבאמת אין בזה שום פחד כלל, כמו שאמר רבנו ז"ל בפרוש בעת שדברו לפניו מזה, ואמר: "שאם היה לו בן־יחיד, היה משלחו יחידי בלילה לשדה, ולא היה חושש לשום דבר". ואמר זאת על כל אדם: שאין לפחד בכל משום דבר, פי

"שלוחי מצוה אינן נזקין" (פסחים ח:), בפרט מצוה כזאת.

כא. שיח־שופי־קדש ח"ב תקנה - כשדבר פעם מוהרנ"ת ז"ל מהתורה (ח"א נב הנ"ל): "הנעור בלילה", ומענין ה'ציאה חוץ לעיר' להתבודדות! - אמרו לו כמה מאנ"ש: "שהם יראים לצאת להתבודדות!"

ספר להם מוהרנ"ת ז"ל ספור: שפעם התנפלו 'שודדים' המכנים 'אידימאקעס' על איזה עיר, וברחו כל תושבי־העיר. בין הבורחים היה איש אחד, שהיה ידוע בין התושבים לפחדן גדול מאד, וכשברח, התחבא בבית־הקברות, ושקה שם כל הלילה. למחרת פשטו הבורחים העירה, שאלוהו יחידי: "איך לא פחדת להשאר לבד בבית־הקברות כל הלילה?! - ענה להם: "השודדים הטילו עלי אימה כזו, עד ששכחתי שפחדן אני!"

וסים מוהרנ"ת ז"ל ואמר: שכמו־כן הוא בעבודת השם־יתברך, וכמו־בא בזהר (שלח קנח:): "מאן דאיהו בדוחקא, לא מסתפל מידי!" - פי כשמוגישים את הפחד והיראה מ'יום־הדין' הקרב ובא - מתבטלים כל הפחדים הגשמיים.

כב. עלים־לתרופה, ה ואתחנן ת"ר - והנה

תהלה לקל הייתי בבראד ובבלעמבערג וכו'. ולעת־עתה תהלה־לקל, עסקנו שם הרבה ודברתי הרבה, מנעימות נפלאות תורתו וגדלתו ונשגבות מעלתו, והוטב בעיניהם מאד מאד וכו'. ואתמול לזו אותי מ'בראד' חסידים הרבה, וגדולי החשובים שבהם וכו', ובדרך משכו והוציאו ממני דבורים ותורות הרבה מתורתו הקדושה וכו'.

אחר־כך בעצם תשוקתם פתחתי פי בחסדו וישועתו יתברך, וספרתי להם איך נאמרה התורה הקדושה (לקוטי־מוהר"ן ח"א נב הנ"ל - על אבות פ"ג מ"ד): "הנעור בלילה, והמהלך בדרך יחידי וכו'". ואמרתי לפניהם כל התורה הנוראה הזאת. והודעתי להם האמת: שרבנו ז"ל הזהיר מאד לבני הנעורים לפרש שיחתו יתברך בכל יום ויום, ובפרט בלילה ובדרך יחידי - עד שיכולים לזכות על־ידי־זה להכלל בחיוב המציאות, ולהעלות כל העולם התלוי בו, להכלל בו יתברך שהוא מ'חייב המציאות' וכו'.

וכמה 'בני-הנעורים' הלכו בצד העגלה ואחריה, כי הלכו ברגליהם משם עד הגרעניץ [הגבול] שהוא קרוב לפרסה. וכלם עמדו מרעיד ומשתומם, תסמר שערות בשרם, כמעט שיצאה נפשם. ואחד מהם היה דין קהלת בראד, מפלג גדול בתורה, שיודע לומר פשטים נפלאים גדולים בגמרא-פרוש-תוספות, וגם השאר היו לומדים וחשובים, כלם נבהלו משמע, לא ידעו מה לעשות.

וגם אני בעצמי ורבי נחמן (מטולטשין ז"ל) הזכרתי עצמי מחדש: "היכן אנהנו בעולם שזכינו לשמע פזאת, ועדין מתורתו אנו רחוקים!" - ואני צועק בלבי עתה על הימים שעברו: "כמה שנים שלא זכיתי לקיים זאת מרבוי המניעות!

אבל אני משמח עצמי: "על המעט דמעט שזכיתי לפעמים לקיים מעט מזה, וגם מה שזכינו לפרש שיחתנו ביום וכו' - הוא גם כן יקר מאד מאד!" - כי לאו כל אדם זוכה לקיים כל הנ"ל בשלמות, ואשרי הזוכה להתבודדות אפלו ביום. אבל אשרי ואשרי הזוכה לקיים בפשיטות: "הנעור בלילה" וכו' וכו' - עד שיזכה להכלל וכו' וכו' - יהי חלקנו עמהם לעולם.

ועל-כן זרזתי עצמי לכתב לכם מיד קדם תפלת-שחרית - כי זה האגרת הוא אצלי 'תלמוד-תורה דרבים' - כי אולי אולי יזכה אחד על-ידי-זה להתעורר לקיים כל הנ"ל, או מקצת מזה על-כל-פנים, ובפרט קודם 'ראשי-השנה' הקדוש והנורא הפא-עלינו-לטובה.

כג. אנני-ה-ברזל, שיחות-וספורים ממוהרנ"ת ז"ל נ

(הוספה על הספור של מכתב מוהרנ"ת הנ"ל): ומוהרנ"ת אמר אז התורה נ"ב הנעור בלילה, והחזיר פניו להר' נחמן מטולטשין ואמר: "נחמן! ביי דיר איז די תורה אלט, ביי מיר איז זי שפיגל ניין!" [נחמן! אצלך התורה הזו ישנה, אצלי היא חדשה ומבריקה כמו ראוי].

ושם היה אחד [מאנשי הרב הקדוש רבי אורי מסטרליסק זצ"ל. שיח-שרפי-קדש ח"ב תקפו] שנתודע לו: שהוא בעל המחבר הלקוטי-תפלות, ונשק אותו על רגליו, עד שהרגיש הנשיקה ואמר לו: "דאס איז פאר אייערע תפלות!" [זה בשביל התפלות שלך].

ונעשה אז "חברה הנעור בלילה". וכשהיה הר' נחמן מטולטשין עוד הפעם, מצא עוד ה"חברה הנעור בלילה".

והיו שם חסידי הרב הקדוש רבי אורי צוק"ל מסטרעליסק. וספרו: שהרב רבי אורי צוק"ל היה אומר: "אורי אורי! ווי קענסטו זאגן תורה, אז דער 'לקוטי-מוהר"ן' איז דא אויף דער וועלט?!" [אורי אורי איך תוכל לומר תורה, אם יש את ה'לקוטי-מוהר"ן' בעולם]. ואמר: "אם היה הרב ר' אורי חי, היה נושא הפלים שלכם למרחץ!"

כד. שיח-שרפי-קדש ח"נ תקפו

(הוספה על ספור הנ"ל): ונכנסו הדברים כל-כך בלב האנשים, עד שפמה שנים אחר-כך, בעת שהיה שם רבי נחמן מטולטשין ז"ל, מצא עוד אנשים שקימו זאת.

ואז נפגש שם עם החסידים של הרב הצדיק רבי אורי מסטרעליסק זצ"ל, וקבלו אותו באהבה ובידידות מפלגת כל-כך. עד שמוהרנ"ת עצמו התפעל מהם מאד, ואמר: "אלו אצלנו ברוסיא היו כאלו חסידים, היינו יכולים לשבת ולדבר יחד, ולא היה לנו שום מחלקת!"

"כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך-ארץ. וכל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך-ארץ"
(משנה ה)

כה. ח"א קא - יש ע' אנפין-נהירין, וע' אנפין-חשוכין, 'סם-חיים' ו'סם-מות'. "זכה נעשה לו סם-חיים, לא זכה נעשה לו סם-מות" (יומא עב:).

ומן 'אנפין-חשוכין' יש לעפוש יניקה, וכל עפוש יש להם כל המדות-רעות, רק כל אמה ואמה פרוץ אל מדה אחת יותר מכל המדות - וכל מי שיש בו 'מדות-רעות', הוא נכנע תחת אותם העפוש שפרוכים לאותן המדות-רעות.

וזהו (אבות פ"ג מ"ה): "כל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ" - הינו 'שעבוד בגשמיות', בחינת "על מלכות". וגם 'דרך ארציות', דהינו המדות-רעות של העפוש, שזהו בחינת "על דרך ארץ".

"כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקימת" (משנה ט)

כח. ח"א נג - "שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם, אשה נאה, ודירה, וכלים" (ברכות נז).

א) "אשה" - הינו: ה'חמר' מכנה בשם 'אשה', שיהא לו 'חמר' ממזג במזג השווה, שיהא ראוי לקבל 'שכל' ב) ו'דירה נאה" - הינו: ה'יראה', במאמר (שבת לא): "חבל על מאן דלית לה דרתא" - פי צריך שיהא: "יראת חטאו קודמת לחכמתו" (אבות פ"ג מ"ט). ג) ו'כלים" - הינו 'תלמידים-הגונים' שיקבלו ממנו.

וכשיש לו כל אלו הקנות - יכול לבוא לשלמות-הדעת.

כט. ח"א נח, ה - עקר קיומו של ה'דעת', על-ידי ה'אבות', שהם: 'חסד, גבורה, תפארת'. 'חסד' - הינו בחינת 'אברהם', ללמד חכמתו לאחרים. 'גבורה' - זה בחינת: "שמקדים יראת חטאו לחכמתו" (אבות פ"ג מ"ט). 'תפארת' - שמדקדק איך להוציא חכמתו.

ל. ח"ב ז, ה - מי שרוצה לדבר עם חברו ב'יראת-שמים', ולהכניס 'דעת' בחברו - צריך שיהיה לו יראת-שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעין אצל חברו, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ו): "כל מי שיש בו יראת-שמים, דבריו נשמעין" - וגם כדי שיתקומו דבריו אצל חברו.

כי לפעמים מדבר אחד עם חברו, ותכף ומיד עובר והולך הדבור מלב חברו, ואינו מתקיים אצלו כלל. על-כן צריך לזה 'יראת-שמים'. פי "מי שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת" (אבות פ"ג מ"ט) - הינו: שיש קיום לדבריו אצל חברו.

"כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקימת" (משנה ט)

לא. ח"א נה, ו - מחמת ש'שכלם' יותר מ'מעשיהם-הטובים', בחינת פ"ג מ"ט): "כל שחכמתו מרבה ממעשיו" - על-ידי-זה

כי על-ידי שפרק ממנו "על תורה", ע' אנפין-נהירין - מתגברין עליו ע' אנפין-חשוכין, שהם השעבוד והמדודת-רעות של העבו"ם, "על מלכות ועל דרך ארץ".

אבל (אבות שם): "כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ" - הינו: מי שלומד בעיון, שמעין ומבין 'חכמות-התורה', עד שמשגי 'חכמות-התורה' - על-ידי-זה: "מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ" - פי נתבטל ממנו השעבוד והתאוות והמדודת-רעות שלהם, בחינת 'אנפין-חשוכין' - על-ידי שקבל עליו "על תורה", בחינת 'אנפין-נהירין'.

כו. תי-מוהר"ן שנו - אומר לי: "א שטיק "על מלכות ועל דרך-ארץ", האב איך שוין פון דיר אוועקגענומען!" [תתיכת על מלכות ועל דרך-ארץ, כבר לקחתי ממך!]. (והוא על-פי המשנה הנ"ל באבות פ"ג מ"ה: "כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ").

"כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הפתוב פאלו מתחייב בנפשו, שנאמר (דברים ד, ט): 'רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח'" (משנה ח)

כז. ח"א לז, ב - ה'צופ' וה'נפש' - הם בחינת 'אדם' ו'בהמה', 'חמר' ו'צורה', 'חכמה' ו'סכלות', 'אור' ו'חשך', והם בחינת 'חיים' ו'מיתה', כמו שפתוב (קהלת ג, יב): "החכמה תחיה" וכו', וכתוב (איוב ד, כא): "ימותו ולא בחכמה", וכתוב (איכה ג, ו): "במחשבים הושיבני" וכו' [כמתי עולם] - והם בחינות 'שכחה' ו'זכרון', כמו שפתוב (תהלים לא, יג): "נשכחתי כמת מלב".

וזה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ח): "השוכח דבר אחד ממשנתו, פאלו מתחייב בנפשו, שנאמר (דברים ד, ט): 'רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח'". והם בחינת 'חכמות-התורה', ש'חכמות-היצוניות', הם 'חמר' ו'סכלות' ו'בחינת 'בהמה' - פנגד 'חכמות-התורה'.

בְּשֵׁה'מַחְשְׁבָה-שִׁכְלִיזוֹת' חוֹזְרֵת אֶל לִבָּם, אֵין פֶּח ב'לִבָּם' לְהַכִּיל אֶת ה'שִׁכְל'.
פִּי עַקֵּר 'חֲזוֹק-הַלֵּב' הוּא עַל-יְדֵי 'מַעֲשִׂים-טוֹבִים'.

עַל-יְדֵי-זֶה הֵם בְּבַחֲינוֹת (מִשְׁלֵי יז, טז): "לִקְנוֹת חֻקְמָה וְלֵב אֵין", וְעַל-יְדֵי זֶה ה'שִׁכְל' הֵם מַחְטִיאִים, וְהֵן הֵן ה'פִּילוֹסוֹפִים' שְׁאֵין לָהֶם 'לֵב טוֹב וְטָהוֹר', וְאֵינֶם בְּבַחֲינַת (תְּהִלִּים קיט, יא): "בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתְךָ לְמַעַן לֹא אֲחַטָּא לְךָ" - וּמַחְמַת זֶה ה'שִׁכְל' מַחְטִיאִים בְּיוֹתֵר.

ל.ב. ח"ב ה, טו - בְּאִמַּת צְרִיכִין דִּיקָא לְסַלֵּק אֶת ה'מַח', לְהַשְׁלִיךְ כָּל ה'חֻקְמוֹת', וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם בְּפִשְׁטוֹת - פִּי צְרִיךְ: שִׁיחִיו "מַעֲשִׂיו מְרַבִּין מַחְכְּמוֹתוֹ" (אָבוֹת פ"ג מ"ט). לֹא מַבְעִיא 'חֻקְמוֹת' שֶׁל שְׁטוֹת, אֲלֵא אֲפֹלו 'חֻקְמוֹת גְּמוּרוֹת', אֲפֹלו מִי שִׁיש לֹו מַח גְּדוֹל בְּאִמַּת - בְּשִׁמְגִיעַ לְאִיזָה עֲבוּדָה - צְרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ כָּל ה'חֻקְמוֹת' וְלַעֲסֵק בְּעֲבוּדָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּפִשְׁטוֹת.

"וְהַמְבִּזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת" (מִשְׁנָה יא)

ל.ג. ח"א יד, י - "חֲגֻגוֹ" (תְּהִלִּים פא, ד) - זֶה בְּחִינַת 'תַּפְּלָה', 'עֲבוּדָה', כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲז"ל (פְּסָחִים קיח): "לָמָּה נִסְמְכָה פָּרֶשֶׁת עֲבוּדָה לְמוֹעֲדִים, לֹאמַר: כָּל הַמְבִּזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, כְּאִלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדַת-אֱלִילִים". נִמְצָא: 'שְׁמִירַת הַמוֹעֵד', זֶה בְּחִינַת 'עֲבוּדָה תְּמָה', וְאֵין 'עֲבוּדָה' אֲלֵא 'תַּפְּלָה'.

ל.ד. ח"א קלה - סְגָלָה לְהַנְצִיל מִגְּדֻלוֹת: לְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים-טוֹבִים, וְלִקְבֹּל יוֹם-טוֹב בְּשִׁמְחָה וּבְהִרְחֻבַת-הַלֵּב כְּפִי יְכַלְתּוּ.

ל.ה. ח"א רלה - מִי שֶׁהוֹלֵךְ וְנִחְלַק וְנוֹפֵל, וְהַעוֹלָם שׁוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִתְבַּיֵּשׁ מִזֶּה - זֶה בָּא עַל יְדֵי שִׁפְגָם בְּשִׁמְחַת יוֹם-טוֹב'.

פִּי 'יוֹם-טוֹב' נִקְרָא 'רִגְל' וְנִקְרָא 'מוֹעֵד', וְעַל-יְדֵי שִׁפְגָם בְּשִׁמְחַת יוֹם-טוֹב' - נַעֲשֶׂה מִזֶּה 'רִגְל מוֹעֵד' - עַל-כֵּן רִגְלוֹ מוֹעֵדָה וְנִפְל. וְזֶה הַשְׁחֹק שֶׁשׁוֹחֲקִין - הוּא בְּחִינַת ה'שְׁמֵחוֹת-נְפוּלוֹת' מ'פְּגָם שִׁמְחַת יוֹם-טוֹב'.

וְעַל כֵּן מִתְבַּיֵּשׁ - פִּי 'עֲבוּדַת-אֱלִילִים' נִקְרָא 'בִּשְׁת' (הוֹשֵׁעַ ט, י), "וְהַמְבִּזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת כְּאִלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה" (פְּסָחִים קיח), עַל-כֵּן בָּאָה עָלָיו 'בוֹשָׁה'.

וְלַפְעָמִים הוּא לֹו לְכַפְרָה, וְלַפְעָמִים אֵין נִתְכַּפֵּר לֹו בְּזֶה, רַק פְּדִי לְהַזְכִּירוֹ שִׁישׁוּב.

ל.ו. סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, עֲנִין 'בְּזוּי-הַמוֹעֲדִים' -

[א] בְּשִׁמְבִּזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, בָּא ל'הִרְהוּרֵי עֲבוּדָה-זָרָה' (הִרְהוּרִים יז). [ב] הַמְבִּזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, כְּאִלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה-זָרָה (הִרְהוּרִים נג).

"וְהַמְלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים" (מִשְׁנָה יא)

ל.ז. עֲנִינֵי 'הַלְבַּנַּת פְּנֵי חֲבֵרוֹ' - נִמְצָא לְעִיל בְּפִרְשַׁת 'קְדוּשִׁים', בְּפָסוּק (וַיִּקְרָא יט, יז): "וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא".

"סִיג לְחֻקְמָה שְׁתִּיקָה" (מִשְׁנָה יג)

ל.ח. ח"א ו, ו-בסוף - עַל-יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה שְׁשׁוֹתְקִין לְחֲבֵרוֹ בְּשִׁמְבִּזִּין אוֹתוֹ, שְׁאֵין מִשְׁגִּיחִין עַל הַמַּחְלָקַת וְהַבְּזִיוֹנוֹת, וְשׁוֹמְעִין חֲרַפְתָּם וְאֵינֶם מְשִׁיבִים - נִקְרָאִים 'חֻקְמִים' עַל-שֵׁם הַשְׁתִּיקָה.

פִּי "סִיג לְחֻקְמָה שְׁתִּיקָה", (אָבוֹת פ"ג מ"ג), 'סִיג' דִּיקָא - זֶה בְּחִינַת 'פְּתֵר', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'סִיג וְגִדֵר' סְבִיב סְבִיב, שֶׁמְסַבֵּב וּמַכְתִּיר וּמַעֲטִיר אֶת הַחֻקְמָה - וְזֶה ה'פְּתֵר' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'סִיג', נַעֲשֶׂה מַה-שְׁתִּיקָה, כְּנ"ל.

ל.ט. ח"ב ז, ח - 'חֻכְם-הַדּוֹר' צְרִיךְ לִידַע אִיזָה 'מְקִיפִים' שֶׁצְרִיךְ לְהַמְשִׁיכֵם, וְאִיזָה אֵין-צְרִיךְ לְהַמְשִׁיכֵם. כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ 'הַשְּׁגוֹת' שְׁאֵסוּר לְגַלוֹתָם. פִּי-אִם יִגְלֶה, יִפְגַּס בּוֹ 'מְקִיף חֲדָשׁ', עַד שִׁיּוּכַל לִפְגַּס בְּהַשְּׁגוֹת 'מְקִיפִים' שֶׁהֵם 'לְמַעַל-מִהַזְמַן', שְׁאֵין הַזְמַן מְסַפִּיק לְבָאֵר הַקְּשִׁיוֹת וְהַתְרוּצִים שִׁישׁ שֵׁם.

עַל-כֵּן מְכַרַח הַחֻכֵּם לַעֲשׂוֹת 'סִיג' לְדַבְּרֵיו - לְדַקְדֵּק וְלִזְהַר מַה לְגַלוֹת וּמַה שְׁלֹא לְגַלוֹת, בְּאִפְּן שְׁלֹא יִשִּׁיג רַק ה'מְקִיפִים' שֶׁצְרִיךְ לְהַשִּׁיג. - וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פ"ג מ"ג): "סִיג לְחֻקְמָה שְׁתִּיקָה" - פִּי צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת 'סִיג' לְדַבְּרֵיו, וְלִשְׁתַּק לַפְעָמִים.

"חֲבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצַלֵּם, חָבֵה יִתְרָה נוֹדַעַת לֹו שֶׁנִּבְרָא בְּצַלֵּם, שֶׁנִּבְרָא בְּצַלֵּם" (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "כִּי בְּצַלֵּם אֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם" (מִשְׁנָה יד) - עֲנִין 'צַלֵּם אֱלֹקִים'

מ.ו. ח"א נו, ו - עַקֵּר הַמוֹרָא שֶׁמִּתְרַאֵין מִן הָאָדָם, בְּבַחֲינַת (בְּרֵאשִׁית ט, ב): "וּמִזְרָאֲכֶם וְחֻתְכֶם" - אֵינוֹ אֲלֵא עַל-יְדֵי ה'צַלֵּם אֱלֹקִים' שֶׁבְּפָנֵי הָאָדָם (בְּרֵאשִׁית

א, כז; ט, ו), ועל־ידי ה'צִלָּם, ה'אָדָם' הוא 'אָדָם'.
וכִּשְׁפֹר 'צִלָּם' (או: "סר צִלָּם". במדבר יד, ט) - אָזִי יוֹצֵא
מ'צַדֵּר אָדָם' ל'צַדֵּר בְּהֶמְה, וְאֵז 'סר מוֹרָאוּ'.

ועקר ה'צִלָּם' המאיר בפני האדם, היא חכמות
הבורא, שנתן לאדם יתרון על הבהמה, היא המאירה
בפני אדם, בבחינת (קהלת ח, א): "חֲכָמַת אָדָם תֵּאִיר
פָּנָיו".

ועל־ידי הפעם - "אם חכם, הוא חכמתו מסתלקת"
(פסחים טו:), וְאֵז צִלּוֹ סֵר, וּפְנֵיו נוֹפְלִים, בְּבַחֲיַנַת
(בראשית ד, ו): "לִמָּה חָרָה לָךְ וְלִמָּה נִפְלוּ פָּנֶיךָ".
וכִּשְׁאִין לוֹ 'פְּנֵי אָדָם' - אָזִי מוֹרָאוּ סֵר, כִּי "נִמְשַׁל
בְּבַחֲמוֹת" (תהלים מט, יג), וְצָרִיו מְצָרִים לוֹ.

ועל־ידי ה'צוּם' וה'תענית' - מתקן את פניו, ומחזיר
לעצמו את חכמתו, שהיא צלמו המאיר בפניו. וְאֵז
הַכֹּל יֵרָאִים מִפְּנֵיו, וְ"אוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו" (בבא־קמא
יז.). "לְפָנָיו" דִּיקָא - כִּי עֵקֶר נְפִילָתָם - מַחֲמַת
ה'פָּנִים'.

וכלִיָּזָה נַעֲשֶׂה עַל־ידי ה'צוּם' - כִּי עַל־ידי ה'צוּם'
נִכְנַע הַכֶּבֶד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. כִּי בְיוֹם שֶׁאָדָם אוֹכֵל, הַכֶּבֶד
נִזוֹן תַּחֲלָה, וְאַחֲר־כֵּן שׁוֹלֵחַ לְהַמֶּלֶךְ. נִמְצָא: בְיוֹם
הָאֲכִילָה, הַגְּדֹלָה וְהַמְּשֻׁלָּה לְהַכֶּבֶד. וְכִשְׁמַתְעֵנָה,
אָזִי נִזוֹן הַמֶּלֶךְ תַּחֲלָה, וְהַמֶּלֶךְ שׁוֹלֵחַ מִזוֹן אַחֲר־כֵּן
לְהַכֶּבֶד. וְנִכְנַע הַכֶּבֶד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַגְּדֹלָה וְהַמְּשֻׁלָּה
לְהַמֶּלֶךְ.

וְזֵהוּ תַקּוּן לְמָה שֶׁפָּגַם בְּתַחֲלָה בְּה'חֲכָמָה', שֶׁהִיא
ה'מַח', שֶׁהִיא ה'צִלָּם' הַמֵּאִיר בְּפָנָיו - שֶׁעַל־ידי
ה'צוּם' נִכְנַע ה'כֶּבֶד', וְנִתְתַקַּן מַחֲ-הַחֲכָמָה', שֶׁהִיא
ה'צִלָּם', וְהֵאִיר בְּפָנֵי אָדָם.

מ.א. ח"ג לו - ה'בְּנִים־דְּקַדְשָׁה' הֵם גְּבוּהִים מְאֹד,
וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזוֹ"ל (יבמות סג): "כֹּל מִי שֶׁאִינוֹ עוֹסֵק
בְּפִרְיֵה־וּרְבִיָּה, כְּאִלוֹ מִמַּעַט אֵת הַדְּמוּת". כִּי כִשְׁבָא
וְנוֹלָד בֶּן בְּעוֹלָם, נוֹלָד וְבָא "צִלָּם אֱלֹקִים" כְּבִיכּוֹל
(בראשית א, כז; ט, ו), וְנִשְׁלַם 'צִלָּם' דְּמוּת תְּבִנְתּוֹ'.

מ.ב. ספר־הַמְּדוּת, עֲנִינֵי 'צִלָּם' אֱלֹקִים - [א]
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ "צִלָּם אֱלֹקִים" (בראשית א, כז; ט, ו) - עַל־
יְדֵי אֲכִילָתוֹ דְּבָר מִן הַחַי', נִתְעַלָּה. וְכֵן לְהַפְּךָ (אֲכִילָה
ח"ב א). [ב] עַל־ידי רְבוּי הַשְּׁנָה וְהַתְּנוּמָה, עַל־יְדֵי־יָזָה
דוֹחֲפִין אוֹתוֹ מ'פְּרַבְּה־דְּקַדְשָׁה', וְנִשְׁתַּנָּה פָּנָיו,
וְנִתְקַלְקַל "צִלָּם אֱלֹקִים" (בראשית א, כז; ט, ו) (שְׁנָה ח"ב

ב). [ג] הַצַּדִּיק הוּא ה'צִלָּם אֱלֹקִים' שֶׁל הַדּוֹר (צדיק ח"א
קא).

מ.ג. חיי־מוֹהַר"ן שִׁי - אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: כְּמָה
'צִלָּם אֱלֹקִים' הָיוּ מְנַחִים בְּרַפְּשׁ, שֶׁאֵינִי הוֹצֵאתִים
מִהַרְפֶּשׁ, כִּי נִרְאָה בְּחוּשׁ שֶׁהַמְתַּקְרְבִים אֵלַי נִשְׁתַּנָּה
פְּנֵיהֶם, וְבָא עֲלֵיהֶם פָּנִים שֶׁל יְהוּדִי: בְּחִינַת "צִלָּם
אֱלֹקִים" (בראשית א, כז; ט, ו).

מ.ד. חיי־מוֹהַר"ן תַּט - אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: שִׁיכּוּלִין
לְהַפִּיר בְּהַפְּנִים שֶׁל הָאָדָם אִם לְמַד 'מוֹרָה נְבוֹכִים' -
שֶׁהַפְּנִים שֶׁלוֹ נִשְׁתַּנָּה לְהַרְע. כִּי בּוֹדָאֵי הוּא אוֹבֵד
"צִלָּם אֱלֹקִים" פְּנִים־דְּקַדְשָׁה' עַל־יְדֵי־יָזָה וְכוּ'.

מ.ה. שִׁיח־שְׂרַפִּי־קַדֵּשׁ ח"ב עג; ח"ג ר.א -
אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: אֵין מֵאִיר עַל פְּנֵי הָאָדָם "צִלָּם
אֱלֹקִים" (בראשית א, כז; ט, ו), לְפָנֵי שְׁלוֹמֵד וּמְסִיִּם אֵת
כָּל הַשָּׁמַיִם.

**"חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנִים לְמַקּוֹם, חֲבָה
יְתֵרָה נּוֹדַעַת לְהֵם שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנִים לְמַקּוֹם,
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יד, א): 'בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם"
(מְשֻׁנָּה יד)**

מ.ו. ח"ג ה, טו - יֵשׁ בְּחִינַת 'בֵּן' - שֶׁמְחַפֵּשׁ
בְּגִזְזֵי־אֲדָמְלָכָא כְּמוֹ 'בֵּן' (זֵהָר בְּהַר קִיא:). וְיֵשׁ בְּחִינַת
'עֶבֶד' - שֶׁאֵין לוֹ רַק לַעֲשׂוֹת עֲבוּדָתוֹ שֶׁנִּתְּנוֹ לוֹ,
וְאִסוּר לוֹ לְשָׂאֵל שׁוֹם טַעַם וְחֻקִּירָה עַל עֲבוּדָתוֹ, כִּי
הוּא מְחַיֵּב רַק לַעֲשׂוֹת אֵת שְׁלוֹ, דְּהֵינּוּ עֲבוּדָתוֹ שֶׁנִּתְּנוֹ
לוֹ לַעֲשׂוֹת.

אֲבָל יֵשׁ 'בֵּן' שֶׁאוֹהֵב כָּל־כָּךְ אֵת אָבִיו - עַד שֶׁמַּחֲמַת
הָאֲהָבָה, הוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֶבֶד, מַה שֶׁעֶבֶד פְּשוּט
צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת, וְהוֹלֵךְ וְקוֹפֵץ בְּתוֹךְ קִשְׁרֵי הַמַּלְחָמָה,
וּמִגְלָגֵל עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי רַפֶּשׁ וְטִיט לַעֲשׂוֹת נַחַת־רוּחַ
לְאָבִיו, מַה שֶׁאִפְלוֹ עֶבֶד פְּשוּט לֹא הִיָּה עוֹשֶׂה.
שֶׁמְסַלֵּק כָּל 'חֲכָמָתוֹ', וּמְשַׁלֵּיךְ עֲצָמוֹ לְעֲבוּדוֹת'.

וְאָזִי כִשְׁאָבִיו רוֹאֶה אֶהְבָּתוֹ הַחֲזִיקָה כָּל־כָּךְ, עַד
שֶׁמְשַׁלֵּיךְ עֲצָמוֹ לְעֲבוּדוֹת גְּמוּר בְּשִׁבִיל אֶהְבָּתוֹ - אָזִי
הוּא מְרַחֵם עָלָיו, וּמְגַלָּה לוֹ, גַּם מַה שֶׁאֵין נִמְסָר אִפְלוֹ
לְבֶן. כִּי אִפְלוֹ הַבֵּן שֶׁמְחַפֵּשׁ בְּגִזְזֵי־אֲדָמְלָכָא, יֵשׁ
מְקוֹמוֹת שֶׁגַּם הַבֵּן אִסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם, הֵינּוּ הַשְּׁנָתוֹ
שֶׁאִינוֹ מְשִׁיג אוֹתָם.

היננו: שנתגלה לו בחינת "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו", מה שגם משה בחייו לא השיג, הינו בחינת: "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו" (ברכות ז).

מז. שיחות הר"ן ז - טוב מאד מי שיכול לשפך ולפרש שיחו וצעריו לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים, כבן המתחטא לפני אביו, כבן שקובל לפני אביו בתנועות של חן ורחמים (שקורין: 'פיעשטשין'), כי הלא כבר קראנו 'בנים', כמו שכתוב (דברים יד, א): **"בנים אתם לה' אלקיכם"**.

ואף אם נדמה להאדם: "שלפי מעשיו אינו כבן לפני יתברך!" - עם כל זה: **הלא השם יתברך קראנו בנים**, כי "בין כה ובין כה קרויים לה' בנים" (קדושין לו), ואם עתה הוא מגרש אותי חסוֹשֵׁלֹום מבחינת 'בן' - "הטוב בעיניו יעשה" (דברי הימים א יט, ג) - עלי לעשות את שלי, לעשות עצמי כ'בן'. - ומה טוב כשיכול לעזור לבו בתחנונים, עד שיבכה יוריד דמעות כבן לפני אביו.

כמוֹכֵן לענין כל המחשבות הפאים על האדם לבלבלו, אחר־כך עוזרו השם יתברך ושולח לו מחשבה אחרת של התקרבות. כגון לענין הנ"ל: שלפעמים ידמה להאדם במחשבתו שאינו ראוי להיות כבן לפני יתברך וכיוצא בזה - אף על־פי־כן עליו לעשות את שלו כנ"ל, ואחר־כך יעזרו השם יתברך, וישלח לו מחשבות של התקרבות.

"והכל לפי רב המעשה" (משנה טו)

לפי מה שאדם נופל ומתמיד בעשיית הטוב, כך שכרו מרבה. שאינו דומה המחלק מאה זהובים לצדקה במאה פעמים, לנותן אותם בפעם אחת" (רבנו עובדיה מברטנורא)

מח. שנת הר"ן יג - בימי ילדותו היה נוהג, שהיה לוקח איזה [מטבעות] גדולים, והחליפם על טפלים [מטבעות קטנים] וכו', ואמר ה'לשם יחוד' של עשיית מצוה, ולקח טפל אחד (סוג מטבע), והשליכה לתוך [קפת] המתן־בסתר.

ואחר־כך חזר ועשה עצמו כאלו הוא מסיח דעתו מזה, ואחר־כך חזר ואמר 'לשם יחוד' הנ"ל, וחזר והשליך פרוטה אחת לתוך המתן־בסתר, וחזר וכו', וחזר וכו', וכן חזר ועשה כמה פעמים, עד שהשליך כל הפרוטות לתוך המתן־בסתר. וכונתו היה: כדי שיעשה מצוות רבות, כי עבודתו היה בפשיטות גמור, בלי שום חכמות כלל.

מט. שנת הר"ן נו - והקפיד מאד על אלו האנשים שסוברים: "שעקר מעלת הצדיק והשגתו שזוכה, הוא מצד הנשמה לבד, מחמת שיש לו נשמה גבה מאד! - ואמר: "שלא כן הדבר! רק העקר תלוי במעשים טובים וגיעות ועבודות!

ואמר בפרוש: שכל אדם שבעולם, יכול לזכות למדרגה הגבה ביותר. כי אין הדבר תלוי אלא בבחירת האדם לבד, אם ירצה לרחם על־עצמו, ולישב עצמו היטב מה שטוב לפניו באמת וכו'. **"והכל לפי רב המעשה"** (אבות פ"ג מט"ו).

"והיד נותנת" (משנה טז)

ג. ח"א טא, ג - ה'סמיכה' שסומכין את הרב, וה'כתב', הם מבחינה אחת. כי ה'סמיכה' ב'ידיים', כמו שכתוב (דברים לד, ט): "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה, כי סמך משה את ידיו עליו". והוא בחינת ה'כתב', בחינת: **"יד נותנת"** (תקוני־זהר לב: לו. פט.). כי ה'כתב' הוא גם־כן מבחינת 'חכמה' וכו'.

גא. ח"א ריב - בחינת 'מחאת כף אל כף' בתפלה. ה'תפלה' נכלל בתוך 'תורה שבכתב' ו'תורה שבעל־פה', שהם 'שני ידיים': **"יד נותנת ויד חותמת"** (תקוני־זהר לב: לו. פט.).

"ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו"

(משנה טז)

גב. ח"א קיג - בשם הבעל־שם טוב: קדם כל גזר־דין שבעולם חסוֹשֵׁלֹום, מאספין כל העולם: "אם מספמין להדין ההוא!" - ואף את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין, שואלין אותו: "אם הוא מסכים!" - אזי נגמר הדין חסוֹשֵׁלֹום.

כי בודאי אם ישאל לו בפרוש על־עצמו, בודאי יכחיש ויאמר: "שאינ הדין כן!" - אך מטעין אותו ושואלין אותו על פיוצא בו, והוא פוסק הדין, ואזי נגמר הדין.

וכענין שמצינו ב'דוד המלך' עליו־השלוֹם (שמואל ב יב): בבוא אליו נתן הנביא וכו', וספר לו 'מעשה האורח' - ענה ואמר: "חי ה' וכו', ואת הפבשה וכו'" - אזי נפסק הדין על דוד כאשר יצא מפיו.

וזהו (אבות פ"ג מט"ז): **"ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו"** - כלומר: ששואלין "דעתו", ואף

על-פי-כן הוא "שלא מדעתו" - כי אינו יודע שהדין הוא עליו.

והענין הוא עמק מאד, איך שזאלין כל אדם - כי בכל הדבורים וספורים שאדם שומע, ימצא שם דברים גבוהים ורמים.

וצריך לזהר בזה מאד: "לבלי לגמר הדין עד שישנה וישלש, כי הוא 'ספנת נפשות'!" - והדברים עתיקים.

"אם אין תורה אין דרך-ארץ, אם אין דרך-ארץ אין תורה" (משנה יז)

גג. ח"ב עח - אי אפשר להיות דבוק תמיד בתורה והשגה בלי הפסק, כי צריכין בהכרח להפסיק איזה שעה לעסק בצרכי-הגוף גם-כן. ולכאורה איך אפשר לפרש עצמו מן התורה אפלו שעה קלה, הלא היא חיינו וכו'.

אך דע: כי הצדיק-האמת מחיה עצמו בעת פשיטותו שאינו עוסק בתורה - מה'דרך' של נסיעת 'ארץ-ישראל'. וזה בחינת "אוצר מתנת חנם" (שמות-כב, מה, ו), כי אז לא היה שום תורה, והיו עוסקין רק ב"שוב-העולם ובדרך-ארץ, כמו שאמרו חז"ל (ויקרא-כב, ט, א): "גדולה דרך-ארץ שקדמה לתורה עשרים-וששה דורות", והיה עקר קיום העולם על-ידי 'הסד-חנם' לבד.

ובאמת: גם אז היתה התורה במציאות, אמנם היתה בהעלם ובהסתר, שהיו ה'עשרת-הדברות' נעלמין "בעשרה-מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א). וכל אחד כפי אחיזתו בהתורה, כן הוא מחיה עצמו בעת פשיטותו, מבחינת 'קיום-העולם קדם קבלת-התורה'.

וזהו בחינת ה'דרך' של ארץ-ישראל שהצדיק מחיה עצמו בעת פשיטותו משם - שעשרה-מאמרות שמלפנין בדרך-ארץ, הינו ב"שוב-העולם, כי בהם נברא העולם - הם 'דרך לארץ-ישראל' - כי על-ידי זה יכולין לכבש ארץ-ישראל. וזהו בחינת "דרך-ארץ" - שהוא 'דרך' ו'נתיב' ל'ארץ' - הינו ל'ארץ-ישראל'.

ובזה בעצמו הצדיק מחיה עצמו בעת פשיטותו שאינו עוסק בתורה, בהתורה שנעלמת בתוך

העולם, בכל הדבורים ובכל העבודות שנבראו בעשרה מאמרות. וכל אחד כפי קרובו יותר אל הקדושה ואל הצדיק הנ"ל, כן הוא מקבל ממנו חיות גבוה יותר.

גד. שיחות-הר"ן קטז - על 'איש ישראל' אין שייך לומר 'ארינטלעד' [אדם ישר] - כי 'אמות-העולם' יש להם 'הנהגות נימוסיות' מה שהשכל והישר מחייב, שזה נקרא 'ארינטלעד'. אבל ישראל עם קדוש - אפלו המצוות שהם מצד 'דרך-ארץ' מה שהישר והשכל מחייב - אין עושין רק מגזרת המלך הבורא ותברך-שמו, שצוה עלינו בתורתו לעשות כד.

וזהו (תהלים קיט, לב): "דרך מצותיה ארוץ" - שאפלו המצוות וההנהגות שנקראים 'דרך', שהם מ'דרך-הארץ', שמצד ה'דרך-ארץ' וה'ישר' מחייבים להתנהג כן, כגון לבלי לגזל את חברו וכיוצא בזה - "מצוותיה ארוץ" - שאינו מקים מצד 'דרך-ארץ' - כ"אם "מצותיה ארוץ" - שאני רץ לקיים מצוותיה שגזרת עלינו בתורה.

גה. ספר-המדות 'בנים' סד - צריך ללמד את התינוק 'דרך-ארץ' מנעוריו.

גו. שיח-שופי-קדש ח"ג עד - אמר רבנו ז"ל: "מלכים וקיסרים יכולים לשלוח אלי את בנייהם כדי ללמד דרך-ארץ!" [מלכים און קיסרים קענען שיקו צו מיר זייערע קינדער צו לערנען דרך-ארץ].

"אם אין חכמה אין יראה, אם אין יראה אין חכמה" (משנה יז)

גז. ח"א ה, ג"ד - עקר השמחה הוא בלב - ואי אפשר ללב לשמח, עד שיסיר 'עקמומיות' שבלבבו, שיהא לו 'ישרות לב'. ו'עקמומיות' שבלב' מפשיטין על-ידי 'רעמים', שהם בחינת 'תפלה בכח'.

וכדי לזכות לזה: צריך לפנות את המחין מ'חכמות-חיצוניות' ומ'מחשבות-זרות' - כדי פשיטת את הקול ויפגע במחוו, יתעבד ממנו 'רעם'. אבל כשגלגלתא דמחא אטום בטמאה - אזי אין קולו נשמע.

גם ישמר 'יראתו', שממנו 'תוצאות הקול', כמו שפתיב: (איוב כו, יז): "ורעם גבורתו" - שלא יהיה לו

יִרְאֶה חִיצוֹנוֹת - שְׁלֹא יִרְא מְשׁוּם דְּבַר, רַק מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶה (אָבוֹת פ"ג מ"ז): **"אִם אֵין חֲכָמָה אֵין יִרְאָה, אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה."**

נח. ח"ג עז - כָּל אֶחָד צָרִיךְ שִׁיחִיָּה לוֹ אֵיזָה צַעַר בְּכָל יוֹם. וְכִי שִׁדְעָתוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צַעְרוֹ גְּדוֹל בְּיוֹתֵר, בְּבַחֲיִנַת (קִהְלֵת א, יח): **"יוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מִכְאוּב"**. כִּי **"יִרְאֵית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'"** (תְּהֵלִים קיא, י), **"אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה"** (אָבוֹת פ"ג מ"ז). וְעַל־כֵּן כָּל מִי שִׁזְכָּה לְאֵיזָה חֲכָמָה וְדַעַת, עוֹבֵר עָלָיו 'יִרְאָה' גַּם־כֵּן, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזָה.

וְזֶה בַּחֲיִנַת 'מַעֲבָרְתָא שֶׁל תַּפְּלִין' - 'תַּפְּלִין' הֵם בַּחֲיִנַת 'מַחֲיין', וְהִרְצוּעָה' הִיא בַּחֲיִנַת 'יִרְאָה'. וְעַל־כֵּן כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׁזְכָּה בְּכָל יוֹם לְבַחֲיִנַת 'מַחֲיין', בַּחֲיִנַת 'תַּפְּלִין' - עוֹבֵר עָלָיו 'יִרְאָה' גַּם־כֵּן, בְּבַחֲיִנַת הִרְצוּעָה' שֶׁעוֹבֵרֵת בְּמַעֲבָרְתָא שֶׁל תַּפְּלִין.

וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשַׁל לְכָל אֶחָד אֵיזָה צַעַר בְּכָל יוֹם. וְהִ'יִרְאָה' הִיא כְּפִי הַפִּיחַ וְהַדַּעַת. וְיֵשׁ 'צַעַר' שֶׁבָּא מִ'יִרְאָה־דַקְדָּשָׁה', וְיֵשׁ 'צַעַר' שֶׁבָּא מִבַּחֲיִנַת 'יִרְאוֹת־נְפוּלוֹת', 'רְצוּעָה־בִישָׂא' חֲסִי־וְשָׁלוֹם. וְעַל־יָדֵי 'אֲכִילָה בַקְדָּשָׁה' - מִמֵּתִיק הַ'צַעַר' הַבָּא מִ'רְצוּעָה־בִישָׂא' - כִּי הוּא מִמְשִׁיף עָלָיו הִ'יִרְאָה־דַקְדָּשָׁה' הַבָּאָה בַשַּׁעַת אֲכִילָה.

"אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח"
(משנה יז)

נט. ח"א לז, ו - "הָדֵם, הוּא הַנֶּפֶשׁ" (דְּבָרִים יב, כג) שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל, וְצָרִיךְ הַשׁוֹחֵט לְכוּן לְהַעֲלוֹתָהּ. גַּם עַקֵּר 'חֶסְרוֹן־הַפְּרִנְסָה' שֶׁנִּתְמַעַט בְּדוֹרוֹת הַלְלוֹ - אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יָדֵי הַשׁוֹחֵטִים שֶׁאֵינֶם מְהַגְנִים.

וְזֶה (אָבוֹת פ"ג מ"ז): **"אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קָמַח"** - 'תּוֹרָה' הִיא בַּחֲיִנַת 'נֶפֶשׁ' - עַל־יָדֵיזֶה "אֵין קָמַח", הַ'פְּרִנְסָה' נִתְמַעַט.

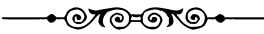
ס. ח"א מ - כָּל הַנְּסִיעוֹת, הוּא בְּשִׁבִיל 'קַלְקוּל' הָאִמוּנָה, בַּחֲיִנַת 'עֲבוֹדַת־אֱלֹהִים'. כִּי אִם הָיָה מֵאֲמִין בְּאִמוּנָה־שְׁלֵמָה שֶׁיִּכּוֹל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְהַזְמִין לוֹ כָּל צָרְכּוֹ, לֹא הָיָה נוֹסֵעַ שׁוֹם נִסְיָעָה.

גַּם עַל־יָדֵיזֶה נִמְנַע הַמָּטֵר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים יא, טז): **"וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ', וְלֹא יִהְיֶה מָטֵר"**.

גַּם הַצְּלוֹת' בָּא עַל־יָדֵי 'בְּטוֹל תּוֹרָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה ה, יג): **"גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַּעַת"**. וְעַל־יָדֵי 'עֲבוֹדַת־

אֱלֹהִים, בָּא 'עֲצִירַת גְּשָׁמִים' - וְכַשְׁ"אֵין קָמַח אֵין תּוֹרָה" (אָבוֹת פ"ג מ"ז).

סא. ח"א ט, א - יֵשׁ 'שְׁבִיל־הַתּוֹרָה' שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם 'הַתְּבוּנָנוֹת' גְּדוֹל מְאֹד, שֶׁאֵי־אֶפְשָׁר לְבוֹא לְהַתְּבוּנָנוֹת' הַזֹּאת, כִּי־אִם עַל־יָדֵי 'עֲשִׁירוֹת'. כְּמוֹ שֶׁבְּפֶשֶׁטִי אֹרִיחָא' **"אִם אֵין קָמַח אֵין תּוֹרָה"** (אָבוֹת פ"ג מ"ז), וְצָרִיךְ שִׁיחִיָּה לוֹ עַל־כָּל־פְּנִים 'פְּרִנְסָה' - כְּמוֹ־כֵן לְהַתְּבוּנָנוֹת הַזֹּאת' שֶׁהוּא 'גְּדוֹל מְאֹד', צָרִיךְ שִׁיחִיָּה לוֹ 'עֲשִׁירוֹת גְּדוֹל מְאֹד'.

פסח שני

א. לקוטי הלכות, גרפת הפרות ה, טז (על-פי ח"א ג, 'קרא את יהושע') - **דין 'פסח שני'** (במדבר ט) - זֶה בַּחֲיִנַת הַבּוֹשָׁה וְשִׁפְכוֹת־דָּמִים שֶׁצָּרִיכִין לְסַבֵּל, כְּדִי לְקַשֵּׁר נִקְדָּה־הַתְּחוּנוֹה בְּנִקְדָּה־הַעֲלִינוֹה, שֶׁזֶהוּ בַּחֲיִנַת הַ'זָּא"ו שֶׁבַתּוֹךְ הָאֶלֶף, שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת 'שָׁמַיִם' וְכוּ'.

כִּי אֵלּוּ "הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח שֶׁבָּאוּ לְשֶׁאֵל 'לָמָּה נִגְרַע'" (שם ט וז) - אֵלּוּ שֶׁאֵלּוּ כַּהֲגֵן, וְתַקְּנוּ בָּזָה הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי נִתְגַּלְגַּל זְכוּת עַל־יָדֵם, שֶׁנִּתְגַּלְגַּל עַל־יָדֵיזֶה לְמֹשֶׁה, דִּין 'פֶּסַח שְׁנִי', שֶׁהוּא תַקְּוֹן גְּדוֹל, שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת הַמְּשַׁכֵּת 'דְּרָד־הַתְּשׁוּבָה'.

כִּי זֶה עַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַתְּשׁוּבָה: שֶׁאֶפְלוּ בְּשִׁרְוֹאָה הָאָדָם אֶת־עַצְמוֹ שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מֵהֶשֶׁם־יִתְבָּרַךְ, "וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו" מִמַּעֲשֵׂי הַרְעִים - אֶף־עַל־פִּי־כֹן יִחֲזַק אֶת־עַצְמוֹ, וְיִבּוֹא בְּקִידָה וְהַכְּנָעָה לְפָנֵי הַצַּדִּיק־הָאֱמֵת, וְלִפְנֵי הֶשֶׁם־יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁאֵל עַל נֶפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁשֶׁאֵלּוּ אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵיוּ טְמֵאִים, שֶׁשֶׁאֵלּוּ: **"לָמָּה נִגְרַע לְהַקְרִיב אֶת קָרְבַּן ה'"** וְכוּ'.

כְּמוֹ־כֵן יִשְׁאֵל כָּל אֶחָד עַל נֶפְשׁוֹ, אִם יוֹדַע בְּעַצְמוֹ טְמֵאָתוֹ מִמַּעֲשֵׂי, שֶׁיִּבּוֹא וְיִשְׁאֵל: **"וְאִם נֶפְשִׁי מְטִמְאָה בְּמַעֲשֵׂי־הַרְעִים, אֶף־עַל־פִּי־כֹן, לָמָּה אֲנִיעַ לְהַקְרִיב קָרְבַּן ה', דְּהֵינּוּ: לְהַתְּקַרֵּב לְהֶשֶׁם־יִתְבָּרַךְ לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּלְהַתְּפַלֵּל" וְכוּ'!** - שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת 'קָרְבָּנוֹת' - כִּי בּוֹדַי יֵשׁ לוֹ תַקְּוָה גַּם־כֵּן לְהַתְּקַרֵּב לְהֶשֶׁם־יִתְבָּרַךְ.

ואז בודאי ימצא לו השם יתברך תקון, ויודיע להצדיק כמו שהודיע למשה: 'תקון הפסח שני', שהוא פליאה נשגבה. כי עקר זמן הפסח, הוא רק בשעת יציאת מצרים, שאז דלג השם יתברך על הקץ וגאלם, ואז עקר זמן הקרבת הפסח. ועל שם זה נקרא 'פסח' - לשון 'פסיחה ודלוג' שדלג על הקץ, כי האיר עליהם אז הארה נפלאה.

אבל מי שהיה טמא ולא קרב את הפסח במועדו, איך יזכה להקריב פסח עוד. אבל השם יתברך ברחמיו, גלה הסוד למשה, על-ידי שאלת הטמאים דיקא, והודיע לו: שהטמאים יקריבו 'פסח שני' באיר, בימי הספירה.

ובזה הורה לנו דרך התשובה: "שאין שום יאוש בעולם בכל" - כי אף-על-פי שעבר זמן של עקר התקון, ואנחנו טמאים במעשינו, עדין יש תקנה אפלו שלא בזמנו, כי יש תקונים נפלאים ונעלמים מאד, שיכולים לתקן אותנו גם עתה ובכל יום ויום. ובלבד שלא ניאש עצמנו מצעקה ותפלה לשאל בכל-פעם: "למה נגרע להקריב את קרבן ה'", וכנ"ל.

ב. לקוטי-הלכות, גבית-חוב-מהיתומים ג.

יז-יח (על-פי ח"ב יב, א"ה מקום כבודו) - בעת שהאדם רחוק מקדשתו יתברך, והוא נע-ונד ומטלטל, ודוחין אותו מקדשתו מדחי אל דחי רחמנא-לצלן, אף-על-פי-כן אם הוא חזק ואמיץ לבקש ולדרש ולחפש ולחתר בכל-עת, ולהתגעגע ולכסף ולבקש את שאהבה נפשו, למצא אותו יתברך - אזי אף-על-פי שעדין עוברים ימים ושנים הרבה, ואינו זוכה למצאו יתברך ולהתקרב אליו.

אף-על-פי-כן ידע ויאמין: כי בכל עת ועת, על-ידי כל בקשה ובקשה, ועל-ידי כל דרישה ודרישה שדורש ומבקש ומחפש למצא כבוד קדשתו יתברך, ועל-ידי כל הבטה ונגעוע שמביט ותולה עינו לרחמיו יתברך, ועל-ידי כל תנועה ותנועה שפונה להקדשה - על-ידי כל זה, זוכה בכל-פעם לשבר חומות ברזל ודלתות נחשת, אף-על-פי שאחר-כך מתגברין עליו בכל-פעם רחמנא-לצלן, אף-על-פי-כן אין יגיעו לריק חסו-שלום, ואין שום תנועה שפונה להקדשה נאבדת חסו-שלום. ואם הוא חזק

ואמיץ לבקש ולחפש יותר, אף אם יעבר עליו מה - בודאי סוף כל סוף יזכה למצא אותו יתברך וכו'.

כמו-כן הוא בכל אדם ובכל זמן - שצריכין לעבר עליו עדין ועדנים הרבה, וכמה ימים ונהרות ותהומות ומימות מחלפים צריכין לעבר עליו, ובכמה מדברות המלאים נחשים ועקרבים גדולים ונוראים צריך לעבר בהם, עד אשר זוכה לפגס לשערי-הקדשה באמת.

וזה-הדבר אי-אפשר לפה לדבר ולבאר ולספר אחד לחברו - עד היכן הוא צריך להתחזק, ואף-על-פי שפבר גלה רבנו ז"ל פמה תורות גבוהות ונוראות על זה, וכמה שיחות נאות על-זה, שמהם יוכל המשכיל להבין קצת, איך להתחזק תמיד, ולכלי להניח את מעט הטוב שיכול לעשות, אפלו אם נפל לשאול-תחיתות ממש חסו-שלום, וכבר דברנו בזה הרבה - אך אף-על-פי-כן עדין צריכין למודעי, ואי אפשר להודיע ולבאר הכל.

כי לכל אחד נדמה: שעליו אין אנו מכוונים בדברינו, כי הוא יש לו מניעות פאלה ונתפס בתאותו ובמצונדתו כל-כך, עד שלא-יש פמותו אי אפשר לשוב באמת להשם-יתברך, כי כבר נלכד ימים ושנים במה שנלכד, עד אשר לא יאמין שוב מני חשך (איוב טו, כב), כך נדמה לכל אחד.

ורבנו ז"ל היה קורא תגר על-זה מאד, ואמר בזה-הלשון: "געוואלד! זייט אייך נישט מניאש", ומשך מאד תבת "געוואלד" (שיחות-הר"ן קג). כי באמת: הכל יכולים לזכות להתקרב להשם-יתברך באמת - שעל-כל-פנים יחפשו ויבקשו ויצטערו ויתגעגעו לשוב אליו יתברך וכנ"ל. וסוף כל סוף יתקרב להשם-יתברך, ואז יראה שאין שום תנועה נאבדת חסו-שלום. ועל-ידי כל תנועה ובקשה שהוא מבקש את כבודו יתברך, זכה לעשות איזה תקון - עד שיזכה לעלות בתכלית העליה.

וזה בחינת 'פסח שני' - שמצוה זו לא נתנה על-ידי משה, עד ששאלו הטמאים (במדבר ט, ז): "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'" וכו'.

הינו כנ"ל: שבזה מרמזין: שאין שום יאוש בעולם, כי אפלו מי שהוא "טמא או בדרך רחוקה" מאד מהשם-יתברך, ואינו יכול להקריב "את קרבן ה'"

ל"ג בעומר

רבי שמעון בר יוחאי, והזהר הקדוש

[עניני האר"ז, ל. פתבי האר"ז, ל. למוד הקבלה, תורת הנסתר - נמצא במערכת האר"ז ל זע"א]

א. ח"א בהתחלת הספר - "לכו חזו מפעלות השם" (על-פי תהלים מז, ט), התגלות נפלא מסוד גדלת התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי ז"ל:

רבי שמעון בן יוחאי הבטיח (שבת קלח:): **"שלא תשתכח תורה מישראל על ידו, שנאמר** (דברים לא, כא): **'כי לא תשכח מפי זרעו'**". וכמבאר בזהר (נשא דף קכד:): **"בהאי חבורא דאיהו ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא"** [בחבור הזה שהוא ספר הזהר, יצאו בו מן הגלות].

ועל-כן סמך **רבי שמעון בן יוחאי** על זה הפסוק - כי בזה מרמז ונסתר סוד הזה, שעל-ידי זרעו של יוחאי, **רבי שמעון בן יוחאי**, לא תשתכח התורה, כי סופי-תבות: **כי לא תשכח מפי זרעו**, הם אותיות **יוחאי**.

וזה: **"מפי זרעו"**, מפי זרעו דיקא של זה בעצמו שמרמז ונסתר בזה הפסוק, כי על ידו לא תשכח התורה, כי **"בזהר דא יפקון מן גלותא"**.

רבי שמעון בעצמו מרמז בפסוק אחר (דניאל ד, י): **"עיר ויקדיש מין שמיא נחית"**, ראשי-תבות **"שמעון"** וכו'. [עין ההשמטה לקמן תימונה"ן קפט].

ב. ח"א נט, ו - עקר הדיבור תלוי ב'תקונ' הקללי, 'תקונ-הברית', בחינת (זהר אחרי עט. אמר קו.): **"בתי דשכיב רבי שמעון, הוה אמר חד לחברה: 'אל תתן את פיך לחטיא את בשורך'"** (קהלת ה, ה), כי **"רבי שמעון היה קשת הברית"** (כתבות עז: וברש"י שם; בראשית-רבה לה, ב; זהר-חדש בראשית).

וכש'אין 'תקונ-הברית', אזי הדיבור אסור. ומי שמדבר אז, עובר על (ויקרא יט, טז): **"לא תלך רכיל בעמך"**, והוא "הולך רכיל מגלה סוד" (משלי יא, ג). - **"אבל ביזמוי דרבי שמעון, הוה אמר חד לחברה: 'פתח פיך'"**.

ג. ח"א ס, בסוף - "פתח רבי שמעון ואמר: 'עת לעשות לה' (תהלים קיט, ככו). אמאי 'עת לעשות לה', משום ד'הפרו תורתך. מאי 'הפרו

במועדו", שאינו זוכה לעבד עבודתו תמיד בסדר "במועדו ובזמנו" כראוי לאיש ישראל - אף-על-פי כן אם אינו מראש עצמו מחמת זה, והולך אל הצדיק-האמת שהוא בחינת משה, לדרש את ה', ושואל ומבקש: **"למה נגרע להקריב את קרבן ה' וכו'."**

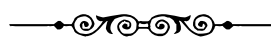
כי אף-על-פי שטמאתי את נפשי ונתרחקתי מהשם-יתברך, אף-על-פי-כן אני שואל עצה ותחבולה איך להתקרב להשם-יתברך, כי בודאי יש עצה גם בשבילי איך להתקרב להשם-יתברך, אף-על-פי שהייתי טמא וברך רחוקה מהשם-יתברך.

ואזי השם-יתברך מלא רחמים עליו, וזוכה על-ידי זה לתכלית-העליה, וזוכה על-ידי-זה להוסיף פרשה בתורה.

כי על-ידי שמבקשין ומחפשיין "איה מקום כבודו", שעל-ידי-זה זוכין לבחינת 'איה' שהוא 'תכלית העליה' כנ"ל - על-ידי-זה זוכין אחר-כך להמשיך משם חדושי-תורה, שהוא בחינת 'קבלת-התורה' שנמשך משם מבחינת 'איה'.

שזהו בחינת פרשת **'פסח שני'**, שנתן דיקא על-ידי **'שאלת הטמאים' "למה נגרע"?** - שהוא בחינת שאילה ובקשה 'איה', איפה מוצאין עצה להתקרב לכבודו יתברך שרחוק מאתנו מאד, שזהו בחינת **"איה מקום כבודו"** - שעל-ידי-זה זוכין לתכלית-העליה שמשם מקבלין התורה. [עיר-שם חזוק השיך לזה, על ענין 'ספירת-העמר' ו'ל"ג בעמר' - שהם הנגה לקבלת-התורה].

ג. שיח-שרפי-קדש ח"ה קנב - ספר רבי ישראל ויינבערג ז"ל: שפעם כשבא לציון רבנו הקדוש, שמע את רבי נחמן מטולטשין ז"ל, שעומד וחוזר בין דברי תפלותיו ובקשותיו על התבות: **"למה נגרע" - עם נגון הטעמים שעליה, בנעימה ובהתעוררות נפלאה, כמה וכמה פעמים ובהשתפכות-הנפש. והוא על-פי המבאר בספר לקוטי-הלכות, ענין צעקת **"למה נגרע"** [ברפת-הפרות ה, טז; גבית-חוב-מהיתומים ג, יח - המובאים לעיל].**

תורתך, תורה דלעלא, דאיהי מתבטלא אי לא יתעבד בתקוני דא. ולעתיק יומין אתמר. פתיב (דברים לג, טו): 'אשריך ישראל מי כמוך, וכתיב (שמות טו, יא): 'מי כמוך באלים ה'. קרא לרבי אלעזר ברה, אותבה קמה, ולרבי אבא מסטרא אהרא, ואמר: 'אנן פללא דכלא דכלא. עד כאן אתתקנו קימין. אשתיקו, שמעו קלא, וארפבתן דא לדא נקשן. מאי קלא, קלא דכנופיא עלאה דמתנפיי" (זהר נשא אדרארבא קכח).

"ולעתיק יומין אתמר" - הינו 'תורה דלעלא, בחינת 'התבוננות' - שמתבטל ואינו יכול להתקים אם אינו נעשה על-ידי בחינת 'תקוני-עתיק', בחינת 'אריכות-ימים', בחינת 'זקן'.

"כתיב: אשריך ישראל מי כמוך, וכתיב: מי כמוך באלים ה" - זה בחינת 'אתערוותא-דלתתא', שהוא שבח של ישראל המתעוררים מלמטה, בחינת 'אשריך ישראל מי כמוך', ואחר-כך הוא 'אתערוותא דלעלא, בחינת 'מי כמוכה באלים ה'.

"קרא לרבי אלעזר ברה וכו' ולרבי אבא, ואמר: אנן פללא דכלא" - הינו בחינת 'שלמות-היראה', שהוא על-ידי בחינת 'שלשה קוין', 'מורא שמים', ו'מורא הרב', ו'מורא אב ואם'. נמצא, שעל-ידי רבי שמעון, ורבי אלעזר בנו, ורבי אבא תלמידו, נשלם היראה. שעל-ידיה בא 'אריכות-ימים', בחינת 'תקוני-עתיק'.

"אשתיקו, שמעו קלא" - הינו שאותן שהיו בבחינת 'שתיקה', בחינת 'אלמים', ולא היו יכולים לדבר על-ידי בחינת 'שנה'. "שמעו קלא" - הינו בחינת 'התעוררות-השנה'.

"וארפבותה דא לדא נקשן" - זה בחינת 'הולדה', בחינת 'זווג-הגופני'. כי על-ידי 'התעוררות-השנה', בחינת 'להתיר פה אלמים' (סנהדרין ק. מנחות צח.), על-ידיה 'להתיר פה עקרות' (שם), שזהו בחינת 'זווג-הנשיקין' שקודם ל'זווג-הגופני'.

"מאי קלא, קלא דכנופיא עלאה דמתנפיי" - הינו בחינת 'ספורי-מעשיות' שמלבישין בהם את ה'פנים של תורה'. כי ה'התלבשות' הוא בחינת 'פנה', ועל-ידיה ה'התלבשות', מעוררין מהשנה

ומתחילין לדבר, בבחינת (קהלת י, ט): "ובעל פנפים יגיד דבר".

[ב'חיי-מוהר"ן' שנו: אחר שמסר התורה "פתח רבי שמעון" (ח"א ס הנ"ל), אמר: "שהיתה חתנה יפה" (ס'ג'עונו א שייך חתן-קלע), והיה ראוי לבקש השם-יתברך עם הפמליא-של-מעלה על החתנה! - אמרתי לו: "בודאי היה בכאן!" - השיב: "מך-הסתם!" (נפח-אחר: בודאי מך-הסתם).

אמר המעתיק [הרב מטשעהרין ז"ל - וכו' בפרפראות-לחכמה ח"א ס]: שמעתי שאמר אז לאנשי-שלומונו: "שהיה יכול להחזיק אותם בענין אמירת התורה הנ"ל, שלשה ימים ושלשה לילות מעת-לעת רצופים, ולא ידעו בין יום ללילה כלל, כמובא בזהר-הקדוש (שמות טו. משפטים קה): אצל החכמיא של רשב"י ז"ל. (ענין-שם עוד בפרפראות-לחכמה, ובבאורי-הלכותים ח"א ס: ובשיח-שרפי-קדש הקדש ח"ג תריסרת-כ).]

ד. ח"א סא, א-ב-ג-ד-ח-בסוף - על-ידי 'אמונת-חכמים', יכולין להוציא משפטנו לאור וכו'. דהינו: שיקבל וילמד מפל הפמודים שלומד, 'משפטי הנהגות', שידע איך להתנהג וכו'.

אבל פשפוגם ב'אמונת-חכמים' - אזי נדון ב'יגיעת בשר' (קהלת יב, יב), הינו ב'מוותרות' (ערובין כא). ועל-ידיה יוצא 'משפט מעקל' וכו'.

ועל-ידי שמסמיכין רבי שאינו הגון' - נחלש 'כתב-ידנו' ואין לו שום תקף, ונותנין פח ב'כתב-ידם'. ועל-ידיה נלקח ממנו חכמת תהלוכי גלגלי הרקיע, 'סוד העבור' וכו'.

ועל-ידי 'תקון אמונת-חכמים' - נמתקים פל ה'צמצומים', שהם ה'דינים' וכו' - על-ידי בחינת 'חכמה-עלאה', ה'שכל-העליון', ששם נמתקים פל ה'צמצומים' וכל ה'דינים' וכו'. וכל הנפשות נכללים שמה וכו'.

ועל-ידי שנכללים יחד פל הנפשות, נעשה 'שמחה', בבחינת (משלי יג, ט): "אור צדיקים ישמח".

וזהו (זהר נשא אדרארבא קכח): "חדו רבי שמעון ואמר: 'ה' שמעתי שמעך יראתי' (תבוק ג, ב). אומר: תמן יאות הוי למדחל, אנן בחביבותא תליא מלתא. פתח ואמר: 'הולך רכיל מנלה סוד, ונאמן רוח מכסה דבר' (משלי יא, יג). 'הולך רכיל' וכו' - דלית רוחה רוחא דקיומא. ונאמן רוח מכסה דבר' - דאית בה רוחא דקיומא".

"ה' שמעתי שמעך יראתי" (חבקוק ג, ב), **תמן יאות הוי למדחל** - פי 'חבקוק' אמר 'נבואה זו, על רבי עקיבא וחבריו' שמתו "על-ידי שלא היה בהם אהבה" (יבמות סב.) - פי הם היו בחינת גבורות וצמצומים, ולא נכללו יחד, ולא נמתקו.

ורבי שמעון וחבריו שהיו התקון שלהם, על-כן אמר (זהר שם): **"אנן בחיבותא תליא"** - בחינת האהבה וכללות שנקבלין יחד - ועל-ידי-זה ההמתקה והתקון. ומזה בא בחינת: **"חדי רבי שמעון"** - הינו בחינת ה'שמחה' שנעשה על-ידי הכללות והאהבה, בחינת: **"אור צדיקים ישמח"**.

"הולך רכיל מגלה סוד" - **'הולך רכיל וכו', דלית רוחא רוחא דקיומא** - הינו "רוח חכמה" (שמות כח, ג; דברים לד, ט), **"ולא הוה מהימנא"** - הינו 'אמונת חכמים'. פי על-ידי שאין בו 'אמונת חכמים' - אין בו "רוח חכמה" - פי נדון ב'מותרות' כנ"ל.

"מגלה סוד" - זה בחינת 'בטול כתב ידנו, שאין מקבלין אור השכלי מ'ידי הסמיכה' (עין בפנים), בבחינת (איוב לו, לב): **"על פנים פסה אור"**.

ועל-ידי 'פגם אמונת חכמים', שהוא בחינת **"הולך רכיל"** - על-ידי-זה **"מגלה סוד"** - שנתגלה ונסתלק אור השכלי. ועל-ידי-זה "בסוד עמי לא יהיו".

"ונאמן רוח מכסה דבר, דאית בה רוחא דקיומא" - על-ידי בחינת 'אמונת חכמים', על-ידי-זה **"מכסה דבר"** - בחינת: **"על פנים פסה אור, כנ"ל"**. (עין בפנים באריכות).

ה. ח"א סו, א - בשעת הסתלקות הצדיק, אזי הוא משיג הרבה יותר ממה שהשיג בחייו, כל אחד לפי מדרגתו. כמו שמצינו ברבי שמעון בן יוחאי באדרא וכו'.

ו. ח"א קנו - מובא בזהר הקדוש (זהר פנחס רלו, ועוד): **"שבעת שהתענגו החבריא מאד מקדשת התגלות של רשב"י, התחילו להתעגעע מאד ואמרו: "וי לדרא פד תסתלק!"**

מחמת גדל התענוגים והשעשועים שקבלו מרוב רבי שמעון בר יוחאי - על-כן תקף-ומיד התחילו להתעגעע, ועלה על לבם צער ההסתלקות שיהיה להם.

וגם בכל-מקום ששבו החבריא את רבי שמעון בר יוחאי על שגלה להם סוד נפלא - תמצא שאחר-כך אמר להם עוד חדושי-תורה.

ז. לקוטי-עצות, חקירות וחנמות-חיצוניות יד, על-פי ח"ב יט - תהלה לקל יש

עכשו ספרים-קדושים הרבה מאד המלאים מוסר ויראת-השם בלי שום חקירות, שאינם מיסדים על דעת חכמי יון ומח-שמם. רק יסודתם בהררי קדש על דברי חז"ל בגמרא ומדרשים, ובפרט המיסדים **על דברי רבי שמעון בר יוחאי וחבריו**.

"הפך בהם והפך בהם" (על-פי אבות פ"ה מכ"ב) - "בהם" דיקא, ולא בהספרים שמערב בהם דעת הגוים הכופרים-בעקר, שהם בחינת 'עמלק'. מהר המלט על נפשך מהם ומחמונם, ותהיה לך נפשך לשלל לחיי-עולם ולעולמי עד ולנצח נצחים.

ח. ח"ב ס - **"נשהיה רבי עקיבא בתפיסה, אמר לו רבי שמעון בן יוחאי: רבי, למדני תורה, ואם לאו, אני אומר ליוחאי אבא ומוסרך למלכות"** (פסחים קיב.).

פי רבי עקיבא היה מקהיל קהלות ודורש ברבים. וסבר רבי שמעון: שמפני זה נתפס בתפיסה, מחמת שהיה דורש ברבים ושמעו בני-אדם שאינם מהגונים.

פי על-ידי חדושי-תורה שמגלין, נמשך אלקות לתוך מח השומע. ואף-על-פי שזהו תפיסה בבחינת (שירי-השירים ז, ו): **"מלך אסור ברהטים"**, "ברהיטי מחין" (תקוני-זהר), בחינת (תהלים סח, יט) **"שבית שבי"** - אף-על-פי-כן הוא ניקא להשם יתברך שיהיה נמשך על-ידי התורה.

אבל בשלומד לתלמיד שאינו-הגון, זהו תפיסה ממש, ועל-כן ענשו תפיסה. וסבר רשב"י שנתפס רבי עקיבא בתפיסה, פי על-ידי-זה יתתקן, ויזדככו הדבורים שהכניס לתלמידים שאינם הגונים.

ועל-כן אמר רשב"י לרבי עקיבא: **"שילמדו תורה"**, ועל-ידי-זה יתתקן הפגם - על-כן אמר לו: **"ואם לאו, אני אומר וכו' - שאם הוא אינו-רוצה ללמדו תורה, אזי אני אומר תורה"**.

פי על-ידי חדושי-תורה שמגלין, מגלין חסדים, ויש בכל-אחד חסדים מצד האב וכו', ורבי עקיבא לא

היה לו, כי היה בן גרים וכו'. וסבר רבי שמעון, שאין רוצה לומר תורה מחמת זה.

אבל רשב"י בנדאי היה לו חסדים מצד אביו רבי יוחאי, שהיה גדול בישראל, על-כן אמר: "ואם לאו, אני אומר ליוחאי אבא", בחינת החסדים מצד האב, שמשם התגלות התורה.

וזהו: "ומוסרף למלכות" - כי זה שרבי עקיבא אינו רוצה לומר תורה ועל-ידיה יתקן הפגם, זהו רק מחמת ענותנותו, שסובר שאין יכול מחמת שאין לו חסדים מצד האב, ואין יכול לתקן פגם על-ידי התפיסה.

אבל באמת: רבי עקיבא הוא רבי גדול כזה, ויכול לגלות תורה על-ידי החסדים שיש לו מצד עצמו לבד, ולתקן הפגם. על-כן אמר לו: "אני אומר" וכו' - שאני אומר תורה, שיש לי חסדים מצד האב, ועל-ידיה יביא רבי עקיבא לבחינת גדלות, עד שיכרח בעל-כרחו לומר תורה.

וזהו: "ואם לאו" - אם אין אתה רוצה לומר תורה מחמת ענותנותך, אזי "אני אומר ליוחאי אבא" - הינו שאני אומר תורה - כי יש לי חסדים מצד האב כנ"ל.

"ומוסרף למלכות" - שאביא אותך ואמסרף בעל-כרחך למלכות, לבחינת גדלות, ותהיה מכרח בעל-כרחך לגלות תורה, שהיא התגלות החסדים, שהוא תקון הפגם, על-ידי שרשב"י תלמידו יאמר תורה.

ט. ח"נ קיה - ענין המובא בזהר הקדוש: "פתח רבי יצחק ואמר" וכו', וכיוצא בזה בשאר החבריא קדישא, אמר רבנו ז"ל: "פתח רבי יצחק", כשהיה רק פותח את פיו, תקף ומיד היה אומר ומגלה תורה. ואף-על-פי-כן כבר מבאר, שטוב יותר לעיין ולחשב (שקורין: טראכטן) תורה.

י. ספורי מעשיות, מעשה יא מנן-מלך ונן-שפחה שנתחלפו בסוף - בדורות הראשונים פשהו מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון כזה (של ספורי מעשיות משנים קדמוניות): "כשהניחו הארון על הפרות, התחילו לשורר!" - כי עד רבי שמעון בר יוחאי, לא היו

מדברים קבלה באתגליא! רק רבי שמעון בר יוחאי גלה קבלה באתגליא!

[בהקדמת מוהרנ"ת ז"ל לספורי מעשיות: כי "זאת לפנים בישראל על הגאלה ועל התמורה" (עלפי רות ה, ז), כשהיו רוצים לדבר בנסתרות השם, היו מדברים בדרך חידה ומשל, והלבישו סתרי-תורה גזיאי-דמלפא, בכמה וכמה לבושים מלבושים שונים, כמובא אחר המעשה של בן-המלך ובר-השפחה, שאמר רבנו ז"ל אז: שבימים הקדמונים פשהו החברים מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון כזה, כי עד רבי שמעון בר יוחאי לא היו מדברים קבלה באתגליא וכו'].

יא. שבחי-הר"ן ח"א ז - והיה מתמיד בלמודו מאד וכו', ולמד הרבה מאד וכו' וספרי הזהר ותקונים וכל כתבי האריז"ל וכו'. וגדל בקיאותו בכל הספרים כפי מה שראינו בעינינו קצת, היה בלי שעור, ובפרט וכו' וכל כתבי האר"י וספרי הזהר ותקונים - לא נמצא דגמתו בעולם וכו'. ושגור בפיו כשלתן-הערוד ממש, בדרך המנוח לפני האדם שיכול לקח לעצמו מה שירצה, בן ממש היו כל הספרים-הקדושים מוכנים לפני עיני שכלו הקדוש בכל-יעת שרצה.

יב. שבחי-הר"ן ח"ב יט - בבאם למערת רבי שמעון בן יוחאי, אזי בני הנעורים עסקו בתפלה ובלמוד זהר כאשר פקד עליהם הוא ז"ל. וממנו לא ראו שום דבר, רק היה שמה עד מאד. ובכל-יעת בא אצל האיש שהיה עמו ואמר לו: "אשריך" וכו'.

ובלילה הלך מחדר לחדר, וזהיר אותם לומר 'זהר' וכו' וכיוצא. והוא בעצמו לא אמר כלום, רק היה הולך ומנגן בעצמו והיה בשמחה גדולה עד אור היום. וכשהאיר היום, עמד בטלית ותפלן, והתפלל כמה שעות.

יג. שיחות-הר"ן מ - מה שאנו רואים שיש בני-אדם שאין דעתן נמשכת אחר ספרים קדושים ונודאים מאד, כגון: ספרי הזהר וספרי האר"י זצ"ל וכיוצא, אף-על-פי שיש בהם חדושים נודאים מאד מאד המאירים עינים ומתוקים מדבש, והם נמשכים דיקא אחר ענינים אחרים כגון: 'חקירות'.

דע: כי זהו מחמת מזגם, כי מזגם בטבעם הוא מזג-רע מן התולדה, שאינם יכולים לסבל את הדבר הקדוש באמת. ובאמת: בנדאי יש לו בחירה ופח לשבר מזגו הרע וכו'. ואשרי לאדם שנוכח בקדשה.

יד. שיחות ה"ר"ן עא - בענין מה שכתוב בזהר הקדוש (וישב קפח. ויחי ריט): "שעל פגם הברית, בפרט מאן דאושיד זרעא בריקניא חסוֹשְׁלוֹם וכו', אין מועיל תשובה".

אמר רבנו ז"ל: "שאין הדבר בן, רק על הכל מועיל תשובה". ואמר: "שגזה המאמר זהר, אין שום אדם מבין הפשט, רק הוא לבד". והכלל: שבאמת מועיל תשובה בודאי על חטא זה, אפלו אם הרבה לפשע חסוֹשְׁלוֹם בזה.

טו. שיחות ה"ר"ן עו - פעם אחד חשב רבנו ז"ל: מה שהאדם צריך ללמד בכל יום עד שאין היום מספיק, דהיינו: לגמור בכל שנה וכו', וכל ספרי הזהר ותקונים וזהר חדש, וכל ספרי קבלה מהאריז"ל.

טז. שיחות ה"ר"ן קח - למוד הזהר מסגל מאד מאד. ודע: שעלידי למוד הזהר, נעשה חשק לכל מיני למודים של התורה הקדושה. והלשוני הקדוש של הזהר, מעורר מאד לעבודת השם יתברך, דהיינו: השבח שמשבח ומפאר את העובד השם, דהיינו הלשון הרגיל בזהר לומר: "זכאה" וכו', על כל מצוה ועבודה. ולהפך הצעקה שצועק "וי וכו' וי לה וי לנשמתה" על הסר מעבודת השם - אלו הלשונות מעוררים מאד את האדם לעבודתו יתברך.

יז. שיחות ה"ר"ן קט - רבי שמעון בן יוחאי קדש כל יפך את לשון התרגום, עד שאפלו שאר דברים הנכתבים בלשון תרגום, יש להם פח לעורר להשם יתברך.

יח. שיחות ה"ר"ן קנז רצד - מה שנוהגין לומר 'תקונים' [תקוני זהר] באלול - שמהנגון של ה'תקונים', וגם מהחלישות הלב שיש לכל אחד אז, מחמת שכל אחד מתאחר אז בבית המדרש יותר מרגילותו - מפליזה נעשה דברים עליונים ותקונים גדולים למעלה.

יט. שיחות ה"ר"ן קנח - ספר בשבחו: שידע כל דברי העציהיים ו'פריי עציהיים' וכל פתבי האריז"ל - מ'ספרי הזהר', והעקר מה'תקונים'. והמוכן מדבריו היה: שזה היה בימי נעוריו. והפליג מאד כמה פעמים בשבח גדלת קדשת ה'תקוני

זהר'. והיה רגיל לעסק בו ביותר גם בכל השנה, אפלו שלא בימי אלול. ואמר: "שבספר התקונים כלולים כל החכמות שבעולם".

כ. שיחות ה"ר"ן רעה - אומר: שנמצאים כמה מאמרים בזהר הקדוש שגלה רבי שמעון בר יוחאי לתלמידיו אחר הסתלקותו! וזה ענין "ובחבורא קדמאה" שכתוב בזהר הקדוש בפרשת פינחס (ריט): ובשאר מקומות.

כי העולם אינם מבינים מהו ענין "ובחבורא קדמאה". אך האמת: שגלה להם כמה תורות אחר פטירתו. ומה שגלה להם קדם, קרא: "חבורא קדמאה".

ובזה מישב היטב מה שנמצאים בספרי הזהר הקדוש ובתקונים פרוש על מימרות האמוראים שהיו אחר רבי שמעון בר יוחאי זמן מרבה - אך באמת אלו המאמרים גלה רבי שמעון בר יוחאי אחר פטירתו, ואז כבר היו אלו האמוראים בעולם.

כא. שיחות ה"ר"ן רפה - דבר פעם אחד, בהפלגת גדלות סודות נוראות תורתנו הקדושה: הלא כל 'ספרי התקונים' הוא על תבת 'בראשית' לבד. ועל 'ספרי התקונים' לבד לא יספיקו אלפים ספרים לבאר עצם רבוי הסודות שיש שם, אשר לא יכילם העיון.

בידוע לכל גדלת קדשת התקונים הקדוש, אשר כל עזרות אילי נביות לא יספיקו לבאר סודותיו ורמיזותיו וכו'. וכל ספרי התקונים עם כל מה שנכלל בו, הוא רק פרוש על תבת 'בראשית' לבד. וכן על תבת 'ברא' יכולין גם כן לעשות ספרי התקונים עם רבוי סודות וכו'.

ומזה יכולין להבין ולשער קצת גבהות עמקות תורתנו הקדושה, כי כן על כל תבה ותבה של התורה יש סודות רבות, כמו אלו הסודות הכלולים ב"ספר התקונים" שהוא על תבת בראשית לבד. ועתה, בכליות התורה הקדושה שיש בה הרבה תבות כאלו, מה גדלו סודותיה. אשר אי אפשר לבאר ולדבר מזה כלל.

כב. חיי מוה"ר"ן קפט - בדרך בעת נסיעתו לאומין, ענה ואמר: אף על פי כן השם יתברך עוזר לישראל תמיד, ואין דור יתום. וכמו שאמר רבי

שמעון בר יוחאי (שבת קלח:) כְּשֶׁאָמַר אֵיזָה תִּנָּא "עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל", עָנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר "לֹאֹו", כִּי "בְּזֹהַר דָּא יִפְקֹון מִן גְּלוּתָא" (זהר נשא קכד:). "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ" (דְּבָרִים לא, כא). - וְעַמֵּד עֲצֻמוֹ עַל זֶה הַפְּסוּק, וְגִלְגָּה אֶז הַסּוּד הַנִּדְפָס בְּלִקוּטֵי א' בְּתַחֲלָתוֹ, עֵינֵי-שָׁם מְגַדְלֵת רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי.

עֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי לוֹ: "רַבִּי שְׁמַעוֹן יֵשׁ לֹו גַם-כֵּן בּוֹדָאי הִנָּאָה מְזָה, הִינּוּ מְזָה הַחֲדוּשׁ הַנִּפְלָא?! - הַשִּׁיב: "הֵן! - אַחֲרֵיכֶּךָ עָנָה וְאָמַר: רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּעֲצֻמוֹ הוּא עֲנִין אַחַר, כִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא "עִיר וּמְדִישׁ מִן שְׁמַיָא נְחִית" (דְּנִיאל ד, י), בַּנִּדְפָס שָׁם.

וְעַכְשָׁיו יֵשׁ "נַחַל נוֹבַע מְקוֹר הַכְּמָה" (מְשַׁלֵּי יח, ד) וְכוּ' [שֶׁאֲפָלוּ הָעִיר וּמְדִישׁ צָרִיד גַּם-כֵּן לְקַבֵּל מִשָּׁם וְכוּ', וְהִבּוּ (בְּהַשְׁמִיטוֹ)].

כג. חיי-מוהר"ן רעט - אָמַר: מִן רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהָיָה חֲדוּשׁ בְּמַפְרָסָם, הָיָה הָעוֹלָם שֶׁקֵּט עַד הָאָרִיז"ל, שְׁכָלָה נִתְגַּלּוּ חֲדָשׁוֹת. עַד שֶׁבָּא הָאָרִיז"ל שֶׁהָיָה חֲדוּשׁ בְּמַפְרָסָם, וְהוּא גִלְגָּה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי. וּמִן הָאָרִיז"ל עַד הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, הָיָה גַם-כֵּן הָעוֹלָם שֶׁקֵּט בְּלִי חֲדוּשׁ, עַד שֶׁבָּא הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל שֶׁהָיָה חֲדוּשׁ נִפְלָא, וְגִלְגָּה חֲדָשׁוֹת.

וּמִן הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל עַד עַתָּה, הָיָה גַם-כֵּן הָעוֹלָם שֶׁקֵּט בְּלִי חֲדוּשׁ כְּזֶה, וְהָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג רַק עַל פִּי הַהִתְגַּלּוֹת שֶׁגִּלְגָּה הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל עַד הַנְּהָ, עַד שֶׁבָּאתִי אֲנִכִּי. וְעַתָּה אֲנִי מִתְחִיל לְגַלּוֹת חֲדָשׁוֹת נִפְלָאוֹת לְגַמְרֵי וְכוּ'.

כד. חיי-מוהר"ן רפה - פַּעַם-אַחַת דִּבֵּר עַמִּי, וְאָמַר בְּמַתְנַעֲנַע: "אֵיךְ לֹוֹקֵחִין חֲבָרְיָא כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֲצֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְכִיּוֹצֵא, וְאֲנִי הֵייתִי גַם-כֵּן תּוֹחַב רֵאשִׁי בִּינֵיהֶם!" [עָנָה וְאָמַר: "מִן-הַסְּתָם אֵיךְ שֶׁהָיָה נִמְצָא חֲבָרְיָא, הֵייתִי אֲנִי הַרְבֵּי שְׁלָהֶם!" - "מִן-הַסְּתָם וּוְאוֹ סְוֹאֲלֵט גַּעוּנֵעַן א' חֲבָרְיָא, וְוֹאֲלֵט אֵיךְ גַּעוּנֵעַן זִיעַר רַבִּי!"] (בְּהַשְׁמִיטוֹ)].

כה. חיי-מוהר"ן שמה - עָנָה וְאָמַר: אֲנַחְנוּ אֵינָנוּ כְּלָל מְזָה הָעוֹלָם שֶׁל עַכְשָׁיו וְכוּ'. וּבְאַמַּת אִם לֹא הָיָה דוֹר כְּזֶה, אִם הָיוּ דְבָרִים אֵלּוּ, הִינּוּ הַתּוֹרוֹת שֶׁהוּא אוֹמֵר, נֶאֱמָרִים בְּדוֹרוֹ שֶׁל הָאָרִיז"ל, או

אֲפָלוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי ז"ל - הָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל מְאֹד.

כו. חיי-מוהר"ן שנט - פַּעַם-אַחַת אָמַר בְּמַתְמִיחָה: "אֲצֶל הָעוֹלָם הַכֹּל שְׁוִין, 'סֵפֶר הַזֵּהר' וְהַתְּקוּנִים!" - וְהַמּוֹבֵן מְדַבְּרֵיו הָיָה: שֶׁבְּאַמַּת יֵשׁ חֲלוֹק גָּדוֹל וְעֲצוּם בֵּין סֵפֶר הַזֵּהר-הַקְּדוּשׁ וּבֵין סֵפֶר הַתְּקוּנִים, אֲפִי-עַל-פִּי שֶׁסֵּפֶר-הַזֵּהר' הוּא קְדוּשׁ וְנוֹרָא מְאֹד, אֵיךְ לֹו שׁוֹם עֵרֶךְ נֶגֶד קְדָשׁוֹת וְסוּדוֹת שֶׁל 'סֵפֶר הַתְּקוּנִים'.

כז. חיי-מוהר"ן שפא - אָמַר: "אִם הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי שׁוֹמֵעַ תּוֹרָתוֹ, הָיָה גַם-כֵּן חֲדוּשׁ גַּם אִז!"

כח. חיי-מוהר"ן תז - מ'סִפְרֵי הַחֲקִירוֹת' וְכוּ', סֵפֶר הַרְבֵּה מְאֹד כְּמָה פַּעְמִים, וְאָסֵר עָלֵינוּ מְאֹד מְאֹד: לְבָלִי לַעֲיִן בְּהֶם וּלְהַבִּיט בְּהֶם כְּלָל חֲסוּשָׁלוֹם וְכוּ'. בְּפָרֵט כְּפִי מָה שֶׁזִּכְּרֵנוּ לְסִפְרֵי הַזֵּהר-הַקְּדוּשׁ, וְסִפְרֵי הָאָרִיז"ל וְהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, וְכִיּוֹצֵא - שֶׁהֵם כֻּלָּם מִיִּסְדִּים עַל-פִּי רוּחֵ-הַקְּדוּשׁ, וּמְעוֹרְרִים אֶת הָאָדָם מְאֹד לְעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמַּת.

כט. חיי-מוהר"ן תח - אוֹי לֵלֵב שֶׁנִּכְנַס בּוֹ שׁוֹם סְבָרָא רַעָה כְּזֹאת שֶׁהִיא כְּנֶגֶד כָּל סִפְרֵי-אַמַּת שֶׁקִּבְּלָנוּ מִהַתְנָא אֱלֹמֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְהָאָרִיז"ל.

וְשִׁים לְבָד וְהִבּוּ: מִפְּנֵי מִי רְאוּי לָךְ לְהַתִּירָא יוֹתֵר, אִם מִסִּפְרֵי וְכוּ' הַבְּנוּי עַל-פִּי סְבָרוֹת אֲרִיסְטוֹ הַיִּינִן יִמְחֲ-שָׁמוּ, אִם לְהַבְּדִיל מִסִּפְרֵי הַזֵּהר-הַקְּדוּשׁ וְהָאָרִיז"ל שֶׁחֲבָרוּ הַרְשָׁב"י וְחֲבָרְיָא ז"ל בְּרוּחֵ-הַקְּדוּשׁ וְעַל-פִּי אֱלִיָּהוּ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וְכָל דְּבָרֵיהֶם רַבִּים מִקְבָּלִים אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מִשָּׁה רַבִּנוּ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם, וְמָה שֶׁחֲדָשׁוּ בְּהֶם הָיָה בְּרוּחֵ-הַקְּדוּשׁ בְּמַדְרָגָה גְּבוּהָ מְאֹד, וּמְחַזְקִין וּמְקַיְמִין מְאֹד אֶת אֲמוּנָתָנוּ הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִתְחִילָה מֵאֲבָרְהָם אֲבִינוּ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם וְכוּ', וּמְזַרְזִים מְאֹד לְקַיֵּם תּוֹרַת-מֹשֶׁה בְּכָל פְּרֻטְיָהּ וּדְקוּדִיקָתָהּ.

ל. חיי-מוהר"ן תי - אָמַר: שְׂאִין לְלַמֵּד סִפְרֵים שֶׁל 'דְּרוּשִׁים וּמוֹסָר', כִּי-אִם אוֹתָם הַהוֹלְכִים עַל-פִּי דְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְסִפְרֵי הַזֵּהר-הַקְּדוּשׁ, וְסִפְרֵי הָאָרִיז"ל, וְכֵן כָּל הַסִּפְרֵים שֶׁחֲבָרוּ הַצְּדִיקִים הַסְּמוּכִים לְדוֹרוֹתֵינוּ שֶׁהֵם בְּנוּיִם

על יסודות הררי קדש על-פי דברי הבעל-שם-טוב
צוק"ל וכו'.

והמשביל יבין מאליו על-פי דברים האלה מאיזה
ספרים לרחק, ובאיזה ספרים יתחזק ויאחז בהם.
הינו: אותם שהם בנויים רק על-פי הגמרא ומדרשים
וספרי הזהר-הקדוש והאריז"ל והבעל-שם-טוב
ז"ל, אשרי שיאחז בהם!

לא. חיי-מוהר"ן תיט - יש כמה דברים שהם
בתחלה סוד, ואחר-כך שוב אינו סוד - כגון קצת
סודות הקבלה, שקדם רבי שמעון בר יוחאי
והאריז"ל היו אלו הדברים בסוד גדול, ולא היו
מדברים מזה ביאם בסוד גדול מאד, ואחר-כך בימי
רבי שמעון בר יוחאי והאריז"ל שוב לא היה סוד,
והתירו לגלות הסוד קצת. וכן יש כמה וכמה דברים
שהם עכשו סוד, ואחר-כך בימים הבאים לא יהיו
סוד.

לב. חיי-מוהר"ן תנב - ענה ואמר: זה אין אתה
יודע, שבאשכנז אינם נמצאים ספרי הזהר-הקדוש,
ואף-על-פי שנדפסו שם ספרי הזהר-הקדוש, עם-
כל-זה אינם מצויים שם, רק נמכרו למדינתנו.
ומחמת שאין שם ספרי הזהר-הקדוש, על-כן הם
הולכים מלבשים במלבושי דייטש [אשכנז], כי
ה'לבושים' הם בחינת 'מקיפים'. [ופסק באמצע, ולא גלה
כלל מה שייכות יש למלבושי דייטש, למה שאין נמצאים שם
ספרי הזהר-הקדוש].

[בספר 'אמרי-פנחס' לרבי פנחס מקאריץ זיע"א, שער ה, נו: נתן
שבח והודיה להשם-יתברך: על שלא בראו בשנים שלא היה
מצוי הזהר בעולם, כי הזהר הביאני לחיי עולם-הבא. (נסח-אחר:
האט מיד דערהאלטן ביי אידישקייט - החזיקני ביהדות). ועין
עוד בספר הנ"ל, דברים נפלאים בענין למוד הזהר-הקדוש].

לג. חיי-מוהר"ן תנח - מי שבקי בזהר-הקדוש,
כל דברי הזהר הם אחד. הינו: "להמשיך שפע",
"להמשיך משח רבות קדשא", ו"לקשר העולמות".
ולפעמים מחבר שני דברים אלו, ולפעמים שני
דברים אחרים כפי הענין. ויש כמה דברים שהיו
להם בקבלה איש מפי איש, כי כל דברי הקבלה
הם בקבלה איש מפי איש עד משה רבנו עליו
השלום, גם היה להם ספרים, ספרא דרב המנונא'
וכו'. גם יש כמה וכמה דברים שגלו הם.

גם כל הענינים המבארים בזהר-הקדוש במספר
במנין, כגון בעניני ההיכלות וכיוצא, שנאמר בזהר
שיש כף וכף פתחים, וכיוצא באלו הדברים
הנאמרים בזהר במספר במנין, ומדקדק במנין
בדקדוק גדול, כגון כף וכף אלפים ושבעים וארבע
וכיוצא - כל-זה היה על-פי שמות שהיה קבלה
בידם, שהיו להם כללים ולמוד ידוע על-זה, כגון
שם של מ"ב וכו'.

וכל אלו המספרים הנאמרים בזהר, הם כפי אותה
הבחינה של אותו הענין שהיו יודעין שהוא על-פי
שם זה, או על-פי כלליות, שלפעמים נכללין
ונצטרפין השמות אלו באלו, על-פי מספר השמות
ובכללותן.

לד. ספר-המדות, בנים ח"א סג - דריכת
הקשת בל"ג בעמר, הוא סגלה ל'בנים'.

לה. ספר-המדות, 'סוד' ח"ב א - על-ידי
עיון עמק ב'סודות-התורה' יוכל לפקד עקריות,
ולרפאות חולאת חזק.

[בכוכבי-אור, שיחות וספורים ח"א יב: בספר-המדות באות סוד.
מבאר: "שבועיון עמק בסודות-התורה, יכולים לפקד עקריות
ולרפאות חולאת חזק". וכאשר נקראים בשם 'סודות-התורה', כל
דברי רבי שמעון בר יוחאי בזהר-הקדוש והתקונים, שנפתחו
ונצאו ממקור החקמה דעתיקא סתימאה. כן גם כל דברי הנחל
הנובע משם על-ידי רבנו ז"ל].

לו. שיח-שרפי-קדש ח"ב נג - אומר פעם
רבנו ז"ל: "ענין רבי שמעון בר יוחאי הוא
עירנות" [רבי שמעון, ער איז א זואכעדיגער]. ועל שם
הכתוב (דניאל ה, י): "עיר וקדיש מן שמיא
נחית", ראשי-תבות ש'מ'ע'ו'ן'.

[ועין במראה-מקומות הרב מטשערין ז"ל שב'ספר-המדות', שנה
א: "מי שהוא מקדש ביותר מרחק מהשנה ביותר" - שהסמך
לזה את הפסוק "עיר-וקדיש" הנ"ל].

לז. שיח-שרפי-קדש ח"ב רטז - פעם בל"ג
בעמר אומר רבנו ז"ל: "שם במירון שמהים, אולם
יכול מאד להיות, שרבי שמעון נמצא פאן!"
(דאדט איז מירון, רבי שמעון קער גאר זיין דא).

לח. אבני-ה-ברזל, שיחות-וספורים
ממוהר"ן ז"ל מה - פעם-אחת בא מוהר"ן
ז"ל למשנה של (אבות פ"ג מ"א): "עקביא בן מהללאל

אומר הסתכל וכו', ונתלהב מאד מאד, ואמר בזה הלשון: פארוואס איז רבי שמעון בר יוחאי געווען רבי שמעון בר יוחאי - ווייל ער האט דאס געוואוסט [המשנה הנ"ל]. פארוואס איז געווען דער האר"י הקדוש - ווייל ער האט געוואוסט. פארוואס איז געווען דער בעל-שם-טוב הקדוש דער בעל-שם-טוב הקדוש - ווייל ער האט געוואוסט. פארוואס איז געווען דער הייליגער רבי דער הייליגער רבי - ווייל ער האט געוואוסט. פארוואס בין איך איך איך - ווייל איך ווייס!

[מדוע הרשב"י היה רשב"י פון שידע זאת, ומדוע האר"י הקדוש היה האר"י הקדוש פון שידע זאת [המשנה הנ"ל], ומדוע הבעש"ט היה הבעש"ט פון שידע, ומדוע רבנו הקדוש היה רבנו הקדוש פון שידע זאת, ומדוע אני כמו שאני פון שאני יודע].

לט. שיח-שופי-קדש ח"א רלד; נתביד הרב מטשעהרין ז"ל - אחד מאנ"ש נסע לאיזה עיר במרחקים, וילך לבית הרב להתאכסן אצלו וכו', וכשבא לביתו ראה הספר "לקוטי-מוהר"ן" מנח על שלחנו וכו' וכו'.

השיב הרב: "אדמה, פי אין שום אדם תופס גדלת הספר הזה!" - ואמר עוד: הלא תראו בעיניכם: שבתחלת הספר תכף אחר השיר, נכתב המאמר מרבי שמעון בר-יוחאי, ומה שיכות לכתבו בתחלת הספר היקר הזה? - נראה: שרבנו ז"ל רמז: שיש בו נשמת רבי שמעון בר-יוחאי - פי "רבי שמעון בר-יוחאי" גימטריא "רבי נחמן בן שמחה" (553).

מ. שיח-שופי-קדש ח"ב תקנח - פעם אמר מוהר"ן: "אם רבי אבא לא קבל ולמד מרשב"י רק מה שפתוב, היינו: הפתוב בספר-הזהר והתקונים. הרי אנחנו קבלנו מרבנו יותר!" [אויב רבי אבא האט מער נישט מקבל געווען נאר וואס ס'שטייט, האבן מיר פון רעבן מקבל געווען מער].

מא. שיח-שופי-קדש ח"ב תשא - מוהר"ן ז"ל אמר: "נהוג בעולם, שפשמזכירים את משה רבנו, להזכיר גם את תלמידו יהושע. וכשמזכירים את רשב"י, מזכירים את תלמידו רבי אבא. וכשמזכירים את האר"י הקדוש, מזכירים את תלמידו רבי חיים וויטאל. וכשמזכירים את הבעל-שם-טוב הקדוש, מזכירים את תלמידו המגיד. וכשיזכירו את רבנו, יזכירו גם אותי.

מב. נונבי-אור, אנשי-מוהר"ן ח"ב נו - מוהר"ן ז"ל אמר: אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם הלקוטי-מוהר"ן, וספר-המדות, והספורי-מעשיות, והשיחות שלו - האמירה לבד מסגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזהר והתקונים.

מג. לקוטי-הלכות, תפלין ו, לה-לו-לוז - וזה בחינת ל"ג בעמר - פי כל ימי הספירה מבררין ברורים על-ידי קדשת המחשבה, שזה עקר קדשת ימי הספירה, שהוא הכנה לקבלת-התורה, לשמר מחשבתו אז ביותר מאד מאד וכו'. וביום ל"ג בעמר כבר זוכין לכל ישראל לברר ברורין הרבה, עד שנעשה בחינת ה'ג'ל' - מה שאמר יעקב ולבן (בראשית לא, נב): "עד הגל הזה", פמובא בכונות (ספירת-העמר ז; מחברת-הקדש, ספירת-העמר).

הינו: פי 'יעקב' שהוא בחינת קדשת כלל ישראל, צריך לעשות ג'ל ומצבה, שיהיו מחצות מפסיקות במחו בפני המחשבות רעות והרהורים הפאים מהסטרא-אחרא, מבחינת לבן הארמי וכו'.

פי עקר הברור הוא בבחינת ה'שבע-מדות', שמהם כל המחשבות שבראש וכו', פי המחשבות חולפין ועוברין על האדם פפי המדות (לקוטי-מוהר"ן ח"א כט, ב'יד). אך עקר המדות הם חמש - מחסד עד הוד, ויסוד ומלכות הם בחינת פלליות וכלליות-דכלליות (שערי-הכפונות ספות פרק א).

נמצא: שביום חמישי משבוע חמישי שהוא ל"ג בעמר, כבר נגמר הברור של בחינת 'הוד', הן בבחינת ה'שבועות', הן בבחינת ה'ימים'. ועל-כן אז הוא 'הוד שבהוד', ששם חשב כאלו נגמר הברור מאחר שעקר המדות עד 'הוד' פנ"ל. ועל-כן אז נעשה בחינת הג'ל הנ"ל, שהוא מפסיק במחשבה בין הקדשה והסטרא-אחרא - שלא תקרב עוד בערמימותה ורמאותה להכניס מחשבות-רעות חס ושלוים בהמה.

וכל-זה בכח הצדיקים הגדולים שהם בחינת 'התנוצצות משיח', שזהו בחינת רבי שמעון בר יוחאי זכר-צדיק-לברכה, שזכה להסתלק אז - פי הוא התחיל להמשיך תקונא דיקנא, שהם תקוני השערות הקדושות, שמהם נמשכין עצות קדושות בלב לעמד כנגד המחשבות-רעות, שהם בחינת שערות דסטרא-אחרא וכו', פי בחוטי-השערה נצולין מהם.

וזה בחינת מה שהקדמונים נתנו סימן פל"ג: "שביום שחל פורים יהיה ל"ג בעומר" (שלהר ערוך ארח"תיים תכח, א), זה בחינת (איוב לח, כה): "מי פלג לשטף תעלה" - כי ה'מחשבות' הם בחינת 'שערות', ונקראים 'שטף' כמו שפרש רש"י שם: "שכל שערה יש לה גומא בפני עצמה ואלמלי שתי שערות יוצאות מגומא אחת - מחשיבין מאור עיניו של אדם". וכמו"כ הוא במחשבות שבמה, שא"אפשר שיפנסו שתי מחשבות בפעם אחת בשום אופן, כי אין המח מחזיק בי אם מחשבה אחת.

ועל"כ נקראים ה'שערות' ה'מחשבות': 'שטף' - כי מחמת רדיפת המחשבה, נדמה באלו הם שוטפים וא"אפשר לעמד נגדם, אבל באמת: כל מחשבה ומחשבה, יוצאים בזה אחר זה מהמח, וא"אפשר לשני מחשבות שיהיו ביחד בשום אופן וכו'.

וזה בחינת 'פורים' שנקרא על שם ה'פור', שממשיבין אז בחינת תקון הגורל של הפהן גדול ביום הפפורים, כי "פורים בבחינת יום פפורים" (תקוני"זהר נז), כי פורים הוא הכנעת המן עמלק, שהוא בחינת פגם הברית וכו', שעקר אחיזתו על ידי פגם המחשבה שבראש חס"ושלום וכו'. ובפורים מכניעין אותו, כי נמשך אז בחינת תקון הפור שהוא הגורל של יום הפפורים וכו'.

וזהו בחינת ל"ג בעומר - שאז הוא בחינת 'תקון המחשבה' שעוסקין בספירה כנ"ל, וזה בחינת פלג, בחינת "מי פלג לשטף תעלה", וכנ"ל.

מד. לקוטי הלכות, תפלת המנחה ז, נו -

ועקר התקון היה על ידי רבי שמעון בן יוחאי וחבריו, שאמר (זהר אדר"ב נשא קכח): "תמן יאות הוי למדחל, אגן בחביבותא תליא" [שם היה ראוי לפחד, אבל אצלנו הדבר תלוי באהבה שבינינו], כמו"כ בדברי אדמו"ר ז"ל (ח"א סא), כי רבי שמעון בן יוחאי עסק בזה ביותר, לתקן הצמצומים, לתקן בחינת כלים, להמשיך אור האין סוף לגלות אלקותו בעולם,

שזהו בחינת כל ספר זהר הקדוש, בפרט האדר"א רבא ואדר"א זוטא. שעל ידי זה המשיך ותקן וגלה צמצומים נפלאים, שהם בחינת "מצחא, ועיניו, ותקוני דיקנא קדישא" וכו' [מצח והעינים ושלש עשרה תקוני התקן הקדוש], שכלם בחינת צמצומים נוראים

להשיג על ידי זה אור האין סוף, בידוע ומוכן לכל מחצדי חקלא [קוצרי השדה - פנוי לצדיקים העוסקים בסודות התורה, וקוצרים מהמלכות הנקראת שדה].

ועל"כ אמר: "בזהר דא יפקון מן גלותא" [בזהר הזה יצאו מן הגלות] - כי על ידי תקון הצמצומים כנ"ל, על ידי זה עקר תקון התשובה, שעל ידי זה עקר הגאולה וכו'. ועל"כ הבטיח (שפת קלח): "שהתורה לא תשתכח מישראל על ידו", כמו שכתוב (דברים לא, כא): "כי לא תשכח מפי זרעו" - וכמו שגלה אדמו"ר ז"ל על זה, עין בתחלת הספר לקוטי מוה"ר"ן.

ועל"כ נסתלק רבי שמעון בן יוחאי בל"ג בעומר, ונהגין בארץ ישראל לעשות שמחה גדולה בהלולא דיליה, מה שלכאורה היה ראוי לבכות ולהצטער מאד על הסתלקותו!

אך בודאי מנהג ישראל תורה - כי כל השמחה היא, מה שזכינו שהיה צדיק וקדוש כזה שגלה תורה נוראה כזאת, ותקן תקונים כאלה בתורתו הקדושה, עד שעל ידי זה אנו בטוחים: שלא תשכח התורה מפי זרענו.

וזה גמר דיקא על ידי הסתלקותו, שאז דיקא תקן הפגם של תלמידי רבי עקיבא שמתו קדם זמנם. וגלה אז ה'אדר"א זוטא, מלבד מה שגלה כל ימי חייו ה'אדר"א רבא' ו'ספרא דצניעותא' וכל ספר זהר הקדוש - שעל ידי כל זה המשיך תקונים כאלה, שבכל דור ודור עד הסוף, כל מי שירצה לשוב - יוכל להתקרב להשם יתברך מכל מקום שהוא, על ידי תקון הצמצומים שתקן בחייו - ובפרט ביום הסתלקותו הקדוש, כי "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם" (חלין ז).

כי עכשו כל קיום התורה וכל תקותנו, הוא על ידי גדולי הצדיקים שנסתלקו וכו' - שמאחר שבבר היו אלו הצדיקים בעולם, וגמרו התקון בשלמות, אפי על פי שהכרחו להסתלק מחטא אדם הראשון ומחטאי הדורות, אבל מאחר שבבר היו ונסתלקו, הם חוזרים וממשיכים אור האין סוף בתקונים נפלאים ונוראים, באופן שיוכלו הכל להתתקן, וכנ"ל.

ועל"כ רבי שמעון בן יוחאי וחבריו, היו התקון של תלמידי רבי עקיבא שמתו אז - כי מיתת תלמידי

רבי עקיבא, זה בחינת 'מיתת-המלכים', בחינת 'שבירת-כלים', שמשם גזרת המיתה. ורבי שמעון בן יוחאי וחסידיו שהיו התקון שלהם - פעלו: שחזרו ותקנו תקונים נפלאים ונוראים על-ידי נשמת הצדיקים תלמידי רבי עקיבא שמתו אז, שזה סוד תקון 'שבירת-כלים' ו'מיתת-המלכים' - שמאחר שהיו כבר אורות האלה ונסתלקו, אבל על-כל-פנים רשימו נשאר, ועל-ידי-זה יכולים ביותר לתקן כלים וצמצומים נפלאים ונוראים וכנ"ל.

"רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום" (חגיגה יד:) - ועל-כן היה ראוי שכל התקון הנ"ל יהיה על-ידו, אבל תלמידיו פגמו על-ידי המחלקת שביניהם, ועל-כן מתו בין פסח לעצרת - והתחיל התקון על-ידי רבי שמעון בן יוחאי וכו'.

מה. לקוטי-הלכות, ראשי-פרקים לתפלת-המנחה - על-כן עתה עושין הלולא של רבי שמעון בן יוחאי, ששמחים על שבאים על קברו, כי עתה עקר התקון על-ידי קברי צדיקים פאלו וכו', שאנו זוכים לתקן הצמצומים וכו', על-ידי שבאים על קבריהם הקדושים, כי כבר עשו פעולות נוראות פאלו מאז ועד עתה, שיכולים לבוא על קברם פאלו הגרוע שבגרועים הרשע שברשעים, ולהתקן על-ידי-זה.

מו. לקוטי-הלכות, ראש-חדש ג, בסוף - הפוסקים נתנו סימן: 'פלג': "שביום שחל פורים חל ל"ג בעומר" (שלחן-ערוד ארח-חיים תכח, א). כי 'פורים' ו'ספירת-העמר' הם בחינה אחת. ו'השגת-התורה' שב'יום-החמשים' שהוא 'שבועות', הוא על-ידי בחינת 'פורים' - דהינו: על-ידי 'מפלת הקן עמלק'. ו'ל"ג בעומר' היא גם-כן יום השגת התורה של ימי-הספירה, כי הוא יום הלולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי, שהשיג אז מה שהשיג, ועל-כן הוא חל ביום שחל פורים, כי השגת הספירה הוא על-ידי בחינת פורים (ע"ש בפנים).

וזה ל"ג בעומר, בחינת (תהלים קיט, יח): "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" - בחינת השגה שמשגיג אז, כנ"ל.

מו. לקוטי-הלכות, ראש-חדש ו, ט - צריכין להמשיך תקון המאכלים על-ידי שמחה,

כמו ש'מבאר (לקוטי-מוה"ר ח"ב ה). וזה בחינת ל"ג בעומר, "שאז נוהגין בו שמחה גדולה" (פרי-ע"חיים, ספירת-העמר ז), שהוא בחינת 'תקון-המלאך' שנקרא (דניאל ד, י): "עיר וקדיש", שהוא בחינת רבי שמעון בן יוחאי, שכל שמחת ל"ג בעומר על-ידו. כי רבי שמעון הוא בחינת עיר וקדיש מן ש'מא נחית (כמבאר בתחלת הספר לקוטי-מוה"ר, ע"ש).

וזה בחינת (בראשית לא, מז): "ויאכלו שם על הגל" - כי "הגל" של יעקב אבינו, מרמז על ל"ג בעומר, כמובא בכוננות ל"ג בעומר (פרי-ע"חיים, ספירת-העמר ז), ש'מרמז בפסוק (בראשית לא, נב): "עד הגל הזה" וכו', ע"ש. וזהו "ויאכלו שם על הגל", "ויאכלו" דיקא - כי הגל בחינת ל"ג בעומר, שאז מחזקין המלאך על-ידי שמחה, שהוא 'תקון-המאכלים' כנ"ל.

וזהו בחינת ג"ל, שהוא בחינת ל"ג בעומר, לשון 'גילה' ו'שמחה', בחינת (משלי כג, כד): "גיל יגיל אבי צדיק" - כי אז נמשך בחינת 'גילה' ו'שמחה' שהוא 'תקון-המאכלים', כנ"ל.

מח. לקוטי-הלכות, ראש-חדש ו, יג - ועל-כן אמר רבי עקיבא בראשית-רבא כד, ז; ספרא קדושים ד; ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד: "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), זה כלל גדול בתורה - כי כל ה'תורה' נקראת 'משפט' וכו', ששם אהבה הקדושה שורה. ועל-כן תלמידי רבי עקיבא שפגמו באהבה, שהוא 'פגם-המשפט', מתו ב'ימי-הספירה' שאז עוסקין ב'תקון-המשפט'.

והתקון על-ידי רבי שמעון בר יוחאי וחסידיו, שאמר (זהר נשא אדרא-רבא קכח): "אנן בחביבותא תליא" - לתקן ה'אהבה' הנ"ל. כי רבי שמעון בר יוחאי, עסק ביותר ב'מעשה-מרפבה', שהם כל 'סודות-הקבלה' שגלה - שכל-זה הוא בחינת 'קשר-המרפבה' ששם 'אהבה-הקדושה' שורה, שזהו בחינת 'תקון-המשפט'.

ועל-כן הלולא דרבי שמעון בר יוחאי, הוא בימי הספירה בל"ג בעומר (פרי-ע"חיים, ספירת-העמר ז) - כי עקר 'תקון-הספירה', הוא על-ידי 'קשר-המרפבה', שהוא בחינת 'תקון-המשפט' שרבי שמעון בר יוחאי עסק בזה, כנ"ל.

מט. לקוטי הלכות, פסח ז, נד - וזה
 שעושיין ל"ג בעומר יום טוב. כי אחר שזכינו לספר
 ל"ב ימים, כנגד ל"ב חוטיין שבציצית - אז נמתק
 הדין שמשם אחיזת הכפירות, ואז נמשך עלינו
 ביותר אור של שבועות, שהוא אור עתיקא, שהוא
 בחינת תליסר תקוני דיקנא, בחינת 'ציצית'.

ועלין אז נסתלק רבי שמעון בר יוחאי ז"ל (פרי עץ-
 חיים, ספירת העומר ז) - כי הוא גלה ותקן בחינת תליסר
 תקוני דיקנא שגלה בהאדרא קדישא, שהם בחינת
 'ציצית'. ועלין כשהתחיל לגלות האדרא (זהר האזינו
 רפז): "אתעטף רבי שמעון" - "אתעטף דיקא, כי
 שם בחינת 'ציצית', כנ"ל, וזה נמשך בל"ג בעומר
 כנ"ל.

נ. לקוטי הלכות, פורים ו, יט כ - ועלין
 תלמידי רבי עקיבא נסתלקו בימי העמר, עלידי
 הקפידות שהיו ביניהם, ועלידי זה לא המתיקו
 ובטלו את הפעם פראוי, ועלין נסתלקו בימי העמר
 דיקא, שאז עוסקים לבטל הפעם, והם פגמו בזה.
 ועלין אמר רבי שמעון בר יוחאי (זהר אדרא רבא נשא
 קכה): "אנן בחביבותא תליא" - כי זה עקר התקון,
 לבטל הפעם והקפידות, ולהמשיך אהבה וחסד,
 וכנ"ל.

וזה בחינת ל"ג בעומר [בחינת עשירות שבא עלידי כבישת
 פעם דיקא, עירושם בפנים עלי פי תורה ח"א נט] - שהוא
 בחינת (בראשית לא, נב): "עד הגל הזה", כפונא
 בפתבים (מחברת הקדש ספירת העמר) - כי לכן רדף אחר
 יעקב עם כל נפשות ביתו, ועקר הקנאה היה על
 עצם העשירות שאסף בביתו וכו', ולולא השם
 יתברך היה בעוזרו של יעקב, היה לכן עוקר את הכל
 חסוֹשֵׁלוֹם וכו'.

ועקר התגרות לכן על יעקב היה, על העשירות
 שאסף שם, שבו היו תלויים נפשותינו וכו'.
 וכשהציל השם יתברך את יעקב מלכן ונשאר
 העשירות עם הנפשות הקדושות אצלו, נאמר שם:
 "עד הגל הזה וכו' אם אני לא אעבר אליך וכו'".

ושם מרמז סוד ל"ג בעומר, ואז הוא עקר המתקת
 הדינים של ימי הספירה, שעלידי זה נמשך
 העשירות אל הקדשה, ומכניעין קלפת לכן הארמי
 שמתגרה בעשירות דקדשה, כי ממשיכין בחינת

"עד הגל הזה" וכו' - שהוא בחינת הכנעת לכן
 הארמי נגד יעקב אבינו, וחוזר כל העשירות
 והנפשות אל הקדשה.

נא. לקוטי הלכות, גבית חוב מהיתומים
ג, יט - וזה בחינת הלולא דרשב"י, כי בכל שנה
ושנה ביום הלולא דיילה עולה למעלה יותר
ויותר, ועקר כל העליות הם לבחינת אי"ה. וכל מה
שעולה למעלה יותר, הוא ממשך הארה יתרה
מבחינת אי"ה, לבחינת "מלא כל הארץ כבודו",
שעלידי זה יש לנו פח יותר לחפש ולבקש אותו
יתברך תמיד, עד שגם אנחנו נזכה למצואו, ולא
נשכח אותו ותורתו ומצותיו לעולם, בבחינת "כי לא
תשכח מפי זרעו", שמרמז בזה שבזכות רשב"י לא
תשתכח התורה, כמו שהבטיח לנו: "שבזהר דא
יפקון מן גלותא".

כי אפלו כשנזכרין למקומות הרחוקים מהקדשה
 מאד, שזה בחינת 'שכחת התורה', אף על פי כן
 עלידי שאינם מראשין עצמן, רק שואלין ודורשין
 ומחפשיין משם כבודו יתברך, בבחינת 'איה מקום
 כבודו', עלידי זה יכולין לזכות לעלות לבחינת
 ה'מאמר-סתום' ד'בראשית', שהוא בחינת 'איה',
 בתכלית הקדשה.

והכל בכח ה'צדיקי אמת', רשב"י וחבריו, שזכו
 לעלות ולהשיג ה'מאמר-סתום' בתכלית הקדשה
 העליונה, עד שזכו להמשיך משם סתרי תורה ורזין
 נפלאים, שזה בחינת ה'שבעין אנפין' שב'תקונים'
 שגלה רשב"י ז"ל על תבת בראשית', שהוא בחינת
 ה'מאמר-סתום'.

נב. עלים לתרופה, מנתב מרבי יצחק בן
מוהרנ"ת ז"ל (ג עקב תרכ"ח) - ובפרט באשר אנכי
 רואה בכליעת, ציון הקדוש של כבוד התנא הקדוש
 רבי שמעון בן יוחאי, ממש עומד לנגד עינים,
 וכלתה נפשי לפרח אליו.

אך לבוא לשם - צריכין לזה הכנה ונסיעה יותר
 באשר מאתנו לבוא לאומאן. מה אוכל לשער לכם
 הדרך לשם, הרים ובקעות וגבעות, משטחים
 בצורות אבנים גדולים וקטנים. הכלל: צריכין רק
 לכסף ולהשתוקק לטוב הזה. ובחסדי השם מוכן
 אנכי בעזרתו יתברך לבוא לשם אם ירצה השם על

עַרְב־רֵאשִׁיחַדָּשׁ אֲלוּל הַבְּא־עֲלִינוּ לְטוֹבָה, יְהִי הַשֵּׁם עִמִּי וְיוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל־טוֹב, אֲמֵן כִּן יְהִי רְצוֹן.

נג. עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל (א נח תרכ"ט) - שוב לא הייתי בקו

הבריאה, והיה לי מזה מניעה לנסע על ערב ראש-חדש אלול למרון, אשר נכסף נכספתי לזה מאד. אך בעזרת-השם-יתברך ביום א' אשר לפני ערב ראש-חדש, הקל אז השם-יתברך ממני המחוש. ונתגברתי ונסעתי לשם, ובאתי לשם לפנות-ערב.

ומרב החיות והתשוקה שהיה לי בשם, לא הרגשתי מה שנעשה עמי בכלל, וכל אשר מצא ידי לעשות עשיתי. פי הזפרתי בכל פעם בחסדי-השם, ואמרתי ללבי: "היכן אנכי אשר אנכי בערפי זכיתי לבוא עד פה לומר התפלה הנוראה של רבי שמעון בן יוחאי על קברו הקדוש!"

ושפכתי שיחי הרבה מקירות לבי על ציון שלו הקדוש, וגם קצת על ציון בנו הקדוש כבוד הרב אלעזר, זכותם-יגן-עלינו, וגם התנא הקדוש הרב יצחק נפחא. ואחרי זה הלכתי על ציון-הקדוש של התנא הקדוש הרב יוחנן הסנדלר, גם בשם נפתח לבי בשיחתי. ומשם הלכתי להמערה הקדושה של כבוד התנא הקדוש הלל הנשיא עם תלמידיו היקרים.

ולא אוכל לשער לכם גדל החיות שהיה לי בשם. ונתתי שבח והודיה להשם-יתברך בכל עת, אשר זכיתי להיות בגורל של הנחל נובע מקור חכמה זכר-צדיק-וקדוש-לברכה, ותלמידו הקדוש, אשר בכתם זכיתי לטעם טעם קדשת המקום הזה. והייתי מלא שמחה.

ובעזרת-השם-יתברך הזפרתי אתכם בלכם לטובה וכו', והתפללתי בכל אשר מצאה ידי לבקש עבורם, והשם יאזין תפילתי, ויושיענו מאתו יתברך לטוב לנו כל הימים מעתה ולנצח אמן כן יהי רצון.

אחר-כך נסעתי ממירון חזרה לביתי, הרגשתי מחלישת כחי, ובפרט הנסיעה על החמור אשר אין יכולין לשער זאת. ובעזרת-השם-יתברך באתי לביתי לשלום בלי פגע, אך עיף ויגע מאד. ולא הייתי בקו הבריאה כל השבוע.

אך בעזרת-השם-יתברך מרב החיות שזכיתי להיות במרון, הייתי בשמחה תמיד, וקבלתי הכל באהבה.

ומאז נפתח לבי להתמדה כלמודי הטוב, אך לא יכלתי להוציא מבחי אל הפעל לרב חלישות כחי וכו'.

נד. עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל (יום ו ערב-שבת-קדש, תרכט) - אתמול

לפנות-ערב תהלה לקל, באתי מהלולא-קדישא (הלולת הרשב"י זיע"א ל"ג בעמר במירון). בני שיחיו: מה אוכל לשער לכם גדל יקרת הדבר הזה, אברך בכל לבי להשם-יתברך אשר עד פה עזרני, ס'איז א

פיינע התנה, מען מעג פארן [זו 'חתנה יפה' - פדאי לנסע] **מארבע פנות העולם לראות הענין הזה,** וגדל תקף האמונה-קדושה שיש לכל אחינו בני ישראל שיחיו בזה. באים אנשים מקצה ארצות, וגם מטשערקסיע היו כמה אנשים מכבדים, ומפזרים הון רב. ואינם בוכים בכלל, רק שמחים כל הלילה, ותקף בבקר נוסעים לדרום.

וגדל המניעות שהיה היום פה על ענין הנסיעה הזה, לא היה כזאת מעולם, כי ירד הגשם שני ימים רצופים יום ד' ויום ה', וכל תושבי הארץ פה אינם בזכרם שיהיה בעת הזה גשמים פאלו. וכל אנשי העיר הזאת לא נסעו עד יום ל"ג בעמר בבקר. כי על הלילה לא היה באפשרי לבוא לשם, כי החצר הוא רק בחזקת הפרענקן [עדות-המזרח], וכל הבתים שיש בשם משכרים להפרענקן שבאים מארצות אחרים משנה לשנה גבירים מפרסמים, והמדרש מלא מפרענקיות [בנות עדות-המזרח] מפה אל פה.

רק בכל שנה פאשר החמה זורחת, כל אנשי צפת עומדים החוצה על הגגות, ובתוך החצר, ועושים לעצמם סבות ארעי, וכהיום, זאת הנ"ל בלתי אפשרי, לסבת הגשמים באין מעצור. ועשו פה הדלקה גדולה. ההדלקה פה היה אצל בית-הכנסת של כבוד האר"י זכר-צדיק-וקדוש-לברכה בשמחה רבה, וההדלקה נראית עד המירון, ותהלה לקל רקדנו הרבה בתוך שטף הגשם, ואחר-כך בבית הכנסת, והכל באהבה ובחבה. אך ביום ל"ג בעמר בבקר השכם, בתוך שטף הגשם, התחילו אנשי פה לנסע לשם.

מה אמר לכם, לא האמנתי כי יספר לי אם לא ראיתי בעיני. נסעו אנשים ונשים וטף, גם יונקיי-שדים, והגשם שטף אותם, וכל הדרך היה מלא שמחה

לגדל חביבות הדבר הזה. וטרם באו לשם, כבר נסעו קצת פרענקן, והיה מקום לכנס לתוך המדרש, ומקדם אמר כל אחד כל מה שבבלבו, ושפכו הרבה דמעות מקירות לבם.

ואחר כך בעזרת השם יתברך, גדלה השמחה עד לשמים, והיה קלינעט ופאק [תף ומצלמים], וכלם בפיהם מזמרים נגונים נפלאים, והילדים מתגלחים שקורין פה חאלאקן [חלקה]. והענין הזה הוא דבר נפלא, כי יש להם שירים לזה ומרקדים עם הילדים בתנועות נפלאים ממש פלטה נפשי בנעם הדבר הזה. והילדים דפה, המה מחכמים נפלאים לא נראה פזאת. הפלל: עם איז א [זה] ענין נפלא, מעשי רבי שמעון.

ואנכי תהלה לקל, זכיתי לעמד אצל הציון ממש, ואמרתי התפלה הקדושה שלנו שנתפדה על תקף קדשתו. ונשאתי עיני למרום, ונתתי שבח והודיה לפניו יתברך, אשר איש בערפי יזכה לעמד ביום הזה על ציון שלו הקדוש, ופרשתי שיחי מקירות לבי, וזכרתי כל הנפשות הנרשמים אצלי, ואחר כך רקדתי ברוח השם הרבה בשמחת לבבי. עד שמתוך הרקידה ישתתי עצמי על החמור לחזרה. וגם זוגתי תחיה היתה עמי, ותהלה לקל באנו לביתי לשלום בלי שום מכשול, רק עיף ויגע, השם יחזק את פחנו וכו'.

ויבל תשמחו מה שפתוב בסיום דברי קדשו של ההתגלות הצדיק רבי שמעון בן יוחאי וכו'
(לקוטי מוהר"ן ח"א בתחלת הספר, והקמשך הוא בתיימוהר"ן קפט, מובא לעיל). תשימו לב לזה התבה וכו', ותבינו קצת דברי הנ"ל, ודי למבין. יהי השם עמנו מעתה ולנצח, להיות בגורלנו עד עולם, אמן בן יהי רצון.

נה. עלים לתרופה, מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל (ג' תבוא תרכ"ט) - ותדעו: אשר תהלה לקל הייתי בשבוע עברה במרון, ונתעפתי בשם שלשה מעת-לעת, מן יום ב' לפנות-ערב עד יום ה' בלילה. ושם מצאתי קצת מרגוע לנפשי, אשר שפכתי שיחי במה פעמים על ציון-הקדוש של הצדיק התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי זכר-צדיק וקדוש-לברכה, ובמשך זה אמרתי פעם אחת התפלה השיך לומר שם. מה אמר לכם בני

שיחיו: איך נפתח לבבי באמירתה - אשר אם לא באתי לזה העולם רק בשביל זה, די.

וכמו-כן זכיתי להיות במערה של פבוד התנא הקדוש הלל הנשיא, ושם זכיתי להתפלל תפלת מנחה, פי נפתח לבבי עד אין שעור. ובאמת לא יכלתי לצאת מהמערה מגדל הדבקות שזכיתי שם.

והכל בכח הצדיק יסוד עולם הנחל נובע מקור חכמה זכר-צדיק וקדוש-לברכה, אשר השאיר לנו ברכה על ידי תלמידו הקדוש, פבוד אדוני אבי מורי ורבי זללה"ה זכותו יגן-עלינו, אשר על-ידי-זה נפתח לבנו.

נו. פונכי-אור, שיחות וספורים יז -

השמחה בהלולא דרבי שמעון בר יוחאי, אם כבר היא מקבלת, ונודע מהאריז"ל ושאר גדולים, שהוא דבר גדול מאד - עוד מבאר בזה טעם נפלא מצרופי דברי רבנו ז"ל: שזה מחמת שבאמת היו צריכים כל נפשות ישראל, שהם חלקי אלקי ממעל, להיות קדושים בקדש קדשות, עד שתופיע להם השגת תורתו שבנסתר, שזכה לשאב מהמעין והנחל הנובע ויוצא מקדש-הקדשים.

אבל מחמת שלא כל אדם זוכה, ועל רבם ככלם שוטף ועובר תכלית ההפך חס-ושלום, שאין להאריך בזה - מברחים על כל פנים לקים מצות "ובו תדבק" (דברים י, כ), כפרוש חז"ל (כתבות קיא): "הדבק בחכמים" וכו'. וכל הדבקות והקשר בהצדיק, הוא על-ידי מדות האהבה שממשיך האדם על-עצמו כמבאר בדברי רבנו ז"ל (ח"א קלה). והאהבה היא הגורמת השמחה בלב (כמבאר גם בזה מדברי הקדושים).

ובפרט ביום עלייתו בכל שנה לתורה והשגה חדשה, שזה נקרא "יום התנתו", התנה והלולא כביכול, עם התורה שנקראה בשם פלה, פנודע. וכפי השמחה וההתקשרות בו שזוכה כל אחד, בו יזכה גם בן למה שיזכה.

נז. פונכי-אור, חנמה ובינה מד - והנה כפי המובן מדברי אדמו"ר ז"ל: שגם העיר וקדיש מן שימאי נ'חית שהוא רבי שמעון בן יוחאי וכו' [צריך לקבל מהנחל הנובע. תיימוהר"ן השמטות]. נראה לפי עניות-דעתי: יש לזה שיכות למה שמובא בספרי-

אמת: שבינה עד הוד אתפשטת, וההוד הוא ענף הבינה, וידוע: שרבי שמעון בר יוחאי נסתלק בספירת הוד שבהוד, ובנדאי גם משרש מדתו היה שיך לזה.

ועליכן גם "רבי שמעון בן יוחאי" במספר "רבי נחמן בן שמחה" (553) (זה הרמז שמעתי בשם אחרים). [מובא לעיל].

נח. נוכני-אור, חנמה-ובינה מז - גאלה
הראשונה שהיתה בפסח בחפזון בלי שלמות האתערותא-דלתתא וכו'. ועכשו כל תקונתנו על הגאלה האחרונה, שמזה בעצמו יהיה גם תקון הגאלה הראשונה, אך עכשו יהיה כל ההתקלה מפורים וכו'. והעקר בכח האתערותא-דלתתא של ראשי יחיד-הדורות שהוא אדמו"ר ז"ל, ורבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שמקבל מאתו כנ"ל.

ובפרט על-ידי עצם התקונים שנתקנו ביום הסתלקותם (כמוכן מדבריו הקדושים), ששני הימים של הסתלקותם מכונים להיות חל ביום שחל בו פורים (כמובא בכתב-יד של הרב מטשערין ז"ל המובא להלן), ובשניהם הגדלת ההלולא (יום ל"ג בעמר הלולא ורבי שמעון בר יוחאי ז"ל), וזמן שמחתנו (יום הסתלקות אדמו"ר יום ד' של חג הסוכות זמן שמחתנו - כמו בפורים שהוא יום שמחה).

כי בכחם הקדוש והנשגב נצא מבין ש"ן האריות דסטרא-אחרא, שהוא "זה לעמת זה", ונזכה לבחינת ש"ן המובא בדבריו הקדושים לקוטי-תניינא סימן פ"ה: "שהוא ראשי-תבות ש"בת נ'חמו" (נחמת הגאלה), המכון גם לראשי-תבות של שמותיהם-הקדושים: ש'מעון נ'חמו, זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

וכעת הנני להעתיק דבר נפלא מכתב-היד הרב וכו' מורנו רבי נחמן ז"ל אב-בית-דין קדש דקהלת-קדש טשעהריו, השיך לענין הנ"ל, וזה-לשונו: ענין ספירת העמר בבחינת עגולים, שכל ספירה וספירה משלבת בחברתה ומסבבת אותה, וחוזרין חלילה.

והנה ידוע: ענין העגולים, שכל העגולים מסבבין ומעגלין סביב נקדת המרפז, והמרפז שבספירת העמר, הוא הספירה נצח שבנצח, שהיא מאירה

ביום כ"ה לספירה. והנה בל"ג בעמר יום הסתלקות רשב"י ז"ל, מאירה הספירה הוד שבהוד, והבן.

כי ביום שחל ל"ג בעמר הסתלקות רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, יחול לעולם יום שני דחל המועד סבות, יום הסתלקות רבנו הקדוש רבי נחמן זללה"ה אשר מדתו נצח פידוע מדבריו-הקדושים, ושמו בגימטריא נצ"ח. וכן פורים שעבר, הוא גם כן ביום שחל ל"ג בעמר, כאשר נתנו הקדמונים הסימן 'פכ"ג' (שלח-ערוף ארז-חיים תכח), ומבאר בכתבים (פרי-עץ-חיים שער י"ט): "דימי חנפה נגד הוד, וימי פורים נגד נצח". וכמו-כן ל"ג בעמר הוא תמיד ביום ח"י איר, ויום ב' דחל-המועד סבות גם-כן ביום ח"י תשרי.

וכשחל יום כ"ה בספירה ביום שבת, אז היא נקדת המרפז לימי הספירה גם לשבתות. לפניו שלש שבתות, ולאחריו שלש שבתות. כי כל הספירות ובתוכם גם הספירה הוד שבהוד שמאירה ביום הסתלקות רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, מסבבין ומעגלין סביב נקדת המרפז של ימי הספירה, שהיא נצח שבנצח, אשר היא מדתו של רבנו הקדוש זללה"ה.

ומכל הנ"ל תבין מה שסים רבנו ז"ל בתחלת הספר: "ועכשו וכו'". וגם בלקוטי-תניינא סימן ע"ד, גם-כן סים "ועכשו וכו'", ודי לחפיקא. עד-כאן-לשונו.

נט. נוכני-אור, ספורים-נפלאים בסופו -
כל מה שהדור יותר גרוע, הרחמנות יותר גדול וכו'. וכל מה שיותר גרוע ויותר חולה, הרחמנות יותר גדול עליו. וכמו למשל שראה השם-יתברך הרחמנות שעל העולם בימי דור המבול, ושלח להם את נח. ואחר-כך שלח את אברהם אבינו וכו'. ובמצרים שהיו במדרגה התחתונה במ"ט שערי-טמאה, נכמרו רחמיו ושלח להם רועה נאמן משה רבנו עליו השלום לגאלם.

וכן אחר-כך בחרבן בית-המקדש, נכמרו רחמיו ושלח להם עזרא הסופר, שראוי היה וכו' אלמלא משה קדמו. ובחרבן בית שני דחמיר לן, העמיד לנו בוצינא קדישא רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו אמן וכו'. ואחר כך התחיל ניצוץ משיח האר"י הקדוש זכותו-יגן-עלינו-אמן.

מהרשב"י, היו רואים איך שמזכירו באימה ויראה גדולה מאד.

סג. שיח שרפי-קדש ח"ה תנב - דיקו אנשי-שלומנו, בזה שמצינו המובא במה פעמים בספר-הזהר: שקדם התגלות התורה והסודות שגלה רשב"י לתלמידיו, פנה אליהם בלשון אהבה וחיבה, כמו "חביבא דנפשאי" וכו'! "רחיקא דנפשאי" וכו'! - שבא הדבר גם לרמז: שדיקא מחמת מדת אהבה שהיה ביניהם, זכו שיתגלה להם פאלו סודות תורה גבוהים, וכמו שאמר רשב"י (זהר נשא אדרארבא קכת): "אנן בחביבותא תליא".

ועוררו אנשי-שלומנו ואמרו: שכמו-כן גם החברים המקרבים לרבנו, כפי מדת האהבה שיהיה ביניהם, כן יוכלו לזכות יותר ויותר, לקבל ולנכס מאור תורתו של רבנו, חדושים נפלאים ונוראים יותר ויותר מהראוי לו.

סד. שיח שרפי-קדש ח"ו קטז - פידוע היה רבי ישראל מקארדאן ז"ל מתבודד ימים ושבועות ארפים בציון הרשב"י ובהרים הסמוכים, הוא היה מגיע לשם רגלי מצפת ואף מטבריה, ומרב התמדתו בשיהיה במקום היה לו את מפתחות הפניסה לציון הרשב"י.

והנה היה פעם שהגיע לציון, וכשבא לפתחו ראה שאין לו את המפתח ששכחו בביתו, ונשבר לבו בקרבו מאד, מה גם שבא רגלי והיה חלש מפדי לחזר חזרה, ובכפר גם לא דרו אז יהודים. נעמד והתפלל ליד הדלת בשברון לבו הגדולה, לא עבר זמן רב, ועמד משתומם, כשראה איך שהדלת נפתחת במעצמה, והיה לנס.

סה. שיח שרפי-קדש ח"ו קפג - ספר רבי יעקב כהן ברזסקי ז"ל: שפעם בל"ג בעומר כשאחד מאנשי-שלומנו הבאים להשתטח על ציון הרשב"י, היה מתפלל ומתבודד למטה בעמק בין ההרים, לפתע התקרב אליו שועל או צבוע, ועמד להתנפל עליו, לפתע בדרך נס פקע ועף ניצוץ מהניצוצות של ההדלקה שעל גג אהל הרשב"י, ונפל והפריד בינו ובין החיה, וברחה החיה. וכך נצל ממנה.

ואחר-כך נכמרו רחמיו על הדורות שהולכים ומתמעטים, והעמיד את הבעל-שם-טוב הקדוש והחבריא. ואחר-כך שהלכו ונתמעטו הלבוות עוד בימי רבנו שהתחיל אור הבעל שם טוב לשקע, נכמרו רחמי השם-יתברך מאד, ושלח את רבנו הקדוש, שכבר הכין עד משיח צדקנו. ובאמת שיהיו הדורות גרועים ושפלים מאד, יכמרו רחמיו מאד מאד וישלח לנו משיח צדקנו בעצמו ויהיה גאלה שלמה במהרה בימינו אמן.

סו. נונבי-אור, שיחות וספורים לח - ועתה בירידתנו לזה הגלות האחרון בחרבן בית שני דחמיר לן, להשתקע בשער הנו"ן ושבר הים דסטרא-אחרא, יותר ויותר הקדים השם-יתברך רפואה למפה, שנתעורר רבי עקיבא בערך עשרה שנים קדם תחרבן ללמד וללמד, עד שהיה ראוי שתנתן התורה על ידו, עד שנתיהד בו אחר-כך תלמידו רבי שמעון בר יוחאי, שנמצא בו "פי שנים ברוחו" - כי הוא שנתן לו רשות להוציא על פני תבל 'תורה-שבנסתר' (שהיא מצד שער הנו"ן דקדשה. כי היה בו מנשמת משה, ועתה עלה יותר והתפאר בה'אדרא, בלשון הפתוב: "ומשה לא ידע" וכו' - ואנא ידענא").

ואף-על-פי שמרב קלקולי הדורות, נסתתרה אחר-כך תורתו בעצמה במה מאות שנים, אבל בכל-זאת גמר השם-יתברך להוציאה שנית מתערה והסתרתה, עד שבאה וירדה אחר-כך נשמתו ברבנו האריז"ל, להתחיל ולגלות יותר 'תורה-שבנסתר'.

סא. שיח שרפי-קדש החדש ח"ב תשנה - רבי מיכל ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל, היה לומד הרבה בספר הזהר-הקדוש, והיה בקי בו כל-כך, כמו שכל יהודי בקי באמירת "אשרי יושבי ביתך".

וכששהה בארץ-ישראל, היה גם במירוץ על קבר הרשב"י, ולמד גם אז הרבה בספר הזהר. ובאמצע למודו התלהב מאד, ואמר בצחות לשונו: "כששותים מעד" (מירבש), מן המקור ממש, הרי שהוא טעם אחר לגמרי"! [אז מ'טרינקט מעד' ביים צאפן אליין, האט דאס א אנדער טעם!].

סב. שיח שרפי-קדש ח"ו תקמז - רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל, כשבין דבוריו יצא לו לדבר

אֲשֶׁר עָשָׂה, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו
לְעֵד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ.”

וְהִנֵּה עֵתָה הִגִּיעוּ הַיָּמִים אֲשֶׁר אֵין לָנוּ
בָּהֶם חֶפֶץ, כִּי אַרְךָ עָלֵינוּ הַגְּלוּת
וּמִשָּׁךְ עָלֵינוּ הַשְּׁעִבּוּד, וּבְכָל יוֹם אָנוּ
הוֹלְכִים וְדוֹלִים, וּמָטָה יְדֵינוּ מְאֹד, “כִּי
אֲזַלְת יָד וְאָפֶס עֲצוּר וְעִזּוּב”, כִּי נִשְׁאַרְנוּ
כִּיתוּמִים וְאֵין אָב, וְאֵין מִי יַעֲמֵד בְּעֵדָנוּ.

וְהִנֵּה בְּתַקְוָה סוּף הַגְּלוּת הַפּוֹר הַזֶּה,
וּכְבֹּד הַתְּחִיל לְהַתְּנוּצֵץ
הַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ מִיָּמֵי הָאֱלֹקִי הָאֵרֶ”י
זְכַר־צְדִיק־לְבָרְכָהּ, וְעִמָּךְ בֵּית־יִשְׂרָאֵל
מִשְׁתוֹקְקִים וּמִתְנַעֲגֵעִים מֵאֵד לְהַשִּׁים־
יִתְבָּרֵךְ, וְהַכֹּל “חֲפָצִים לִירְאָה אֶת
שְׁמֶךָ”, בְּהַשְׁתוֹקְקוֹת נִמְרָץ וְנִפְלָא אֲשֶׁר
לֹא הִיְתָה כֹּזֶב מִיָּמֵי קֶדֶם. “הַקִּיצָתִי
וְעוֹדִי עִמָּךְ”, בָּאתִי עַד קֶץ כָּל הַדּוֹרוֹת
וְעוֹדִי עִמָּךְ, עֵדִין אָנוּ אֲחוּזִים בְּךָ,
וּמִשְׁתוֹקְקִים לְעִבּוּדְךָ בְּכָל־הַנֶּפֶשׁ.

אֲבָל אֶהְיֶה־עִלְפִי־כֵן, גַּם גָּדֹל רְחוּקָנוּ
מִמָּךְ בְּעֵתִים הַלְלוּ, הוּא גַם־כֵּן
בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי “טַבַּעֲנוּ בִּינוֹן מְצוּלָה וְאֵין
מְעָמֵד”, “בָּאָנוּ בְּמַעֲמָקֵי מַיִם וְשִׁבַּלְת
שְׁטַפְתָּנוּ”. וְרָאָה אֶת עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל
מְרוּדִים מְאֹד, אֲשֶׁר אֵי־אֶפְשָׁר לְבָאֵר
וּלְסַפֵּר גָּדֹל הַתְּגָרוֹת הַבְּעַל־דָּבָר אֲשֶׁר
הַתְּגָרָה בָּנוּ מְאֹד, עַד אֲשֶׁר הִפִּיל אוֹתָנוּ
מְאֹד.

וְהִנֵּה אֲנֹכִי בְּעַנְיִי, מִי אֲנֹכִי לְסַפֵּר צְרוּת
יִשְׂרָאֵל, רַק אַתָּם לְבַד יֹדְעֵתֶם
אֶת כָּל הַמַּעֲמָד וּמַצָּב שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּאַחֲרֵית־הַיָּמִים הָאֵלֶּה.

מְרָאֵי־מְקוֹמוֹת לְלִקּוּטֵי־הַלְכוֹת'
 עֲנִינִי ל"ג בְּעִמָּר וְרִשְׁבִּי (כּוֹלֵל הַהֲלָכוֹת הַמּוּבָאִים לְעֵיל)

[אֲרַח־חַיִּים ח"א] תְּפִלִּין ו, לַהֲלוּלֵז | בְּרַבְתִּי־הַשֹּׁחַר
ה, עַב | תְּפִלָּה ג, ג | בֵּית־הַקְּנֶסֶת ד, ה
[אֲרַח־חַיִּים ח"ב] נְטִילַת־יָדַיִם לְסַעֲוָדָה ד, ו | תְּפִלַּת־
הַמְּנַחֶה ז, נִהְיֵנו - וּבְרָאשֵׁי־פְרָקִים בְּסוּף הַהֲלָכָה
[אֲרַח־חַיִּים ח"ג] שַׁבָּת ו, כג | רֹאשֵׁי־חֹדֶשׁ ג (הַלְכוֹת פֶּסַח
בְּסוּף הַהֲלָכָה), בְּסוּף | רֹאשֵׁי־חֹדֶשׁ ו, ט"ז | פֶּסַח ז, כד |
רֹאשֵׁי־הַשָּׁנָה ו, ב | פּוּרִים ו, י"ט
[יּוֹרֵה־דָעָה ח"א] דָם א, יב | בְּהֵמָה וְחֵיה טְהוֹרָה ד, ה
וֶיח | הַכְּשֵׁר־פְּלִים ד, ד
[יּוֹרֵה־דָעָה ח"ב] שְׁבוּעוֹת ב, כג | כְּבוֹד־רַבּוֹ וְתַלְמִיד־
חֶכֶם ג, ב | פְּדִיוֹן־בְּכוֹר ה, יז
[אֲבָרֵי־הָעִזָּר] קְדוּשֵׁין ג, כא
[חֲשׁוֹן־מִשְׁפָּט ח"א] גְּבִית־חֹב מִהִיתוּמִים ג, י"טכ (גַּם
בְּסוּף הַהֲלָכָה בְּהַשְׁלָמָה מִכְּתוּבֵי - נִמְצָא בְּהוֹצָאוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁל
קָרָן אוֹדֶסֶר)
[חֲשׁוֹן־מִשְׁפָּט ח"ב] נְזִיקִין ג, גִּדְּוִי־חֵיט | נְזִיקִין ד,
י"א־י"ב

לִקּוּטֵי תְּפִלוֹת ל"ג בְּעִמָּר

[א] לִקּוּטֵי־תְּפִלוֹת ח"ב מִז
 (עַל־פִּי לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א בְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר, לְכוּ חֲזוּ)

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, עִיר וְקִדִּישׁ מִן
שְׁמִיָּא נְחִית, בּוֹצִינָא קִדִּישָׁא,
בּוֹצִינָא עֲלָאָה, בּוֹצִינָא רַבָּא, בּוֹצִינָא
יְקִירָא.

אַתֶּם הַבְּטַחְתֶּם לְיִשְׂרָאֵל שְׁלֹא
תִשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל עַל
יְדֵכֶם, כִּי “בְּזַהַר דָּא יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא”.
וְאַפְלוּ בְּתַקְוָה הַהִסְתַּרְהָ שְׁבַתוֹךְ הַסְתַּרְהָ
בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה,
הַבְּטַחְתֶּם שְׁאֵהְיֶה־פִי־כֵן לֹא תִשְׁכַּח
הַתּוֹרָה מִפִּי זִרְעָנוּ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: “וְאֲנֹכִי
הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנָי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל

אך באתי לספר ולצעק עלי ועל נפשי,
 על עצם רחוקי מהשם יתברך,
 ועצם פגמי ועונותי הרבים ופשעי
 העצומים, ו"על אלה אני בוכיה עיני
 עיני ירדה מים".

כי איני יודע שום דרך איך להחזיר לי
 הפח דקדושה, ואיך לזפות לתשובה
 שלמה, ובאיזה דרך אתחיל לעזב דרפי
 הרע ומהשבותי המגנות, ואיך ובמה
 אזכה לתקן קלקולים ופגמים באלה.

"לא ידעתי נפשי", "אנה אני בא",
 אנה אוליך את הרפתי העצומה,
 אנה אברח, אנה אטמן מפני בשתי
 וכלמתי, ואמר "להרים פסוני, ולגבעות
 נפלו עלי", אוי מה היה לי, אוי מה היה
 לי.

"על-כן אמרתי שעו מני אמרר
 בבכי", אולי יחוס אולי
 ירחם, כי "אין מעצור לה' להושיע" גם
 אותי בעת הזאת, כי הרבה "רוח
 והצלה" לפניו, כמו שכתוב: "הן כל
 תוכל ולא יבצר ממך מזמה", ומי יאמר
 לך מה תעשה.

על-כן באתי בעני בפתח, רש דל
 ואביון, נגוע ומענה, מבלבל
 ומטרה, עני וכואב, לצעק ולזעק לפני
 הדרת קדשתכם.

רבי רבי רבי, "אבי אבי רכב ישראל
 ופרשיו", נהירו
 דבוצינא דאורייתא, "עורה למה תישן",
 איך תוכלו לסבל צרות ישראל.

קומו והתעוררו עם כל הצדיקי-אמת,
 להסתכל ולראות במרירות
 צרות נפשנו, "הקיצו ורגנו שכני עפר",
 קומו ישיני מכפל לסעדינו.

צדיקי יסודי עולם, קומו בעזרתנו
 בעת צרה
 הזאת, חוסו וחמלו על כל עדת בני
 ישראל, ובתוכם עלי החוטא והפגום,
 המלא חטאים "מפה רגל ועד ראש".

אתם ידעתם את כל התלאה אשר
 מצאתנו מיום גלות הארץ עד
 הנה, כל מה שעבר על כלל-ישראל
 בכלליות, ובפרטיות מה שעבר על כל
 אחד ואחד.

ובפרט מה שעבר עלי, מיום
 שנאצלו, ונבראו, ונוצרו,
 ונעשו - נשמת, ורוח, ונפשי, וגופי, כל
 מה שעבר עלי בכל גלגול וגלגול, ובפרט
 מה שעבר עלי בגוף הזה, כל מה
 שעברתי מעודי עד היום הזה, מה שאני
 זוכר עדין ומה שנשפח ממני.

היספיקו כל אילי נביות לבאר
 ולספר, אפס קצה
 מהפגמים שפגמתי ביום אחד, כפי מה
 שנוגעים הפגמים במקום שנוגעים כפי
 שרש נשמת.

ומכל-שכן וכל-שכן מה שפגמתי
 בכל הימים שעברו עלי
 מיום היותי עד היום הזה, (ובפרט וכו'). מי
 יוכל לספר, מי יוכל לשער, מה אדבר
 מה אתאונן, מה אמר מה אדבר ומה
 אצטדק.

רבונו של עולם, תן בלב הצדיק הקדוש והנורא הזה (אם יזכה להיות בארץ ישראל על קבר רבי שמעון בר יוחאי, יאמר: השוכן פה), ובלב כל הצדיקים אמתיים: לבל יסתירו פניהם ממני, ויעמדו בעדי למליצי ישראל, להפך בזכותי, ולבקש ולמצא בי נקדות טובות.

וימליצו טוב בעדי, שתקרבני אליך ברחמים, ותתן בי "לב חדש", ו"רוח חדשה" תתן בקרבי, שאזכה להתעורר מעתה באמת לשוב אליך באמת ובלב שלם.

אי שמים הפגינו בעדי, כל בעלי רחמים והמלה המלו עלי, כל שזכני עפר העתירו בעד מטבע "ביון מצולה ואין מעמד" כמוני.

רבי, רבי שמעון בן יוחאי, זכרו זאת ותשימו על לב, שזכינו בדורות הללו לשמע נפלאות נוראות גדלתכם, איך מרמז בתורה: "שעל ידכם לא תשכח התורה".

כי הפסוק שהבאתם ראיה ממנו שהוא: "כי לא תשכח מפ"י זרעו" - הוא סופי תבות 'יוחאי'. ושמכם הקדוש בעצמו מרמז בפסוק: "ע"ר וקדיש מין שמיא ג'חת".

אשר אתם לבד יודעים סוד דברים האלה, אתם לבד יודעים גדלת ההבטחה שהבטחתם לישראל: "שהתורה לא תשכח מישראל על

ידכם". ואיך משה רבנו עליו השלום נבא על-זה בתורתו הקדושה מקדם.

על-כן באתי להזכיר: נא רבותי הקדושים: המלו עלי, ואל תסתכלו על כל הרע שעשיתי מעודי עד היום הזה, במחשבה דבור ומעשה, אשר המדיתי אמרי אל, ועצת עליון נאצתי.

אל תביטו במעשי הרעים, ואל תעשו עמי פחטאי, ואל אקוץ בעיניכם, על אשר זה פמה אשר מעוררים אותי באלפים ורבבות רמזים והתעוררות, ובכמה מיני עצות נכונות בכל יום ובכל עת, להתקרב להשם יתברך, ואני בעצם קשיות ערפי קלקלתי ופגמתי בכל זה, ולא הטייתי אזני ולבי לכל זה.

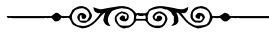
חוסו עלי, ואל תשיתו לב לכל זה, ואל יחר אפכם בי חלילה, רק תחשבו מחשבות עוד מעתה, לבל אהיה נדחה מהשם יתברך ומכם חלילה. כי עדין "אין מעצור לה' להושיע" גם בעת הזאת.

כי אין לי שום פח עתה אלא בפי לבד, וגם זה מאתו יתברך, "אשר לא עזב חסדו ואמתו" מעמי, ונתן פח ליעה כמוני לדבר עתה מעט דברים האלה.

ועל-זה תמכתי יתדותי, שתרחמו עלי, ותעשו את אשר אזכה לשוב באמת להשם יתברך. (ולבא לארץ ישראל מהרה בשלום, ולדבר כל-זה ויותר מזה שם על ציון שלכם הקדוש).

זה הטוב ברחמינו ישמע תפלתכם, ויעזר ויגן ויושיע אותי ואת כל

עד אשר לא אוכל להתאפק את עצמי
מלשבח אותם בפניהם, ועלידייזה אזכה
שיגלו לי עוד הדושייתורה נפלאים ונוראים.

זהר האזינו רצו:
סוף האדרא-זוטא קדישא

בַּתֵּר דְּנַפֵּק פּוּרְיָא, הוּה סְלִיק בְּאִידָא.
וְאִשָּׁא הוּה לְהִיט קַמִּיה, שְׁמַעוּ קָלָא:

**עולו, ואתו, ואתפנשו,
להילולא דרבי שמעון.**

בַּד עָאֵל לְמַעֲרָתָא, שְׁמַעוּ קָלָא בְּמַעֲרָתָא:

**"זה האיש מרעיש הארץ
מרגיז ממלכות"**

(לשון-הכתוב ישעיה יד, טז)

בְּמָה פְּטָרִין בְּרַקִּיעָא מִשְׁתַּכְּנִין

(ס"א: ולא משתכחין) ביומא דין בגינך

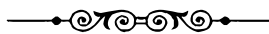
[הרבה פתחון-פה של המקטרגים ברקיע,

משתתקים, ולא נמצאים, ביום זה בזכותך]

דְּנָא [זהו] רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי,

דְּמָאֲרִיהּ מִשְׁתַּבַּח בֵּיה בְּכָל יוֹמָא

זַכָּאָה חוֹלְקִיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא!

לע"נ הגה"צ ר' משה דוב
ב"ר ישעיי יוסף הלוי זצ"ל
נלב"ע ביום עש"ק ד' אייר תשפ"א לפ"ק
ונקבר בפניא דמעלי שבתא - תנצב"ה

ישראל למענכם, ויחזירני בתשובה
שלמה לפניו מהרה, ויאחזני ולא ירפני,
ואל יעזבני ואל יטשני בשום אפן.

עַד שְׁאֲזַכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו בְּאֵמֶת, וְלִהְיוֹת
בְּרַצוֹנֵנוּ הַטּוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם,
וְלִתְקַן בְּחַיֵּי אֶת כָּל אֲשֶׁר פָּגַמְתִּי, בְּכַח
וְזָכוֹת הַצְּדִיקִים-אֲמֵתִיִּים, אֲשֶׁר עָלִיהֶם
לְבַד אֲנִי נֹשֵׁעַן לְסֹדֵר דְּבָרֵי אֱלֹהִים לְפָנֵיהֶם
וּלְפָנֵי הַשָּׁם-יִתְבָּרֵךְ.

בַּעַל הַרְחָמִים, יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת, "ה'
יֹגֵמֵר בְּעַדִּי, ה' חֹסְדֶךָ לְעוֹלָם
מַעֲשֵׂי יְדִיךָ אֵל תִּרְה. הוֹצִיאָה מִמִּסְגֵּר
נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ, בִּי יִכְתְּרוּ
צְדִיקִים כִּי תִגְמַל עָלַי".

[ב] תפלות-ותחנונים ח"א טז
(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א קכו, זי לדרא פד תסתלק)

וְתִזְכְּנִי לְהִתְקַרֵּב לְצְדִיקֵי-אֵמֶת, וְאֲזַכֶּה
לְהַרְגִּישׁ נַעַם קִדְשְׁתֶּם, עַד אֲשֶׁר
בְּכַל־עַת יַעֲלֶה בְּלִבִּי צַעַר גָּדוֹל וְגַעְגּוּעִים
גְּדוֹלִים עַל פְּרֻדְתִּי מֵהֶם אַחֵר הַסְּתַלְקוֹתֶם
לְאַרְבַּךְ יָמִים וְשָׁנִים, וְכִמּוֹ שֶׁהָיָה רָגִיל בְּפִי
הַחֲבֵרְיָא שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, לֹאֲמַר עָלָיו:
"וַיִּלְדָּרָא פִּד תַּסְתַּלַּק".

וְתִזְכְּנִי לְחַשֵּׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּזֵה, וְלִהְתְּקַשֵּׁר
כָּל-כֶּךָ בְּחַיִּים חַיִּיתֶם בְּנַעַם
קִדְשְׁתֶּם, עַד שְׁאֲזַכֶּה עַל־יַדֵּי־יָדָא לְקַבֵּל מֵהֶם
הָאֲרָה גְּדוּלָה וְאֲמֵתִיּוּת בְּכָל פַּעַם בְּמַחֲוֵי וּלְבָבִי
וּבְנַפְשִׁי רוּחַ וּנְשָׁמָה שְׁלִי, גַּם לְאַחֵר
הַסְּתַלְקוֹתֶם, כִּי "צְדִיקִים גַּם בְּמִיתָתָם נִקְרְאוּ
חַיִּים", וְאֲדַרְבָּא "גְּדוֹלִים צְדִיקִים בְּמִיתָתָם
יֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם".

וְתִזְכְּנִי לְשַׁמַּע תּוֹרָה מִפִּי צְדִיקֵי-אֵמֶת,
וְאֲזַכֶּה לְהַרְגִּישׁ בְּאֵמֶת, גְּדוֹל
נִפְלְאוֹת נוֹרְאוֹת קִדְשַׁת הַחֲדוּשֵׁי-תּוֹרָה שְׁלָהֶם,